

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ
Кафедра адміністративного права та
адміністративного процесу

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Матеріали

VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

23 жовтня 2019 року

Одеса
ОДУВС
2019

УДК 342.92(477)
ББК 67.9.(4Укр)401.0
С764

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Стан та перспективи розвитку адміністративного права
С764 України: матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф., м. Одеса,
23 жовтня 2019 р. – Одеса : ОДУВС, 2019. – 188 с.

УДК 342.92(477)
ББК 67.9.(4Укр)401.0

© ОДУВС, 2019

Вельмишановні учасники конференції!

Дозвольте привітати вчених-адміністративістів із багатьох регіонів України та ближнього зарубіжжя, сучасних теоретиків та практиків адміністративного права, всіх учасників п'ятої щорічної міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Науковці, що приймають участь у роботі конференції, репрезентують науку адміністративного права і це дозволяє з оптимізмом дивитися у майбутнє. Одним із перспективних напрямів науки адміністративного права є трансформація уявлень і поглядів на науку адміністративного права. Надзвичайно цікавим вбачається дослідження адміністративно-правових норм, а саме вивчення властивостей та встановлення критеріїв для класифікації тих правових актів, які торкаються засадах рівності їх учасників адміністративних правовідносин.

Для визначення концептуальних засад розвитку адміністративного права також має пряме відношення наукове обґрунтування міжнародних угод, як джерел адміністративного права.

Нові погляди на суспільне призначення адміністративного права – забезпечення прав і свобод людини, гарантування їх дотримання в усіх сферах діяльності держави, відповідальність держави перед людиною – вимагають подальшої теоретичної розробки й принципів галузі як базових її категорій.

На підходи до формування доктрини адміністративного права концептуально впливає розвиток в Україні адміністративного судочинства, у зв'язку з чим, потребує остаточного визначення місця цих відносин у структурі предмета адміністративного права. Все це обумовлює питання про необхідність виведення з адміністративного права процесуальних відносин і остаточне утворення адміністративного процесуального права.

У зв'язку з реформуванням органів виконавчої влади, виникають дискусійні питання щодо понять «публічна служба», «державна служба», їх видів та класифікації.

Все висловлене й зумовило головну мету конференції «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» - вироблення відповідних потребам часу наукових та практичних рекомендацій розвитку системи органів публічної адміністрації, особливо правоохоронних органів, з урахуванням міжнародно-правових стандартів, вимог Європейського Союзу та українських особливостей. Упевнений, що за результатами роботи конференції буду сформульовані висновки, запропоновані слушні практичні пропозиції для впровадження їх у практичну площину.

Обговорювані на конференції ідеї та рекомендації сприятимуть подальшому розвитку науки адміністративного права, вдосконаленню діяльності органів публічної адміністрації та правоохоронних органів України.

Вельмишановні учасники конференції, бажаю Вам творчого натхнення, жвавих та цікавих дискусій, плідної роботи!

Аброськін В.В., ректор Одеського державного університету внутрішніх справ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДОГОВОРІВ ЯК ПРАВОВУ ФОРМУ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Доцільність виділення адміністративних договорів як правової форми управління у сфері загального адміністративного нагляду, здійснюваного Національною поліцією, має дискусійний характер, враховуючи консенсуальний зміст адміністративного договору і виконавчо-розпорядчий характер контрольно-наглядової діяльності Національної поліції.

Звернення до теоретичних напрацювань, присвячених проблемі адміністративних договорів в діяльності Національної поліції, свідчить про фактичну відсутність усталеної наукової думки про існування такої правової форми. Наприклад, В.А. Бондаренко, досліджуючи проблему застосування адміністративного договору в умовах децентралізації влади та реформування органів внутрішніх справ не наводить конкретних прикладів застосування адміністративного договору у сфері охорони правопорядку, натомість надаючи класифікацію таких договорів, «дотримуючись підходів адміністративного права Європейського Союзу (у редакції В.А. Бондаренко)». На думку дослідника, класифікація адміністративних договорів у сфері охорони правопорядку, здійснюється на таких підставах: залежно від мети та наявності у суб'єкта, що укладає адміністративний договір, повноважень на правотворчість – на нормативні і індивідуальні; за суб'єктним складом – ті, які мають однаковий і неоднаковий статус; від кількості суб'єктів – на двосторонні, багатосторонні; від обов'язковості виконання умов адміністративного договору – добровільно виконані або примусово виконані; від певної форми адміністративного договору – письмові, усні та спеціальні; залежно від предмета – договори про компетенцію; договори про співпрацю, наприклад, про спільну діяльність, про обмін інформацією; договори про влаштування громадян на державну службу (чи службовий контракт) [1, с.115]. Проте, викликає запитання про доцільність введення В.А. Бондаренком відносин щодо влаштування громадян на державну службу до тих, які існують у сфері охорони правопорядку, а конструкція договорів про співпрацю, як і інших видів адміністративних договорів у зазначеній сфері не проілюстрована конкретними прикладами. Можливо, автор наведеного підходу обстоює думку про перспективність застосування адміністративних договорів у сфері охорони правопорядку, проте, така теза може розглядатись тільки як припущення.

О.М. Ілюшник досліджуючи питання про ознаки адміністративного договору, що використовується в діяльності правоохоронних органів, обґрунтовує ознаки такого договору, які, на думку дослідниці, є необхідними: 1) суб'єктна – обов'язковою стороною у ньому є правоохоронний орган як суб'єкт владних повноважень. У цьому аспекті важливим є наявність у сторони договору статусу правоохоронного органу та адміністративно-правового статусу суб'єкта владних повноважень; 2) предметна – його змістом (предметом) є права та обов'язки сторін, пов'язані з реалізацією правоохоронним органом владних

управлінських функцій. Правоохоронний орган, вступаючи у договірні відносини, може виступати як суб'єкт господарювання або як державно-владний суб'єкт. У першому випадку договір має належати до сфери відання приватного права. Але у другому випадку, коли орган реалізовує владні управлінські функції, договір буде вважатися адміністративним; 3) цільова – метою його укладання є реалізація функцій держави, а саме реалізація повноважень правоохоронного органу, тобто укладаючи відповідний договір, правоохоронний орган діє не для задоволення особистих потреб (як фізичної чи юридичної особи), а для задоволення публічних інтересів [2, с.103].

По суті, наведений вище науковий підхід не дозволяє повною мірою сформулювати розуміння адміністративного договору, що використовується в діяльності правоохоронних органів, зважаючи на неможливість ідентифікації предмету адміністративного договору, його форми, суб'єктної складової договірних відносин. Однак, зрозуміло, що у межах окремої наукової публікації можна окреслити проблему, а її розкриття може бути піддано подальшому науковому аналізу.

Проведений аналіз форм діяльності органів Національної поліції як суб'єктів загального адміністративного нагляду дозволив відзначити дискусійний характер питання про використання адміністративних договорів в діяльності правоохоронних органів, а така проблема відносно загального адміністративного нагляду потребує окремої уваги. Вирішення проблеми доцільності застосування адміністративних договорів в діяльності щодо здійснення загального адміністративного нагляду органами Національної поліції лежить у площині формулювання умов та меж застосування такої правової форми у вказаних відносинах. Разом з тим, наукова доцільність подальшого аналізу цієї проблеми має здійснюватись із врахуванням чинності норм ч.2 ст.6 Конституції України [3], якою встановлено, що «Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України», а також ч.2 ст.19 Конституції України, де закріплено конституційну формулу, що «Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України». Спираючись на положення ч.2 ст.19 Конституції України, слід вказати про необхідність суворої регламентації законом, точного та повного формально-юридичного закріплення компетенції суб'єктів реалізації функцій держави, що унеможливить неточності та помилки у тлумаченні та правозастосуванні.

Слід вказати, що прямо законодавством не передбачено використання в діяльності органів Національної поліції взагалі та загального адміністративного нагляду, зокрема, адміністративних договорів. За правового режиму законності, коли виключено з діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування загально дозвільний порядок регулювання, та враховуючи, що Національна поліція - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку (відповідно ч.1 ст.1 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII), питання про

застосування адміністративних договорів при здійсненні адміністративного нагляду постає як таке, що потребує окремого опрацювання, насамперед, на теоретичному рівні.

Література

1. Бондаренко В.А. Застосування адміністративного договору в умовах децентралізації влади та реформування органів внутрішніх справ/ В.А. Бондаренко// Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2015. - №2. – с.108-118

2. Ілюшник О.М. Ознаки адміністративного договору, що використовується у діяльності правоохоронних органів/ Ілюшник Олена Миколаївна// Право і громадянське суспільство. – 2014. – с.98-108

3. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141 (зі змін.)

ЕВОЛЮЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Ярмакі Х.П., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності. Деякі дослідники взагалі вважають, що корупція стала основною політичною проблемою кінця ХХ – початку ХХІ століття. Проте, за будь-яких підходів та оцінок, однозначно одне – корупція є проблемою, розв'язання якої для багатьох країн є вкрай важливою справою. Це стосується й України, високий рівень корумпованості якої визнано її керівництвом, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, відповідними міжнародними інституціями.

Корупція – це таке ж давнє явище, як і соціальний порядок, який керує життям людей, яким би він не був. Упродовж століть це явище існує і процвітає, практично при будь-якому режимі і будь-якій владі. І так само давно люди намагаються знайти причини корупції і способи її обмеження. Фактично першу антикорупційну заповідь дав Господь через Мойсея, який записав те, що почув з небес: "Дарів не приймай, тому що дари сліпими роблять зрячих і перекручують справу правих" (Вих. 23: 8) [1]. Про корупцію, як про "псування", писали ще древні філософи, а Платон і Арістотель визнавали це явище політичним. Боротьбу з корупцією прирівнюють по складності до боротьби з людськими гріхами. Корупція, по суті, і є комбінацією таких гріхів як жадібність, заздрість, лінь і невгамовне жадання насолоди[2]. У 14 столітті відомий учений Ібн Хальдун, будучи суддею і радником Тамерлана, намагаючись якось протидіяти хабарництву, знайти причини корупції і зрозуміти, чому одні реформи вдаються, а інші ні, точної відповіді так і не знайшов. Причини корупції він убачав в пристрасті еліт до розкішного життя, а її наслідки – економічні труднощі, які у свою чергу породжують корупцію – такий замкнутий круг [3, с. 10].

Корупція властива усім країнам, не залежно від політичного устрою або рівня економічного розвитку. Жодна з соціально-політичних і економічних систем не мала і не має повного імунітету від корупції – змінюються тільки

обставини, її обсяги і прояви, а також можливості, які визначаються ставленням до неї держави і суспільства[4], і особливо керівників держави.

Корупція – це серйозна глобальна проблема, не лише посткомуністичних або тоталітарних держав, а й високорозвинених демократичних держав. Сьогодні за індексом сприйняття корупції Японія займає 18 місце, Франція – 21, США – 22.

Корупція загрожує національній безпеці, особливо в умовах військової агресії в Донецькому регіоні, реально протистоїть конституційному і суспільному ладу, є однією з причин зростання в Україні "тіньової" економіки, проникає у владні інституції, залучаючи у свої ряди все більше і більше політичних і громадських діячів, що підтверджує наявність в Україні політичної корупції. За даними дослідження індексу сприйняття корупції, що проводяться Transparency International, українці вважають свою державу однією з найбільш корумпованих у світі: у 2012 і 2013 роках Україна займала 144 місце із 176 країн, у 2015 р. – 130 місце серед 168 держав, у 2016 р. – 131 місце серед 176 держав; у 2017 р. – 130 місце серед 180 держав; у 2018 р. – 120 місце серед 180 держав. Поряд з Україною розташувались: Малі – 118 місце, Малаві – 119, Мальдіви – 121, Джибуті – 122, Гондурас – 129 та ряд інших держав третього світу.

Протягом останніх 20-ти років українська держава докладала значних зусиль для того щоб правова основа регулювання протидії корупції була приведена у відповідність до соціально-економічного стану України та до вимог норм міжнародного права. У квітні 1995 року приймається Закон України «Про боротьбу з корупцією»; у квітні 2001 року приймається новий Кримінальний кодекс у розділі XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» була регламентована відповідальність за корупційні правопорушення; у вересні 2006 року до Верховної Ради України були подані законопроекти «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», ці законодавчі акти були ухвалені тільки 11 червня 2009 року, а в грудні 2010 року визнані такими, що втратили чинність не вступивши у дію; 7 квітня 2011 року приймаються Закони України «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», які набули чинності 1 липня 2011 року, а у травні 2013 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації державної антикорупційної політики».

Аналіз змісту перелічених антикорупційних законів свідчить про їх не якісну підготовку. Справа в тому, що будь який закон повинен бути суспільно та юридично обґрунтованим, відповідати вимогам Конституції України та нормам міжнародного права, базуватися на принципі верховенства права. Особливо ті, що передбачають обмеження та позбавлення прав і свобод громадян та їх об'єднань, установлення нових заборон, розширення меж та підстав юридичної відповідальності, в тому числі найсуворішої – кримінальної. Такі закони повинні

відрізнятися правовою бездоганністю та обґрунтованістю, нажаль, названі антикорупційні закони не відповідали вказаним вимогам. Багато положень цих законів були неконституційними, юридично необґрунтованими, незрозумілими, суперечливими, не відповідали міжнародним актам у зазначеній сфері протидії правопорушенням, що негативно впливало на стан протидії корупції.

Черговий етап удосконалення антикорупційного законодавства розпочався після Революції гідності: 14 жовтня 2014 року приймаються Закони України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки», «Про запобігання корупції»; «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про засади державної антикорупційної політики», 10 грудня 2015 року Закон України «Про державну службу», внесені зміни до Закону України «Про прокуратуру», до КК України, КУпАП, ряду інших нормативно-правових актів. На підставі законодавчих актів 2014-2015 років були створені НАЗК, НАБУ, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Спеціалізований антикорупційний суд, який розпочав працювати 5-го вересня поточного року. Крім зазначеного, протягом останніх п'ятнадцяти років Україна приєдналась, до основних міжнародно-правових актів з питань протидії корупції, а нормативно-правові акти Україні прийняті у 2014-2018 роках відповідають світовим стандартам у зазначеній сфері протидії правопорушенням.

Разом з тим, корупція в Україні залишається стабільно високою, незважаючи на створення належної законодавчої основи та заяв керівництва держави щодо значного посилення протидії корупції. Складається стійке враження, що попередні керівники держави та більшість членів Верховної Ради України не були зацікавлені в обмеженні корупції і це підтверджується наступним: у вересні 2006 року до законодавчого органу України було подано три антикорупційних закони, які ухвалюються тільки 11 червня 2009 року, а у грудні 2010 визнаються такими що втратили чинність хоча, у дію так і не були введені; по-друге, всі ми були свідками того під яким тиском Європейського Союзу та США приймалось антикорупційне законодавство. Складається враження, що прийняття антикорупційного законодавства здійснювалося на користь Європейського Союзу і США та для отримання безвізового режиму в'їзду до держав Європейського Союзу. Незацікавленість керівництва держави у протидії корупції підтверджується ще й небажанням приймати Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей фінансового контролю окремих категорій посадових осіб» від 23.03.2017 року №1975-VIII (електронне декларування), який був прийнятий під тиском, громадянського суспільства, міжнародної спільноти та МВФ, який відмовлявся надати кредит без уведення в Україні електронних декларацій, саме загроза залишитись без кредиту МВФ вимусила Верховну Раду ухвалити зазначений закон, а Президента України – підписати.

На теперішній час, в Україні, створена належна правова основа для протидії корупції, однак, якщо і далі чинні закони не будуть виконуватися Президентом України, іншими посадовими особами держави та всіма громадянами України, жодні нові закони не сприятимуть подоланню корупції.

Ще одна причина постійного поширення корупції в Україні – відсутність дійсної політичної волі до реальної протидії корупції. Тільки за умов наявності політичної волі нової влади щодо протидії корупції, участі у цьому процесі органів державної влади та місцевого самоврядування, громадянського суспільства та кожного громадянина, і особливо, засобів масової інформації можна вирішити питання мінімізації корупції в державі, що підтверджуються досвідом Сінгапуру, Швеції, Фінляндії, Норвегії та ряду інших держав.

Література

1. Омельченко С. В. Корупція з точки зору різних культур світу. *Підприємництво, держава і право*. 2000. №3. С.54-57.
2. Ярмакі Х. П. Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні. *Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку* : матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23-24 вересня 2011р.). Київ, 2011. С. 126.
3. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія / Київ: Акад. прокуратури України, 2008. 363 с.
4. Ярмакі В. Противодействие коррупции на межгосударственном уровне. *Актуальні проблеми запобігання та протидії корупції в Україні* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. 2012. С.197.

ІНФОРМОВАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ — ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Гарашук В. М., завідувач кафедри адміністративного права, Національного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор

Корупція — одне з найнебезпечніших для суспільства та держави явищ, яке підриває авторитет державного апарату, дискредитує його діяльність, руйнує основні принципи, на які спирається будь-яка демократична держава. Корупція завдає державі значної економічної та політичної шкоди, серйозно гальмує поступальний розвиток суспільства. Корупція в Україні зводить практично нанівець потенційну ефективність будь-яких економічних та соціальних програм держави, результативність управлінських рішень. Іще Г. В. Ф. Гегель зазначав, що частина державної влади, яку придбав для себе окремий індивідум, втрачена для влади загальної. [1.]Сьогодні в Україні влада фактично перетворюється на найвигідніший „бізнес”: затрат — „0”, ризик — мінімальний, дивіденди — колосальні.

Чи можна подолати це негативне явище? Багатовіковий досвід різних народів говорить: «ні». Але його можна суттєво знизити. Приклади тому — країна-місто Сингапур, Грузія, скандинавські країни.

Одним з важливих способів боротьби з корупцією є залучення до такої справи широких верств населення, виховання їх в дусі не сприйняття корупції, протидії її проявам. Для цього, у свою чергу, потрібна широкомасштабна кампанія з інформування населення щодо негативних наслідків корупції, підвищення рівня правової культури та правосвідомості населення, оскільки поки що рівень такої культури та правосвідомості громадян в Україні все ще низький.

Переважна кількість українців не знають своїх прав в сфері управління, не володіють правовим механізмом їх захисту. Саме тому одним з першочергових та головних способів запобігання та боротьби з корупцією є правова освіта населення. Провідну роль у цьому питанні повинні узяти на себе засоби масової інформації (ЗМІ). Їх завданням має стати інформування громадян про негативний вплив корупції на авторитет держави, особисті права та економічні свободи кожного громадянина. ЗМІ слід надати більші права в незалежному журналістському розслідуванні фактів корупції.

Підвищення рівня правової свідомості громадян, також, може й повинно здійснюватись шляхом надання правових консультацій через громадські правові приймальні (їх можна створювати при територіальних органах юстиції, при державних адміністраціях, центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, та при виконавчих органах районних, міських рад), а також шляхом утворення виїзних консультативних пунктів.

Важливим завданням інформаційної складової у справі протидії корупції є підвищення рівня правосвідомості та правового навчання молоді. З перших школярських років та всі роки студентства слід вчити молодих людей правовій культурі, знати й розуміти свої права, вміти їх захищати та реалізовувати, а також знати свої обов'язки й суворо їх виконувати. Адже, недостатня правова обізнаність громадян досить часто штовхає нечесних чиновників на порушення основних прав і свобод людини, сприяє латентності та безкарності корупціонерів.

Зі своєї сторони держава повинна посилити заходи з інформування населення не тільки про їх права та обов'язки, а й про права та обов'язки (межі дозволеного) кожної окремої ланки апарату управління, кожного окремого державного службовця (службовців органів місцевого самоврядування, представників інших недержавних інституцій, яким держава делегує свої повноваження у сфері управління).

Система інформування населення у справі боротьби з корупцією в Україні повинна, на нашу думку, містити заходи такого порядку:

1) держава та ЗМІ повинні забезпечити постійну гласність і звітність у питаннях виявлення корупції, обговорення її наслідків, а також мір покарань за корупційні діяння. Доречно щоб Генпрокурор України (як своєрідний координатор силових структур у справі боротьби з корупцією) щонайменше двічі на рік доповідав парламенту про виявлені факти корупції і вжиті заходи щодо покарання осіб, які скоїли корупційні правопорушення;

2) на державному рівні розробити модельну систему моніторингу можливих джерел виникнення корупційних діянь у державних і громадських організаціях та заходи контролю за діяльністю осіб, що постійно перебувають у «корупційнонебезпечних сферах», чітко окреслити такі сфери, розробити методику розпізнавання фактів корупції та інформування про них населення;

3) удосконалити посадові інструкції державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування, зробити їх «відкритими» (доступними) для населення, удосконалити систему прав і обов'язків посадових осіб із чітким визначенням їхньої правової відповідальності;

4) усі матеріали, пов'язані з корупційними діями, якщо вони не стосуються системи національної безпеки, слід зробити доступними для громадськості.

5) у свою чергу кожен держслужбовець повинен мати право ознайомитися з інформацією, що характеризує його як із позитивного, так і з негативного боку. Громадськість повинна мати доступ до такої інформації;

6) державі слід постійно удосконалювати систему навчання держслужбовців, яка роз'яснює, зокрема політичну, суспільну шкоду корупції і можливі наслідки від участі в ній;

8) службовців всіх рівнів та органів влади зобов'язати інформувати про відомі їм випадки корупції;

9) посилити захист журналістів, що розслідують факти корупції та захист засобів масової інформації, що оприлюднюють випадки корупції і часто проводять незалежні розслідування.

На нашу думку все це не тільки стане запорукою попередження та виявлення фактів корупції, а й певною мірою дозволить якщо не запобігти, то істотно знизити безвідповідальності у підготовці матеріалів окремими журналістами та засобами ЗМІ, які розповсюджують інформацію про корупційні правопорушення, зменшить нажаль існуючі замовні наклепницькі повідомлення про факти корупції, що іноді призводять до особистих трагедій, руйнують суспільну довіру і репутацію відповідних джерел інформації.

Література

1. Гегель Г. В. Ф. Политические произведения / Г. В. Ф. Гегель ; вступ. статья и прим. В. С. Нерсисянца. - М.: Наука, 1978. – 438 с.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Ковалів М.В., завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

Процес побудови в Україні демократичної, соціальної, правової держави, головним завданням якої є утвердження та забезпечення прав і свобод людини, безпосередньо пов'язаний із необхідністю вдосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин, що потребує від держави застосування спеціальних заходів для підтримання нормального життя людей та функціонування державних інститутів. Важлива роль відводиться контрольній діяльності органів публічного адміністрування.

Функціонування суспільства неможливо уявити без публічного управління, ефективність якого забезпечується різноманітними заходами, серед яких важливе місце займають контрольні.

Управлінська діяльність є загальною функцією для всіх гілок влади, відповідно, контрольна діяльність, виступаючи частиною управлінської діяльності, є для них загальною.

Контрольну діяльність можна характеризувати або з управлінської, або з юридичної точок зору. У першому випадку йдеться про функцію управління,

стадію управлінського циклу, реалізацію принципу зворотного зв'язку в управлінні. У другому – про засіб забезпечення законності в реалізації виконавчої влади [1, с. 377].

Контроль є важливою функцією держави. Його зміст полягає у спостереженні за законністю та доцільністю діяльності, наданні їй оцінки з правових, наукових, соціально-політичних, організаційно-технічних та інших позицій. Але в багатьох випадках заради забезпечення свободи громадян, підприємств, організацій, їх захисту від надмірної державної опіки контрольні повноваження суб'єктів влади обмежуються правовими актами, які дають можливість здійснювати тільки нагляд.

Особливе місце в адміністративному праві України контрольна функція розглядається в широкому розумінні як один із способів забезпечення законності дисципліни в публічному адмініструванні, як процес спостереження за дотриманням нормативно-правових актів різними суб'єктами адміністративного права.

У більшості європейських країн контролюється передусім діяльність суб'єктів владних повноважень. Адже у зв'язку з широким колом останніх, якими наділені органи публічної адміністрації, якраз зростають можливості для зловживання цими повноваженнями. Значний інтерес до контролю викликаний тим, що останнім часом на всіх рівнях державної влади спостерігаються зниження виконавської дисципліни, нехтування вимогами законодавства і навіть прямі порушення закону.

Мета контролю полягає у встановленні результатів діяльності певних суб'єктів, допущених відхилень від прийнятих вимог, принципів організації, виявленні причин цих відхилень, у визначенні шляхів подолання перешкод для ефективного функціонування всієї системи. З допомогою контролю, який у науці управління називають «зворотним зв'язком», суб'єкт управління отримує інформацію про результати діяльності, про помилки та зміни ситуації, що можуть призвести до невиконання поставлених завдань чи отримання зовсім інших результатів. Маючи таку інформацію, можна оперативно втрутитися, привести важелі управління у відповідність з умовами, що виникають, та попередити небажані наслідки.

Залежно від характеру організаційних зв'язків контролюючого та підконтрольного суб'єктів виділяють:

- внутрішній контроль
- зовнішній контроль [1, с. 379].

Внутрішній контроль здійснюється в межах організаційної підпорядкованості суб'єктів, які здійснюють контроль, та суб'єктів, чия діяльність перевіряється. Внутрішній контроль здійснюється самими органами публічної адміністрації та відіграє важливу роль у зміцненні законності виконавської дисципліни, підвищенні рівня організованості та порядку в сфері публічного управління.

Основними об'єктами такого контролю слід вважати діяльність щодо забезпечення:

- реалізації прав і свобод громадян;

- надання управлінських послуг органами виконавчої влади, посадовими особами;
- відповідності фактичної діяльності органів публічної адміністрації нормативно визначеному обсягу повноважень;
- дотримання в діяльності згаданих органів вимог норм чинного законодавства.

При зовнішньому контролі така підпорядкованість суб'єктів відсутня. Здійснення зовнішнього контролю забезпечується за допомогою таких видів контролю з боку публічної адміністрації, як парламентський контроль; президентський контроль; судовий контроль та контроль з боку громадськості.

Контроль з боку органів публічного адміністрування є різновидом внутрішнього адміністративного контролю, що здійснюється органами виконавчої влади та їх посадовими особами. Внутрішній адміністративний контроль істотно відрізняється від зовнішнього, що проводиться незалежними від адміністрації структурами, відповідно до цього має недоліки та переваги.

Література

1. Остапенко О. І., Ковалів М. В., Єсімов С. С., Гулак Л. С., Отчак Н. Я., Остапенко Л. О. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник. Львів:НУ «Львівська політехніка», 2019. 547 с.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛУЖБОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

***Лебеза Є.О.,** університет митної справи та фінансів, доктор юридичних наук, професор*

Згідно звіту Національного агентства України з питань державної служби за 2017 рік проведено 21 службове розслідування з питань дотримання державними службовцями Закону України «Про державну службу» [1]. За I півріччя 2018 р. до Управління внутрішнього контролю (далі – УВК) надійшло 344 скарги та звернення на дії працівників НАБУ (за II півріччя 2017 р. було 393 скарги, за I півріччя 2017 р. – 411). УВК у звітному періоді проведено 18 службових розслідувань, за результатами яких 2 працівників було притягнуто до відповідальності (у попередньому звітному періоді було проведено 15 службових розслідувань, щодо трьох працівників НАБУ матеріали було направлено до дисциплінарної комісії, із яких двоє звільнено та ще одній особі винесено зауваження) [2]. Крім цього, у звітному періоді УВК провело 8 перевірок працівників на доброчесність з метою виявлення порушень у службовій діяльності (із них одна з негативним результатом). Рада громадського контролю підтримує практику проведення перевірок на доброчесність та закликає продовжити проведення таких заходів у подальшому, а також наголошує на важливості дотримання усіма співробітниками НАБУ чинного законодавства у своїй діяльності, неухильного дотримання вимог Кодексу професійної етики працівників НАБУ, що має запобігти будь-яким порушенням. Хоча зменшення кількості скарг на дії працівників НАБУ однозначно є позитивним моментом, все одно кількість таких звернень досі залишається значною[2].

Виходячи з приписів статті 71 Закону України «Про державну службу»

[3]службове розслідування - це комплекс заходів, здійснюваних уповноваженим на те суб'єктом (дисциплінарною комісією чи НАДС) з метою надання відповіді на питання про наявність або відсутність у поведінці державного службовця складу дисциплінарного проступку, а також визначення характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку, якщо такий факт було встановлено (частина дев'ята статті 71 Закону) [4, с. 568].

Потреба у службовому розслідуванні визначається виходячи з необхідності установлення наявності вини, характеру і тяжкості дисциплінарного проступку [4, с. 568]. Тобто, якщо наявність вини є доведеним фактом, визначено характер та встановлено ступінь тяжкості дисциплінарного проступку, то потреби у службовому розслідуванні немає. І навпаки, якщо є потреба довести (з'ясувати, встановити, визначити) наявність вини, - проводиться службове розслідування [4, с. 568].

Службове розслідування стосовно державного службовця у зв'язку з ознаками дисциплінарного проступку проводиться в порядку, встановленому статтею 71 Закону України «Про державну службу» [3]. Службове розслідування проводиться виключно в межах дисциплінарного провадження.

Службове розслідування проводиться обов'язково у разі:

1) невиконання або неналежного виконання посадових обов'язків державним службовцем, що призвело до людських жертв або заподіяло значну матеріальну шкоду фізичній чи юридичній особі, державі або територіальній громаді. Обставинами, відповідно до яких проведення службового розслідування є обов'язковим, є людські жертви або значна матеріальна шкода фізичній чи юридичній особі, державі або територіальній громаді, за наявності ознак причинно-наслідкового зв'язку між невиконанням або неналежним виконанням посадових обов'язків державним службовцем та настанням відповідних наслідків;

перевищення повноважень, що призвело до людських жертв або заподіяло значну матеріальну шкоду фізичній чи юридичній особі, державі або територіальній громаді. У цьому випадку службове розслідування має бути проведено за наявності підстав вважати, що відповідні наслідки спричинені перевищенням державним службовцем наданих йому повноважень [4, с. 568].

Слід погодитися з позицією Пленуму ВСУ, сформульованою у постанові «Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень» від 26 грудня 2003 р. № 15, що під перевищенням службових повноважень треба розуміти: а) вчинення дій, які є компетенцією вищестоящої службової особи цього відомства чи службової особи іншого відомства; б)

вчинення дій, виконання яких дозволяється тільки в особливих випадках, або з особливого дозволу, або з додержанням особливого порядку, — за відсутності цих умов; в) вчинення одноособово дій, які могли бути вчинені лише колегіально; г) вчинення дій, які ніхто не має права виконувати або дозволяти [5].

У постанові Пленуму ВСУ «Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень» від 26 грудня 2003 р. № 15 висловлено позицію, що якщо шкода полягає у заподіянні суспільно небезпечних

наслідків нематеріального характеру, питання про її істотність вирішується з урахуванням конкретних обставин справи. Зокрема, істотною шкодою можуть визнаватися порушення охоронюваних Конституцією України чи іншими законами прав та свобод людини і громадянина, підрив авторитету та престижу органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, порушення громадської безпеки та громадського порядку, створення обстановки й умов, що утруднюють виконання підприємством, установою, організацією своїх функцій. З такими міркуваннями слід погодитися[5].

Судова практика також визнає, що шкода може вважатися значною (істотною), якщо внаслідок невиконання або неналежного виконання державним службовцем своїх посадових обов'язків порушення вчиняється іншими особами (службова недбалість) [4, с. 569]. Рішення про проведення службового розслідування приймається суб'єктом призначення і оформляється відповідним розпорядчим актом [4, с. 569].

Таким чином, питання про наявність чи відсутність «значної шкоди» повинно вирішуватися у кожному конкретному випадку залежно від обставин справи [4, с. 569].

Отже, проведення службового розслідування під час проходження державної служби супроводжується чисельними колізіями в законодавчих актах, що призводить до оскарження в судовому порядку порушених прав державних службовців.

Література

1. Ващенко К. Звіт про роботу Національного агентства України з питань державної служби за 2017 рік. К.: НАДС, 2018. 36 с.
2. Висновок Ради громадського контролю НАБУ на звіт Бюро. URL. <https://rgk-nabu.org/uk/news/rhk/visnovok-radi-gromadskogo-kontrolyu-nabu-na-zvit-byuro>
3. Про державну службу: Закон України 10 грудня 2015 року: Відомості Верховної Ради України від 22.01.2016 — 2016 р., № 4, стор. 60, стаття 43
4. Ващенко К.О., Коліушко І.Б., Тимошук В.П., Дерезь В.А. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу». К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
5. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму ВСУ від 26 грудня 2003 р. № 15. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03>

ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ЩОДО ЗАЛУЧАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Медведев С.В., аспірант кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, т.в.о. декана факультета підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності, полковник поліції

На думку громадян Німеччини, жодна державна установа не є такою помітною, як поліція. Завдання поліції є всеосяжними і різноманітними,

починаючи від навчання заходам безпеки в дошкільних установах та початкових школах, консультування з питань попередження та запобігання правопорушенням, небезпеки до захисту державних установ та посадових осіб, судового переслідування за злочини та боротьба з міжнародним тероризмом. Поліція постійно знаходиться в прямому контакті з громадськістю, надаючи допомогу та підтримку [1].

Взаємодія поліції з громадськістю в Німеччині здійснюється з участі великої кількості представників громадськості, за допомогою різноманітних засобів та форм. Так, Німецький конгрес з попередження злочинності – DPT є, з одного боку, найбільшою у світі щорічною конференцією з питань профілактики правопорушень; з іншого, DPT разом зі своїм Інститутом прикладних досліджень в області профілактики (DPT -I) формує платформу для обміну інформацією, знаннями та міждисциплінарного діалогу між практикою профілактики правопорушень, дослідженнями і політикою в цій галузі.

Німецький конгрес з профілактики правопорушень забезпечує інтегруванні всіх соціальних сил шляхом: обміну поточними і фундаментальними знаннями з різних областей профілактики, налагодженню взаємодії державних та недержавних органів, встановлення міжнародних зв'язків, обговорення стратегій реалізації профілактичних заходів, розроблення рекомендацій для практичної реалізації, адміністрування та науки. Також конгрес є форумом для обміну досвідом та знаннями [2].

Необхідно звернути увагу на діяльність організацій що забезпечують безпеку інтернет простору для дітей та молоді, наприклад «Jugendschutz.net» Данна організація заснована 1997 році та здійснює наступні заходи за наступними напрямками: захист дітей, підвищення інформованості батьків і підлітків про ризики інтернету. «Jugendschutz.net» здійснює моніторинг тем і послуг, які особливо важливі для дітей та молоді, вивчає ризики контакту в спільнотах, месенджерах і онлайн-іграх, а також загроз використання смартфонів і інших мобільних інтернет-пристроїв; знаходить порушення, вказує на них і вимагає їх термінового припинення. Якщо безпосередньо відповідальної особи не можливо визначити, то про неналежний контент повідомляють операторів хоста і платформ для видалення контенту. В разі бездіяльності власники інтернет-ресурсів можуть бути притягнуті до юридичної відповідальності [3].

Учбові портали є ще однією формою взаємодії з громадськістю, виховання правосвідомості і забезпечення правопорядку. Так, на сайті Lehrer-Online розташовано звичайні навчальні матеріали з різних навчальних дисциплін, але є й розділ міждисциплінарного навчання, який присвячений темам насильства в школі, класі, його видам, кіберзалякуванню та профілактиці таких дій [4].

Поліції з питань профілактики правопорушень допомагає телеканал SAT.1, яким пропонується безкоштовний рекламний розділ з питань безпеки в Інтернеті та захисту дітей і молоді. Там користувачі отримують інформацію щодо залякування і захисту конфіденційності в Інтернеті [5].

Поліція здійснює активну роботу по залученню населення до надання допомоги біженцям, толерантному та розуміючому ставленню до мусульман та представників інших релігій [6].

Значну увагу представники поліції приділяють профілактичній роботі з дітьми дошкільних установ та школярами. За кожною дошкільною установою та школою закріплюється відповідальний інспектор, який спілкується та працює з дітьми і також, по можливості регулярно, приймає участь в шкільних заходах.

Слід підкреслити, що спілкування і взаємодія поліції Німеччини з громадськістю розпочинається з найменшого дитячого віку, так існують лялькові театри, наприклад Polizeipuppenbühne Nürnberg, ляльковий театр поліції Нюрберга [7], поліцейський ляльковий дім Weiden i.d. OPf. та театр ляльок поліції Мюнхена. Ляльковий театр Нюрберга пропонує три вистави для трьох вікових груп: «Пінг та загублений м'яч» розказує дошкільнятам в садочках про небезпеки дорожнього руху та ставлення до незнайомців; «Гунда и Герч» розказує для трохи старших діток про крадіжки та особливості дорожнього руху, а «Руді на невірному шляху» для школярів молодших класів містить інформацію з питань насильства та вандалізму, правила користування громадським транспортом [8].

Отже профілактична робота та презентація поліції, як органу охорони правопорядку та допомоги громадянам розпочинається майже від народження особи, що звичайно не може не впливати на позитивний імідж поліції та довіру до неї. Поліція Німеччини приділяє багато уваги інформуванню громадян відносно різних негативних факторів та наданню рекомендацій щодо поведінки у випадках вчинення відносно них протиправних дій.

Література

1. Offizielles Portal der deutschen Polizei. URL: https://www.polizei.de/Polizei/DE/Information/information_node.html.
2. Deutsches Forum für Kriminalprävention. URL: <https://www.kriminalpraevention.de/publikationen-853.html>
3. Jugendschutz. URL: <http://www.jugendschutz.net/>
4. Lehrer-Online. URL: <https://www.lehrer-online.de/fokusthemen/dossier/do/gewalt-in-der-schule/>
5. ProSiebenSat.1 Digital. URL: <https://www.sat1.de/ratgeber/sicherheit-im-internet/wie-deaktiviert-man-google-analytics>
6. Die Bayerische Polizei. URL: <https://www.polizei.bayern.de/schuetzenvorbeugen/kriminalitaet/alltag/index.html/285>
7. Die Bayerische Polizei. Polizeipuppenbühne Weiden i.d. OPf. URL: <https://www.polizei.bayern.de/schuetzenvorbeugen/verkehr/puppenbuehne/index.html/119549>
8. Die Bayerische Polizei. Polizeipuppenbühne Nürnberg. URL: <https://www.polizei.bayern.de/schuetzenvorbeugen/verkehr/puppenbuehne/index.html/132652>

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ

Яцковина В.В., т.в.о. декана факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, підполковник поліції

Згідно інструкції про організацію діяльності дільничних офіцерів поліції від 28.07.2017 р., превентивна (профілактична) робота поліції - це діяльність, передбачена законодавством України, що спрямована на попередження кримінальних та інших правопорушень, перевірку дотримання обмежень, установлених законом відносно осіб, які перебувають на превентивному обліку, здійснення поліцейського піклування.

Правові відносини в сфері профілактичної роботи поліції завжди були й будуть цікаві для вивчення з боку провідних науковців з адміністративного права. Дослідженням цієї теми займалися такі правознавці як: Фелик В.І, Бабакін В.М., С.І. Соха, І. Волокітенко тощо.

Одним з основних завдання поліції України є проведення профілактичної роботи серед населення. Виділяють загальну профілактику, що здійснюється в межах усієї держави або в окремому її регіоні, місцевості. Профілактика спеціального спрямування, основна мета якої попередження вчинення окремих, спільних між собою за предметом правопорушень (профілактика правопорушень, що посягають на власність, профілактика корупційних правопорушень тощо). Індивідуальна профілактика правопорушень, яка проявляється у здійсненні адміністративного нагляду за конкретними особами; нагляд за особами які звільнились з місць позбавлення волі; ведення профілактичного обліку осіб; профілактика правопорушень серед осіб, схильних до їх вчинення; профілактика домашнього насильства.

Поліція України здійснює різноманітне спрямування профілактичну роботу майже у всіх сферах людського життя. Тому дуже важливо, щоб під час здійснення такої необхідної для життя особи роботи працівники поліції дотримувались Конституції України, нормативно-правових актів України, актів міжнародного законодавства по забезпеченню прав людини та громадянина, а також основних правових принципів. Вважаємо за необхідне зупинитися на більш детальній характеристиці принципів права, які є значущими в процесі здійснення профілактичної роботи поліції.

В тлумачних словниках поняття «принцип» визначається як 1) основа організації дії якого-небудь приладу, машини тощо [1, с.1107]; 2) основне, вихідне положення якої-небудь теорії, вчення, світогляду, теоретичної програми; 3) внутрішнє переконання людини, що визначає його ставлення до дійсності, норми поведінки і діяльності; 4) основна особливість в організації чого-небудь [2; с. 692]; 5) першооснова, керівна ідея, основне правило поведінки [3, с.130].

Погоджуємося з думкою Фелик В.І., який зазначив, що під принципами профілактичної діяльності Національної поліції України необхідно розуміти керівні засади, соціально-правові ідеї, що визначені нормами національного законодавства та міжнародно-правовими актами, на яких ґрунтується діяльність Національної поліції, її окремих структур та посадових осіб у сфері

попередження адміністративних та інших правопорушень, проведення профілактичних заходів, забезпечення публічної безпеки та порядку [4;40].

Бабакін В.М. вважає, що до основних принципів профілактики адміністративних правопорушень можна віднести принцип законності, соціальної справедливості, гуманізму, комплексність профілактики [5;75].

Власну систему принципів профілактики правопорушень пропонує С.І. Соха до них додаються принципи демократизму, науковості, диференційного підходу, плановості та прогнозування, взаємодії та координації зусиль суб'єктів профілактики правопорушень [6;208].

В залежності від правового закріплення, принципи профілактичної роботи поліцейських поділяються на ті що закріплені Конституцією України, міжнародно-правовими актами та законами України. До Конституційних принципів та принципів, які закріплені в законах, ми можемо віднести принцип верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність, громадська довіра і підтримка громадян, використання досягнень науки і техніки, сучасних технологій та інформаційних систем тощо.

У законодавстві західноєвропейських держав виключна увага приділяється обґрунтуванню необхідності дотримання органами влади принципу верховенства права, що передбачає виокремлення двох суб'єктів права: народу (має первинні, природні, суверенні права) та держави (має щодо народу похідну, функціональну правосуб'єктність). Держава не створює і не змінює право, вона лише надає йому формальної означеності.

Вважаємо, істотною вадою національного законодавства, на відміну від європейського, є відсутність реальних дієвих правових гарантій забезпечення, охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина. Дуже часто ці гарантії мають суто декларативний, формально-визначений характер, а отже, на практиці фактично не діють, не приносять користі суб'єктам які потребують захисту своїх прав.

На підставі вищезазначеного можна зробити наступні висновки:

- аналіз зарубіжного досвіду профілактичної діяльності поліції дає можливість визначити, що, кожна країна має свої особливості профілактичної роботи, законодавче закріплення та умови для реалізації прав та обов'язків в цьому спрямуванні, однак мета одна – попередження правопорушень, захист прав та свобод кожного члена громадянського суспільства;

- держава зобов'язана створити належні умови для реалізації права і встановити відповідальність за порушення його норм, розробити заходи укріплення дисципліни та законності;

- принципи профілактичної діяльності поліції можливо поділити на дві групи: а) загальні (конституційні): законності, дотримання прав і свобод людини та громадянина; верховенство права та ін.; б) спеціальні (допоміжні): плановості, науковості, безперервності та ін

Література

1) Советский энциклопедический словарь /под ред. А.М. Прохорова. – 4-е изд. – М.: Советская энциклопедия, 1984. – 1600 с.

- 2) Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – 3-е изд., стереотипное. – М.: Азъ, 1996. – 928 с.
- 3) Философский энциклопедический словарь / ред. сост. Е.Ф. Губский и др. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 569
- 4) Фелик В.І. Класифікація принципів профілактичної діяльності Національної поліції України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. с.39-42
- 5) Бабакін В.М. Поняття та система заходів профілактики правопорушень у сфері пасажирських та вантажних перевезень. *Науковий вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2010. - №2. С. 73-77
- 6) Соха С.І. Профілактика адміністративних правопорушень: поняття та зміст. *Митна справа*. 2014. №2(92). С.206-211.

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПРОФІЛАКТИКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДЕЛІКТІВ

Баранов С.О., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Важливим напрямком боротьби з правопорушеннями є їх профілактика. Превентивні (профілактичні) заходи мають значний потенціал у боротьбі з деліктністю, оскільки вони пов'язані з такими заходами з боку держави та суспільства, які здатні не тільки виявити правопорушення, а й встановити та усунути причини і умови, що їм сприяють, утримати особу від їх вчинення.

Розуміння важливого значення профілактики правопорушень знаходить свій прояв на вищому державному рівні. Так, у Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, що була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р, стверджується, що її реалізація передбачає забезпечення зміцнення публічної безпеки і порядку в державі шляхом підвищення ролі превентивної діяльності у сфері протидії злочинності та впровадження відповідних програм [1].

За допомогою превентивних заходів держава та суспільство намагаються забезпечити активну наступальну протидію злочинності та досягнути уповільнення темпів її зростання.

В цій діяльності громадянське суспільство повинно спиратися на чітко визначених суб'єктів - державних і недержавних інституцій та їх посадових осіб, наділених відповідними повноваженнями та можливостями.

Суб'єктом будь-якої діяльності є особи (фізичні або юридичні) чи інші утворення здатні на підставі наданої їм компетенції до цілеспрямованої діяльності [2, с.1211] щодо реалізації поставлених завдань. Суб'єкт функціонує в загальних межах такої діяльності та керується її основними принципами. Віднесення особи чи організації до складу цих суб'єктів означає, як правило, постійну чи тривалу (систематичну) участь у діяльності. Важливою ознакою є відповідальність суб'єкта за вирішення завдань відповідної діяльності.

Відповідно, суб'єктами профілактики адміністративних правопорушень слід вважати юридичних осіб різного рівня та правового статусу (органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації та ін.), фізичних осіб, які цілеспрямовано здійснюють профілактику, мають зовнішні і внутрішні зв'язки, як по «вертикалі», так і по «горизонталі», мають можливість вибору власної поведінки під час проведення профілактики в межах, передбачених чинним законодавством [3, с. 63]. При цьому обов'язковою ознакою суб'єкта профілактики адміністративних правопорушень є профілактична спрямованість усіх чи частини функцій щодо запобігання адміністративних деліктів. «Приймаючи особливу спрямованість і, виявляючись у специфічній області, така діяльність відповідно знаходить і свого «особливого» суб'єкта (чи суб'єктів), що веде своє «життя», що має свою «мову», свої правила поведінки і т. ін., але здійснює діяльність від імені суспільства (держави). У такий же спосіб з'являються і суб'єкти... профілактики» [4, с. 422].

Доцільно здійснювати розгляд суб'єктів профілактичної діяльності за допомогою системного підходу, який передбачає розгляд об'єкта як складного, багатогранного, різноякісного явища, що складається з елементів, зв'язки між якими утворюють відносно незмінну структуру і забезпечують його цілісність. Характеристика суб'єктів профілактики як елементів системи здійснюється залежно від спрямування їх діяльності та завдань у цій сфері, їх територіальної та відомчої специфіки, їх рівня взаємодії з іншими елементами системи [5, с. 950].

Зважаючи на розроблені наукою управління умови ефективності функціонування системи (детермінованість елементів, динамічність системи, наявність у системі управляючого параметру, підсилювальної властивості та зворотних зв'язків) [6, с. 169] і основні принципи побудови організаційних структур управління (прагнення до мінімуму ступенів у ієрархічній системі управління, організаційна забезпеченість функцій, забезпечення «гнучкості» організаційних структур, досягнення оптимального сполучення централізації і децентралізації, виключення дублювання функцій, забезпечення відносної рівномірності навантажень на кожний структурний підрозділ, забезпечення максимального ступеня типізації) [6, с. 183-185], при системному розгляді та вдосконаленні діяльності суб'єктів профілактики адміністративних правопорушень необхідно враховувати, що:

- структура суб'єктів запобіжної діяльності диференціюється відповідно до їх завдань з обов'язковим чітким визначенням території та об'єктів, із якими повинен працювати даний суб'єкт;

- організації одного рівня не повинні використовуватися при вирішенні завдань іншого рівня, для вирішення яких вони, фактично, не пристосовані;

- завдання, що вимагають злагоджених зусиль декількох суб'єктів, повинні реалізовуватися саме як спільні, не допускаючи спроб одного із суб'єктів робити «усе за всіх»;

- одні і ті ж функції не повинні виконувати декілька суб'єктів (дублювання), якщо тільки не існує необхідність інтенсифікації, взаємопідкріплення у відповідній діяльності шляхом часткового «перекриття» функцій [7, с. 50].

Сучасна система профілактики адміністративних правопорушень не досить повно використовує ці умови. Динамізм системи зумовлює створення нових організаційних структур, які не завжди ефективно діють через відсутність чіткого визначення сфери функціонування, місця у системі профілактики адміністративних правопорушень. Класифікація суб'єктів та використання її у профілактичній діяльності дозволяє частково усунути цей недолік.

Суб'єкти профілактичної діяльності можна класифікувати, залежно від їх ступеня спеціалізації щодо виконання профілактичних завдань, від рівнів, видів та форм профілактики, методів профілактичного впливу, території та часових меж діяльності.

Множинність і різноманітність суб'єктів профілактики адміністративних правопорушень, їх поточних і перспективних завдань, функцій для виконання цих завдань - зумовлюють необхідність виділення в єдиній системі функціонування суб'єктів попереджувальної діяльності ряду профілактичних комплексів (тобто систем профілактичної діяльності, що здійснюється згідно з єдиним планом у межах регіону, галузі чи окремого об'єкта) зі своїми центрами та диференційованою системою зв'язків усередині комплексів.

Необхідність використання поняття профілактичного комплексу зумовлена самостійністю профілактики у межах регіону, відомства, трудового колективу та вимогами характеристики суб'єктів управління за типом діяльності (функціями) – «система суб'єктів попередження злочинності характеризується передусім за структурно-функціональним принципом» [8, с. 90].

У зв'язку з цим, кожен суб'єкт профілактики входить одночасно у функціональний та територіальний комплекси. Відповідно, характеристику суб'єктів профілактичної діяльності як елементів системи варто здійснювати, виходячи з класифікації зазначених комплексів.

Виділення функціональних комплексів із метою наукового аналізу і практичного управління здійснюється з використанням запропонованого дослідниками прийому для розгляду системи кримінальної юстиції: «виділити з усієї сукупності... державних установ лише ті... органи, ті їхні функції і на той лише момент і період» [7, с. 56], коли й оскільки вони безпосередньо, цілеспрямовано пов'язані з профілактикою адміністративних правопорушень.

Таким чином, виділяють суб'єктів: по-перше, на загально - соціальному рівні: правового регулювання і державно-владного управління профілактичною діяльністю. Це суб'єкти, які діють на загальнодержавному рівні – Президент, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, міністерства, відомства, комітети, департаменти, служби.

По-друге, на спеціально - адміністративному рівні (враховуючи територіальну ознаку): безпосереднього управління функціональними і територіальними комплексами, які реалізують адміністративно-правову політику в сфері профілактики адміністративних деліктів через функції планування і координації.

До цих суб'єктів профілактики належать: органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, територіальні підрозділи загальнодержавних координаційних органів, ради профілактики, громадські

пункти охорони порядку, міжвідомчі координаційні ради правоохоронних органів та інші.

По-третє, безпосереднього управління окремими напрямками і ділянками профілактичної діяльності. До цієї групи суб'єктів належать:

- державні органи, що виконують правоохоронні функції (органи Національної поліції, прокуратура, суди, органи юстиції, митниця, податкова міліція та ін.);

- державно-громадські органи, які здійснюють правоохоронні функції [9, с. 189] (адміністративні комісії та ін.);

- громадські організації, які здійснюють правоохоронні функції (громадські формування з охорони громадського порядку та державного кордону та ін.);

- контролюючі, господарські, навчально-виховні та інші органи і юридичні особи, які здійснюють профілактику адміністративних правопорушень поряд з виконанням своїх основних завдань.

По-четверте, безпосереднього здійснення заходів профілактики адміністративних правопорушень у порядку реалізації спеціально-правоохоронної, господарської, управлінської, виховної діяльності і тощо (об'єктовий рівень профілактики). Суб'єктами, що безпосередньо впливають на об'єкти профілактики є підрозділи, служби, співробітники правоохоронних та інших державних органів, члени правоохоронних громадських формувань, окремі громадяни.

По - п'яте, суб'єкти наукового, інформаційного, методичного забезпечення профілактичної діяльності, підготовки і перепідготовки кадрів тощо (кадрові, обліково-статистичні, інформаційно-аналітичні, методичні підрозділи безпосередніх суб'єктів профілактики адміністративних правопорушень; наукові установи, що розробляють питання профілактики адміністративних проступків; навчальні заклади, що готують кадри для цієї діяльності).

Звичайно, така класифікація суб'єктів є умовною, оскільки окремі суб'єкти здійснюють кілька видів діяльності (наприклад, органи внутрішніх справ здійснюють як безпосередньо профілактичні заходи щодо об'єктів, так і координують діяльність правоохоронних громадських формувань). Крім того, усі перераховані суб'єкти взаємодіють один з одним.

Відрізняючись за завданнями, рівнем і формами діяльності, усі суб'єкти профілактичної діяльності системно пов'язані. Їх поєднує: загальна мета і сукупність «підцілей», взаємозв'язок нормативно закріплених функцій, правова та інформаційно-аналітична база, цілеспрямоване управління, координація і планування.

На думку кримінологів, систему суб'єктів профілактики адміністративних правопорушень характеризують наступні риси:

- єдність цілей, організаційної структури, правового регулювання, науково-методичного й інформаційного забезпечення;

- взаємодія на основі передачі інформації, планування і координації; поєднання необхідної організаційної централізації, у тому числі за рахунок

матричних структур та органів міжвідомчої компетенції, і значної автономії суб'єктів, їхніх груп, комплексів;

- ієрархічність, різноманітність завдань, напрямків, функцій при забезпеченні взаємо підкріплення, взаємопосилення, взаємо доповнення, послідовності діяльності;

- диференціація методів щодо застосування профілактичних заходів (залежно від ситуації та ступеня деформації особистості, спеціалізованого чи неспеціалізованого суб'єкта) з орієнтацією на метод переконання;

- динамізм, розвиток, видозміна, удосконалення (залежно від зміни процесів і явищ, на які здійснюється вплив); здійснення корегування системи залежно від прогнозу розвитку адміністративної деліктності;

- взаємозв'язок із системами суб'єктів соціального управління більш високого рівня для того, щоб сукупність розв'язуваних суб'єктами профілактичної діяльності завдань була би похідною від сукупності загальних завдань соціального розвитку на відповідному етапі;

- комплексний характер функціонування системи: узгодження напрямків, взаємодія і послідовність заходів, поєднання діяльності державних і громадських організацій, громадян; поєднання державно-правового та громадського впливу [7, с. 64].

Слід зазначити, що спеціалізація суб'єктів превентивної діяльності передбачає чітке розмежування функцій, посилення профілактичного впливу на основному напрямку, за рахунок зменшення сил та засобів - на інших напрямках, створення різноманітних спеціалізованих органів для профілактики окремих видів правопорушень, для здійснення окремих управлінських функцій тощо. Враховуючи те, що боротьба з таким складним та неоднорідним соціальним явищем як адміністративна деліктність повинна здійснюватися комплексно, системно, процес диференціації функцій та їх здійснення неможливе без відповідного узгодження, інтенсивної інтеграції сил зазначених суб'єктів. Завдяки диференціації та інтеграції у системі профілактики адміністративних правопорушень виникає єдність дій, яка дозволяє вирішувати найскладніші завдання адміністративної превенції.

Література

1. Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р// База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (датазвернення 10.07.2019).]

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. – Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.

3. Остапенко О.І. Профілактика адміністративних правопорушень (адміністративно-правовий аспект). – Львів, 2001. – 155 с.

4. Аванесов Г.А. Криминология и социальная профилактика. - М. Академия МВД СССР, 1980. – 528 с.

5. Оніщенко Н. Система // Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / Відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, та ін. - К.: Концерн «Видавничий

Дім «ІН Юре», 2003. - Т.1: Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології.— 950 с.

6. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник. – К.: НАВСУ, 1999. – 702 с.

7. Курс советской криминологии: Предупреждение преступности / В.К. Звирбуль, И.И. Карпец и др. – М.:Юрид. лит., 1986. – 352 с.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦІЄЮ ПРАВА ГРОМАДЯН НА МИРНІ ЗБОРИ

***Берендєєва А.І., доцент кафедри адміністративної діяльності поліції,
Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук***

Право на мирні зібрання – одне із основоположних прав громадянина, яке закріплено в Конституції України. Але, нажаль, не дивлячись на закріплення цього права на конституційному рівні, воно подекуди порушується працівниками поліції.

В якості прикладів можна навести наступні ситуації. 25 травня 2019 року 16-річна активістка Дар'я Коцюрuba та 20-річний Роман Філюк в центрі Рівного вийшли на мовчазний пікет з плакатами «Імпічмент президенту». Під час акції поліція запросила пройти у відділок і дати пояснення, чому вони не повідомили про захід відповідні органи влади. Там уже на місці проти них відкрили справу за адміністративне правопорушення [1]. Вказані особи були притягнуті до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 185-1 КУпАП. В постанові суду було зазначено, що повідомлень відповідно до ст. 39 Конституції України про намір проведення 25.05.2019 року на майдані Незалежності мітингів, демонстрацій, акцій тощо не надходило. А отже суд вбачає в діях цих осіб порушення встановленого порядку організації або проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій [2]. Тобто суддя, як і поліцейські, кваліфікували відсутність повідомлення про проведення пікету як порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій. Втім, Рівенський апеляційний суд цілком справедливо цю постанову скасував, а провадження у справі закрит за відсутності події і складу адміністративного правопорушення [3].

Інша подібна ситуація, яка відбулася нещодавно. 9 жовтня 2019 року троє молодих людей вийшли до генконсульства Туреччини в Одесі, щоб висловити протест щодо початку військової операції Туреччини проти курдів у Сирії. Коли поліцейські прибули на місце події, то затримали двох активістів і склали протоколи з обвинуваченням у порушенні ст. 185 КУпАП і ст. 185-1 КУпАП [4].

Про що свідчать ці дві ситуації? На жаль, не всі працівники поліції обізнані в цьому питанні. Як ті, які такі накази віддають, так і ті, які подібні накази виконують. Дії судді взагалі незрозумілі з юридичної точки зору, оскільки на сьогодні завдяки діяльності Конституційного суду України та рішенням ЄСПЛ (зокрема у справах «Веренцов проти України» та «Шмушкович проти України») встановлено, що в Україні діє повідомчий характер проведення мирних зібрань, а

не дозвільний. В таких діях вбачається упередженість та порушення принципу політичної нейтральності, коли поліція та суд захищає не конституційне право людини на мирні зібрання, а інтереси влади. Такий собі радянський підхід.

Але окрім суб'єктивних факторів у даному випадку важливим є і об'єктивний фактор, а саме відсутність чіткої законодавчої позиції з цього питання. Ще декілька років тому це питання можна було би вважати спірним, оскільки стаття 185-1 КУпАП, яка передбачає відповідальність за порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, досі міститься в цьому кодексі. Єдиним документом, який передбачав порядок організації і проведення мирних зборів, був Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» від 28 липня 1988 року № 9306-XI . Зазначений указ передбачав дозвільний порядок проведення мирних зборів, тобто зобов'язував організаторів завчасно сповіщати про свій намір провести збори [5]. На цей Указ і посилалися при притягненні осіб до відповідальності за статтею 185-1 КУпАП.

Але 8 вересня 2016 року у рішенні Конституційного суду України № 6-рп/2016 було чітко визначено, що вказаний Указ Президії Верховної Ради СРСР не відповідає Конституції України, та є неконституційними [6], а отже він втратив чинність. Це означає, що немає жодних юридичних підстав на сьогодні притягати особу до відповідальності за статтею 185-1 КУпАП. Об'єктивна сторона цього правопорушення полягає у порушенні порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій. Але де ж цей порядок зазначений? Як вказав Конституційний Суд України у своєму рішенні від 19.04.2001 № 4-рп/2001, визначення конкретних строків завчасного сповіщення з урахуванням особливостей форм мирних зібрань, їх масовості, місця, часу проведення тощо є предметом законодавчого регулювання [7]. Таким чином, це питання повинно бути врегульовано на рівні закону. Не зважаючи на декілька законопроектів з цього питання, закону, який би передбачав порядок організації мирних зібрань в Україні, на сьогодні не існує. Таким чином, не можна порушити те, чого не існує.

Також працівникам поліції необхідно пам'ятати, що для громадян діє правило «дозволено все те, що не заборонено законом». З цієї точки зору також не можна застосовувати статтю 185 КУпАП у разі відмови припинити мирні збори, оскільки постає питання, а якому ж законному розпорядженню працівника поліції особа злісно не кориться? Адже в даному випадку поліцейський не має жодного права вимагати від особи припинити мирні збори, оскільки це її право, яке захищається Конституцією України. Більш того, якщо поліцейський продовжує наполягати на цьому, взагалі його дії можна кваліфікувати за статтею 340 ККУ, як незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій [8].

Тож, для врегулювання зазначених проблемних аспектів необхідно, на наш погляд, рухатися у двох напрямках. Перший напрямок – фундаментальний та основний. Він полягає у приведенні законодавства щодо мирних зібрань в Україні у належний стан аби виключити можливість тлумачення в залежності від

політичної ситуації та власних поглядів. Тут можливі два шляхи. Перший – прийняти закон про організацію проведення мирних зібрань. Але це доволі дискусійне питання, оскільки в залежності від політичної волі подібний закон може стати легальним інструментом як забезпечення, так і обмеження цього права. Другий – виключити статтю 185-1 із КУпАП, як таку, що не відповідає демократичній правовій державі, оскільки характерна для тоталітарних держав (в принципі, вона і задумувалася з метою обмеження права людей виражати свої погляди, в першу чергу, політичні).

В принципі, якщо це питання буде врегульовано на законодавчому рівні у відповідності із міжнародними стандартами та враховуючи практику ЄСПЛ, цього буде досить, аби поставити крапку. Але, нажаль, цей шлях не такий швидкий, навіть і при наявності політичної волі (якої, до речі, особливо не спостерігається), це потребує певного часу, а права людини потрібно захищати вже сьогодні. Тож необхідно зосередитися на другому напрямку - професійному навчанні працівників поліції. Під час здобуття ними освіти, службових занять та курсів підвищення кваліфікації викладачам необхідно звертати особливу увагу щодо роз'яснення правових аспектів права громадян на мирні збори з акцентуванням на тому, що задача поліції полягає в забезпеченні права громадян на мирні збори, а не в притягненні їх до юридичної відповідальності. Не лишнім буде зазначити про відповідальність самих поліцейських за порушення цього права. Особливо актуально всю цю інформацію доносити до керівного складу поліції.

Також важливим є розробити відомчий нормативно-правовий акт щодо діяльності працівників поліції під час проведення мирних зібрань. На сьогодні діє лише наказ МВС від 11.11.2003 № 1345 ДСК, в якому регламентовано діяльність поліції та інших державних органів щодо ліквідації масових заворушень та окремі нормативно-правові акти щодо забезпечення футбольних матчів. Тож наказ, який би встановлював загальний алгоритм дій працівників поліції під час масових заходів, був би доречним. Звичайно, певні кроки в цьому напрямку здійснюються, так, наприклад, наказом МВС України від 23 серпня 2018 року № 706 була затверджена Концепція запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів; під час масових заходів ми можемо побачити «поліцію діалогу», але комплексно питання забезпечення поліцією прав громадян на мирні зібрання досі не вирішено.

Література

1. Апеляційний суд скасував адмінпротоколи двом активістам, які вимагали імпічменту Зеленського. URL: https://zmina.info/news/apeljiacijnij_sud_skasuvav_adminprotokoli_shhodo_dvoh_aktivistiv_jiaki_proveli_movchaznij_piket_z_vimogojiu_impichmentu_zelenskogo/
2. Постанова суду від 13 червня 2019 року № 569/10472/19 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82408470?fbclid=IwAR23FOpc6rYscDorsIj-JLSCyZiMF5P31-53CN4jWKKHWe-sMvLvD-cgHr0>
3. Відсутність у законодавстві порядку організації та проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, унеможливорює притягнення громадян

до відповідальності за ст. 185-1 ч.1 КпАП України (Рівненський апеляційний суд, 02.08.19)

URL:[https://protocol.ua/ua/sud_vidsutnist_u_natsionalnomu_zakonodavstvi_poryadku_organizatsii_ta_provedennya_zboriv_mitingiv_vulichnih_pohodiv_i_demonstratsiy_u_nemoglivlyue_prityagnennya_gromadyan_do_vidpovidalnosti_za_st_185_1_ch_1_kpa_p_ukraini_\(rivnenskiy_apelyatsiyniy_sud_02_08_/](https://protocol.ua/ua/sud_vidsutnist_u_natsionalnomu_zakonodavstvi_poryadku_organizatsii_ta_provedennya_zboriv_mitingiv_vulichnih_pohodiv_i_demonstratsiy_u_nemoglivlyue_prityagnennya_gromadyan_do_vidpovidalnosti_za_st_185_1_ch_1_kpa_p_ukraini_(rivnenskiy_apelyatsiyniy_sud_02_08_/)

4. Поліція вкотре намагається порушити право активістів на мирні зібрання URL: <https://zmina.info/news/policziya-znovu-namagayetsya-pokaraty-aktivistiv-za-porushennya-poryadku-provedennya-mityngu-chomu-cze-vazhlyvo/>

5. Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР : Указ Президії Верховної Ради СРСР від 28 липня 1988 року № 9306-XI URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v9306400-88>

6. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 8 вересня 2016 року № 6-рп/2016 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-16>

7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) від 19.04.2001 № 4-рп/2001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-01>

8. Кримінальний кодекс України 05.04.2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page11>

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ

Висоцький В. М., доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Відповідно до ст. 29 Конституції України кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Відповідно до статей 23 та 37 Закону України «Про Національну поліцію», поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України [1]. Отже, внаслідок адміністративного затримання відбувається короткострокове позбавлення особи свободи дій і пересування. Адміністративне затримання вважається одним із самих дієвих і суворих заходів адміністративного примусу, що обумовлює чіткого законодавчого врегулювання підстав та порядку його застосування.

В адміністративному праві затримання особи визначається як захід забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, який полягає в обмеженні свободи пересування з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення.

У Кодексі України про адміністративні правопорушення міститься вичерпний перелік адміністративних правопорушень за вчинення яких Національна поліція правомочна здійснювати адміністративне затримання.

Про адміністративне затримання обов'язково складається протокол, в якому зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого; час і мотиви затримання. Протокол підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманим. У разі відмовлення затриманого від підписання протоколу про адміністративне затримання у ньому робиться запис про це.

Під час складання протоколу про адміністративне затримання посадова особа, що його здійснює, роз'яснює особі, яка вчинила адміністративне правопорушення, її права, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України та статтею 268 КУпАП.

Відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» та пунктів 2, 10 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363, під час складання протоколу про адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, роз'яснюється її право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги.

Важливо звернути увагу на те, що про затримання неповнолітнього обов'язково повідомляють його батьків або осіб, які їх замінюють. У протоколі про адміністративне затримання зазначаються час, дата повідомлення, кого повідомлено і в який спосіб.

Відповідно до частини першої статті 263 КУпАП адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати не більш як три години.

Відповідно до частини третьої статті 263 КУпАП осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, може бути затримано на строк до трьох годин для складання протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження - до трьох діб з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання.

Перед поміщенням до кімнати для затриманих чергової частини органу поліції у службовому приміщенні, куди доставлено особу, яка вчинила адміністративне правопорушення, відповідно до статті 264 КУпАП

уповноваженою на те посадовою особою однієї статі з особою, яку доставили, в присутності двох свідків (понятих) тієї ж статі проводиться особистий огляд і огляд речей доставленої особи.

У разі якщо затриманий потребує медичної допомоги, посадова особа органу поліції викликає швидку медичну допомогу. У протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються час надання медичної допомоги, номер бригади швидкої медичної допомоги, прізвище та ініціали лікаря, до якого закладу охорони здоров'я направлено затриманого.

При надходженні від затриманої особи під час проведення особистого огляду, огляду речей скарг чи зауважень у протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис із зазначенням їх суті.

Коли затриману особу звільнено з місця її перебування, у протоколі про адміністративне затримання зазначається, зокрема, у графі «скарг, зауважень до дій посадових осіб органів поліції не маю/маю» – про наявність або відсутність зауважень та скарг на дії посадових осіб органів поліції із викладенням їх суті [2].

Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання [1].

Забороняється поміщати до кімнати для затриманих осіб, якщо стосовно них не складений протокол про адміністративне затримання [3].

Отже, право на свободу пересування є одним із найважливіших прав у демократичному суспільстві. Однак, при цьому воно не є абсолютним і може бути обмежено. Адміністративне затримання можливе тільки при наявності правопорушення і є неприпустимим, якщо відсутнє адміністративне правопорушення. Кожному затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви затримання.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19>
2. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>
3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17>

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРНЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

***Веселова Л.Ю.**, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції, Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук*

Особливість інформаційної безпекової сфери полягає в тому, що окремі її складові присутні у всіх без виключення напрямках забезпечення національної безпеки. Зокрема, попри те, що відповідно до частини 4 статті 3 Закону України «Про національну безпеку» у напрямку реалізації державної політики

кібербезпека виокремлена у самостійний напрямок національної безпеки, її забезпечення є необхідною умовою під час реалізації воєнного, зовнішньополітичного, державного, економічного, інформаційного та екологічного напрямків національної безпеки. Тобто, у даному випадку ми можемо говорити про універсальний характер функції забезпечення кібербезпеки, адже стрімкий розвиток та широке розповсюдження сучасних інформаційних технологій відбувається не тільки у сфері національної безпеки країни, але й суміжних сферах суспільних відносин, які мають принципове значення для ефективного забезпечення безпеки сучасної держави. Таким чином, інформаційна складова посідає важливе місце серед засобів забезпечення національної безпеки, а її значення й надалі зростатиме в механізмі державного регулювання суспільно-політичних процесів, як мінімум у середньостроковій перспективі.

За висловленням О.Д. Довганя та І.М. Дороніна кібербезпека все частіше розглядається як стратегічна проблема державного рівня, зачіпає всі верстви суспільства. На думку авторів, державна політика кібербезпеки повинна служити засобом посилення безпеки та надійності інформаційних систем держави [1, с. 9]. Із наведеного висловлення стає зрозумілим, що державна політика у кібернетичній сфері має стратегічне значення не тільки для управління інформаційними процесами, але й для координації дій суб'єктів забезпечення національної кібербезпеки. Вона спрямована на забезпечення інформаційної безпеки держави, визначає основні напрямки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування у вказаній сфері суспільних відносин, регламентує їх компетенцію щодо забезпечення кібербезпеки країни та базується на дотриманні балансу інтересів особи, суспільства та держави в інформаційній сфері.

Теоретичне розуміння формування державної політики як процесу організації та реалізації публічного управління у різних сферах суспільних відносин доволі докладно з'ясовано вітчизняними та зарубіжними науковцями. Наприклад, О.Є. Кутафін підкреслює яскраво виражені функціональні властивості державної політики, яка, на думку автора, являє собою «визначений органом державної влади напрям діяльності, спрямований на вирішення певної проблеми або їх сукупності» [2, с. 358]. Г.В. Падалко визначає державне управління у якості засобу формування відповідної системи та механізмів з боку соціально орієнтованих органів державної влади. У вказаному контексті державна політика виступає в якості вектору, спрямованого на вироблення та реалізацію завдань публічного управління, «у тому числі й у сфері місцевого самоврядування щодо підтримки й розвитку територіальних громад» [3, с. 41].

Для усвідомлення сутності державної політики у сфері національної безпеки (кібернетичної безпеки) в умовах гібридної війни звернімося до статті 2 Закону України «Про національну безпеку», яка визначає правову основу зазначеного напрямку державної діяльності у вигляді Конституції України, коментованого та деяких інших законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також виданих на виконання Конституції та законів України інших нормативно-правових актів [4]. Так, відповідно до статті 17 Конституції України інформаційна безпека, поряд із

суверенітетом та територіальною цілісністю держави, виступає пріоритетним завданням державної політики, «справою всього українського народу» [5]. Закон України «Про національну безпеку» у частині 1 статті 3 деталізує сутність державної політики в окресленому напрямку суспільних відносин та визначає її спрямування на захист: а) людини і громадянина - їхніх життя і гідності, конституційних прав і свобод, безпечних умов життєдіяльності; б) суспільства - його демократичних цінностей, добробуту та умов для сталого розвитку; в) держави - її конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності; г) території, навколишнього природного середовища - від надзвичайних ситуацій [4]. Таким чином, захист національних інтересів у сфері кібербезпеки виступає багатофункціональним процесом, що містить цілий комплекс зазначених у вищевказаному законодавчому акті заходів.

Під час формування державної політики у галузі національної безпеки (кібербезпеки), доцільно застосування широкого підходу, який розкриває її сучасний напрям, заснований на принципі взаємодоповнення та взаємоузгодження процесу вирішення завдань національної безпеки та активного державного соціально-економічного розвитку, що, безумовно, узгоджується із положеннями Стратегії національної безпеки України. На підставі вищевикладеного, можемо констатувати, що державна політика у сфері забезпечення національної безпеки (кібербезпеки) відноситься до вищого інтегрованого елемента внутрішньої та зовнішньої політики України та являє собою систему цілей, а також сукупність принципів, норм, напрямків та форм діяльності органів державної влади у сфері забезпечення національної безпеки (кібербезпеки) та стійкого соціально-економічного розвитку країни.

Література

1. Довгань О. Д., Доронін І. М. Ескалація кіберзагроз національним інтересам України та правові аспекти кіберзахисту. : монографія. К. : Видавничий дім «АртЕк». 2017. 107с.
2. Кутафін О. Е. Предмет конституционного права. М.:Юристъ. 2001. 444 с.
3. Падалко Г. В. Функції держави у сфері місцевого самоврядування в Україні : дис... канд. юрид. наук : 12.00.02. Інститут законодавства Верховної Ради України. К., 2007. 224 с.
4. Про національну безпеку : закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. – Ст. 241.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

***Волокітенко О.М.,** доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук*

Одним з основоположних прав особи є закріплене ст. 19 Загальної Декларації прав людини (ООН 1948 р.) право на інформацію. Юридичний зміст 21 даного права складається з «свободи дотримуватись своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими

засобами і незалежно від державних кордонів». В будь-якому громадянському суспільстві право вільного доступу до інформації є обов'язковою умовою існування демократичної, правової держави. В країнах зі сталою демократією діють відповідні політико-правові механізми, що забезпечують прозорість в діяльності органів державної влади – суб'єктів законотворчості надають доступ своїм громадянам до повної, об'єктивної, точної і зрозумілої інформації про діяльність цих органів та їх посадових осіб [1, с. 314] .

Інформація, як відомо, є засобом комунікації людей і нерідко виступає об'єктом їх діяльності. Без отримання інформації у різних її проявах та формах не можлива еволюція людини, розвиток суспільства і держави. Загалом діюче національне законодавство, під інформацією розуміє документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі. Але серед багатьох інформаційних даних особливе місце займає інформація, що відноситься законодавцем до категорії «публічної інформації»[2]. Шлях до відкритості та прозорості діяльності органів публічної влади для України був довгим та важким. Слід зазначити, що до фінішної межі в цьому напрямку залишилось пройти ще значний відрізок часу, який суспільство зможе досягти поступово, через використання діючих правових інституцій та реформування системи управління в цілому.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація - це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Доступ до публічної інформації здійснюється на принципах: прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; вільного отримання, поширення та будь-якого іншого використання інформації, що була надана або оприлюднена відповідно до цього Закону, крім обмежень, встановлених законом; рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак [5, с. 208].

Процедура доступу до публічної інформації має спільні риси з процедурою розгляду звернень громадян, хоча в деяких моментах відрізняється від неї. Так по-перше, звертатись для отримання публічної інформації мають право не лише громадяни, а й юридичні особи та об'єднання громадян без статусу юридичної особи. По-друге, на відміну від розгляду звернень встановлюються більш скорочені строки розгляду запиту на інформацію та надання за ним відповіді. По-третє, за надання публічної інформації (відповіді), у випадку якщо дана інформація має значний обсяг передбачене справляння плати. Початком процедури доступу до публічної інформації слід вважати подання запиту на інформацію, а саме отримання даного запиту уповноваженим суб'єктом (розпорядником інформації).

Запит на інформацію - це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні. Форма інформаційного запиту може бути усна (наприклад при особистому прийомі), письмова (надіслана поштою, телеграфом тощо) або електронна (надіслана електронною поштою). Запит може бути як індивідуальний так й колективний. Письмовий запит подається в дозвільній формі, але повинен відповідати встановленим вимогам.

Так інформаційний запит повинен містити дані про:

- ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є;
- загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо;
- підпис і дату за умови подання запиту в письмовій формі.

Враховуючі розвиток інформаційних технологій, з метою спрощення процедури оформлення письмових запитів на інформацію, передбачено що особа може подавати інформаційний запит шляхом заповнення відповідних спеціальних форм та на офіційному веб-сайті відповідного розпорядника інформації [4]. Так наприклад, наказ МВС України «Про затвердження Порядку складання і форми подання запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Міністерство внутрішніх справ України» від 21.07.2011 № 459 передбачає, що запитувач інформації може заповнити форму запиту безпосередньо на веб-сайті Міністерства внутрішніх справ України та безпосередньо обрати зручну для нього форму отримання інформації (відповіді) - поштою, телефаксом, електронною поштою[6, с. 496]. При безпосередньому зверненні особи до розпорядника інформації з письмовим запитом, на вимогу запитувача на першому аркуші копії запиту проставляється відбиток штампа із зазначенням найменування МВС України, дати надходження та вхідного номера запиту. При чому копія запиту повертається запитувачу. Слід пам'ятати, що запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Загалом суб'єкт владних повноважень та інші розпорядники публічної інформації, при отриманні запиту на інформацію мають право прийняти одне з наступних рішень: надати запитувачу публічну інформацію; перенаправити запит на інформацію до уповноваженого розпорядника; прийняти рішення про відстрочку в задоволенні запиту на інформацію; відмовити в задоволенні запиту на інформацію [3].

Так, до публічної інформації відноситься як цілком відкриті інформаційні дані, так й публічна інформація з обмеженим доступом, до якої віднесено: конфіденційна інформація; таємна інформація; службова інформація.

Конфіденційна інформація - інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов.

Таємна інформація - інформація, доступ до якої обмежується та розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі. Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницю слідства та іншу передбачену законом таємницю.

Службова інформація – інформація що: міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішню службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напрямку діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень; зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці [7, с. 336]

Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації до суду здійснюється відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України[8].

Отже, прозорість механізмів доступу до публічної інформації та обмеження доступу до інформації є одними з ключових індикаторів відкритого інформаційного суспільства. Належне правове врегулювання даних механізмів шляхом прийняття відповідних законодавчих актів, зокрема Закону України «Про доступ до публічної інформації», свідчить про розуміння публічної влади в необхідності правового врегулювання доступу до публічної інформації з метою забезпечення виконання Конституції України та взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Література

1. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011р. № 2939-VI// ВВР України. – 2011. - № 32.- Ст.314.
2. Доступ до публічної інформації: законодавчі новели та проблеми їх застосування {Електрон. ресурс}/Центр політичний студій та аналітики. – Режим доступу:
<http://cpsa.org.ua/news/dostup-do-publchno-nformac-akonodavch-noveli-ta-problem-i-x-zastosuvannja>
3. Методичні рекомендації щодо практичного впровадження Закону України «Про доступ до публічної інформації»/ {О. Хмара, В. Андрусів, М. Лациба та ін.}; Український незалежний центр політичних досліджень, 2018. – 107 с.
4. Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію : постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011р. № 740 // Офіційний вісник України. – 2019. - №54. – 245 с.
5. Кузьменко О.В. Курс адміністративного процесу : навч. посіб. / О.В.Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2019. – 208 с.
6. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. / Е.Ф.Демський . - Київ :Юрінком Інтер, 2008 . - 496 с.
7. Миколенко О. І. Теорія адміністративного процедурного права : монографія / О.І.Миколенко . - Харків :Бурун Книга, 2018. - 336 с.

8. Пояснювальна записка до Закону України « Про доступ до публічної інформації».— Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zwed_n/webproc34?id=&3511=33015&pf35401=125705

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ У СФЕРІ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Ганьба О.Б., докторант докторантури Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, кандидат юридичних наук

В умовах гібридної війни між Україною та Російською Федерацією постає гостра проблема подальшої розробки методологічних і організаційних основ удосконалення правового регулювання відносин у сфері прикордонної безпеки нашої держави, що тісно пов'язано з дослідженням і розв'язанням проблем підвищення ефективності механізму правового регулювання.

Згідно з сучасними довідковими джерелами «ефективність» не характеризує самотійний, відособлений предмет матеріального світу, а відображає його певні ознаки, тому вона є оціночною категорією, яка слугує для вимірювання ступеня (рівня) досягнення відповідних цілей через категорію «ефект», що означає наслідок дії будь-яких причин, враження, викликане чимось або засіб, метою якого є справити враження, здивувати чи створити ілюзію [1, с. 37].

Відповідно до іншого джерела термін «ефективність» означає «дієвий», той, що дає необхідний, зазвичай позитивний результат; а прикметник «ефективний» означає те, що дає заздалегідь намічений ефект, тобто призводить до потрібних результатів [2, с. 322].

Однак варто пам'ятати, що не всякий ефект є ефективним, адже дія певного явища може породжувати і негативний ефект. Позитивним може бути тільки соціально-корисний, близький до мети ефект [3, с. 266].

Термін «ефективність» широко вживається в науковому та практичному обігу не тільки у сфері економіки, політики, соціології тощо, а й у сфері діяльності правоохоронних органів, у тому числі і Державної прикордонної служби України, про що свідчить низка монографічних та дисертаційних досліджень останнього десятиліття. Так, В. О. Назаренко, В. М. Серватюк, О. М. Ставицький досліджували: чинники, що впливають на ефективність прикордонного контролю; проблеми оцінки ефективності управління системою прикордонного контролю органів охорони державного кордону; механізм оцінки ефективності оперативно-службової діяльності під час здійснення паспортного контролю; методу оцінки ефективності охорони державного кордону на шляхах міжнародного сполучення тощо [4, с. 8–71, 143–167].

Ефективність механізму правового регулювання є родовим поняттям щодо інших видів правової ефективності, оскільки вона охоплює ефективність правотворчості, ефективність актів правореалізації та правозастосування, ефективність дії окремої норми права, ефективність окремого нормативно-правового акту тощо [5, с. 224; 6, с. 50–54].

Отже, ефективність механізму правового регулювання як складна комплексна оціночна категорія охоплює:

а) ефективність правотворчої діяльності, яка передбачає своєчасне прийняття якісних норм права з чітким викладом усіх її структурних елементів, досконалих нормативно-правових актів (особливо підзаконних) та збалансованої підсистеми законодавства в цілому, яке призначене для регулювання відносин у сфері прикордонної безпеки України;

б) ефективність правореалізації та правозастосування змісту конкретних правовідносин (насамперед, охоронних і захисних) у формі службових повноважень військовослужбовців і працівників Державної прикордонної служби України та інших органів сектору безпеки і оборони;

в) ефективність використання правового інструментарію (способів, методів, типів правового регулювання тощо);

г) ефективність функціонування усіх суб'єктів праворегулятивної діяльності, починаючи від вищих і центральних органів виконавчої влади держави та закінчуючи суб'єктами реалізації конкретних видів правовідносин сфери прикордонної безпеки України;

д) ефективність контрольно-наглядової діяльності за якістю здійснення регулятивних процесів у зазначеній сфері як з боку уповноважених державних органів, так і з боку громадянського суспільства – через громадські об'єднання, депутатів місцевих рад тощо, що прямо передбачено ст. 10 Закону України «Про національну безпеку України» [7].

На підставі викладеного варто наголосити, що ефективність механізму правового регулювання відносин у сфері прикордонної безпеки України в цілому сприяє якісній реалізації прикордонної політики як на національному, так і на міжнародному рівні.

Література

1. Тематичний словник-довідник з соціології / за ред. В. В. Кохана; укл. А. Александровська та ін. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. 112 с.

2. Большая советская энциклопедия: В 30 т. ; 3-е изд. Москва : Эксмо, 2008. 2944 с.

3. Петрухин И. Л., Батуров Г. П., Морщакова Т. Г. Теоретические основы эффективности правосудия. Москва : Наука, 1979. 392 с.

4. Назаренко В. О. Теорія і практика організації та здійснення прикордонного контролю в контексті забезпечення національної безпеки України в прикордонній сфері : монографія / В. О. Назаренко та ін. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2013. 360 с.

5. Загальна теорія держави і права : підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків : Право, 2011. 584 с.

6. Куракін О. М. Етимолого-лексикологічні підходи до розуміння категорії «ефективність» в механізмі правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. № 24. С. 50–54.

7. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.

АКРЕДИТАЦІЯ ЯК ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Гомон Д.О., доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Політичні і соціально-економічні перетворення на етапі інтеграції України до Європейського Союзу, формування нової концепції функціонування системи охорони здоров'я вимагають і удосконалення контролю за якістю медичної допомоги.

Незважаючи на відмінність організації моделей охорони здоров'я у світі, їх об'єднує єдина мета — спроможність надавати якісну медичну допомогу, яка являє собою складну систему, в основу якої покладено сукупність принципів, що характеризують ефективність, доступність та своєчасність процесів щодо охорони здоров'я людини. Досягнення цієї мети залежить від багатьох чинників, основним з яких є ефективність організаційного устрою системи охорони здоров'я, її фінансування, наявність кваліфікованих кадрів, сучасного медичного обладнання та дієвої системи забезпечення якості медичної допомоги.

Одним із засобів контролю за якістю надання медичної допомоги закладами охорони здоров'я всіх форм власності і службового підпорядкування є акредитація, під якою розуміють оцінку діяльності закладу охорони здоров'я згідно з вимогами стандартів, які характеризують структуру, процес та кінцеві результати його роботи [1, с. 628]. Порядок державної акредитації закладу охорони здоров'я регламентований постановою Кабінету Міністрів України № 765 від 15 липня 1997 року «Про затвердження порядку державної акредитації закладу охорони здоров'я».

Відповідно до п. 1 вказаної постанови, державна акредитація закладу охорони здоров'я – це офіційне визнання наявності у закладі охорони здоров'я умов для якісного, своєчасного, певного рівня медичного обслуговування населення, дотримання ним стандартів у сфері охорони здоров'я, відповідності медичних (фармацевтичних) працівників єдиним кваліфікаційним вимогам [2].

Метаакредитації – офіційне визнання закладу на наявність у ньому умов для надання певного виду лікувально-профілактичної допомоги. Акредитація закладів охорони здоров'я дозволяє визначити відповідність їх діяльності встановленим стандартам, нормам і правилам. Вона є підтвердженням того, що певний заклад або фізична особа відповідають конкретним вимогам, які дозволяють їм здійснювати певні функції. У майбутньому одержання того чи іншого рівня акредитації стане ще однією з передумов для укладання контракту зі страховою компанією [3, с. 252].

Акредитації підлягають усі заклади охорони здоров'я незалежно від форми власності. Проводить акредитацію Головна акредитаційна комісія, а акредитацію аптечних закладів – Головна комісія з акредитації аптечних закладів, що

утворюються при МОЗ та акредитаційні комісії, що утворюються при Міністерстві охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, структурних підрозділах охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій [2].

Отже, акредитація медичних закладів покликана забезпечити безперервне підвищення якості й націлена на досягнення оптимальних стандартів. Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що національний орган з акредитування через незалежне зовнішнє оцінювання публічно підтверджує досягнення акредитаційних стандартів тим чи іншим закладом. Наприклад, у Великій Британії цим займається United Kingdom Accreditation Forum— волонтерська мережа організацій NHS, підзвітна уряду; у Франції — HAS, орган влади у сфері охорони здоров'я (незалежна некомерційна публічна наукова організація); у США — Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organization (національна некомерційна організація). Оскільки в Україні акредитація здійснюється не незалежною структурою, як це відбувається в більшості країн Європейського Союзу, а Міністерством охорони здоров'я України, котре перевіряє підпорядковані йому ж заклади, це створює об'єктивні перешкоди для забезпечення належної якості медичної допомоги в охороні здоров'я.

У 2009 році Проектом Європейського Союзу «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні» було задокументовано вичерпні рекомендації щодо удосконалення процесу акредитації в Україні через створення незалежного Агентства з якості та акредитації медичних закладів. Експерти вказали МОЗ на те, що на сьогодні акредитація в Україні виконує роль «контрольної перевірки» закладів охорони здоров'я на предмет їх відповідності нормативно-правовим вимогам, при цьому відсутні ефективні критерії якості й механізми мотивації медичного персоналу, котрі спонукали б його до досягнення вищої планки в цьому напрямку. Також експерти підсумували, що наявна в Україні система акредитації не приділяє уваги критеріям задоволеності пацієнтів отриманою допомогою та безпекою, клінічному управлінню, вимірюванню й оцінці індикаторів якості, які відображали б відповідність медичним стандартам, клінічним протоколам на основі доказової медицини. Тож у цілому згаданий проект поставив під сумнів відповідність системи акредитації в Україні сучасним цілям в охороні здоров'я [4].

Зважаючи на вищевикладене, можна зробити висновок, що для створення ефективної системи забезпечення якості медичної допомоги в Україні необхідно насамперед узагальнити досвід країн ЄС і запозичити найкращу практику, щоб акредитація була публічним визнанням «незалежним органом» задоволення вимог/стандартів акредитації, продемонстроване в рамках незалежного зовнішнього оцінювання результатів діяльності такої організації відносно затверджених стандартів.

Література

1. Гладун З. С. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації) [Текст] : монографія. / З. С. Гладун. — Тернопіль : Економічна думка, 2005. — 460 с.

2. Про затвердження порядку державної акредитації закладу охорони здоров'я [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 765 : у редакції від 27.11.2015, підстава 921-2015-п // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/765-97-п>

3. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я [Текст] / за заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2000. — 680 с.

4. Степаненко А. Контроль якості медичної допомоги в Україні — голий контроль? [Електронний ресурс] / А. Степаненко // Ваше здоров'я : медична газета України. — Режим доступу: <http://www.vz.kiev.ua/kontrol-yakosti-medychnoyi-dopomogy-v-ukrayini-golyj-korol/>

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Доценко О.С., професор кафедри управління та роботи з персоналом, Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Слід відмітити, що реформована системи правоохоронних органів України, які здійснюють протидію організованих злочинності все ще залишається малоефективною і багато в чому існуючі проблеми не вирішені. Тому, важливою передумовою ефективного механізму адміністративно-правового забезпечення протидії організованих злочинності є створення дієвої системи уповноважених суб'єктів, визначення чіткої мети і завдань їх діяльності, наділення необхідними повноваженнями і компетенцією, створення ефективної законодавчої бази тощо.

Розглядати питання протидії організованих злочинності необхідно через призму виконання функцій держави, яка виконує свої функції через спеціально створені відповідні органи, що створені та діють відповідно до Конституції, законодавства України, визначених завдань, функцій, компетенції і повноважень.

У ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» (далі - Закон) визначено систему суб'єктів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, зокрема, це: а) спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю державні органи; б) державні органи, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій [1].

До державних органів, спеціально створених для боротьби з організованою злочинністю, віднесено: 1) Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України; 2) спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБУ [1]. Але, аналіз нормативно-правових актів свідчить, що Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України (далі – Координаційний комітет) ліквідовано Указом Президента України «Про деякі питання організації діяльності Ради національної безпеки і оборони України» ще 08.02.2005 р. № 208 [2], передавши його функції, фінансове та матеріально-технічне забезпечення Раді національної безпеки і оборони України (РНБО).

Згодом, Указом Президента України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України» від 15.12.2006 р. № 1084 [3] було визнано таким, що втратив чинність і Указ Президента України «Про деякі питання організації діяльності Ради національної безпеки і оборони України» від 08.02.2005 р. № 208 [2]. Це відбулося у зв'язку з тим, що підп. «а» п. 2 ст. 5 Закону [1] за Рішенням Конституційного Суду України від 07.04.2004 р. № 9-рп визнано таким що не відповідає Конституції України (є неконституційним), а також було припинено провадження у справі щодо неконституційності Указу Президента України «Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю» від 26.11.1993 р. № 561 та Указу Президента України «Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю» від 13.05.2003 р. № 402 [4]. Не зважаючи на це, відповідно до Закону [1] Координаційний комітет й досі визначено як державний орган, спеціально створений для боротьби з організованою злочинністю, а фактично його не існує, і зміни до Закону не внесені, що свідчить про правовий нігілізм.

Наступним державним органом, який спеціально створений для боротьби з організованою злочинністю у Законі визначено спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБУ [1]. Але, аналіз Закону України «Про Службу безпеки України» свідчить, що перед СБУ стоять лише завдання по «...попередженню, виявленню, припиненню та розкриттю злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України» (ч. 2 ст. 2 Закону) [5], що звичайно не охоплює усі напрями злочинної діяльності організованих злочинних організацій (угруповань). Але інших, спеціально створених органів для боротьби з організованою злочинністю законодавством України не визначено. Існуючі раніше спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВС України Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування органів внутрішніх справ» від 12.02.2015 р. № 193-VIII [6] ліквідовано.

Серед державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю законодавець виділяє органи Національної поліції [1]. Але зрозуміло, що не усі підрозділи Національної поліції в змозі протидіяти організованій злочинності в силу різних обставин: завдань, функцій, компетенції, повноважень, фахової підготовки тощо.

Аналіз Положень про кожний підрозділ органів Національної поліції дає підстави дійти висновку, що у певній мірі мова може йти тільки про кримінальну поліцію і підрозділи досудового розслідування. Але, до блоку кримінальної поліції входять різні підрозділи, які виконують різні, свої специфічні, завдання, функції і наділені різними повноваженнями. Протидія організованій злочинності для них носить побічний характер. Тому, у лютому 2018 року керівництвом Національної поліції прийнято рішення про створення Департаменту стратегічних розробок та аналізу, який займатиметься протидією суспільно небезпечним організованим групам та злочинним організаціям, зокрема,

кримінальним авторитетам, які мають вплив на суспільно важливі сфери життя [7]. Враховуючи, що до цього підрозділу набираються, в основному, працівники карного розшуку, то й напрям їхньої діяльності становиться уже зрозумілим, і є побоювання, що вся протидія організованій злочинності зведеться знову до загально-кримінальної злочинності.

Серед органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю законодавець визначає органи прокуратури України [1]. На наш погляд, з цим важко погодитись, адже органи прокуратури координують діяльність правоохоронних органів у сфері протидії злочинності [8]. Тобто безпосередньо є активними учасниками такої діяльності. Крім того:

- відповідно до Закону України «Про прокуратуру» органи прокуратури здійснюють нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (ст. 2); нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Письмові вказівки прокурора органам, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, надані в межах повноважень, є обов'язковими для цих органів і підлягають негайному виконанню (ст. 25) [8];

- відповідно до КПК України прокурор здійснюючи свої повноваження є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові та інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення прокурора (ст. 36) [9];

- відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» прокурор у межах своєї компетенції: безперешкодно входить в усі приміщення органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність; вимагає для перевірки розпорядження, інструкції, накази та інші акти щодо оперативно-розшукової діяльності, оперативно-розшукові справи, реєстраційні, облікові, звітні, статистичні, аналітичні документи та інші відомості щодо здійснення оперативно-розшукових заходів; доручає керівникам відповідних органів проведення у підвідомчих їм підрозділах перевірок з метою усунення порушень закону; дає письмові вказівки про проведення оперативно-розшукових заходів з метою попередження та виявлення злочинів, про розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання; дає згоду на продовження строку проведення оперативно-розшукової діяльності; отримує пояснення щодо порушень вимог закону від посадових осіб органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність; скасовує незаконні постанови про заведення або закриття оперативно-розшукової справи, зупинення або поновлення оперативно-розшукової діяльності чи про інші рішення, що суперечать закону; вживає заходів щодо усунення порушень законності під час проведення оперативно-

розшукової діяльності і щодо притягнення винних до встановленої законом відповідальності; опротестовує незаконну постанову суду про дозвіл або відмову на проведення оперативно-розшукових заходів. Принесення протесту зупиняє проведення оперативно-розшукових заходів, дозвіл на які дано судом (ст. 14)[10].

З наведених вище положень видно, що органи прокуратури не обґрунтовано віднесено до суб'єктів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю. Ми пропонуємо внести зміни до ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» доповнивши її п. 4 наступного змісту «Нагляд за законністю протидії організованим злочинностям здійснюють органи прокуратури», а підп. «б» п. 3 – органи прокуратури - вилучити.

Отже, здійснивши аналіз законодавчих актів щодо протидії організованим злочинностям ми дійшли висновку, що законодавчо визначена система суб'єктів протидії організованим злочинностям є недосконалою, чітко не врегульованою, науково не обґрунтованою, а відтак і малоефективною.

Література

1. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України № 3341-XII від 30.06.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. Ст. 358 (із змінами).
2. Про деякі питання організації діяльності Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 08.02.2005 р. № 208/2005.
3. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України: Указ Президента України від 15.12.2006 р. № 1084/2006.
4. Конституційний Суд України: рішення від 07 квітня 2004 року № 9-рп/2004. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-04>
5. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382 (із змінами).
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування органів внутрішніх справ: Закон України від 12.02.2015 р. № 193-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 21. Ст. 134.
7. У Нацполіції оголосили про набір до нового підрозділу по боротьбі з організованою злочинністю [Назва і текст з екрану]. URL: https://zaxid.net/u_natspolitsiyi_ogolosili_pro_nabir_do_novogo_pidrozdilu_po_borotbi_z_organizovanoyu_zlochinnistyu_n1448485.
8. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 2-3. Ст. 12.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88 (із змінами).
10. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради*. 1992. № 22. Ст. 303.

ДО ПИТАННЯ ПРО ДЕТЕРМІНАНТИ ДЕЛІКТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Дручек О.В., доцент кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент

Питання обумовленості деліктної поведінки належить до тих, які активно розробляються юридичною наукою. Однак донині однозначної відповіді на те, що саме змушує особу порушувати загальнообов'язкові правила поведінки, немає.

Говорячи про причини (детермінанти) деліктної поведінки, доцільно з'ясувати зміст зазначеного поняття. Розуміння самого поняття «причина» є досить багатогранним. У філософському словнику під причинами розуміють події чи явища, що породжують наслідки. Філософія права визначає причинність як об'єктивний, загальний, генетичний зв'язок між явищами. Процес формування причинності послідовно розвивається в часі, і причина в часі завжди попереджує наслідок. Кримінологія під причинами злочинності розуміє соціально-психологічні обставини, які безпосередньо породжують та відтворюють злочинність та злочини як свій закономірний наслідок. Умови злочинності – це комплекс явищ, які само по собі не можуть породити злочинність, але слугують певними обставинами, що сприяють її виникненню та існуванню [1, с.45]. На думку О.В. Зайчука, причини правопорушень – це комплекс явищ об'єктивного і суб'єктивного характеру, здатних детермінувати протиправну поведінку суб'єктів права [2]. Досліджуючи причини адміністративних правопорушень, О.Ю. Прокопенко, зокрема, обґрунтовано доводить, що причина – це сила, яка породжує розвиток подій в одному з можливих напрямків та може містити кілька компонентів: підстави, тобто, базові соціальні суперечності; умови як внутрішні якості, що сприяють здійсненню цієї події; причинні чинники, які безпосередньо викликають те чи інше явище або подію [3, с. 123].

Крім понять причин та умов деліктної поведінки, юридична наука використовує також поняття, яке відображає зміст причинно-наслідкового комплексу, а саме – детермінація деліктної поведінки. Термін «детермінація» (від лат. *determinare* – визначати, зумовлювати) вживають як найзагальнішу категорію, що характеризує походження явищ, які вивчаються у природі і суспільстві. Ідеться про залежність одних явищ, процесів і станів від інших, про зв'язок між речами і явищами. Детермінізм охоплює причинно-наслідковий взаємозв'язок матеріальних та духовних процесів. Він дає змогу відмежувати необхідні зв'язки і взаємодії від випадкових, передбачає наявність різноманітних об'єктивно існуючих форм взаємозв'язку явищ, які утворюються на підставі всезагальної дії причинності, поза якою не існує жодне явище дійсності [4, с. 105-112]. У деяких юридичних джерелах детермінанти визначено не як причину, а як конкретні чинники, які сприяють виникненню різних явищ, зумовлюючи їх розвиток. Наприклад, Г.С. Римарчук вважає, що детермінація як узагальнююче поняття є матерією основ, об'єктивним складником, що інкорпорує в собі багатогранні чинники навколишньої дійсності для створення цілісної картини як результату взаємодії відповідних частин (факторів). Детермінація пояснює онтологічне значення причини, умови та наслідку системи їхньої взаємодії та

взаємопроникнення, залежність об'єктивних та суб'єктивних чинників [5, с. 50-51]. Згідно з новітніми кримінологічними дослідженнями, формування і дія детермінантів злочинності залежать від комплексу причин, серед яких, зокрема: антисоціальні потреби, інтереси, цілі і цінності; система поглядів, свідомості на соціальному, мікросоціальному, груповому та індивідуальному рівнях; конкретні соціальні відносини; дія правових систем і суспільних інститутів; економічні, політичні, ідеологічні та інші чинники. Зазначене визначає ієрархічно структуровану цілісність цієї макросистеми і сукупно утворює комплекс причин, який безпосередньо впливає на деліктну поведінку особи.

З урахуванням аналізу наявних визначень понять детермінант деліктної поведінки, вважаємо, що причиною правопорушення сформована під впливом різних негативних соціальних явищ і процесів антисуспільна установка в свідомості особи, яка спричинила в неї рішучість вчинити правопорушення або призвела до скоєння правопорушення з необережності. Визнаючи пріоритет об'єктивного чинника, який формує установку на антисуспільну поведінку у свідомості людини, водночас наголошуємо і на тому, що правопорушення – це завжди вольовий поведінковий акт, який залежить від суб'єкта. Свою діяльність індивід формує на основі двох вибіркових опцій: протиправності (деліктності) або правомірності. Тому ніякі зовнішні обставини не можуть бути причиною якогось, у тому числі протиправного вчинку. З цього приводу ще Ф. Гегель зазначав, що якщо людина посилається на те, що з істинної дороги її збили обставини, спокуси та інше, то цим вона хоче немов усунути від себе вчинок, але тим самим лише принижує себе до невірної істоти, тоді як насправді її вчинок є завжди є її власним вчинком, а не вчинком когось іншого, тобто не наслідком будь-чого поза цією людиною.

Важливе значення у процесі дослідження детермінант деліктної поведінки має комплексний підхід до вивчення даного явища. У юридичній літературі виділяють декілька рівнів дослідження зазначеного поняття: 1) індивідуальний рівень; 2) на рівні колективу; 3) на рівні суспільства в цілому. Так, на індивідуальному рівні аналізуються причини протиправної поведінки окремої людини, які зводяться до неузгодженості поведінки особи та оточуючого її середовища. Причини цього неузгодження залежать як від деформації особистості, антигромадської спрямованості в діяльності особи, так і від особливостей впливу середовища на поведінку суб'єкта. Основними детермінантами, які спричиняють деліктну поведінку *на рівні соціальних груп* є несприятливі умови формування особистості, а також ті протиріччя, конфлікти і життєві труднощі, що мають місце в оточуючому середовищі. Важливу роль відіграють і дефекти буденної свідомості, зокрема притаманні малій групі стереотипи поведінки, що відхиляється від норми. На *рівні суспільства* в цілому детермінанти деліктної поведінки пов'язують із змінами, що відбуваються у соціальній, економічній, культурно-психологічній системах суспільства.

З використанням критеріїв змісту та способу посягань серед соціальних детермінант деліктної поведінки зазвичай виділяють: а) економічні; б) юридичні; в) освітньо-виховні; г) організаційні. З урахуванням аналізу сучасної правової і соціальної дійсності в Україні, до групи найбільш поширених *економічних*

детермінант деліктності, на нашу думку, слід віднести: непропорційний економічний розвиток окремих регіонів, макро- і мікрогруп і спільнот; проблеми у реалізації програм економічного і соціального розвитку; низький рівень заробітних плат працюючих осіб і соціального забезпечення українських сімей; недофінансування соціально значимих галузей економіки; неефективний розподіл державного бюджету між соціальними групами і галузями тощо. До *юридичних* причин, на нашу думку, слід віднести недоліки у юридичній і правореалізаційній сфері, такі як: прогалини у законодавстві; юридичну незахищеність громадян; неефективність гарантій реалізації прав і свобод людини тощо. До детермінант освітньо-виховного характеру, на нашу думку, слід віднести: відсутність послідовності у здійсненні програм правового виховання і профілактики злочинів і правопорушень; неефективну правопросвітницьку роботу з різними групами населення; низький рівень загальної культури населення тощо. Відповідно, *організаційними* чинниками виступає інституціональна складова, яка, передовсім, полягає у недостатньому контролі за діяльністю державних органів і установ; неналежній організації діяльності правоохоронних органів тощо.

На підставі зазначеного, приходимо до висновку, що під детермінантами деліктної поведінки слід розуміти соціально-психологічні обставини, які безпосередньо породжують деліктну поведінку, наслідком якої є вчинення правопорушень та злочинів. Умови правопорушень та злочинності – це комплекс явищ, які само по собі не можуть породити правопорушення та злочинність, але слугують певними обставинами, що сприяють її виникненню та існуванню. В основі будь-якого правопорушення лежить поєднання двох чинників – особистісного та соціального, тому що конкретне середовище може мати вельми істотну специфіку щодо умов, факторів, елементів суспільного життя, що визначають соціальну поведінку правопорушника, каналів, через які відбувається формування його особистості. Існуючі детермінанти деліктної поведінки так чи інакше мають соціальну складову, а будь-який делікт є продуктом взаємодії особи (правопорушника) і соціального середовища.

Література

1. Кримінологія: навч. посібник: За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужи. К.: Атіка, 2009. 312 с.
2. *Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник/ За ред. О. В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.*
3. Прокопенко О.Ю. Причини та умови вчинення адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку. *Право і безпека*. 2010. № 3 (35). С. 121-125.
4. Михайлишин Г. Й. Детермінізм як фундаментальний світоглядний принцип філософії освіти. *Всеукр. філос. журн. «Ноосфера і цивілізація»*. 2012. № 1 (13). С. 105-112.
5. Римарчук Г. С. Детермінація адміністративних правопорушень в сфері інтелектуальної власності. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2014. № 810. С. 49-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_810_11 (Дата звертання: 10.11.2019).

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У КОНТЕКСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Єсімов С. С., доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Держава зацікавлена у тому, щоб орган і посадова особа публічної влади, діяли у межах встановленого нормативного порядку – адміністративної управлінської процедури. Розуміючи адміністративну процедуру як юридичну форму правозастосовчої діяльності органів публічного управління з реалізації наданої компетенції, суб'єктивних прав і юридичних обов'язків керованих суб'єктів з метою забезпечення приватних і публічних інтересів учасників адміністративно-правових відносин, можна визнати суспільну значимість регульованих суспільних відносин.

Упорядкування діяльності публічної адміністрації є необхідною умовою ефективного державного управління, правовим засобом обмеження адміністративного розсуду при прийнятті управлінського рішення. Це забезпечує прийняття законного, обґрунтованого, мотивованого управлінського рішення в адміністративній справі, представляє правову гарантію забезпечення реалізації суб'єктивного права та виконання юридичного обов'язку, закріпленої в нормі адміністративного матеріального права.

Значимість адміністративно-процедурних відносин, що виникають при здійсненні публічного управління свідчить про необхідність правової охорони та захисту їх правовими засобами. Необхідність охорони та захисту адміністративно-процедурних правовідносин дозволяє визнати, що посягання на дані правовідносини має визнаватися протиправним, суспільно шкідливим, винним і караним діянням, тобто процесуальним правопорушенням.

У даний час діють адміністративні регламенти надання адміністративних послуг, інші акти, що містять адміністративно-процедурні норми та формують адміністративні провадження, наприклад, нормотворчі адміністративні провадження, провадження за зверненням громадян до органів публічної влади, не містять згадки про правові наслідки порушення адміністративної процедури діяльності посадових осіб публічної адміністрації [1]. Ускладнює цю проблему відсутність закону, що регулює законодавчі засади формування та реалізації адміністративних процедур діяльності публічної адміністрації.

Необхідно вирішити комплекс питань, пов'язаних з необхідністю визнати існування процесуально-процедурних правопорушень:

Процесуально-процедурним порушенням є недотримання імперативної адміністративно-процедурної норми – обов'язкової для виконання, яка містить категоричні розпорядження, що не можуть бути замінені учасниками конкретних правових відносин. До числа імперативних адміністративно-процедурних норм слід віднести: норми-принципи, які є основними засадами здійснення адміністративної процедури публічного управління; норми про компетенцію органу та посадової особи; норми про терміни здійснення адміністративної процедури; адміністративно-процедурні норми, спрямовані на недопущення

конфлікту інтересів при прийнятті управлінського рішення; норми, що визначають форму прийняття управлінського рішення.

Процесуально-процедурне правопорушення тягне прийняття або можливість прийняття незаконного, необґрунтованого, невмотивованого управлінського рішення. Правопорушення посягає на адміністративно-процедурні правовідносини, що обмежують права та свободи осіб, щодо яких приймається управлінське рішення, чи інші процедурні правовідносини, які спричинили або могли спричинити прийняття незаконного, необґрунтованого, невмотивованого управлінського рішення.

Виявлення процесуально-процедурного правопорушення повинно тягнути визнання управлінського рішення незаконним, необґрунтованим, невмотивованим і його скасування органом, який прийняв рішення, або вищестоящим органом, або на підставі судового рішення в порядку адміністративного судочинства.

Дані обставини вимагають законодавчого закріплення на рівні закону про адміністративні процедури процесуальних підстав скасування управлінського рішення при виявленні процесуально-процедурного правопорушення.

Процесуально-процедурними підставами скасування управлінського рішення повинні стати: підстави скасування управлінського рішення; підстави, виявлення яких спричинило або могло спричинити винесення незаконного, необґрунтованого, невмотивованого управлінського рішення.

До першої групи підстав доцільно віднести протиправне та винне порушення імперативної адміністративно-процедурної норми. До другої групи – порушення процедурних норм, які обмежують права та свободи осіб, щодо яких приймається управлінське рішення.

Для визнання процесуально-процедурного правопорушення потрібно наявність як мінімум чотирьох ознак: винність і караність шкідливості, протиправність,. Якщо з першими трьома ознаками ясно, то караність для даного виду правопорушень є ознакою не очевидною.

Вчинення процесуально-процедурного правопорушення має тягти єдиний наслідок – скасування незаконного, необґрунтованого, невмотивованого управлінського рішення. Скасування у межах адміністративно-процедурної діяльності компетентного органу публічної адміністрації буде єдиним видом процесуального покарання, що виникає в зв'язку з зазначеним протиправним діянням уповноваженої посадової особи органу публічної влади.

Концепція процесуально-процедурного правопорушення потребує подальшої розробки, що дозволить удосконалювати законодавче регулювання адміністративних процедур діяльності публічної адміністрації.

Література

1. Про затвердження Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 р. № 588. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2013-%D0%BF/print>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ВИРАЖЕНИХ У ЦИФРОВІЙ ФОРМІ

Жогов В.С., ад'юнкт Одеського державного університету внутрішніх справ

У сучасному світі проблема протидії порушенням у сфері авторського права і суміжних прав поступово займає провідне місце в діяльності держави, оскільки саме інтелектуальний потенціал суспільства, який відноситься до практично єдиного оновлюючого ресурсу, є основоположним фактором, що може забезпечити успішний культурний, економічний та науково-технічний розвиток країни.

У реаліях сьогодення домінуючим фактором негативного розвитку сучасної економіки є масштабні порушення прав інтелектуальної власності, частково викликані перетворенням об'єктів авторського права і суміжних прав в ринковий товар з високими споживчими властивостями.

Правопорушення в області авторських і суміжних прав підривають економічну безпеку держави, порушують права і законні інтереси правовласників і споживачів. Перш за все, це проявляється в інвестиційну непривабливість ринків, уражених контрафактною інтелектуальною продукцією, через що не надходять податки з доходів авторів, прибутків кінокомпаній, видавництва та ін.

«Інтелектуальне піратство» як один з видів незаконного підприємництва в силу високої прибутковості і низького ступеня ризику залишається сприятливим економічним середовищем для формування організованих злочинних груп, а існуючі методи і форми боротьби з даною категорією правопорушень не дозволяють повною мірою їм протидіяти.

З розвитком інформаційних технологій, появою в Україні приватної власності, з'явилася нагальна потреба захисту об'єктів авторських і суміжних прав, виражених у цифровій формі, оскільки зростає обсяг економічних адміністративних правопорушень та підвищується ступінь їх суспільної шкідливості, навіть суспільної небезпеки.

Питання комплексного та ефективного правового захисту авторського і суміжних прав в Україні виникло з 90-х років ХХ століття, тоді як світова спільнота звернула увагу на важливість цієї проблеми ще в 1986 році, коли до порядку денного уругвайського етапу переговорів щодо Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (GATT) було включено обговорення Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS), що згодом призвело до створення Світової організації торгівлі (COT) [1].

У ХХІ столітті, в епоху світової глобалізації та високотехнологічного і структурованого рівня злочинності необхідно для захисту авторських і суміжних прав використовувати весь комплекс засобів протидії, профілактики і захисту, в тому числі і міжнародне співробітництво в цій сфері. За даними BSA, в Україні за станом на кінець 2017 року 80% програмного забезпечення, встановленого на комп'ютерах, не має необхідних ліцензій [2].

Якщо враховувати тільки тих вітчизняних і зарубіжних учених у галузі загальнотеоретичної юриспруденції, теорії державного управління,

адміністративного права та процесу, цивільного права, які займалися проблемою відповідальності за порушення саме авторських прав, то слід назвати такі імена: а саме: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, А.І. Берлач, В.В. Бєлов, Є. П. Гаврилов, Г.М. Денисов, О.Ф. Долженков, Д.П. Калаянов, А.А. Коваленко, В.В. Конопльов, В.А. Некрасов, Д.Й. Никифорчук, С.І. Ніколаюк, В.П. Петкова, В.М. Плішкін, М.Б. Саакян, А.П. Сергєєв, Г.М. Спірін, Р.П. Томма, А.Г. Хабібুলін, Р.Б. Шишка та ін.

Окремі питання щодо протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності знайшли своє відображення у дослідженнях О.М. Головкової, Н.П. Дригваль, І.Г. Запорожець, Г.В. Корчєвного, І.С. Кравченко, О.М. Тропіної та ін.

Незважаючи на велику кількість робіт, не можна сказати, що ця тема добре вивчена. Більш правильним є інший висновок: специфіка відповідальності за порушення авторських прав недостатньо досліджена.

На мою думку, пропозиціями щодо можливих напрямків вдосконалення законодавчої бази та правозастосовчої практики в сфері захисту об'єктів авторських і суміжних прав, виражених у цифровій формі в Україні є розгляд правових основ адміністративної та цивільно-правової відповідальності в даній галузі, а також науково-теоретичне осмислення адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності, виявлення основних загальнотеоретичних проблем даної категорії.

Охорона правовідносин у сфері інтелектуальної власності здійснюється через встановлення і реалізацію заходів юридичної відповідальності за порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Одним із найбільш поширених її видів є адміністративна відповідальність, яка настає за вчинення адміністративних правопорушень у зазначеній сфері.

В Кодексі України про адміністративні правопорушення стаття 51-2 передбачає відповідальність за порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності, в тому числі авторські і суміжні права. Крім статті 51-2, авторських і суміжних прав стосуються статті 164-6 “Демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів”, 164-7 “Порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів”, 164-9 “Незаконне розповсюдження примірників аудіовізуальних творів чи фонограм” та 164-13 “Порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва”[3].

Практика застосування адміністративної відповідальності за зазначені правопорушення виявила ряд проблем під час реалізації ст. 51-2 КУпАП, визначення адміністративних покарань за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, вдосконалення механізму адміністративного провадження у зазначеній категорії справ. Зазначене вище потребує обговорення і формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо розв'язання існуючих проблем у сфері застосування адміністративної відповідальності за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

Аналіз правозастосовчої практики в цій галузі і розмірів доходів від реалізації контрафактної продукції говорить про те, що розвиток інформаційних технологій сильно вплинув на доходи компаній, що займаються продажем творів музики, кіно та літератури. Природно, що ці суб'єкти ринку зацікавлені в сучасному правовому захисті свого бізнесу від недобросовісних конкурентів.

Тому доцільно було б запровадити дієві заходи щодо посилення адміністративної відповідальності за порушення авторських прав, вживати заходи до порушників у вигляді довічного заборони права на заняття підприємницькою діяльністю, збільшенням штрафних санкцій.

Наприклад, популярний файлообмінник «EX.UA» оголосив припинення своєї діяльності під тиском кіберполіції, але згодом повідомив, що відновлює свою роботу, оскільки досі триває правова дискусія навколо сайтів типу EX.UA, яка полягає у тому, як розмежовувати авторське право та ресурси з інформацією для ознайомлення. Адже формально такі файлообмінники не розповсюджують піратський контент[4].

Необхідне подальше вдосконалення законодавства про адміністративну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності, а також правозастосовчої практики в даній сфері, що, в свою чергу, може істотно поліпшити загальну ситуацію із захистом інтелектуальної власності в нашій країні. Таким чином, адміністративним проступком можуть бути визнані будь-які порушення авторських прав, які пов'язані як з виробництвом так і з розповсюдженням контрафактних примірників.

Література

1. Питання патентного захисту, або проблеми застосування окремих положень Угоди TRIPS щодо фармацевтичної продукції у міжнародній практиці [Електронний ресурс]: Специализированное медицинское интернет-издание apteka.ua— Режим доступу: <https://www.apteka.ua/article/250191>.

2. В Украине незначительно снизился уровень использования нелицензионного ПО – BSA [Електронний ресурс]: Информационное агентство "Интерфакс-Украина"— Режим доступу <https://interfax.com.ua/news/telecom/532271.html>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]: від 7 грудня 1984 року № 8073-X— Електрон. дан. (1 файл). — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>— Назва з екрану.

4. EX.UA оживає. Що робити з інтернет-піратством у неможливій країні?[Електронний ресурс]:служба Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода (РВЄ/РС) — Режим доступу <https://www.radiosvoboda.org/a/28212805.html>

МОНІТОРИНГ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

*Ігнатченко І.Г., Національний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, кандидат мистецтва,
доцент*

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту,

запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави.

Згідно із Законом України «Про освіту» під якістю освіти розуміється відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг. У свою чергу остання забезпечується якістю освітньої діяльності, що визначається рівнем організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг [1]. Тобто якість освіти – це певна збалансована відповідність певного освітнього рівня (загальної середньої, професійно-технічної, вищої школи тощо) численним потребам, цілям, умовам, затвердженим освітнім нормам і стандартам, яка встановлюється для виявлення причин порушення цієї відповідності та управління процесом поліпшення встановленої якості [2].

Відповідно до ст. 48 Закону України «Про освіту», моніторинг якості освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей [1].

Таким чином, моніторинг в освіті -- спеціальна система збору, обробки, зберігання і поширення інформації про стан освіти, прогнозування на підставі об'єктивних даних динаміки й основних тенденцій її розвитку та розроблення науковообґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення ефективності функціонування освітньої галузі [2].

Окрім внутрішнього моніторингу якості освіти, який регулярно проводиться усередині освітянських закладів з боку суб'єктів освітньої діяльності, зовнішній моніторинг є складовою системи зовнішнього забезпечення якості освіти. Він може проводитися будь-якими органами, підприємствами, установами, організаціями, іншими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності.

Порядок, види та форми проведення моніторингу якості освіти затверджуються Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України, адміністрацією навчальних закладів. Так, зокрема, з метою забезпечення реалізації конституційних прав громадян на рівний доступ до вищої освіти Постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1095 (зі змінами) затверджено Порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти.

Суб'єктами зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти є: 1) Міністерство освіти і науки; 2) Український центр оцінювання якості освіти; 3) регіональні центри оцінювання якості освіти; 4) орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти, структурні підрозділи з питань освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій [3].

Також в Україні діє Державна служба якості освіти – центральный орган виконавчої влади України в галузі освіти, який відповідно до Закону «Про освіту», призначений допомагати закладам освіти підвищити її якість, сформувати довіру суспільства, гарантувати якість освіти.

Змістовно моніторинг якості освіти полягає в її оцінюванні уповноваженими суб'єктами за певними показниками (індикаторами). Найпоширенішими системами освітніх індикаторів є Освітні індикатори Ради з освіти Європейського Союзу, Освітні індикатори Міжнародного Консультативного Форуму з освіти для всіх, Освітні індикатори ЮНЕСКО, ОЕСР. Окремі освітні показники входять як складові інтегрованої оцінки суспільного розвитку держави до різних моніторингових систем, зокрема так званий індекс людського розвитку (Human Development Index), що використовується у звітах ООН, та індикатори світового розвитку (World Development Indicators), які визначає Світовий банк.

Таким чином, подальше удосконалення моніторингу як функції державного управління освітою в Україні передбачає: (1) розширення кола суб'єктів моніторингу якості освіти й освітньої діяльності; (2) розмежування повноважень між органами влади і державними установами у сфері координації його здійснення; (3) деталізацію процедури проведення моніторингу якості освіти на локальному, регіональному, державному та міжнародному рівнях. Це має на меті забезпечити у середньостроковій перспективі суттєве підвищення якості та об'єктивності інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень у сфері надання освітніх послуг, а також залучення до моніторингу якості освіти й освітньої діяльності широкої експертної громадськості.

Література

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 21.10.2019).
2. Якість освіти. Моніторинг освіти. (Словник). URL: http://timo.com.ua/wiki/index.php/ЯКІСТЬ_ОСВІТИ
3. Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1095. Дата оновлення: 13.01.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-п> (дата звернення 21.10.2019).

РОЛЬ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ В ГРОМАДІ В ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

Основні завдання, напрями та особливості організації діяльності дільничних офіцерів поліції визначені в Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції, затвердженій Наказом МВС України від 28 липня 2017 року №650 (далі – Інструкція) [1]. Серед завдань дільничних офіцерів поліції дана Інструкція виокремлює:

1) діяльність, що ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства та має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності;

2) взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням й утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку.

Взаємодію поліції та громади ще називають англійським терміном Community Policing (CoP). Вона полягає у тому, що поліція працює, враховуючи думку громади щодо проблем безпеки та громадського порядку на території обслуговування. Community Policing – це постійна взаємодія поліції з населенням та місцевою владою заради спільного безпечного простору; це підхід у щоденній роботі поліції, побудований на принципах постійної комунікації, де: поліція та місцева громада відчують спільну відповідальність за безпеку; поліція реагує на місцеві потреби й вимоги, які визначає громада; взаємодія і комунікація між населенням і поліцією є ефективною і приносить результати; застосовується індивідуальний підхід до вирішення місцевих проблем у взаємодії з населенням та відповідальними органами влади; співпраця спрямована на попередження правопорушень і наявний спільний план превентивної діяльності [2]. Центральну роль у реалізації підходу Community Policing відіграють саме дільничні офіцери поліції під час профілактичної діяльності.

Національною поліцією України в 2018 році започатковано проект «Поліцейський офіцер громади». Мета проекту – забезпечити кожному територіальному громаді дільничним офіцером поліції, який житиме та працюватиме на території цієї громади. Цей офіцер стане повноправним її представником, житиме її проблемами, перебуватиме на постійному зв'язку із мешканцями та допомагатиме їм. Відтак акцент робиться саме на запобіганні, профілактиці правопорушень.

Превентивна (профілактична) робота дільничних офіцерів поліції – діяльність, передбачена законодавством України, що спрямована на:

- попередження кримінальних та інших правопорушень,
- перевірку дотримання обмежень, установлених законом відносно осіб, які перебувають на превентивному обліку,
- здійснення поліцейського піклування.

З метою впровадження принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства дільничний офіцер поліції організовує роботу за такими напрямками:

1) протидія злочинності, профілактика правопорушень та охорона публічного порядку за участю населення;

2) співпраця з органами місцевого самоврядування, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів захисту дітей з метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків;

3) визначення спільних пріоритетних напрямів роботи та її оцінювання з урахуванням думки і потреб громадськості.

Для виконання передбачених законодавством завдань дільничний офіцер поліції проводить відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування областей, районів, міст та сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням; інформує про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території. Крім того, у межах поліцейської дільниці дільничний офіцер поліції проводить серед населення роз'яснювальну роботу для формування у населення правової культури, негативного ставлення до суспільно небезпечних явищ з метою підняття іміджу поліції та про способи захисту і самооборони від злочинних посягань. У взаємодії з органами соціального захисту населення місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, службами у справах дітей, благодійними, громадськими організаціями, представниками територіальних громад, спеціалізованими установами для осіб, які відбули покарання, дільничний офіцер поліції здійснює роботу із запобігання вчиненню правопорушень, у тому числі стосовно осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах. Крім того, дільничний офіцер поліції формує пропозиції щодо: усунення причин та умов, які призводять до вчинення правопорушень; створення громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону та/або призупинення (припинення) діяльності таких формувань, які неналежним чином виконують свої обов'язки, визначені нормами Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [3].

Дільничний офіцер поліції здійснює превентивні заходи щодо осіб, схильних до вчинення правопорушень, та осіб, які перебувають на обліку в органах поліції, для попередження вчинення ними правопорушень із залученням до цієї роботи громадськості, зокрема:

- населення (громади), яке мешкає на території поліцейської дільниці;
- громадських формувань з охорони громадського порядку, що беруть участь в охороні громадського порядку на території поліцейської дільниці;
- органів житлово-комунального господарства, організацій, підприємств, незалежно від форм власності, трудових колективів;
- громадських організацій тощо.

Серед успішних прикладів спільної профілактичної роботи дільничного офіцера поліції та представників громади можна навести спільні вуличні рейди з метою зафарбовування на стінах оголошень про продаж наркотиків; проведення інформаційно-просвітницької роботи серед населення щодо неприпустимості домашнього насильства з наданням контактів місцевих служб підтримки постраждалих осіб; проведення футбольних змагань між поліцейськими та місцевими дітьми у конфлікті в законі тощо.

У багатьох країнах є практика «neighborhood watch» (укр. «сусідська варта»), коли мешканці одного котеджного містечка або двору багатоповерхового будинку ділять між собою зміни «патрулювання» та спостерігають за місцевістю. Наприклад, наглядають за дитячими майданчиками у дворі будинку. У випадках, коли мешканці помічають щось підозріле або небезпечне, вони викликають

поліцію (за допомогою (102) або за спеціальним прямим номером телефону дільничного офіцера поліції).

Крім того, в Україні діє програма ПОЛіС від міжнародної організації IREX. На базі бібліотек або інших організацій проводяться тематичні зустрічі поліцейських із членами громади. Такі зустрічі дозволяють громаді зрозуміти повноваження поліцейських та поставити їм будь-які запитання, навіть ті, що не стосуються служби. Це зближує громаду з офіцерами поліції.

Крім того, для взаємодії з громадою дільничні офіцери поліції можуть використовувати консультативні групи громадян – це регулярне проведення зустрічей представників певних адміністративних територій і місцевих органів поліції для обговорення та вирішення загальних питань і проблем та пошуку локальних рішень для урегулювання місцевих проблем. Такий захід є корисним для населення в цілому, незалежно від його політичних поглядів або етнічної належності. Так, до переваг використання консультативних груп громадян відноситься: покращення відносин між громадянами і представниками поліції шляхом співпраці; підвищення ефективності комунікації та обміну інформацією; підвищення загальної якості життя населення. Цей захід забезпечує можливості колективних обговорень, під час яких поліція і населення можуть співпрацювати та дискутувати на теми, що є цікавими для обох сторін і стосуються правових норм, зокрема у соціальній, економічній або кримінальній сферах. Він може допомагати виявляти «гарячі точки», в яких сконцентровані такі правопорушення, як розповсюдження наркотиків, або поширені такі проблеми, як антисоціальна поведінка, а також допомагати розробляти плани дій з метою подолання цих проблем із представниками населення, які несуть відповідальність за суспільство, в якому вони живуть. При цьому представники поліції повинні самі йти до громадян, а не чекати, коли ті до них звернуться. Членами таких груп мають бути особи, які представляють інтереси громадськості, наприклад: мер або інша обрана офіційна особа вищого рангу; представник керівництва поліції або офіцер поліції, що діє в рамках програми взаємодії з громадськістю; обрані демократичним шляхом офіційні представники та/або харизматичні лідери; представники цивільного товариства – місцеві недержавні організації, жіночі групи, організації молоді тощо; релігійні лідери; шкільні вчителі; представники місцевих підприємств; представники відповідних громад або муніципалітетів; будь-які інші представники поліції, уповноважені на виконання відповідних завдань тощо. Належна організація та проведення зборів допомагають підвищити мотивацію й показники роботи, урегулювати проблеми, а також створити нові ідеї та ініціативи і заохотити до розробки таких ідей та ініціатив.

Необхідно заздалегідь поширити порядок денний для того, щоб учасники зборів знали питання, що будуть обговорюватися, чого очікувати, та підготували коментарі, рекомендації або додаткову інформацію для обговорення. Час і дата зборів визначаються з урахуванням того, звідки мають прибути учасники та які обов'язки вони мають виконувати. Передбачається, що більшість із них працюють, тому зможуть взяти участь у зборах тільки увечері після закінчення робочого часу. Слід забезпечити, щоб збори проводилися в зручному місці з

урахуванням доступності, а також наявності і належного функціонування всього необхідного обладнання до початку проведення зборів.

Слід звернути увагу, що потреба у безпеці є однією з базових потреб людини, а співпраця поліції та громади – найкращий спосіб її забезпечити. Адже цей підхід ґрунтується на взаємодії між усіма, від кого залежить безпека: між громадою, поліцією та місцевою владою. Відповідальна місцева влада завжди зацікавлена у забезпеченні правопорядку на своїй території. Адже від рівня безпеки в громаді залежить і добробут людей, від швидкого й ефективного реагування на злочини – їхня захищеність, а від превентивної роботи – менша кількість правопорушень і злочинів в майбутньому.

Література

1. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ МВС України від 28 липня 2017 року №650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>.

2. Взаємодія поліції та громади. URL: http://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/com_pol.pdf.

3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ В УКРАЇНІ

***Коропатов О.М.**, професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент*

На сучасному етапі розвитку країни здійснюється реформа правоохоронної системи, яка торкається і поліції України. Основним призначенням поліції, як державного органу, стало не забезпечення примусового владного впливу, а надання публічних послуг.

Різні аспекти взаємодії поліції та громадськості в своїх дослідженнях розглядали наступні науковці: В.В.Аброськін, О.М.Бандурка, А.М.Волошук, В.Л.Грохольський, Є.В.Додін, Д.П.Калянов, О.В. Ковальова, С.О.Кузнichenko, О.М. Музичук, О.П.Рябченко, Х.П.Ярмакі та ін..

Аналізуючи статистичні данні сайту МВС України можливо констатувати, що рівень довіри населення до поліції (міліції) з початку 2015 року до кінця 2019 року виріс з 1,5% до 51%, це вказує на координальну зміну ставлення населення до поліції.

Що на нашу думку цьому посприяло? Прийнятий в 2015 році Закон України «Про національну поліцію» вперше на законодавчому рівні закріпив в статті 86 можливість здійснення громадського контролю за діяльністю працівників поліції; в статті 87 встановлено прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції та ін.

В рамках підходу «Community Policing» у 2016 році було запроваджено проект «Шкільний офіцер поліції», який передбачає безпосередню участь

поліцейських в діяльності відповідних закладів освіти; залучання як учнів, їх батьків так і персоналу шкіл до питань протидії правопорушенням.

З 2018 року, на базі Дніпровського університету внутрішніх справ реалізовується проект «Поліцейський офіцер громади». Мета проекту наблизити поліцію до життя територіальної громади. Цей поліцейський буде співпрацювати з територіальною громадою, володіти повною інформацією відносно її проблем, перебувати на постійному зв'язку із мешканцями та допомагатиме їм.

Відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» почали створюватися відповідні громадські об'єднання, які разом з поліцейськими залучаються до правоохоронної діяльності, а в деяких місцевостях і самостійно виконують функції працівників патрульної служби поліції. Так представники громадського формування з охорони публічного порядку «Сокіл» (м.Миколаїв) залучаються до патрулювання вулиць міста, та під час проведення масових заходів.

Громадська організація «Парк», яка діє на території Вітовського району Миколаївської області, разом з працівниками поліції та інспекторами Державної екологічної інспекції України здійснюють протидію браконьєрству.

Мешканці міста Кропивницький створили на базі ОСББ 10 організацій під єдиною назвою «Сусідська варта», які протидіють квартирним крадіжкам, підтримують тісний зв'язок з місцевими органами державної влади та органами Національної поліції України щодо профілактики правопорушень та охорони публічного порядку.

Всеукраїнська організація «Пітбуль», яка розпочала свою діяльність на території Львівської області в 2016 році, відслідковує водіїв, що керують транспортними засобами в стані алкогольного та наркотичного сп'яніння і за допомогою месенджера «Telegram» надають цю інформацію до патрульної служби поліції. Крім того у зв'язку з тим, що Наказом МВС України від 28 липня 2017 року №650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» за дільничними офіцерами поліції не закріплюються позаштатні працівники поліції та знайти понятих або свідків у 2-3 години ранку неймовірно тяжко, представники організації «Пітбуль» приходять на допомогу у вирішенні цього питання.

Аналізуючи вказані аспекти хотілося б підкреслити, що реформа поліції в Україні посприяла створенню нових служб та підрозділів поліції, таких, як підрозділи ювенальної превенції, підрозділи превентивної діяльності, підрозділи кіберполіції та ін., які надали можливості представникам поліції наблизитись до проблем громади, стати її частиною та сумісно з населенням більш ефективно протидіяти злочинності.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Косаревська О.В., науковий співробітник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

В сучасних умовах спрямування державно-правової політики у напрямку європейської інтеграції в галузі відправлення правосуддя щодо неповнолітніх дуже актуальною постає проблема розвитку та удосконалення інституту адміністративної відповідальності неповнолітніх на шляху укріплення правопорядку та законності в Україні.

Аналіз національного законодавства та основних тенденцій в теорії наукового пізнання в галузі адміністративного права, а саме робіт: О.В. Алексєєва, В.С. Анджиєвського, Д.М. Бахраха, І.П. Багаденка, Ю.П. Битяка, М.І. Ветрова, О.В. Горбач, Є.В. Додіна, Д.П. Калаянова, Т.О. Коломієць, Є.Ю. Колосовського, О.О. Кукшинової, В.О. Продаєвича, О.М. Щукіна та ін. доводить розбіжність поглядів науковців стосовно сутності категорії «адміністративна відповідальність неповнолітніх» щодо встановленого кодифікованим нормативно-правовим актом КУпАП віку з якого починається адміністративна відповідальність неповнолітніх та неузгодженості в розумінні категорій: «адміністративне стягнення» та «заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх» [1, ст. ст. 13, 24, 24¹].

По-перше, як наголошують автори: Ю.П. Битяк, Т.О. Коломієць, О.О. Кукшинова категорія «адміністративна відповідальність неповнолітніх» виникає за умовою трьох підстав, а саме:

- фактичної, яку слід розуміти як скоєння неповнолітнім особливої категорії виду правопорушення – адміністративного проступку;
- юридичної, яка характеризується наявністю чотирьох складових правопорушення (об'єкту, об'єктивної сторони, суб'єкту та суб'єктивної сторони);
- процесуальної – певної правової регламентації у кодифікованому нормативно-правовому акті КУпАП [2, с.127, 3, с.46].

Найбільш дискусійним постають питання аналізу науковцями статті 13 КУпАП, яка визначає «неповнолітнього» як особу, що досягла віку від 16-ти до 18-ти років та може особисто притягуватись до адміністративної відповідальності. При цьому законодавець у статті 184 КУпАП вказує на віковий ценз суб'єкта з 14-ти років до 16-ти років за скоєння адміністративного правопорушення, за яке відповідальність у вигляді штрафу покладається на батьків або осіб що їх замінюють.

Ми погоджуємось з думкою автора І.П. Багаденка та ін., які доводять доцільність врахування певних ознак сучасного правопорушника адміністративного законодавства за рахунок наявного фізіологічного стану, пов'язаного з ростом акселерації молоді та психічним розвитком особистості, якому сприяють сучасні інформаційні технології в сфері освітнього та культурного простору. Все це дозволяє особі з 14-ти років повністю розуміти

суть і наслідки своїх протиправних дій, що загрожують громадській безпеці. Тому доцільним пропонується зміна віку досягнення адміністративної відповідальності неповнолітніх не з 16-ти, а в окремих випадках з 14-ти років [4, с.74-78].

По-друге, аналіз трактування науковцями норм зазначених у статті 24¹ КУпАП доводить необхідність допрацювання адміністративного законодавства переліком додаткових заходів виховного впливу на неповнолітніх за вчинення ними адміністративних правопорушень на підставі окремих характеристик ступеню тяжкості заподіяної шкоди.

Так, автори: І.П. Багаденко, Т.О. Коломієць, О.О. Кукшинова наголошують, що такі заходи, як: вибачення, попередження, догана (сувора догана), передача неповнолітнього на поруки іншим особам не мають ознак адміністративного стягнення і передбачають, перш за все виховний вплив суспільства на окремі індивідууми з метою підвищення правосвідомості та правової культури.

З іншого боку, адміністративні правопорушення неповнолітніх, що носять не тільки анти соціальний характер, але й мають значний рівень шкоди повинні регулюватись суспільством з огляду певних матеріальних обмежень самого правопорушника, які можуть відбиватись у вигляді, наприклад, такого заходу впливу, як - вимога відшкодування заподіяної шкоди за рахунок спроможності спеціального суб'єкту неповнолітнього мати заробітну плату або особисте майно (на правах власності), що буде сприяти не тільки дієвості виховного заходу (як міри адмін. стягнення), але й прискоренню соціалізації правопорушника [5, с.306-313].

Таким чином, ми дійшли висновку, що сучасний інститут адміністративної відповідальності неповнолітніх займає самостійне місце в теорії адміністративного права і потребує остаточного узгодження та закріплення на законодавчому рівні категорійного апарату, а саме: «неповнолітній як спеціальний суб'єкт адміністративної відповідальності», «заходи адміністративної відповідальності неповнолітніх», «механізм провадження у справах про адміністративні правопорушення неповнолітніх».

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 №8073-X із змінами станом на від 03.10.2019 № 166-IX / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
2. Битяк Ю.П. Адміністративне право України. – Х.: Одісей, 2010. – 520 с.
3. Коломєєць Т.О. Адміністративне право України. – К.:Істина, 2008. – 500 с.
4. Багаденко І.П. Поняття та особливості заходів адміністративного впливу, що застосовують до неповнолітніх // Право і суспільно. – 2008. - №4. – С.74-78
5. Колосовський Є.Ю. Актуальні питання реформування інституту адміністративної відповідальності неповнолітніх// Вісник Луганського

ЩОДО РОЛІ ПРОФСПЛОК В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

*Кузніченко О.В., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент*

*Пелюх Р.Р., курсант 301 навчального взводу Одеського державного
університету внутрішніх справ*

На сьогодні в Україні існує багато профспілок та інших громадських організацій, які створюють для спільної реалізації спільних інтересів (культурних, економічних, вікових, гендерних, регіональних, релігійних, професійних, соціальних тощо). Держава сприяє розвитку активності та творчої ініціативи громадян, створює рівні умови для діяльності всіх громадських організацій. Спільними для всіх громадських організацій ознаками є принципи добровільного членства, рівноправності, самоврядування, законності і гласності. Громадські організації вільно обирають напрям своєї діяльності. Разом з тим належність чи неналежність до тієї чи іншої громадської організації не може бути приводом для обмеження прав і свобод або надання державою будь-яких пільг та переваг. Залежно від територіальних меж діяльності створюються громадські організації із загальноукраїнським, місцевим та міжнародним статусом. Усі вони можуть також на добровільних засадах створювати або вступати у спілки (асоціації тощо), укладати між собою угоди про співробітництво та взаємодопомогу.

Професійна спілка (профспілка) - добровільна неприбуткова громадська організація, що об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної (трудової) діяльності (навчання). Вона створена для здійснення представництва та захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки.

Головне завдання, яке ставлять перед собою професійні спілки – це захист прав працюючих відносно закону, встановлення соціальної справедливості, ефективної економіки.

Основними законами якими керуються профспілки і які регулюють їхні права в Україні є:

• Конституція України від 28 червня 1996 р.; • Кодекс законів України про працю від 10 грудня 1976 р.; • Закон України "Про громадські об'єднання" від 22 березня 2012 р.; • Закон України "Про колективні договори і угоди" від 1 липня 1993 р.; • Закон України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" від 15 вересня 1999 р.

В той же час, наявність профспілок у діяльності Національної поліції також практикується. Найвідоміша профспілка у діяльності Національної поліції в Україні це «Професійна спілка атестованих працівників органів внутрішніх справ України», яка розпочала своє існування 28 березня 1992 року і стала першою профспілкою на території колишнього СРСР, яка на національному рівні

об'єднала у своїх лавах працівників органів внутрішніх справ України. Нині Профспілка Поліцейських в Україні - це багатотисячна, потужна й авторитетна організація. З року в рік збільшується її чисельність, стрімко зростає число структурних ланок. Лише за останній рік вона поповнилася 35-ма новоствореними первинними організаціями. Наразі загальне число яких на теренах України сягає 700.

Профспілкою активно застосовується система заходів із забезпечення профспілчан від соціальних ризиків шляхом участі у ряді програм, покликаних захистити людину праці. Активною є робота із укладання колективних договорів, як локальних нормативно-правових актів, що є важливим інструментом здійснення профспілками захисної і контрольної функцій, покращення умов праці та соціального діалогу. Сьогодні, такі договори діють у 87% органів Нацполіції України, ними охоплено близько 50 тисяч поліцейських, інших категорій працівників системи МВС і пенсіонерів.

Профспілка надає правову допомогу, соціальний захист, задоволення конституційних прав на житло, оздоровлення та відпочинок поліцейських.

Виконуючи свою основну функцію – представництво та захист людини праці, Профспілка щороку надає правову допомогу тисячам її членів. Юридичний потенціал Профспілки найчастіше реалізується правовими консультаціями, які надаються як власними кваліфікованими фахівцями, так і залученими із різних відомств.

Дієвим заходом соціального захисту членів Профспілки та їх сімей є діяльність профспілкових кредитних спілок. Тільки в 2017 році ними видано пільгових кредитів більш, як на 2,5 млн. грн., що дало змогу вирішити нагальні побутові проблеми тисячам поліцейських сімей.

Не можливо вести мову про забезпечення соціальних гарантій працівників відомства без вирішення накопиченої роками проблеми житлового дефіциту, яку особливо відчують сьогодні поліцейські. Виснажлива праця, ризики пов'язані із загрозами життю і здоров'ю, порівняно невисокі на фоні росту цін зарплати – все це ще більше загострює житлову проблему сотень тисяч сімей поліцейських.

У нинішні складні для держави часи збройної агресії, виснажливої кризи та тотального зубожіння населення, Профспілка змушена самотужки вживати усіх можливих заходів із пом'якшення існуючої соціальної напруги серед поліцейських та інших категорій працівників відомства, передусім, у сенсі задоволення їх конституційних прав на житло. З цією метою Профспілкою висунуто пропозиції до Кабінету Міністрів та Міністерства внутрішніх справ України щодо впровадження інвестиційних програм із будівництва житла для працівників системи МВС України. Наразі для реалізації цього профспілкового проекту із житлового будівництва Профспілці виділено декілька десятків земельних ділянок в м. Києві та обласних центрах України, ведуться проектні роботи.

Одним із пріоритетів у діяльності Профспілки є оздоровлення спілчан. Профспілкові пільгові путівки у нинішні скрутні часи для багатьох сімей стали єдиною можливістю відпочинку і оздоровлення.

Численні заходи Профспілки пропагують здоровий спосіб життя. Майже в усіх областях стали традиційними футбольні й волейбольні турніри, змагання з офіцерського триборства, легкої атлетики, кульової стрільби, шахів, шашок, надзвичайно популярними є риболовецькі й більярдні змагання, веселі шоу «Усією сім'єю на старт» та багато інших спортивно-розважальних заходів.

Також існує в Україні профспілка «Правозахисники Країни». Профспілка має свою сторінку у соціальній мережі «Facebook», де є більше мільйону підписників. Правоохоронці викладають у соціальній мережі всі недоліки і порушення у службі в Національній поліції, пишуть свої звернення та прохання до Міністра внутрішніх справ України та до голови Національної поліції України. Головні цілі цієї профспілки:

- розробка політики по забезпеченню росту оплати, підвищення її частки в вартості її продукції, послуг;
- участь в вирішенні індивідуальних і колективних трудових спорів;
- організація навчання і підвищення кваліфікації членів профспілки;
- покращення умов праці, побуту і відпочинку, соціального забезпечення членів профспілки.

Не менш успішно діють оздоровчі профспілкові програми: «Банк крові МВС» на Херсонщині, «Фонд донорської крові» в Запоріжжі та Чернігові, «Здоров'я-М» в Закарпатті, «Здоров'я правоохоронців Вінничини» та багато інших.

Отже, об'єднання у профспілки є одним з найважливіших трудових прав. Не даремно воно навіть закріплене в Основному Законі — Конституції України (ч. 3 ст. 36).

Профспілки пройшли великий і складний шлях. Щоб зрозуміти і оцінити сучасні проблеми українського профспілкового руху, необхідно звернутися до його витоків. Держава в окремі періоди то наділяла профспілки великими повноваженнями для здійснення захисту прав та інтересів працівників, то позбавляла профспілки цих повноважень. У зв'язку з цим виникали різні проблеми регулювання діяльності профспілок при захисті індивідуальних та колективних прав та інтересів найманих працівників. Все це впливало на правовий статус профспілок. Однак слід зауважити, що профспілки перебувають у постійному русі і це призводить до удосконалення нормативних актів, які регулюють їх діяльність.

В той же час, профспілкові організації на сьогоднішній день мають достатні законодавчі засоби захисту і гарантії у своїй діяльності. Проте, якою б досконалою не була правова база для врегулювання питань соціального партнерства, неможливість забезпечити її реалізацію зводить всі зусилля законодавця нанівець. Саме тому, практична реалізація принципів соціального партнерства в Україні має на своєму шляху багато проблем, які ще необхідно вирішити. Серед основних проблем сучасного профспілкового руху можна зазначити такі:

- постійне зниження рівня довіри населення до профспілок;
- незацікавленість та неспроможність профспілок опікуватися працівниками нових форм господарювання, приватних фірм зокрема;

- недостатня підтримка профспілками тих, хто втратив роботу;
- надмірна політизація профспілкового руху, посилення залежності „незалежних” профспілок від певної політичної сили.

Також слід зазначити, що профспілки потребують формування теоретичної та практичної бази їхньої діяльності за європейським зразком. Потрібно робити все для того, щоб у нашому суспільстві в будь якій сфері діяльності люди відчули, у чому ключова роль і значення профспілок, принаймні в порівнянні з розвинутими європейськими країнами, де їх позиції дуже сильні і з ними рахуються.

Суспільству необхідно долати власну інертність, змінювати себе, свій стиль роботи, навчитись не просто слухати, а почути і зрозуміти один одного, рівнятися на європейський рівень, тільки тоді діяльність українських професійних спілок досягне ще вищих і бажаних результатів.

ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ У ФУНКЦІЯХ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ

Кушнір І.П., Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницький, кандидат юридичних наук

Діяльність Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) зосереджена на реалізації завдань щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні (ст. 1). У процесі реалізації цього завдання ДПСУ втілює свої управлінські функції.

Під владними управлінськими функціями, що здійснюються на основі законодавства, розуміють будь-які владні повноваження у межах діяльності держави чи місцевого самоврядування, що не належать до законодавчих повноважень чи повноважень здійснювати правосуддя [1, п. 19]. Є. І. Білокур, функції управління розглядає, як основні базові види, напрямки управлінської діяльності, тобто з точки зору змісту та спрямованості управлінської діяльності [2, с. 35]. При цьому зазначимо, що зміст цих функцій може полягати, як у впливі на керованих суб'єктів (організація, регулювання, координація), так і в необхідній допоміжній діяльності, не пов'язаній з безпосереднім впливом на поведінку людей, наприклад планування. Через реалізацію функцій управління, суб'єкти виконавчої влади здійснюють управлінські процеси, досягають поставленої мети [3, с. 12].

Серед існуючої різноманітності видів управлінських функцій, важлива роль відводиться функціям нагляду і контролю.

Нагляд передбачає спостереження за додержанням законності у відповідних суспільних відносинах, які здійснюються компетентним на те органом, із застосуванням наданих йому законом (підзаконним нормативним актом) повноважень і спрямовані на попередження, виявлення і припинення порушень, а також притягнення порушників до відповідальності [4, с. 36]. Нагляд за додержанням прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску, режимом державного кордону та інших питань віднесених до компетенції ДПСУ,

здійснюється у повсякденній діяльності прикордонних підрозділів, завдяки чому забезпечується охорона визначеної ділянки державного кордону України та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні [5, п. 4].

Завдяки контролю надходить інформація про дійсний стан справ щодо виконання завдань, з подальшим прийняттям рішення про відповідну корекцію у системі управління [2, с. 128]. У нормативно-правових актах, які врегульовують питання охорони державного кордону недостатньо розмежовані поняття «контроль» та «нагляд». Переважно використовується термін «контроль»: контроль за плаванням і перебуванням українських та іноземних невійськових суден і військових кораблів у територіальному морі та внутрішніх водах України [6, ст. 9]; контроль за дотриманням прикордонного режиму [6, п. 11 ст. 19]; контроль за режимом у пункті пропуску [6, п. 13 ст. 19]. Поняття «нагляд» застосовується лише відносно дотриманням законності в діяльності ДПСУ [6, ст. 32]. Співвідношення контролю та нагляду сьогодні залишаються дискусійними серед науковців та чітко не розмежовані в законодавстві та потребують детального аналізу.

Література

1. Банчук О. А. Науково-практичний коментар до кодексу адміністративного судочинства України Київ. 2011. 753 с.
2. Білокур Є. І. Функції державного управління: поняття, особливості, правове регулювання : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 195 с.
3. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Дьяченко О. В. та ін. Адміністративне право України: підручник / за ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
4. Денисова А. Співвідношення контролю та нагляду. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 2(4). С. 30–37.
5. Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30 листопада 2018 р. № 971.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18>.
6. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 р.*Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208.

РОЗУМНІСТЬ, ДОБРОСОВІСНІСТЬ ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК МІЖГАЛУЗЕВИЙ ПРИНЦИП ПРАВА

Маковій В.П.,завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

Принципи як основні ідеї, що обґрунтовують унормування поведінки в різних сферах суспільного буття, віднайшли відображення у всіх галузях національної правової системи. Первісними у системі потреб сучасного суспільства є потреби пересічної фізичної особи фізіологічного, духовного, соціального спрямування, що вирізняє приватне право в якості чільного регулятора суспільних відносин, пов'язаних з задоволенням таких потреб. Безумовно, дослідження даного питання не може не враховувати гармонійність такого процесу, що вимагає врегулювання й потреб суспільства через відповідні

важелі публічно-правового механізму. У зв'язку з цим постає питання міграції або поширення певних принципів правового регулювання приватно-правових відносин на сферу дії норм публічного права. Вказане спостерігається на прикладі проростання принципу добросовісності, розумності та справедливості й поза межами цивільного права, де він був виплеканий й апробований на протязі тривалого періоду розвитку суспільства, а з ним, і права.

Дійсно даний принцип простежується у площині реалізації всіх без винятку інститутів цивільного права, в той час як в інших галузях його дію можна спостерігати безпосередньо в межах певних інститутів або ж незримо у контексті певних запозичень.

Добросовісність як категорія етична, соціальна та правова досить досліджена у наукових працях правників. Під нею прийнято визначати відповідність власної поведінки особи у її розумінні прийнятим правилам поведінки у суспільстві, що створює передумови для необхідної сумлінної та чесної поведінки будь-якого суб'єкта права. Розумність поведінки учасників суспільних відносин має узгоджуватись з відповідним рівнем гармонійного поєднання приватних та публічних інтересів, з урахуванням наявних за даних умов можливостей, знань, досвіду в контексті забезпечення справедливості, балансу інтересів у суспільстві. Справедливість як соціальна та морально-правова категорія проявляється через відповідність місця особи в житті суспільства, її соціального та правового становища, а також являє собою домірність вкладеного та отриманого таким суб'єктом у всіх сферах людського буття й відповідне правове підґрунтя.

Сама ж сутність вказаних оціночних понять має досить повне розуміння в українській мові, де розумність розглядається у значенні “міркувати, зіставляючи явища об'єктивної дійсності й роблячи висновки”, добросовісність – “чесно, старанно і сумлінно виконувати свої обов'язки”, справедливість – “людські стосунки, дії вчинки, які відповідають морально-етичним і правовим нормам” [1, с. 308, 668, 1268, 1269, 1376]. Наведене тлумачення змісту понять розумність, добросовісність та справедливість підкреслює оціночно-інтелектуальну складову поведінки учасників суспільних відносин в межах першого поняття та оціночно-вольову складову поведінки таких осіб у контексті двох інших категорій.

Безумовно прояви принципу добросовісності, розумності та справедливості досить взаємопов'язані між собою. Слушною є думка, яка обґрунтовує використання понять добросовісності та розумності в якості основних засад права як оціночної категорії поведінки учасників суспільних відносин [2, с. 524-525]. Такої точки зору дотримується й З.В. Ромовська, яка прямо визначає справедливість, добросовісність та розумність як спільний між законом та моральними нормами ціннісний орієнтир [3, с. 83]. Однак, більшої уваги у наукових працях та безпосередньо у нормативних приписах приділяється саме сутності розумності поведінки учасників суспільних відносин.

Виходячи з наведеного можна сформулювати характеристику принципу розумності у приватному праві як поведінки суб'єкта, що відповідає вірній поміркованій реакції звичайної людини, яка є наслідком прийнятого рішення за

результатами співставлення та аналізу обставин об'єктивно сформованої реальності.

Подібним чином простежується зміст принципу розумності й в адміністративному праві, зокрема згідно положень ст. 119 Кодексу адміністративного судочинства України розглядається так званий принцип розумності строку, який узгоджується з сутністю принципу справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ. Хоча, вочевидь, необхідно погодитись з роз'ясненням Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, що відображено у Постанові цієї інстанції від 17 жовтня 2014 року № 11, де розумність строку є безпосереднім проявом змісту принципу розумності в процесуальному праві.

Розумний строк як один з різновидів відносно визначених строків відображений у адміністративному процесі вслід за цивільним. Позитивним надбанням адміністративного процесуального права є саме чітке визначення даного строку як такого, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню адміністративного судочинства. Тобто, мається на увазі саме такий строк, який є достатнім для надання своєчасного (без зволікань) судового захисту порушених прав, свобод та інтересів у публічно-правових відносинах. Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) серед критеріїв розумності строку вказує складність справи, поведінку заявника, поведінку державних органів, які є учасниками процесу, значущість питання для заявника [4, с. 328]. У контексті наведеного Конституційний суд України у рішенні від 30 січня 2003 року № 3-рп/2003 надав визначення розумного строку в досудовому слідстві як оціночного, тобто такого, що визначається у кожному конкретному випадку з огляду на сукупність усіх обставин вчинення і розслідування злочину, навівши вказані ЄСПЛ критерії.

У наведеній Постанові Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ вслід за Конституційним судом України за наслідками дослідження рішень ЄСПЛ вирізняв такі критерії розумного строку в межах розгляду цивільних справ як правова та фактична складність справи; поведінка заявника, а також інших осіб, які беруть участь у справі, інших учасників процесу; поведінка органів державної влади (насамперед суду); характер процесу та його значення для заявника. При цьому дана судова інстанція додатково вказала на наступні критерії розумного часу у цивільному процесуальному праві: наявність обставин, що утруднюють розгляд справи; кількість співпозивачів, співвідповідачів та інших учасників процесу; необхідність проведення експертиз та їх складність; необхідність допиту значної кількості свідків; участь у справі іноземного елемента та необхідність з'ясування і застосування норм іноземного права. Водночас, при розгляді кримінальних справ серед критеріїв розумності виділено складність кримінального провадження; поведінка учасників кримінального провадження; спосіб здійснення слідчим, прокурором і судом своїх повноважень, де дано тлумачення сутності кожного з критеріїв.

Однак, вперше у вітчизняному законодавстві даний вид строку був регламентований саме у цивільному законодавстві, на прикладі положень ст.ст. 564 (обов'язки гаранта), 619 (одержання відповіді кредитором на пред'явлену вимогу), 666, 670, 672, 678, 680, 681¹, 684, 688, 690, 700, 704 (реалізація змісту договору купівлі-продажу), 776, 777 (в межах змісту договору найму), 846, 852, 857, 858, 872, 877, 884 (здійснення прав та обов'язків учасниками підрядних відносин), 919, 935 (здійснення прав з договорів про надання транспортних послуг), 938, 939 (у відносинах зберігання), 1004, 1017, 1041 (при наданні посередницьких послуг), 1082 (в межах договору факторингу), 1101 (при здійсненні розрахункових операцій), 1146 (при реалізації змісту зобов'язання з публічної обіцянки винагороди) Цивільного кодексу України (далі – ЦК).

В.В. Луць вважає, що “розумний строк” в цивілістиці означає необхідність враховувати всі конкретні обставини, в яких діють учасники правовідносин [5, с. 33]. На думку Р.Б. Шишки розумним слід вважати такий строк, за якого особа, що наділена нормальним, середнім рівнем інтелекту, знаннями і життєвим досвідом, може адекватно оцінювати ситуацію, моделювати в ній необхідну, юридично значиму поведінку [6, с. 336]. Вочевидь природа розумного строку у цивільному праві формується в межах принципу справедливості, добросовісності та розумності згідно п. 6 ч. 1 ст. 3 ЦК, на що звертається увага в літературі [7, с. 26-27]. Таким чином як в межах приватного так і публічного права розумний строк покликаний забезпечити реалізацію змісту відповідного суб'єктивного права з урахуванням інтересів всіх учасників суспільного відношення.

Наведені міркування вирізняють оціночно-інтелектуальну складову поведінки учасників суспільних відносин в межах реалізації принципу добросовісності, розумності, справедливості у площині низки правових інститутів, зокрема темпоральних категорій, як приватноправової так і публічно-правової складової національної правової системи й відкривають черговий напрямок дослідження цього питання.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. 1728 с.
2. Гражданское право: В 4 т. Том 1: Общая часть. / Ем В.С. и др. [Под ред. Е.А. Суханова]. Москва: Волтерс Клувер, 2006. 720 с.
3. Ромовська З.В. Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс. Підручник. Київ: Атіка, 2005. 560 с.
4. Лагута В.О. Критерії визначення розумних строків. *Форум права*. 2013. № 3. С. 328-331.
5. Луць В.В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 320 с.
6. Цивільне право України: Курс лекцій: У 6-ти томах. Т. 1. / Р.Б. Шишка (керівник авт. кол.), О.Л. Зайцев, Є.О. Мічурін та ін.; За ред. Р.Б. Шишки та В.А. Кройтора. Харків: НУВС, 2004. 417 с.
7. Цивільне та сімейне право України: підручник. / [За ред. Є.О. Харитонова, Н.Ю. Голубевої]. Київ: Правова єдність, 2009. 968 с.

РЕФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ, ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

*Мукоїда Р.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції,
Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент*

У звітах авторитетних міжнародних організацій завжди відзначається, що Україна з часу набуття нею незалежності перебуває під значним негативним впливом корупції. При цьому окремо наголошується на корупційних проявах у сфері дозвільної та контролюючої діяльності органів державної влади стосовно підприємств, під час державного адміністрування та контролю за сплатою податків і митного оформлення товарів, у сфері державних закупівель, енергетичному секторі, розподілі землі та інших природних ресурсів. Особливо небезпечними є прояви корупції у діяльності судових та правоохоронних органів, у сфері фінансування політичних партій, під час проведення виборів.

Міжнародні зобов'язання в сфері протидії корупції зосереджені в основному в міжнародних договорах, в тому числі в міжнародних антикорупційних конвенціях, які прийняті як під егідою міжнародної універсальної організації - Організації Об'єднаних Націй, так і на рівні міжнародних регіональних організацій: Ради Європи, Європейського Союзу, Організації економічного співробітництва і розвитку та ін. Певна частина міжнародних зобов'язань для держав випливає з юридично обов'язкових рішень міжнародних організацій, що мають у своїй компетенції відповідно до установчих документів право приймати юридично обов'язкові рішення для держав-учасників в сфері протидії корупції. Міжнародні антикорупційні конвенції спираються головним чином на юридично обов'язкові міжнародно-правові приписи, які зобов'язують держави при вступі в силу відповідних міжнародних договорів імплементувати їх в національне законодавство. При цьому в міжнародно-правових актах містяться як базові, так і спеціальні антикорупційні стандарти, радіус правової дії яких на держави різний. У зв'язку з великим колом міжнародно-правових актів, що містять обов'язкові антикорупційні стандарти, можна говорити про конкуренцію міжнародних антикорупційних стандартів, що містяться в документах різних міжнародних організацій (ООН, ГРЕКО, ОЕСР, Рада Європи та ін.). При цьому далеко не завжди правові колізії, що виникають при конкуренції різних антикорупційних стандартів, вирішуються на користь універсальних, до яких в даний час ми можемо віднести антикорупційні стандарти, прийняті під егідою ООН. Таким чином, розвиток конвенційного регулювання і діяльності міжнародних організацій в сфері протидії корупції призвело до значної диференціації і різноманіття міжнародних антикорупційних стандартів. В цілому можна запропонувати наступне визначення міжнародних антикорупційних стандартів. Це усталені в практиці міжнародного спілкування розвинених країн і закріплені в міжнародних правових актах (міжнародних договорах і рішеннях міжнародних організацій, що мають обов'язковий характер для держав-учасників) норми, спрямовані на протидію та профілактику корупції в державах.

Причин формування такої розгалуженої правової бази з протидії корупції кілька: це зумовлено, по-перше, багатоплановістю самого явища корупції, різноманітням його проявів; по-друге, складністю узгодити єдині підходи для держав, що відносяться до різних правових систем; по-третє, поступовим розширенням кола зобов'язань, прийнятих на себе державами. Крім того, слід враховувати, що держави широко використовують в боротьбі з корупцією досвід, накопичений раніше в боротьбі з іншими видами злочинів міжнародного характеру[2].

В даний час існує тенденція до зближення (уніфікації та гармонізації) національного законодавства держав в боротьбі з корупцією. На це вказують встановлення єдиного конвенційного переліку діянь, визнаних злочинами, а також приведення державами національного законодавства у відповідність з нормами антикорупційних конвенцій. Крім того, про даної тенденції свідчать постійне збільшення числа учасників антикорупційних конвенцій і, як наслідок, розширення дії єдиного і гармонізованого режимів боротьби з корупцією.

Антикорупційне законодавство в Україні почало формуватися у 1995 р. Але серйозним змінам щодо приведення його основного змісту у відповідність до міжнародних стандартів воно було піддано лише у середині 2000-х років. Саме у той період Україна стала учасницею Конвенції ООН проти корупції від 31.10.2003 р. (ратифікована 18.10.2006 р.), Кримінальної конвенції РЄ про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 р. (ратифікована 18.10.2006 р.), Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 15.05.2003 р. (ратифікована 18.10.2006 р.) і Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р. (ратифікована 16.03.2005 р.).

Внаслідок ратифікації цих міжнародних документів Україна також отримала змогу брати участь у передбачених ними моніторингових механізмах. Зокрема, Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією надала можливість Україні у 2006 році приєднатися до GRECO. Україна також є учасником таких міжнародних ініціатив з подолання корупції, як Механізм огляду стану імплементації Конвенції ООН проти корупції. У 1998 р. Україна стала учасником Антикорупційної мережі ОЕСР для Східної Європи та Центральної Азії і Стамбульського антикорупційного плану дій.

Стамбульський план – це субрегіональна програма взаємної оцінки, яка була розпочата в 2003 р. в рамках ОЕСР і являє собою безперервний моніторинг зусиль країн з реалізації рекомендацій на підтримку виконання Конвенції ООН проти корупції, інших міжнародних стандартів. Крім України, у Стамбульському плані беруть участь Вірменія, Азербайджан, Грузія, Киргизстан, Казахстан, Монголія, Таджикистан, Узбекистан.

Закони і підзаконні акти у цій сфері значним чином модернізовано внаслідок системного міжнародного впливу на Україну з приводу впровадження антикорупційних заходів (наприклад, відповідні розділи Плану дій з лібералізації візового режиму з ЄС, схваленого на саміті Україна – Європейський Союз, від 22.11.2010 р., План дій щодо поглиблення співробітництва між Україною та Організацією економічного співробітництва та розвитку на 2013–2016 роки, затв. розпорядженням КМ №132-р від 06.02.2013 р., розділ 9 «Плану дій із

впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2014–2015 роках», затв. розпорядженням КМ від 26.11.2014 р., тощо).

Особливо інтенсивним виявився період 2014–2015 років, коли було ухвалено ряд законів, що містили новаторські для правової системи антикорупційні механізми: «Про запобігання корупції», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про прокуратуру», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції», «Про публічні закупівлі» тощо.

Окремий блок складають закони, якими удосконалено адміністративну і кримінальну відповідальність за корупційні правопорушення: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією», «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб)», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства у сфері запобігання і протидії корупції».

З метою вдосконалення антикорупційної системи в Україні протягом останніх років були створені та розпочали своє функціонування Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне агентство з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національне агентство з питань запобігання корупції.

Одним з ключових інституційних елементів комплексного реформування вітчизняної системи запобігання корупції, відповідно до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав, стало створення Національного агентства з питань запобігання корупції. Це окремий, незалежний, превентивний антикорупційний орган, на який покладено завдання щодо формування та моніторингу реалізації антикорупційної політики, координації розробки й виконання державними органами антикорупційних програм, забезпечення дотримання публічними службовцями законодавства щодо запобігання і врегулювання конфлікту інтересів, правил етичної поведінки, здійснення заходів фінансового контролю та моніторингу способу життя публічних службовців тощо[1].

Однак, як показує досвід, наявність спеціалізованих антикорупційних органів не є запорукою зменшення рівня корупції, адже для ефективної роботи антикорупційних органів, насамперед, необхідно забезпечити їхню інституційну незалежність та фінансову стабільність.

Література

1.Боротьба з корупцією – міжнародні стандарти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.yurfact.com.ua/fakty/borotba-z-koruptsiiei-mizhnarodni-standarty>

2. Жиганова А.А. Правовая регламентация международного сотрудничества государств по борьбе с коррупцией // Мир юридической науки. 2013. № 1–2. С. 66–69.

СУДОВА ПРАКТИКА ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО КАРАНОГО ХУЛІГАНСТВА ВІД ДРІБНОГО ХУЛІГАНСТВА

Плужнік О.І., професор кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Устинов С.С., курсант 202 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Хуліганство – це одне з поширених умисних злочинів, який має свою специфічну юридичну природу, яка характеризується високим рівнем аморальності, зневажливо-нахабним ставленням до основ громадського співжиття соціуму, зухвалістю та цинізмом, що глумливо принижують честь і гідність невизначеного кола потерпілих та інших осіб, та може бути нами визначено як соціальна сутність хуліганства, що характеризується ознакою публічності діяння [1].

Тема хуліганства відзначається сталим інтересом спеціалістів у різних галузях науки, починаючи з радянських часів і дотепер. Зокрема, вивчення цього явища було предметом кримінологічних, кримінально-правових, криміналістичних та психолого-юридичних досліджень. У радянській вітчизняній науці дослідженню цієї теми приділялась увага насамперед у працях І. М. Даньшина, С. С. Яценка ; на сучасному етапі цю проблему досліджували М. М. Єфімов, О. А. Івахненко, В. О. Калашнік, В. В. Кузнецов, В. В. Бабаніна та Л. О. Кузнецова, О. Г. Кулик, І. В. Наумова та А. А. Бова, В. В. Налуцишин, Г. І. Піщенко та інші автори [2].

Кримінальний кодекс України у ст. 296 визначає хуліганство як грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом [4].

Кримінально-правова характеристика визначає основний безпосередній об'єкт хуліганства - громадський порядок. Його додатковим факультативним об'єктом можуть виступати здоров'я особи, авторитет органів державної влади, громадська безпека. Кримінальний кодекс не пов'язує наявність хуліганства з його вчиненням у громадських місцях. Таким чином, громадський порядок може бути порушений і за відсутності сторонніх осіб чи у присутності лише потерпілого (вночі, у безлюдному місці, в квартирі). Однак вчинення хуліганських дій у присутності інших людей, в обстановці проведення публічного заходу (покладення квітів до пам'ятника, концерт тощо) є однією із ознак, яка вказує на грубість порушення громадського порядку.

Об'єктивна сторона хуліганства в самому Кримінальному кодексі не конкретизована. Аналіз диспозиції ст. 296 КК показує, що обов'язковою ознакою об'єктивної сторони цього злочину є лише вчинення діяння. Саме ж діяння полягає в грубому порушенні громадського порядку, яке супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом.

Хуліганство може полягати у застосуванні насильства (побоїв, заподіяння тілесних ушкоджень) до потерпілих, знищенні або пошкодженні майна, безладній стрілянині, використанні сильнодіючих речовин з метою зірвати проведення масового заходу, проявах безсоромності, знущанні над безпорадними людьми тощо. Тобто хуліганство може виражатися у вчиненні діянь, які передбачені іншими статтями Особливої частини КК або КАП. Ознакою об'єктивної сторони хуліганства такі діяння стають з урахуванням місця, часу й обстановки, інших об'єктивних ознак, а також мотивів їх вчинення,

Кримінально караним є грубе порушення громадського порядку. Грубість порушення громадського порядку визначається з урахуванням місця вчинення хуліганських дій, їх тривалості, кількості і характеристики потерпілих, ступеня порушення їхніх прав та законних інтересів тощо. Таким чином, грубе порушення громадського порядку має місце тоді, коли йому заподіюється істотна шкода, коли хуліганство пов'язане з посяганням на інші правоохоронювані цінності, задля збереження яких підтримується громадський порядок, коли це зачіпає важливі інтереси чи інтереси багатьох осіб, коли відновлення порядку вимагає значних, тривалих зусиль [3].

На наш погляд, слід визнати вірним рішення Київського районного суду м. Полтави. Зокрема, ОСОБА_2, перебуваючи на вулиці Соборності буд. 45, пошкодив, шляхом розбиття пустою склянкою пляшкою, 2 скляні шибки у будівлі Полтавської обласної державної адміністрації на 1 поверсі зі сторони вулиці Дмитра Коряка в місті Полтаві, чим спричинив майнової шкоди потерпілій стороні на загальну суму 321,60 грн. Дії ОСОБА_2 стороною обвинувачення були кваліфіковані, за ч. 1 ст. 296 КК України, як хуліганство, що виразилося в грубому порушенні громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалось особливою зухвалістю.

Провівши судове слідство та проаналізувавши наявні в справі докази у їх сукупності, Київський районний суд м. Полтави прийшов до висновків: обвинувачений ОСОБА_2 в судовому засіданні пояснив, що 25.09.2015 року вночі він проходив поблизу приміщення Полтавської ОДА по вулиці Соборності, в той час там було розміщено наметове містечко активістів, які знаходилися на вулиці. Він підійшов до раніше невідомих йому чоловіків, почав розмовляти з ними, однак під час розмови вони почали проганяти його, сказали йому покинути цю територію та йти геть. На такі слова він образився та пішов від них. Оскільки він був ображений та емоційно відреагував на їх слова, він повернувся до будівлі Полтавської ОДА схватив пусту пляшку та розбив скло в адміністративному приміщенні та втік. Його наздогнали невідомі йому чоловіки та викликали працівників поліції. У розбитті віконного скла він щиро розкаюється, просить вибачення, але зазначає, що він не порушував громадського порядку, не лаявся, не ображав нікого з присутніх там осіб.

Суд, розглянувши скоєне, вважаючи, що вчинено *дрібне хуліганство*, а не *кримінальне правопорушення* ухвалив: ОСОБА_2 визнати невинуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 1 ст. 296 КК України та виправдати його за відсутністю в його діях кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК України.[5]

Аналізуючи всі наведені вище обставини, суд вважає, що прокурором не доведено та в суду відсутні достатні, беззаперечні докази, які б доводили склад кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК України в діях ОСОБА_2. При вирішенні питання про відмежування кримінально караного хуліганства від дрібного хуліганства слід виходити з того, що відповідно до ч. 1 ст. 296 КК України хуліганство - це умисне грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом. Якщо таке порушення не супроводжувалось особливою зухвалістю або винятковим цинізмом, його необхідно кваліфікувати як дрібне хуліганство за ст. 173 КУпАП.

Частиною 2 ст. 17 КПК України встановлено, що ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення і має бути виправданим, якщо сторона обвинувачення не доведе винуватість особи поза розумним сумнівом.

Виходячи з положень ст. 296 КК України хуліганство є суспільно небезпечною дією, що грубо порушує громадський порядок. Такими закон визнає лише ті дії, які спричинили істотну шкоду особистим інтересам і відзначались особливою зухвалістю або винятковим цинізмом.

В ході судового розгляду не встановлено в діях ОСОБА_2 суб'єктивної та об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК України, в даному випадку відсутня явна неповага до суспільства та не було спричинено істотної шкоди особистим інтересам [5].

Суб'єктом хуліганства є осудна особа, яка досягла 14-річного віку. Суб'єктивна сторона хуліганства характеризується умисною виною і мотивом явної неповаги до суспільства. Неповага до суспільства - це прагнення показати свою зневагу до існуючих правил і норм поведінки в суспільстві, самоутвердитися за рахунок приниження інших осіб, протиставити себе іншим громадянам, суспільству, державі. Вказана неповага має бути явною. Це означає, що неповага до суспільства є очевидною, безсумнівною як для хулігана, так і для очевидців його дій [3].

Так, Дніпровським районним судом м. Києва ОСОБА_1 визнана винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК України. Судом доведено, що 14 травня 2017 року приблизно о 00 годин 30 хвилин у ОСОБА_1, який перебував за адресою: м. Київ, пр. Броварський, 15 в приміщенні Міжнародного виставкового центру під час проведення пісенного міжнародного конкурсу «Євробачення 2017», що мав важливе загальнодержавне значення для України та суспільства, під час виступу співачки, представниці України у ОСОБА_1 виник злочинний умисел на грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства що супроводжувався винятковим цинізмом. Реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на грубе порушення громадського порядку, ОСОБА_1 оминувши працівників охорони, самовільно вийшов на сцену та з явною неповагою до суспільства проявив безсоромність. А саме, оголився, приспустивши штани та продемонстрував власні сідниці та статеві органи глядачам конкурсу та телеглядачам України та інших країн, що є відверто зневажливим, зухвалим

ставленням до загальноприйнятих норм моралі та етики. За вказаних обставин ОСОБА_1 обвинувачується в тому, що він вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 296 КК України, а саме хуліганстві, тобто грубому порушенні громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується винятковим цинізмом. Таку ж кваліфікацію дій обвинуваченого підтримано публічним обвинуваченням.

Згідно з роз'ясненнями, що містяться у п. 3 постанови Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 р. № 10 «Про судову практику у справах про хуліганство», при вирішенні питання про відмежування кримінально караного хуліганства від дрібного слід виходити з того, що відповідно до вимог ч. 1 ст. 296 КК України хуліганство - це умисне грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом.

Якщо таке порушення не супроводжувалось особливою зухвалістю або винятковим цинізмом, його необхідно кваліфікувати як дрібне хуліганство за ст. 173 КУпАП. Зокрема, п. 5 ч. 2 Постановою Пленуму Верховного Суду України № 10 від 22.12.2006 року «Про судову практику у справах про хуліганство» хуліганством, яке супроводжувалось винятковим цинізмом, можуть бути визнані дії, поєднані з демонстративною зневагою до загальноприйнятих норм моралі, у тому числі й проявом безсоромності чи грубої непристойності. Відповідно до Ухвали колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 11 березня 2010 року винятковий цинізм - це демонстративна зневага норм моральності, наприклад груба непристойність, публічне оголення та інше. Своїми діями, які виразилися у вчиненні хуліганства, тобто грубому порушенні громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується винятковим цинізмом, ОСОБА_1 вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 296 Кримінального кодексу України [6].

Кваліфікуючими ознаками хуліганства є: дії, вчинені групою осіб; дії, вчинені особою, раніше судимою за хуліганство, чи пов'язані з опором представникові влади або представникові громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії; якщо дії вчинені із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень[4].

Література

1. Перейма А. В. Кримінально-правова характеристика хуліганства. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/28360/1/%90.%D0%92..pdf>

2. Артюхова В.В. Хуліганство: характеристика за кримінально-правовими та кримінологічними критеріями//Часопис цивільного і кримінального судочинства № 6(33.) С. 104-105.

3. Коментар до статті 296 КК України: Хуліганство: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/293.php>

4. Кримінальний кодекс України, прийнятий сьомою сесією Верховної Ради України 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 25 – 26. –

ст.131. Із наступними змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Вирок Київського районного суду м. Полтави від 03.01.2018 р. Справа № 552/4604/17. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71413882>

6. Вирок Дніпровського районного суду м. Києва від 18 липня 2017р. Справа № 755/8313/17. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/>

АНАЛІЗ ЗАХОДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ВПЛИВУ: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПУБЛІЧНО АБО В ІНШІЙ ФОРМІ ПОПРОСИТИ ВИБАЧЕННЯ У ПОТЕРПІЛОГО.

Середницька І.А., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Необхідність виокремлення спеціальних норм адміністративного законодавства щодо відповідальності неповнолітніх осіб обумовлена принципами справедливості та гуманізму. Враховуючи біологічні, психологічні та соціальні характеристики осіб молодших 18 років, закон передбачає особливості притягнення їх до адміністративної відповідальності, звільнення від відповідальності, призначення адміністративного стягнення та специфічні заходи впливу. Ця позиція базується на міжнародно-правових актах, зокрема Декларації прав дитини, у Преамбулі якої зазначається, що неповнолітні, у зв'язку з їх фізичною і розумовою незрілістю, потребують спеціальної охорони і захисту. Особливості вікової психології неповнолітніх дають змогу обмежитися щодо такої категорії осіб, порівняно, більш м'якими заходами, достатніми для забезпечення їх виправлення і перевиховання. Суспільство не має право висувати до дітей такі самі суворі вимоги, як до дорослих осіб. Тому часто щодо неповнолітніх достатніми є міри виховально-педагогічного, а не карального характеру.

Зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого, один із захід адміністративного впливу (відповідно до статті 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі по тексту- КУпАП) [3, с.34], що застосовується до дітей віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративне правопорушення.

Зобов'язання публічно чи в іншій формі попросити вибачення у потерпілого як захід впливу має виховний характер і може бути застосоване до неповнолітніх віком від 16 до 18 років, якщо орган адміністративної юрисдикції дійде висновку, що виправлення правопорушника можливе без застосування до нього більш суворого адміністративного впливу, або стягнення [1, с.52].

Зобов'язання привселюдно чи в іншій формі попросити вибачення у потерпілого застосовується органом адміністративної юрисдикції в тих випадках, коли він дійшов висновку, що неповнолітній усвідомив неправомірність свого поведіння, суспільну шкідливість вчиненого діяння і покався в цьому.

Під вибаченням розуміється «прохання вибачити» неповнолітнього перед потерпілим. Публічність вибачення при цьому полягає в здійсненні його не вічна-віч (тобто неповнолітній – потерпілий), а в присутності інших осіб (наприклад, через засоби масової інформації; на зборах трудового чи педагогічного колективу, де працюють чи вчаться неповнолітній правопорушник і потерпілий) [2, с.89,91]. Також публічне вибачення може бути здійснене під час судового засідання. Крім того, публічне вибачення може бути принесене і в «іншій формі».

Питання про форму публічного вибачення вирішує орган адміністративної юрисдикції з урахуванням усіх обставин справи і побажань потерпілого (телебачення, радіо, газета – спеціально створені рубрики), приймаючи рішення за матеріалами справи про адміністративне правопорушення [2, с.95].

Отже, можливе існування як усної, так і письмової форми вибачення. Однак більш дієвою формою вибачення неповнолітніх є саме усна, яка виражається публічно, зокрема у залі суду. Так, сутність цього заходу впливу полягає у тому, що він, з одного боку, полягає у розкаянні неповнолітнього, який вчинив протиправний проступок, визнанні ним своєї вини, а з другого – в усвідомленні неповнолітнім елементарних моральних і правових правил поведінки [3, с.42].

Застосування заходу впливу у формі публічного вибачення не спричиняє у суб'єкта проступку стану «адміністративної карності», що існує протягом року після вчинення адміністративного правопорушення у разі накладення адміністративного стягнення, і може застосовуватись тільки як основна міра, на відміну від стягнень, які бувають основними та додатковими.

Література

1.Адміністративна відповідальність в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. доц. А.Т.Комзюка. 2-е вид., перероб. і доп. – Х.: Ун-т внутр. справ, 2000. – 349 с.

2.Чернецький О.Л. Правове регулювання адміністративної відповідальності неповнолітніх в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. – Х., 2008. – 205с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://adminpravo.com.ua/index.php>

3.Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар / Р.А. Калюжний, А.Т. Комзюк, О.О. Погрібний та ін.; – К.: Правова єдність, 2008. – 781 с.

РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МВС

Сірко В.С., доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Поліщук Д.Г., курсант 202 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Актуальність теми зумовлена теоретичною і практичною значущістю проблемних питань, пов'язаних зі зміцненням кадрового потенціалу Національної поліції України як найважливішої умови забезпечення високої ефективності їх діяльності в сфері протидії злочинності, зміцнення законності та правопорядку в суспільстві.

Корінні соціально-економічні перетворення в Україні, принципово якісні зміни базисних характеристик сучасного суспільства, загострення криміногенної ситуації в країні, коли злочинність в нинішньому своєму стані стала загрозою її національної безпеки, ставлять перед Національною поліцією України нові складні і відповідальні завдання, викликають необхідність більш результативної роботи з подолання агресії злочинного світу [1, с. 46].

Однією з центральних завдань в механізмі реформування органів внутрішніх справ країни стало формування їх кадрового потенціалу, здатного ефективно працювати в нових соціальних реаліях. Однак заходи, які передбачають докорінні зміни змісту і структури процесу формування і розвитку необхідного кадрового потенціалу системи МВС України в сучасних умовах, реалізуються не завжди послідовно і цілеспрямовано, і тому не дають бажаних результатів. У зв'язку з цим у змісті процесу формування і розвитку кадрового потенціалу органів внутрішніх справ не тільки збереглися наявні негативні тенденції і протиріччя, але на тлі їх загострення проявилися нові. Такі явища як зростання порушень законності і зниження службової дисципліни серед особового складу органів внутрішніх справ, плинність кадрів і низький рівень професіоналізму співробітників, що поширюються соціальні девіації, факти зрадництва інтересів служби, заняття комерцією, недостатня результативність в роботі зберігають низький соціальний престиж професії захисника правопорядку, невисокий авторитет органів внутрішніх справ як правової і соціальної організації в суспільстві.

Останні 5 років в МВС України відбувається низка реформування органів внутрішніх справ, оптимізація та скорочення особового складу, проводяться організаційно-штатні заходи, а отже, перетворюється і нормативно-правове регулювання діяльності як конкретних служб і підрозділів, так і правове регулювання проходження служби в органах Національної поліції України в цілому. Останнім часом перетворення висловилися в переході міліції в поліцію, створення нової структури - Національної гвардії України [2].

У Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 № 1118-р [4], наголошується на необхідності сформованості стабільного та високопрофесійного кадрового складу органів Національної поліції, який здатний належно реагувати на виклики та загрози у сфері внутрішніх справ.

У відповідності до цього документу розвиток кадрового потенціалу віддзеркалюється у кадровій політиці МВС, що зумовлена цілями і завданнями відповідно до прийнятих у державі рішень і базується на наступних принципах:

- єдність організаційних і науково-методичних підходів до вироблення і реалізації кадрової політики в усіх ланках організаційно-штатної структури МВС;
- інноваційність, що полягає в розробці і впровадженні прогресивних наукових технологій розвитку і використання людських ресурсів, вдосконаленні форм і методів організаційно-практичної діяльності в сфері роботи з кадрами;

– професіоналізація управління, заснована на необхідності підвищення організаційного статусу та рівня компетенції фахівців по роботі з особовим складом;

– практична спрямованість, що означає підпорядкованість кадрової політики цілям, завданням та інтересам оперативно-службової діяльності поліцейських і інших підрозділів МВС України;

– гуманізм, який базується на поєднанні методів соціальної та професійної мобілізації співробітників з їх громадськими, культурними потребами та інтересами, оновленні та гармонізації методів морального і матеріального стимулювання діяльності.

Проведення реформ ставить собі за мету оптимізувати кількість особового складу МВС України, підвищити ефективність функціонування кожної структури, орієнтувати поліцію на служіння державі і народу, що знаходить своє закріплення в Законі України «Про Національну поліцію»: «поліція призначена для захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян, для протидії злочинності, охорони громадського порядку, власності та для забезпечення громадської безпеки» [3].

Кадровий потенціал є найбільш важливим ресурсом органів Національної поліції і в сукупності з іншими наявними ресурсами сприяє вирішенню першорядної соціальної функції в суспільстві - забезпечення правопорядку. Тому успішне виконання завдань, поставлених перед Міністерством внутрішніх справ, багато в чому залежить від стану кадрового потенціалу органу внутрішніх справ, у зв'язку з чим необхідно систематично аналізувати стан кадрового потенціалу органу внутрішніх справ, вивчати зміни, що відбулися, вивчати фактори, що сприяють його зміні, вживати заходів, спрямованих на стабілізацію кадрового корпусу і зміцнення кадрового складу, а також застосовувати нові методи і форми роботи, удосконалювати підготовку кадрів, більш ретельно підходити до планування діяльності органів Національної поліції України. Однією з важливих умов забезпечення високого кадрового потенціалу Національної поліції України є організація дієвого соціального захисту працівників МВС [1, с. 56].

Подолання наслідків системної кризи, що охопила, насамперед, економіку і соціальну сферу життєдіяльності українського суспільства, передбачає вирішення складного комплексу завдань соціального захисту населення. Це одна з найбільш гострих проблем, що постали перед державою в процесі здійснення радикальних ринкових перетворень.

Особливе місце в системі соціального захисту населення будь-якої держави, що піклується про своїх громадян і забезпечення національної безпеки, завжди займав сегмент, що відноситься до специфічної професійно-статутної категорії працівників – співробітників силових, правоохоронних структур [4, с. 75].

Сучасний рівень вирішення державою питань соціального захисту працівників Національної поліції України та військовослужбовців Національної гвардії України залишає бажати кращого: дефіцит бюджетних коштів призвів до обвального секвестрування витрат по всьому блоку соціальних питань - житлове будівництво, медичне, санаторно-курортне, побутове обслуговування та інше

соціальне забезпечення співробітників і членів їх сімей. Це не тільки погіршує становище чинного кадрового складу, але і не сприяє якісному відбору кандидатів в поліцію, внутрішні війська та інші підрозділи міністерства. У підсумку помітно погіршився якісний рівень кадрового потенціалу, впала якість роботи, знизилася ефективність діяльності працівників МВС.

Література

1. Коптев П. Б. Організаційно-правові засади діяльності підрозділів по роботі з персоналом ОВС : дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Х., 2006. 212 с.
2. Про Національну гвардію України: Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2014, № 17, ст.594. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
3. Про Національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 40-41, ст.379. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки : Указ Президент України від 01.02.2012 № 45/2012. URL : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>
5. Соболев В. О. Менеджмент персоналу в органах внутрішніх справ : навчальний посібник /В. О. Соболев, О. В. Соболев. Харків: Еспада, 2001. 472 с.

АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ПІД ЧАС ВЗАЄМОДІЇ З ПОЛІЦІЄЮ.

Томіна В.Ю., доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Сьогодні актуальним питанням є дослідження особливостей взаємодії громадських об'єднань та Національної поліції, її правових засад та форм здійснення, проблем залучення до цієї співпраці якнайширшого кола громадян.

Як зазначається в літературі, заходи, спрямовані на боротьбу з правопорушеннями, не приведуть до кардинального поліпшення ситуації доти, доки зусилля правоохоронних структур, зокрема поліції, не отримають широкої підтримки з боку населення. У більшості розвинутих країн світу наголос у поліцейській діяльності робиться на запобіганні порушенням саме за допомогою громадян та громадських об'єднань правоохоронної спрямованості. Отже, проблема громадських об'єднань з поліцією є дуже важливою як у теоретичному, та і в практичному плані. Як свідчить вітчизняний і зарубіжний досвід, охорона громадської безпеки, забезпечення прав і свобод громадянина, боротьба з правопорушеннями не можуть вестись ефективно без підтримки з боку населення.

Згідно частині 1 статті 1 Закону України «Про громадські об'єднання», громадське об'єднання - це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів [2]. Таку діяльність може здійснювати об'єднання зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадське об'єднання зі

статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку.

Згаданий Закон передбачає принципи утворення і діяльності громадських об'єднань: добровільність; самоврядність; вільний вибір території діяльності; рівність перед законом; відсутність майнового інтересу їх членів (учасників); прозорість, відкритість і публічність [2].

Відповідно до розповсюдженої у науковій літературі характеристик, громадські об'єднання, по-перше, є виключно добровільним громадським формуванням, по-друге, формуванням, утвореним на основі єдності інтересів громадян, по-третє, формуванням, яке утворене громадянами для спільної реалізації прав і свобод, наданих їм на законних підставах [5].

Через свою соціальну природу громадські об'єднання не мають державно-владних повноважень, проте наділені деякими правами щодо реалізації виконавчої влади. Тому вони можуть бути учасниками різноманітних адміністративно-правових відносин. Головною відмінністю їх адміністративно-правового статусу від адміністративно-правового статусу державних структур є те, що у відносинах з іншими суб'єктами права і між собою ці формування виступають виключно від власного імені і не мають державно-владних повноважень.

Слушною є думка, що прагнення населення більш активно й безпосередньо брати участь у сприянні правоохоронним органам проявляється через громадські об'єднання, які створюються передусім за спільністю інтересів (наприклад, з метою охорони під'їздів житлових будинків, дачних територій, присадибних ділянок, садівницьких товариств, охорони громадського порядку в невеликих населених пунктах) [4].

Тому, можна вважати, що одним із напрямків діяльності громадських об'єднань є правоохоронна діяльність (допомога несення служби поліції). Так, в частині 1 статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» зазначається, що діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб [3].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» громадяни України відповідно до Конституції України мають право створювати в установленому цим законом порядку громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння Національній поліції та Державній прикордонній службі України, асоціації громадських

формувань тощо [1].

У сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, як визначено в законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», учасники громадських об'єднань надають допомогу органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним проступкам та іншим правопорушенням; інформують органи поліції про вчинені або ті, що готуються, злочини, місця концентрації злочинних угруповань; сприяють правоохоронним органам у виявленні і розкритті правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, громадян від злочинних посягань; беруть участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх [1].

Варто зазначити, що співпраця поліції з громадськими об'єднаннями має ґрунтуватися виключно на добровільних, рівноправних засадах, здійснюватись на визначеній території та у часі, задля досягнення мети, що цікавить як правоохоронні органи, так і громадськість. Головними ознаками, що характеризують зазначену взаємодію, є обмін інформацією, зв'язки, які ґрунтуються на принципах законності, співробітництва, гуманізму, добровільності та надання допомоги один одному.

Громадські об'єднання правоохоронної спрямованості створюються та діють на основі добровільного об'єднання громадян з кінцевою метою - задоволення своїх потреб. Водночас такі громадяни «працюють» на задоволення публічного інтересу щодо забезпечення публічної безпеки і порядку. При вирішенні поставлених перед ними завдань вони частіш за все використовують методи неправового характеру (організаційні). Доречно вказати також на те, що публічні об'єднання вільні перед вибором спеціалізації, форм та засобів такої діяльності, звичайно, не заборонених законом [6].

Сьогодні Національна поліція працює над створенням сприятливого правового клімату для забезпечення успішної реалізації реформаторського курсу щодо трансформації суспільного устрою. Одним із найважливіших завдань реформування є розвиток партнерських відносин між поліцією та громадськими об'єднаннями на засадах довіри, прозорості, взаєморозуміння і взаємодопомоги у протидії правопорушенням.

Література

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 р. № 1835-III // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 40. - Ст. 338.
2. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 1. - Ст.1.
3. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. - № 40-41. - Ст.379.
4. Битяк Ю. П. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк, В. В. Богуцький. – Харків: Право, 2000. - 520 с.
5. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

6. Комзюк А. В. Перспективи залучення громадян та їх об'єднань до співпраці з поліцією у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку / А. В. Комзюк // Право і безпека. – 2017. – № 3 (66). – С. 71–74.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Царенко С.І., Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, кандидат юридичних наук, доцент

Царенко О.М., Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, кандидат юридичних наук, доцент

Навчальна дисципліна «Адміністративне право України» викладається у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького для курсантів та слухачів. Особливості вивчення ними цієї навчальної дисципліни полягає в тому, що основна частина навчання відводиться поглибленому засвоєнню тем, що тісно пов'язані із адміністративною діяльністю Державної прикордонної служби України та її посадових осіб: питання адміністративного провадження в справах про адміністративні правопорушення (проступки), адміністративно-правові режими, у забезпеченні яких бере участь Державна прикордонна служба України (надзвичайного стану, воєнного стану, на тимчасово окупованій території України, в зоні проведення антитерористичної операції, на неконтрольованій території та на лінії розмежування з тимчасово окупованою територією України, прикордонний режим тощо), проходження військової служби, адміністративно-правовий статус Державної прикордонної служби України, публічне адміністрування у сфері охорони та захисту державного кордону та інші.

Найактуальнішим питанням є правильне усвідомлення сучасної доктрини адміністративного права, а саме вивчення публічного адміністрування як форми реалізації публічної влади, що будується на людиноцентристських засадах. Коло суспільних відносин, що є предметом правового регулювання адміністративного права, у силу його незавершеного визначення також важко сприймається та засвоюється курсантським складом. Проте приклади відносин підпорядкування, застосування імперативного методів правового регулювання дуже ясно та чітко розуміються курсантською аудиторією майбутніх прикордонників. Усвідомлення того, що адміністративне право завжди пов'язане з виконавчою діяльністю держави, допомагає роз'яснювати питання суб'єктів адміністративного права, акцентуючи на Державній прикордонній службі України як суб'єкті адміністративного права.

Державна прикордонна служба України є правоохоронним органом спеціального призначення, тому проблематиці її адміністративної, адміністративно-юрисдикційної діяльності, процедурної діяльності, участі у адміністративному судочинстві приділяється належна увага. Проблемним залишається статус Адміністрації Державної прикордонної служби країни як центрального органу виконавчої влади. Особливо гостро обговорюються питання

координування Міністерством внутрішніх справ Державної прикордонної служби України та участі у взаємодії щодо охорони та захисту державного кордону, заглиблюючись у тематику публічного адміністрування національної безпеки та оборони.

Особливу увагу підчас викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право України» звернено на вивчення практики Європейського Суду з прав людини. Наприклад, важливим є опанування рішення у справі Кеббе та інші проти України (12552/12 від 12.01.2017), оскільки воно безпосередньо пов'язане із нездійсненням адекватних заходів посадовими особами Державної прикордонної служби України для захисту шукача притулку в ситуації, коли існує реальна загроза катування в країні походження, що є порушенням Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ст. ст. 3, 13 Конвенції).

Прикладним аспектом вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне право» є розуміння видів адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок охорони державного кордону (включаючи лінію розмежування із зоною проведення операції Об'єднаних сил / антитерористичної операції, адміністративний кордон з Автономною Республікою Крим), процесуальних питань здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення та особливості складання процесуальних документів в справах про адміністративні правопорушення, віднесених до компетенції Державної прикордонної служби України. Надзвичайно важливим є проведення практичних занять у тематиці провадження у справах про адміністративне правопорушення, із вирішенням кейсів, що відображають практичні ситуації за участі посадових осіб Державної прикордонної служби України.

Таким чином, основне завдання сучасного викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право України» полягає підвищенні загального освітнього рівня курсантів; поглиблення теоретичних знань про сутність адміністративного права; розгляд адміністративних правовідносин, суб'єктів адміністративного права, особливостей провадження в справах про адміністративні правопорушення; з'ясування сутності адміністративної діяльності органів охорони державного кордону.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЩОДО ПРОЦЕДУРИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Буличов Є.В., Університет митної справи та фінансів

Для вивчення практики надання адміністративних послуг (організаційної складової) у США, Канаді, Великій Британії, Французькій Республіці та Австралійському Союзу, нами було досліджено веб-сторінки органів влади цих країн [1, с.32]. Варто зауважити, що такі веб-сторінки функціонують за принципом зручності для задоволення потреб в першу чергу отримувачів послуг. Наприклад, у Канаді за результатами проведеного опитування «Спочатку громадяни», традиційний підхід до послуг з погляду інституцій, відповідальних за їх надання, було змінено на підхід з позиції громадян, які їх отримують [2, с.

42]. Подібна практика надання таких послуг у сфері справляння податків і зборів відбувається і в інших країнах, переважно за принципом «єдиного вікна».

Так, у США послуги у сфері справляння податків і зборів надаються спеціальними органами, однак необхідна інформація міститься на сайтах департаментів адміністративних послуг штатів [3, 4, 5]. Хоч переважна більшість інформації щодо послуг у сфері справляння податків і зборів стосується передусім державних службовців та обслуговування апаратів державних установ, кожен потенційний отримувач адміністративних послуг у сфері справляння податків і зборів має змогу ознайомитись із необхідною інформацією або замовити цю послугу в електронному вигляді.

Подібна практика надання послуг існує і у Великій Британії. На відповідному сайті [6] розміщена інформація як для державних службовців, так і для громадян, у тому числі щодо надання аналогів українських адміністративних послуг у сфері справляння податків і зборів. Причому, для зручності громадян на веб-сайті пропонується вибір окремої життєвої ситуації та надаються практичні юридичні роз'яснення щодо подальших дій отримувачів послуг у сфері справляння податків і зборів.

Надання адміністративних послуг у сфері справляння податків і зборів у ФРН [7], Французькій Республіці [8], Фінляндській Республіці [9], Республіці Польща [10], відрізняється тільки національними особливостями вироблення політики щодо таких послуг у сфері справляння податків і зборів системою органів влади, а для отримувачів послуг у сфері справляння податків і зборів забезпечується максимальна зручність.

Отже, кожна країна має свою систему законодавства адміністративних послуг у сфері справляння податків і зборів відповідно до національних особливостей та відповідну систему надання цих послуг. Однак, спільним для всіх розглянутих країн є прагнення держав покращити співпрацю з громадянами. На виконання цього було впроваджено надання послуг у сфері справляння податків і зборів через Інтернет, не відкидаючи і інші способи комунікації – поштою та за особистим зверненням осіб до органів влади. Варто, пам'ятати, що Інтернет є тільки інструментом донесення адміністративних послуг у сфері справляння податків і зборів до отримувачів. Не маючи цілісної системи вироблення політики щодо адміністративних послуг у сфері справляння податків і зборів, не варто сподіватись, що Інтернет покращить якість цих послуг. До того ж у вищеназваних країнах аналогів українських адміністративних послуг у сфері справляння податків і зборів не так багато, а процедури їх отримання детально описані.

Література

1. Гончарук Н. Т., Нижник Н. Р. Адміністративна реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи. Монографія. Д. : Монолит, 2009. 384 с
2. Клименко І. В. Технології електронного урядування : навч. посіб. Київ : Вид-во ДУС, 2006. 225 с.
3. Офіційний сайт департаменту адміністративних послуг штату Аляска (США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.admin.adfg.state.ak.us>

4. Офіційний сайт департаменту адміністративних послуг штату Небраска (США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.das.state.ne.us>
5. Офіційний сайт департаменту адміністративних послуг штату Юта (США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://das.utah.gov>.
6. Офіційний сайт публічних послуг у Сполученому Королівстві Великої Британії і Північної Ірландії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.publicservice.co.uk>.
7. Офіційний сайт публічних послуг Федеративної Республіки Німеччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uni-konstanz.de/bogumil/kuhlmann/Download/KuhlmannRoeber1.pdf>.
8. Офіційний сайт публічних послуг Французької Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.service-public.fr>
9. Офіційний сайт публічних послуг Фінляндської Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.suomi.fi/suomifi/english>
10. Офіційний сайт публічних послуг Республіки Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ks.no/u/English/Services/EEA-Project-in-Poland-Capacity-Building-of-Local-Governments-for-Better-Delivery-of-Public-Services1>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Ішханян А.Р., Університету митної справи та фінансів

З установ, які мають такі сторінки, лише 19 % центральних органів виконавчої влади та 30 % обласних державних адміністрацій надають послуги в електронній формі[2]. При цьому якість таких послуг залишається низькою. За результатами дослідження Національного центру електронного урядування, в Україні половина (46 %) центральних органів виконавчої влади та чверть (25 %) обласних державних адміністрацій мають веб-сторінки для надання онлайн-послуг.

За результатами громадського моніторингу впровадження до діяльності органів місцевого самоврядування України технологій електронного урядування, на сьогоднішній день не на всіх веб-сайтах органів місцевого самоврядування наявна інформація щодо переліку та опису адміністративних послуг, які надаються міською владою (така інформація відсутня на 6 % веб-сайтів органів місцевого самоврядування).

Більшість веб-сайтів органів місцевого самоврядування (70 %) надає можливість завантажити бланки заяв, необхідні для одержання адміністративної послуги, проте отримати адміністративні послуги в електронній формі можна лише на 11 % веб-сайтів органів місцевого самоврядування. Так само вкрай рідко громадяни мають можливість відслідкувати стан опрацювання заяви на отримання адміністративної послуги (9 % веб-сайтів органів місцевого самоврядування[3]).

За результатами дослідження розвитку електронного урядування ООН, індекс он-лайн послуг в Україні у 2014 р. складає 0,2677, що є нижчим за

середньосвітовий показник (0,3919). При цьому за два останні роки цей показник знизився майже вдвічі (індекс он-лайн послуг в Україні у 2012 р. – 0,4248[4]), що свідчить про серйозні проблеми у розвитку електронних послуг в державі. Однією з головних перешкод на шляху впровадження надання населенню адміністративних послуг в електронній формі в Україні є низький рівень розвитку електронного документообігу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Так, наприклад, попри наявність автоматизованих систем документообігу в органах виконавчої влади (в 100 % центральних органів виконавчої влади та у 80 % обласних державних адміністрації), їх використовує лише третина співробітників (34 % працівників центральних органів виконавчої влади та 36 % обласних державних адміністрації [5]). Система внутрішнього електронного документообігу, що охоплює усі етапи від створення документів до відправлення, запроваджена у половині органів місцевого самоврядування (46 %). При цьому лише у 13 % з них до системи електронного документообігу підключені усі структурні підрозділи. Електронні архіви вхідної та вихідної документації створено лише у третині (32 %) міських рад. Низьким також є рівень захисту інформації в системі: для обміну електронними документами з іншими державними організаціями лише чверть органів місцевого самоврядування використовують захищені канали зв'язку[3], інші використовують електронну пошту. Не використовуються додаткові інструменти захисту й при взаємодії із зовнішніми користувачами. Так, жоден центр надання адміністративних послуг, який надає громадянам адміністративні послуги он-лайн, не використовує цифрові підписи для зовнішніх користувачів [4]. Недостатня увага також приділяється навчанню співробітників органів місцевого самоврядування роботі у системі електронного документообігу, підвищенню кваліфікації з питань електронного урядування (така робота проводиться лише у 38 % міських рад[4]). На сьогоднішній день не завершено процес інтеграції інформаційних систем органів виконавчої влади, не створено систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів, а також систему електронної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що суттєво уповільнює розвиток електронних адміністративних послуг в державі.

Отже, до чинників, які ускладнюють повноцінне впровадження електронного документообігу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування належать:

- усталені традиції ведення документообігу в паперовій формі в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;
- недосконалість вітчизняного законодавства про електронний документообіг та електронний цифровий підпис;
- недостатній рівень захисту інформації в системах електронного документообігу органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- відсутність єдиних загальнодержавних стандартів функціонування систем електронного документообігу, уніфікованих вимог до програмного забезпечення, що ускладнює процес запровадження внутрішніх систем електронного документообігу органів державної влади та органів місцевого

самоврядування, а також інтеграцію цих систем;

Література

1. Закон України «Про адміністративні послуги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
2. У рамках Міжнародного наукового конгресу «Інформаційне суспільство в Україні» презентовано Оцінку електронної готовності України, 30.10.2013, Національний центр електронного урядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nc.gov.ua/news/index.php?ID=844>
3. 100 міст – крок вперед. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді [Електронний ресурс]; за. заг. ред. І. С. Куспьяк, А. О. Серенок. – Вінниця : ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2014. – 86 с. – Режим доступу: <http://nc.gov.ua/news/index.php?ID=1577>
4. Україна увійшла до групи країн із високим індексом розвитку електронного урядування за міжнародною оцінкою ООН, 26.06.14, Держінформнауки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkni.gov.ua/?q=node/2033>
5. Оцінка електронної готовності України, 2013 р., Національний центр електронного урядування, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nc.gov.ua/menu/publications/doc/elektronn_urad/E-ocinka-2013.pdf

ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ.

Каракой Н.М., вчитель хімії Одеської спеціалізованої школи №17

В сучасному суспільстві більша частка відповідальності за розвиток і формування особистості дитини покладається на сім'ю, школу, та інші державні та недержавні установи.

Однією із насущних проблем є збільшення кількості учнів схильних до правопорушень та асоціальних проявів, що є підставою для приділення уваги формуванню правосвідомості учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Молодь вже сьогодні має добре знати свої права, дотримуватись правових і моральних норм, не вчиняти правопорушень. Такого стану можливо досягти за умови якісно організованого процесу правового виховання, формування правосвідомості дитини, розвитку її правового світогляду, системи правових знань, навичок правомірної поведінки[1].

Правосвідомість - це сукупність правових поглядів людей, що відбивають їхню оцінку чинного права, існуючого суспільного і державного ладу, а також відповідність дій, учинків окремих громадян нормам права. Правова свідомість формується в тому випадку, коли людина усвідомлює себе членом суспільства, живе за його законами, традиціями та звичаями, які не суперечать нормам моралі [2].

Правосвідомість пов'язана також з правовими переконаннями кожної людини, визначаючи певний стан готовності до правомірної діяльності. Адже кожен по-своєму усвідомлює право і закон, по-різному сприймає ті чи інші правові впливи і реагує на порушення закону та призначення покарання за протиправні дії.

Формування правосвідомості дитини відбувається при взаємодії особистості з іншими індивідами, соціальними групами та державою шляхом інтелектуального засвоєння отриманих відомостей про правові явища та психологічного вироблення власного ставлення в процесі виховання та навчання [3].

Виховання правосвідомості учнів передбачає засвоєння системи знань з питань держави й права; виховання поваги до законів своєї держави, глибокої переконаності в необхідності дотримання чинного законодавства; уміння визначати форми й способи своєї участі в житті суспільства, звертатися до органів державної влади; захищати та підтримувати закони та права людини.

Правовиховна робота починається ще у ранньому та молодшому шкільному віці. Так у 3-4 класах викладається дисципліна «Громадянська освіта». Діти в ігровій формі дізнаються, що кожна людина має як певні права, так і обов'язки, які необхідно виконувати.

Видатний український педагог А. Макаренко, підкреслював, що гра для дитини має «те саме значення, яке в дорослого має діяльність, робота, служба. Яка дитина в грі, така з багатьох поглядів вона буде в роботі, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається насамперед у грі» [4, с.56]. Чим менші діти, тим більше значення в їхній діяльності має гра. Вчитель, який недооцінює роль гри у формуванні правової соціалізації особистості, не зможе досягти великих успіхів у своїй праці.

Важливою умовою впливу гри на учнів є активна участь самих дітей не тільки в проведенні ігор, а й у створенні їх. Педагог завжди повинен уявляти собі мету гри і йти саме до цієї мети. Особливо важливе значення у житті дитини мають рольові ігри, в яких діти відтворюють у доступній для себе формі ті соціальні відносини, які складаються у суспільстві.

Взявши на себе певну роль, дитина виконує необхідні правила, обов'язки і засвоює ці правила, набуває навичок і звичок правомірної, соціально корисної поведінки.

Заплановані в школах виховні заходи мають правознавчу тематику, наприклад: «Символи України», «Наша країна – Україна», «Без верби і калини нема України», «Ми – громадяни України», «Народні обереги», «Мати – берегиня роду» та ін. Метою проведення цих заходів є ознайомлення з народними звичаями та традиціями українців, національним одягом, символами держави, засвоєння правових знань. Використання державних символів у навчально-виховному процесі активізує почуття захищеності, юридичної, моральної і політичної дієздатності, гордості за єдину суверенну державу.

Висновок: Правове виховання дитини зумовлюється тим, наскільки успішно учасники правовідносин засвоїли суспільно-ціннісні настанови й поведінкові сценарії, напрацьовані попередніми поколіннями в межах існуючої правової культури й правосвідомості; створюють для майбутнього розвитку суспільства умови, які допоможуть дитині досягти балансу між адаптованістю у суспільстві й установами порядку щодо подій і процесів, що відбуваються у правовій сфері.

Література.

1. Чабан Т.В. Формування правосвідомості учнів під час проведення виховних годин і правових тижнів: URL: http://teacher.ed-sp.net/index.php?option=com_content&view=article&id=189:2
2. Клімова Г. П. Правосвідомість: до теорії питання. URL: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2012/06/F.pdf>
3. Федченко Д. Роль школи у формуванні правосвідомості учнів. – URL: seleznivka.edukit.lg.ua
4. Лесечко А. М. Громадянське виховання в школі: актуальність, проблеми, досвід / А. М. Лесечко // Управління школою. – 2008. - № 22-24. – С. 54-57.

ПРИНЦИП ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПІД ЧАС НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Коліуш О.Л., Університет митної справи та фінансів

Принцип юридичної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації та їх посадових осіб. Закордонні дослідники під відповідальністю як принципом ЄАП у загальному сенсі розуміють те, що будь-який орган публічної адміністрації має нести відповідальність за свої дії перед іншими органами управління, законодавчими та судовими органами. Крім цього, зазначається, що така відповідальність передбачає, що жоден з органів влади не може стати винятком для проведення контролю або перевірок із боку інших органів [1; 2]. Деталізація принципів, правил та стандартів відповідальності органів публічної адміністрації проводиться на рівні *неформалізованих* “*acquis communautaire*” ЄС та на рівні конвенцій, рекомендацій та резолюцій РЄ, причому останні, нагадаємо, мають визначений рівень обов'язковості і для держав, які не є членами ЄС.

Наприклад, принципи забезпечення відповідальності органів публічної адміністрації закріплені, зокрема, у Резолюції щодо публічної відповідальності, схваленій Комітетом Міністрів Ради Європи 18 вересня 1984 р. № R (84)15 [3, р. 1-2], відповідно до якої урядам держав-членів РЄ рекомендовано керуватися у правотворчій та практичній діяльності принципами, зазначеними у додатку до даної Резолюції, – це 8 принципів, які за своєю суттю є правилами, стандартами поведінки, які включають у себе принципи у вузькому сенсі даного поняття.

Крім цього, у згаданому документі РЄ закріплюється визначення публічної відповідальності – обов'язку органів публічної влади (під «органами публічної влади» (англ. – «public authority»), відповідно до положень зазначеної Резолюції, розуміють: 1) будь-яку установу публічного права (включаючи державу, регіональні та місцеві органи публічної влади, незалежні публічні підприємства) та 2) будь-яких фізичних осіб під час виконання ними повноважень офіційних органів) відшкодувати шкоду, заподіяну їхніми актами (під «актами» (англ. – «acts») в контексті даної Резолюції розуміють: 1) нормативні акти на виконання регуляторних повноважень; 2) адміністративні акти, які не належать до регуляторних; 3) фізичні дії (вчинки). Причому до загального змісту поняття “акти” включаються дії судових адміністрацій, не пов'язані з відправленням правосуддя шляхом компенсації або будь-якими іншими засобами.

А. А.Пухтецька зазначає, що одна з особливих ознак відповідальності у сфері адміністративного права – це те, що її реалізація забезпечується комплексом формальних процедур. Не існує абстрактної відповідальності, натомість прийняті дуже чіткі та юридично визначені підстави притягнення до відповідальності за допомогою встановлення низки спеціальних процедур [4, с. 72-74].

Заходи адміністративного припинення у сфері запобігання корупції спрямовано на застосування заходів юридичної відповідальності. Звільнення з публічної служби є крайнім видом дисциплінарного стягнення, що застосовується до особи, винної у порушенні вимог антикорупційного законодавства.

Відповідальність являє собою інструмент, за допомогою якого відображається виконання та рівень поваги у суспільстві до таких принципів, як: правова держава, відкритість, прозорість, справедливість та рівність перед законом. Відповідальність необхідна для забезпечення принципів ефективності, результативності, надійності та передбачуваності у діяльності публічних адміністрацій.

Отже, виконання принципу відповідальності досягається завдяки використанню різних механізмів, включаючи: судові розгляди справ, подання скарг до вищого органу управління, проведення розслідування омбудсманом, проведення інспекційних перевірок спеціальними комісіями, контроль з боку парламентської комісії та ін.

Література

1. European Principles for Public Administration. SIGMA Papers: # 27/19-Nov-1999. URL: <http://www.eupan.org>
2. Гнидюк Н. Механізми координації європейської політики: практика країн-членів та країн-претендентів. К. : Міленіум, 2003. 384 с.
3. Куйбіди Р. О., Шишкіна В. І. Рада Європи. Рекомендація Комітету Міністрів державам-членам "Про публічно-правову відповідальність за спричинену шкоду" від 11 вересня 1984 р., № R (84) 15. *Основи адміністративного судочинства та адміністративного права* : навч. Посібник. К. : Старий світ, 2006. С. 452–468.
4. Пухтецька А. А. Європейські принципи адміністративного права та європейський адміністративний простір : наук.-інформ. Видання. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. 88 с.

ПРОБЛЕМИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

***Моїсеєнко О.Г.,** методист відділення післядипломної освіти Херсонського базового медичного коледжу, викладач загальної та медичної психології.*

Зміни, які відбувалися і відбуваються у нашому суспільстві, зруйнували поняття про соціальні норми, що існували донедавна. Кризові процеси в сучасному економічному й громадському житті України, піднімають питання

розвитку та формування особистості, ускладнюють процес засвоєння соціального досвіту, моральних цінностей і норм поведінки.

Зміни в країні загострюють проблеми, пов'язані з відхиленнями в поведінці підлітків: посилився нігілізм, частіше проявляється демонстративна поведінка, крайніми стали прояви жорстокості й агресивності. Відсутність чітких соціальних перспектив у суспільстві не може не впливати на фізичне й моральне здоров'я дітей.

Девіантна поведінка підлітків є соціальною проблемою для розвинених країн. За даними міжнародних організацій, кількість молодих людей, що здійснюють серйозні правопорушення, неухильно зростає. Відомо, що на долю молоді до 18 років у США припадає понад 50% серйозних злочинів. Хоча в Україні такої статистики немає, можна з упевненістю твердити, що цей відсоток у нас ніяк не менший.

Девіантною поведінкою прийнято називати будь – яке поводження, що не відповідає сталим суспільним нормам. Девіантні підлітки та юнаки, при всім розходженні їхніх особистісних характеристик і особливостей поводження, характеризуються деякими загальними рисами. До них відносяться бідність та примітивність ціннісних орієнтацій, відсутність захоплень, вузькість і нестійкість інтересів. Як правило, вони мають низький рівень інтелектуального розвитку, підвищену сугестивність, наслідування, недорозвиненість моральних уявлень. Їм властива емоційна брутальність, озлобленість, як проти однолітків, так і проти дорослих. У таких підлітків спостерігається крайня самооцінка (або максимально позитивна, або максимально негативна), підвищена тривожність, страх перед широкими соціальними контактами, егоцентризм, невміння знаходити вихід з важких ситуацій, перевага захисних механізмів над іншими механізмами, що регулюють поведінку. Разом з тим зустрічаються і діти добре інтелектуально і соціально розвинені. У них агресивність та девіантність виступає засобом підняття престижу, демонстрацією своєї самостійності, дорослості.

Часто такі юнаки знаходяться стосовно офіційного навчального закладу в деякій опозиції, що виражається в їх підкресленій незалежності від учителів. Вони претендують на неформальну, але більш авторитетну владу, спираючись на свою реальну фізичну силу. Ці неформальні лідери володіють великою організуючою силою, можливо тому, що для здобуття свого успіху вони можуть використовувати привабливий для всіх підлітків принцип справедливості. Не випадково біля них збираються не дуже розбірливі в меті і засобах, компанії підлітків. Сприяють успіху таких лідерів і уміння безпомилково визначати слабких, тих, хто виявляється беззахисним перед нахабністю і цинізмом, особливо, якщо цей цинізм представлений під видом морального принципу «виживають сильні, слабкі вмирають».

На основі проведених досліджень шкільними психологами було виділено чотири групи девіантної поведінки:

- підлітки із стійким комплексом аномальних, аморальних, примітивних потреб, що мають деформацію цінностей і відносин, що прагнуть до споживчого проведення часу. Їм властиві егоїзм, байдужість до переживань інших, нелагідність, відсутність авторитетів, цинізм,

озлобленість, брутальність, запальність, зухвалість, драчливість. У поведінці переважає фізична агресивність.

- підлітки з деформованими потребами і цінностями, що володіють більш – менш широким колом інтересів, що відрізняються загостреним індивідуалізмом, бажають зайняти привілейоване положення за рахунок утиску слабких і молодших. Прагнення застосування фізичної сили виявляється в них ситуативно і лише проти слабших.
- підлітки, у яких конфлікт між деформованими і позитивними потребами, відрізняються однобічністю інтересів, пристосовництвом, удаванням, облудністю. У їх поведінці переважають непряма і вербальна агресія.
- підлітки, що відрізняються слабо деформованими потребами при відсутності визначених інтересів і дуже обмеженим колом спілкування, що відрізняються безвільністю, боягузтвом і мстивістю. Для них характерно запобігливе поводження перед старшими і більш сильними товаришами. У поведінці переважають вербальна агресивність і негативізм.

Підлітковий вік – один з найбільш складних періодів розвитку людини. Незважаючи на відносну короткочасність, він багато в чому визначає все подальше життя. Саме в підлітковому віці переважно відбувається формування характеру й інших основ особистості. Ці обставини: перехід від опікуваного дорослими дитинства до самостійності, зміна звичного навчання та інші види соціальної діяльності, а також бурхлива гормональна перебудова організму – роблять підлітка особливо уразливим і податливим до негативних впливів середовища. Необхідно враховувати властиве підліткам прагнення вивільнитися з-під опіки і контролю рідних, вчителів і інших вихователів. Нерідко це прагнення приводить і до заперечення духовних цінностей і стандартів життя старшого покоління. З іншого боку, усе більш очевидним стають і дефекти у виховній роботі з підлітками. Особливо значними в цьому відношенні є неправильні взаємини в родині, зростання рівня розлучень.

Девіантна поведінка є зараз найбільш актуальною проблемою. І якщо раніше вважалося, що ця поведінка властива виключно для підлітків чоловічої статі, то в останні роки дівчата теж привертають до себе все більше уваги. І справа не тільки в зростанні кількості дрібних правопорушень, алкоголізації і токсикоманії у дівчат. Важливим є те, що ці відхилення здобувають у них велику соціальну значимість і, відповідно, бувають більш важкими. При цьому дівчата все частіше стають «натхненниками» і ініціаторами порушень поведінки в хлопців.

Причини девіантної поведінки різні, соціальні та психологічні.

1. Насамперед в основі лежить соціальна нерівність, розшарування суспільства на багатих і бідних; труднощі, що виникають у молоді при спробі самореалізації й здобуття суспільного визнання; в обмеженні соціально прийнятих способів одержання високого заробітку молоддю. Важко позначаються на життєвому рівні: безробіття, інфляція, корупція та інші чинники.
2. Морально – етичний чинник: низький моральний рівень суспільства, бездуховність, психологія накопичення речей. Морально – етична

деградація і падіння цнот, масова алкоголізація, бродяжництво, вибухи насилля і правопорушень.

3. Оточення, що нейтрально чи прихильно ставиться до девіантної поведінки. Молоді алкоголіки, наркомани, повії – переважно вихідці із неблагополучних сімей. Підлітки живуть у деградуючих сім'ях, де батьки б'ються, вживають алкоголь, наркотики, ведуть розпусне життя.
4. В соціально благополучних сім'ях впливає питання недостатності батьківської уваги дитині. Якщо дитина не отримує необхідної кількості уваги, яка їй потрібна для емоційного благополуччя, то вона знаходить інший метод її отримати. Навіть якщо ця увага має негативну характеристику. Дитина на підсвідомості спрямовує на себе увагу тими способами які їй доступні. Інша проблема прагнення позбавитися надмірного батьківського піклування, боротьба за право самому вирішувати свої справи.

Провідну роль у формуванні девіантної поведінки відіграє родина. Негативному впливу родини протистояти набагато складніше. Тому в роботі з такими підлітками основним «інструментом» є особистість педагога та психологічний супровід співробітників навчального закладу.

Процес корекції девіантної поведінки ускладнюється тим, що вимагає індивідуального підходу. Психологу, що працює з підлітком, необхідно знати природу відхилень в поведінці, володіти діагностикою, методами корекції.

ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

*Тимошенко Л.В., старший викладач Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Богдана
Хмельницький*

Учасники господарських відносин несуть господарсько-правову відповідальність за правопорушення в сфері господарювання шляхом застосування до правопорушників господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених ГК України, іншими законами та договором.

Застосування господарських санкцій повинне гарантувати захист прав і законних інтересів громадян, організацій та держави, в тому числі відшкодування збитків учасникам господарських відносин, завданих внаслідок правопорушення, та забезпечувати правопорядок у сфері господарювання.

На сьогодні, господарськими санкціями визнаються заходи впливу на правопорушника у сфері господарювання, в результаті застосування яких для нього настають несприятливі економічні та/або правові наслідки.

Крім зазначених ГК [1], до суб'єктів господарювання за порушення ними правил здійснення господарської діяльності застосовуються адміністративно-господарські санкції. Основною особливістю є, що на відміну від загальних господарських санкцій, вони застосовуються лише уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування. Наприклад: порушення державної дисципліни цін, пов'язані з виконанням договорів. Закон України "Про

ціни і ціноутворення" від 3 грудня 1990 р. передбачає, що у разі порушення підприємством ціни надлишкове одержана сума підлягає вилученню в дохід відповідного бюджету [2]

Можна зазначити, що юридична природа такої відповідальності полягає у негативній оцінці поведінки правопорушника з боку держави і в прямій вимозі або санкції закону застосувати до нього заходи матеріального впливу у вигляді відшкодування збитків, сплати неустойки, штрафу, пені тощо. Загальним принципом адміністративно-господарської відповідальності є державна забезпеченість щодо застосування передбачених договором чи законом майнових санкцій. Держава гарантує застосування їх завдяки системі спеціальних і загальних правозахисних державних органів, функцією яких є саме застосування майнових санкцій.

Щодо змісту господарсько-правова відповідальність загалом є матеріальною і застосовується у формі певної системи майнових (економічних) санкцій, передбачених або дозволених нормами господарського законодавства. Окрім матеріальної відповідальності, законодавство передбачає наступний вид вид санкцій для господарюючого суб'єкта, що не виконує своїх зобов'язань по розрахунках, оголошення його банкрутом у порядку, встановленому Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

Таким чином, найвищою економічною санкцією згідно із законодавством можна вважати процесуальне оголошення господарюючого суб'єкта-боржника банкрутом.

У функціональному відношенні господарсько-правова відповідальність покликана стимулювати належне виконання господарських та інших зобов'язань. Отже, її головною метою є забезпечення правопорядку у сфері економіки (в господарських відносинах).

При реалізації адміністративно-господарських санкцій до суб'єктів господарювання встановлюються відповідні строки.

Так, адміністративно-господарські санкції можуть бути застосовані до суб'єкта господарювання протягом шести місяців з дня виявлення порушення, але не пізніше як через один рік з дня порушення цим суб'єктом встановлених законодавчими актами правил здійснення господарської діяльності, крім випадків, передбачених законом.

Згідно з ч.І ст.238 ГК за порушення встановлених законодавчими актами правил здійснення господарської діяльності до суб'єктів господарювання можуть бути застосовані уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування адміністративно-господарські санкції, тобто заходи організаційно-правового або майнового характеру, спрямовані на припинення правопорушення суб'єкта господарювання та ліквідацію його наслідків.

Тлумачення цих норм дозволяє дійти висновку, що адміністративно-господарські санкції є одним з видів господарських санкцій. Адміністративно-господарські санкції спрямовані на охорону правовідносин суб'єкта господарювання та органів державної влади і місцевого самоврядування. Під час застосування цього виду санкцій використовуються владні й адміністративно-

розпорядницькі функції відповідних державних органів, а стягнення з порушників проводиться не на користь їх контрагентів, а до державного бюджету чи до бюджетів органів місцевого самоврядування.

Разом з тим, Господарський кодекс України чітко розмежовує адміністративно-господарські та інші види господарських санкцій за критерієм суб'єкта, який їх застосовує. Відповідно до ч.4 ст.217 ГК господарські санкції застосовуються у встановленому законом порядку за ініціативою учасників господарських відносин, а адміністративно-господарські санкції — уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування.

Література

1.Господарський кодекс України від 16.01.2003 // Голос України. – 2003. - № 49-50.

2.Господарське законодавство України: Підручник / За ред. В.М. Гайворонського та В.П. Жушмана.- Х.: Право, 2005.- 384 с.

3.Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 квітня 1978 року “Про судову практику в справах про визнання угод недійсними” // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах. – К.: Юрінком, 1995.

ГРОМАДСЬКИЙ МОНІТОРИНГ, ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ.

***Горносталь А.В.,**аспірант Одеського державного університету внутрішніх справ*

Збройний конфлікт, у якому опинилася Україна, змушує переглянути систему функціонування та взаємодію правоохоронних органів з громадою. Одним з напрямів такої взаємодії є система контролю з боку громади за діяльністю всіх без виключення гілок влади. Крім цього, україні необхідним має стати розуміння потреби в зміні основних акцентів діяльності всієї системи органів державної влади в бік її функціонування на користь задоволення запитів громадянського суспільства, переорієнтації на надання сервісно-правової допомоги у сфері захисту прав, свобод, законних інтересів громадян разом із розвитком інститутів громадянської самоорганізації та контролю [1, с.2].

Моніторинг як форма громадського контролю широко використовується в різних сферах суспільного життя: науці, політиці, економіці, освіті, охороні здоров'я тощо. В своїх дослідженнях питанням організації та проведення громадського моніторингу щодо діяльності органів публічної влади приділили увагу провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Д.Ю. Арабаджієв, Г.В.Атаманчук, А.В. Денисова, Т.А. Крушельницька, В. О. Купрій, О. В. Літвінов, Н. М. Літвінова, О. І. Локшина, В.І. Луговий, Б. О. Мосунов, Л. М. Паливода, В. І. Теремецький, В.Г. Щтефан, Х.П.Ярмакі та ін.

В умовах реформування системи органів державної влади України все частіше постають питання здійснення ефективного громадського контролю за діяльністю, як органів виконавчої влади так і органів місцевого самоврядування.

Ефективна взаємодія державних органів з інститутами громадянського суспільства ґрунтується на використанні різних форм громадського контролю, зокрема: громадської експертизи, громадської антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, громадського моніторингу.

Форми громадського контролю як громадська експертиза, громадська антикорупційна експертиза чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів є разовими заходами, потреба у проведенні яких виникає час від часу, тоді як громадський моніторинг є комплексним процесом, що здійснюється постійно [2, с. 139].

З огляду на це, застосування інститутами громадянського суспільства громадського моніторингу діяльності органів державної влади України набуває особливого значення, адже за допомогою останнього формується зворотній зв'язок між представниками громадськості та органами виконавчої влади і місцевого самоврядування з розв'язання суспільнозначущих питань у різних сферах життя.

Англійський теоретик К.Поппер обґрунтував доцільність “відкритого суспільства”, Н.Вінер розвинув ідею “зворотного зв'язку”, Ф.Фукуяма стверджував, що суспільства, які створені із згуртованих груп, “більш вимогливі та чутливі до відповідальності, ніж суспільства, що складаються з неорганізованих індивідуумів” [3, с. 60].

У науковій літературі моніторинг визначається, як регулярне відслідковування процесу, явища за відповідною методикою, з метою одержання більш повної та докладної інформації про нього і прийняття на підставі цього обґрунтованого рішення [4, с. 125].

Моніторинг- «регулярне спостереження, збір і аналіз інформації з метою вивчення будь-яких процесів» [5, с. 255]. У Великому тлумачному словнику сучасної Української мови, за редакцією В.Т. Буселя моніторинг тлумачиться, як безперервне стеження за яким-небудь процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату [6, с. 538].

Будь-який моніторинг представляє собою процес отримання певної інформації, проте не кожне отримання інформації є моніторингом. У рамках громадського моніторингу отримання інформації завжди цілеспрямоване й усвідомлюване (як правило, воно набуває форми спостереження) на відміну від інших видів отримання інформації – неусвідомлюваного, безсистемного, стихійного та ін. Цей процес передбачає не тільки отримання, але й спеціальний відбір інформації з метою її використання відповідно до цілей громадського моніторингу [7, с. 129].

Громадський контроль- це комплекс заходів, спрямований на отримання об'єктивної інформації про діяльність органів влади, що здійснюється інститутами громадянського суспільства на засадах прозорості і фаховості. Є реалізацією принципу зворотного зв'язку.

Громадський моніторинг- системне та комплексне дослідження діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування інститутами громадянського суспільства.

Дія громадського контролю полягає у Перевірці та спостереженням за діями влади, наслідками, а також за обіцянками (під час виборів).

Дія громадського моніторингу є- вивчення, спостереження, збирання та накопичення суспільно важливої інформації, опитування, моніторинг засобів масової інформації, відстеження результатів діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; створення картини динамічного стану справ у різних галузях економіки та суспільного життя, порівняння його в історичному розрізі та виявлення відповідних тенденцій.

Із визначення і дій громадського контролю і громадського моніторингу можливо підкреслити, що громадський моніторинг є формою громадського контролю, тому що виконує вужчі за контроль функції.

Громадський контроль є технологією, яка необхідна як владі так, і громадянському суспільству, вона сприяє підвищенню ефективності діяльності органів державної влади. Для реалізації громадського моніторингу необхідно постійно працювати на засадах партнерства інститутам державної влади та громадянського суспільства, організовувати збирання інформації про діяльність влади у конкретних галузях, аналізувати та систематизувати інформацію та її оприлюднювати.

Здійснення належного громадського моніторингу дасть можливість владі та українському суспільству зробити значний крок до становлення громадянського суспільства та впровадження європейських цінностей у нашої країні.

Література

1. Ткаченко Р.О. Громадський контроль за діяльністю органів національної поліції України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Кривий Ріг, 2019. 22с.
2. Хомов С.М. Громадський моніторинг як форма громадського контролю за діяльністю державної фіскальної служби України. *Часопис Академії адвокатури України*. т.8, №4 (29). 2015. С.138-143.
3. Фукуяма Ф. Сильное государство: управление и мировой порядок в XXI веке: пер. с англ. / Фрэнсис Фукуяма. М.: АСТ: АСТ Москва: Хранитель, 2007. 220.
4. Стеценко І. Т. Основи менеджменту. Хто такий менеджер : навч. посіб. Київ, 2004. 221 с.
5. Краткий словарь современных понятий и терминов. 2-е изд. сост. и ред. В. А. Макаренко. М.: Республика, 1995. 510 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – Київ; Ірпінь, 2004. – 1440 с.
7. Арабаджиев Д. Ю. Структурна характеристика громадського моніторингу за виборчим процесом. *Грані*. 2013. № 9 (101). С. 128–132.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ СУБ'ЄКТОМ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

***Левицька С.І., студентка магістратури Університету митної
справи та фінансів***

Науковий керівник Ліпинський В. В. Університет митної справи та фінансів, кандидат юридичних наук

Юридичні особи є активними учасниками суспільного життя, виступають самостійними суб'єктами суспільних, в тому числі правових відносин. Держава, як організація політичної влади, здійснює через свої органи певний вплив на об'єкти управління. До числа таких об'єктів потрапляють і юридичні особи.

Вченими-адміністративістами неодноразово висловлювалась думка про те, що до суб'єктів адміністративної відповідальності слід віднести юридичну особу і закріпити це на законодавчому рівні, тобто в Загальній частині КУпАП поряд із фізичною особою, така думка відповідає й міжнародному досвіду.

Наприклад, у Кодексі Латвії про адміністративні правопорушення у ст. 14-1 «Відповідальність юридичних осіб» закріплено, що «у випадках, окремо передбачених в цьому кодексі... до відповідальності притягуються юридичні особи».

Кодексом Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення роз'яснено, що «юридична особа визнається винною у вчиненні адміністративного правопорушення, якщо буде встановлено, що цією юридичною особою не дотримані норми, за порушення яких передбачена адміністративна відповідальність, і цією особою не були прийняті всі заходи щодо їх дотримання» [1, с.14].

Існують також інші законодавчі акти зарубіжних країн, де адміністративна відповідальність юридичної особи закріплена безпосередньо у нормативно-правових актах. В одних актах така відповідальність більш деталізована, в інших – закріплена досить загально, проте, у всіх випадках подібне положення стає підґрунтям для притягнення саме юридичної особи, а не фізичної особи-власника, до адміністративної відповідальності.

У разі скоєння правопорушення юридичною особою можливі три види правових наслідків: притягнення до відповідальності посадової особи, як за порушення митних правил; притягнення до відповідальності одночасно і юридичної, і посадової осіб, як у разі скоєння порушення в сфері обмеження монополізму; притягнення до відповідальності лише юридичної особи, як у випадку порушення правил містобудування» [2, с. 72].

Таким чином, в силу особливостей адміністративного законодавства адміністративна відповідальність юридичної особи тісно переплітається з адміністративною відповідальністю фізичної особи.

Як зазначає Ліпинський В.В., відповідальність особи в сфері пожежної безпеки є публічною, якщо ця особа не наділена владними повноваженнями і адміністративною, якщо проступок скоїла особа наділена владними повноваженнями в зазначеній сфері. Тобто, в разі якщо правила пожежної безпеки порушує будь-яка особа чи це фізична особа, чи це державний службовець або навіть юридична особа відповідальність ми класифікуємо як публічноправову [3, с. 6].

Порушення вимог у сфері пожежної безпеки, передбачені статтями 175 та 175-2 КУпАП, частіше за все виникають на підприємстві, в установі чи організації незалежно від форм власності. Незважаючи на те, що згідно із

законодавчою базою у сфері забезпечення пожежної безпеки відповідальність несе безпосередньо керівник або особа, що відповідає на підприємстві за пожежну безпеку, порушувати вимоги пожежної безпеки може працівник або будь-яка інша особа, керівник або уповноважена ним особа не завжди в силу своєї зайнятості може контролювати зазначену сферу. Тому до адміністративної відповідальності слід притягувати саму юридичну особу.

Згідно з чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення України суб'єктами адміністративної відповідальності є лише фізичні особи, проте численні нормативні акти податкового, митного, антимонопольного і т.д. законодавства, на відміну від норм КУпАП, передбачають притягнення до відповідальності не лише фізичних, а й юридичних осіб. Відсутність передбачення в кодифікованому акті серед суб'єктів відповідальності юридичної особи викликає спірні тлумачення окремих положень чинного законодавства, ускладнює його застосування на практиці, а також робить непростим проведення чіткої межі між адміністративною відповідальністю юридичних осіб та іншими видами відповідальності і державного примусу.

В контексті даного питання необхідно виділити ряд ознак, які розмежовують адміністративну відповідальність юридичної особи від адміністративної відповідальності фізичної особи. Це, зокрема, специфічний суб'єкт відповідальності; правова поведінка суб'єкта, яка реалізується в діяльності фізичних осіб, що складають соціальний субстрат юридичної особи; стягнення, яке застосовується до правопорушника, тягне негативні наслідки не лише відносно порушника (юридичної особи), а й пов'язаним з нею фізичним особам [4, с. 93].

Отже, можна констатувати, що законодавство про адміністративну відповідальність юридичних осіб в Україні не складає цілісної системи. Це призводить до зниження його ефективності у зв'язку із чим необхідно провести систематизацію чинного законодавства. Зокрема, вона може бути проведена шляхом включення норм про адміністративну відповідальність юридичних осіб до КУпАП, або шляхом об'єднання їх в самостійну систему.

Література

1. Шепетько С. А. Юридична особа як суб'єкт адміністративного делікту : автореф. дис. канд. юрид. наук. К., 2012. 23 с.
2. Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дяченко та ін.. Адміністративне право України. К. : Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
3. Ліпинський В.В. Правове забезпечення пожежної безпеки в Україні. 2-ге вид. перероб. та доповн.: навч. посіб. / За ред. Петкова С. В. – К.: 2017. – 184 с.
4. Удод М. В. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. 2010. № 1. С. 90-95.

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРЕДСТАВНИКА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

***Перевезнюк В.О., аспірант Одеського державного університету
внутрішніх справ***

Адміністративне судочинство України є однією з ознак демократичного суспільства. Учасниками адміністративного процесу виступають як державні органи, їхні посадові особи, так і громадяни України, іноземці та особи без громадянства. І як в кожній правовій державі, Конституцією України закріплено, що кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. [1].

Норми Кодексу адміністративного судочинства України (далі-КАСУ) закріплює, що сторона, а також третя особа в адміністративній справі можуть брати участь в адміністративному процесі особисто і (або) через представника [2].

Представником може бути фізична особа, яка має адміністративну процесуальну дієздатність, адвокат або законний представник, органи або інші особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Інститут представництва в своїх працях досліджували такі науковці, як В. Б. Авер'янов, Н. В. Александрова, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. М. Бевзенко, Р. О. Куйбіда, Р. С. Мельник, В. Г. Перепелюк, однак питання поняття правового статусу представника залишається відкритим. Особливо звертаючи увагу на те, що у нормах КАСУ відсутнє нормативне визначення даного поняття.

З точки зору М.В.Кравчука правовий статус визначено, як сукупну систему суб'єктивних юридичних прав та свобод, обов'язків та законних інтересів, які належать громадянину та закріпленні на законному рівні, визначаючи цим самим правове становище особи в суспільстві [3, с.86-87]

О.В.Зайчук та Н.М.Оніщенко вказують, що правовий статус це система законодавчо-встановлених та гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів та обов'язків суб'єкта суспільних відносин. [4, с. 366]

На думку В.М.Корельського та В.Д.Перевалова правовий статус має ряд особливостей:

- універсальний характер;
- охоплюючи статуси всіх суб'єктів ;
- зображення індивідуальності суб'єктів та їх реального стану та місця в суспільстві;
- безумовна наявність певних обов'язків, гарантій та відповідальності;
- системне визначення прав та обов'язків суб'єктів [4, с.387].

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що адміністративно-правовий статус представника– це встановлена законом та іншими нормативно-правовими актами сукупність прав, обов'язків та відповідальності суб'єкта суспільних відносин, правових обмежень, гарантій реалізації прав та виконання його обов'язків щодо забезпечення права на захист та надання правової допомоги.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996 р. – № 30. – Ст. 59.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, № 37. – Ст.55.
3. Кравчук М.В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: навчальний посібник. 3-тє вид., змін. й допов. Тернопіль: Картбланш, 2002. 247с.
4. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник/О.В.Зайчук, Н.М.Оніщенко. К: Юрінком Інтер, 2008. с.688.

ПЕРЕХІД ВІД ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ДО ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Слаблюк Н.С., аспірант Одеського державного університету внутрішніх справ

На даний час особливо актуальним є питання щодо нормативної основи побудови Державної податкової служби України, як нового органу державної влади, шляхом виділення Державної фіскальної служби України. Так, Постановою Кабінету Міністрів України № 1200 від 18.12.2018 року було ухвалено створення Державної податкової служби України та Державної митної служби України, реорганізувавши Державну фіскальну службу шляхом поділу.[3] Згодом, 6 березня 2019 року Постановою Кабінету Міністрів України № 227 було затверджено Положення про Державну податкову службу України та Державну митну службу України з метою визначення конкретних завдань та функцій.[4] Згодом, задля більш детального врегулювання повноважень та компетенції Державної податкової служби України, Постановою Кабінету Міністрів України № 846 від 25.09.2019 року було схвалено надання податковій службі функції з реалізації державної податкової політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску та законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на Державну податкову службу України.[5]

Прийняття вищевказаного розпорядження стало можливим після виконання усіх необхідних заходів з утворення Державної податкової служби України: проведення державної реєстрації, затвердження структури, штатного розпису апарату та кошторису, а також переведення з Державної фіскальної служби України у Державну податкову службу України 30% працівників на рівні центрального апарату і територіальних органів.

Варто зауважити, що усі вищеназвані законодавчі зміни мають на меті перехід до нового етапу у податковій політиці України. Нова податкова служба повинна стати надійним партнером для платників податків, яка створюватиме сприятливі умови для ведення бізнесу в Україні, впроваджуватиме нові сервіси та забезпечуватиме рівні права всіх платників податків. [7, с.36]

Проте для того щоб побудувати сервісну податкову службу європейського зразка з високим рівнем довіри у суспільстві, необхідно конкретизувати деякі прогалини, які стосуються нормативного закріплення діяльності Державної податкової служби України. Зокрема це стосується такого підрозділу як податкова міліція, яка на час реорганізації Державної податкової служби України

функціонувала в складі Державної податкової служби України, проте згодом 25 вересня 2019 року, із прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України № 846, повноваження щодо боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, законодавства з питань сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у Державної податкової служби України були виключені. Вищезазначена Постанова Кабінету Міністрів України надала повноваження щодо розслідування фінансових злочинів Державній фіскальній службі України. Внаслідок постійних законодавчих змін, робота та ефективне функціонування конкретного державного органу ставиться під сумнів, адже однією із головних ознак якості проявів своєї діяльності – є стабільність функціонування того чи іншого державного органу. Надання певних владних повноважень та подальше їх виключення, безумовно є негативним явищем у сфері нормативної побудови органу державної влади.[8, с.71]

Окремої уваги варто приділити понятійному апарату який застосовується у Податковому кодексі України щодо визначення поняття контролюючого органу. Відповідно до п.п. 41.1 Податкового кодексу України, контролюючим органом є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову, державну митну політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, законодавства з питань сплати єдиного внеску та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган та його територіальні органи.[2] З вищенаведеного визначення вбачається, що за Податковим кодексом України, відповідні повноваження надані спеціально визначеному суб'єкту - центральному органу виконавчої влади, який одночасно має повноваження щодо:

1. реалізації державної податкової політики;
2. реалізації державної митної політики;
3. реалізації політики в сфері адміністрування єдиного внеску, тощо.

Вищенаведене визначення було б влучним та доцільним за часів функціонування Державної фіскальної служби України, проте після рішення про її реорганізацію у 2018 році, по сьогоднішній час існує законодавча колізія щодо вірного та чіткого визначення поняття контролюючого органу. Державна податкова служба України не підпадає під визначення контролюючого органу у розумінні п.п. 41.1 Податкового кодексу України, зокрема через брак повноважень на реалізацію державної митної політики.[6, с.84]

Відповідно до ст. 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.[1] Через постійну новацію законодавства, прийняття великої кількості підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють правову основу діяльності Державної податкової служби України, її повноваження та завдання, складається ситуація, що через завелику кількість таких нормативно-правових актів виникають колізії в тлумаченні тієї чи іншої норми права. У зв'язку з чим, необхідно прийняти нормативно-правовий акт, що регулює найбільш значущі, найважливіші суспільні відносини шляхом встановлення загальнообов'язкових

правил та норм поведінки у вигляді Закону України. З метою реалізації державної податкової політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, доцільно було б розробити проект Закону України «Про Державну податкову службу України». Разом з тим завдання щодо розроблення законопроекту «Про Державну податкову службу України» слід покласти на Кабінет Міністрів України, як на орган що є вищим органом у системі органів виконавчої влади. Основною метою такого законопроекту було б створення Державної податкової служби України – органу виконавчої влади, який служитиме суспільству і призначений для реалізації державної податкової політики. Разом з тим, із прийняттям такого Закону, одразу ж було б доцільно щоб усі багаточисленні Постанови Кабінету Міністрів України, які регулюють порядок діяльності Державної податкової служби України втратили чинність. Такий законопроект визначав би правові засади організації та діяльності Державної податкової служби України, права та обов'язки працівників Державної податкової служби України, а також порядок зайняття вакантних посад та проходження служби.

Підбиваючи підсумки слід констатувати, що процес становлення Державної податкової служби України триває по сьогоднішній день. Через багаточисленні новації в нормативно-правових актах, змінах повноважень та задач, гальмується процес стабільного функціонування Державної податкової служби України, що безперечно є негативним явищем. Через дефекти законодавства на практиці часто виникають питання щодо тлумачення тієї чи іншої норми права, а деякі з них є морально застарілими та потребують або оновлення, або втрати чинності. Внаслідок вищевказаних факторів виникає необхідність прийняття нормативно-правового акту, який би регулював найбільш важливі суспільні відносини в сфері діяльності Державної податкової служби України, що суттєво допомогло б у вирішенні питання щодо множинності та багатогранності норм чинного законодавства України.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. - С. 141
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, 15–16, 17. - С. 112
3. Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1200 // Офіційний вісник України від 25.01.2019 р. – № 7 – С. 49. - Ст. 208
4. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227 // Офіційний вісник України від 05.04.2019 р. – № 26 – С. 10. - Ст. 900
5. Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2019 р. № 846 // Офіційний вісник України від 11.10.2019 р. – № 78 – С. 31. - Ст. 2696

6. Ватаманюк О.С. Типові моделі функціонування податкових органів: порівняльний аспект / Економіка. Управління. Інновації. – Вип. 1., 2014. С. 80-85
7. Селіванов А.Д. Адміністрування податків: нові проблеми в адміністративному та фінансовому праві України // Право України, Вип. 2., 2002. С. 34-38
8. Тимченко О. В. Реформа державної фіскальної служби України в контексті модернізації системи державного фінансового менеджменту// Журнал «Ринок Цінних Паперів України», Вип. 8., 2015. С. 69-76

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Самонова В.В., студентка 1 курсу магістратури Університету митної справи та фінансів.

Однією з особливостей української моделі організації державної виконавчої влади і самоврядування на місцевому рівні є одночасне функціонування двох співсуб'єктів влади, відповідальних за розвиток адміністративно-територіальних одиниць: місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Тому дуже часто результативність управління регіоном чи районом залежить від якості взаємодії цих органів публічної влади.

Характер відносин між різними гілками і рівнями влади, статус органів державної влади і органів місцевого самоврядування визначається перш за все Конституцією України та діючим законодавством.

Конституція України закріпила дві системи влади на місцях: місцеві державні адміністрації [ст. 118, 119], які є місцевими органами виконавчої влади та місцеве самоврядування [ст. 140, 143] як публічну владу територіальних громад [1]. Конституція України не допускає підміни місцевого самоврядування державними адміністраціями. Однак на практиці реалізація функцій і повноважень обох органів місцевої влади породжує спірні питання щодо встановлення меж їх функцій і повноважень, способів вирішення компетенційних спорів тощо.

Однією з особливостей української моделі організації державної виконавчої влади і самоврядування на місцях є те, що місцеві органи виконавчої влади створюються не тільки для здійснення контрольно-наглядових функцій щодо місцевого самоврядування та його органів, а й перебирають на себе основний обсяг повноважень із здійснення управління відповідними територіями, зокрема районами і областями. Згідно з Конституцією районні та обласні ради визначаються як органи місцевого самоврядування, які представляють спільні інтереси територіальних громад, проте без власних виконавчих органів, функції яких відповідні ради вимушені делегувати місцевим державним адміністраціям. Це, призводить до виникнення однієї з найскладніших проблем – проблеми розмежування функцій і повноважень між місцевими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування[2,с. 67].

Безперечно, головна причина проблем, що постає у взаємовідносинах місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, полягає у недосконалості чинного законодавства України, що регулює їх діяльність. Це

досить яскраво ілюструє аналіз норм законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» в частині, якою визначаються повноваження органів місцевого самоврядування та держадміністрацій. Неважко помітити, що багато повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій збігається, що призводить до виникнення конфліктів між ними через різне розуміння меж здійснення функцій та повноважень[3,с. 6].

Слід зазначити, що найдосконаліше законодавство не вирішить компетенційних суперечок між місцевими органами державної влади та органами самоврядування. Найефективнішим засобом вирішення компетенційних спорів між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування є судовий розгляд справ з даного приводу[3,с. 6-7].

Головними напрямками співпраці облради та облдержадміністрації є:

- участь депутатів та керівників виконавчого апарату обласної ради в роботі колегій, нарад, семінарів, круглих столів, конференцій, які проводяться адміністрацією;

- участь керівників облдержадміністрації в сесіях, засіданнях президії, постійних комісій облради;

- спільна робота депутатів облради та керівників управлінь, відділів облдержадміністрації у підготовці проектів рішень, що вносяться на розгляд сесій, засідань президії, постійних комісій;

- надання методичної та консультативної допомоги міським, селищним, сільським радам виконавчим апаратом обласної ради разом з облдержадміністрацією.

Співпраця районних рад та райдержадміністрацій передбачає спільне проведення засідань колегій райдержадміністрацій та президій районних рад, єдиних днів інформування, щотижневих нарад-семінарів виконавчих апаратів райрад та райдержадміністрацій разом із сільськими, селищними головами, де розглядаються актуальні питання сьогодення[4, с. 31-32].

Таким чином, тісна співпраця місцевих державних та самоврядних органів, як правило, приносить позитивні наслідки, в результаті яких органи державної влади забезпечують умови, необхідні для нормальної діяльності органів місцевого самоврядування, а самоврядні структури виконують чимало функцій суто державного характеру.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Україна, 1996. — 119 с.

2. Майданник О.В., Майданник О.О. Конституційний статус місцевих рад і його подальший розвиток в законодавстві України // Конституція України — основа подальшого розвитку законодавства. Збірник

3. Шаповал В. Сутнісні характеристики місцевого самоврядування // Право України, 2002., № 3. с. 48

4. Гончарук Н. Т. Взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування: правові та функціональні аспекти. Теорія та практика державного управління. 2011. Вип. 1. С. 321-329.

«БУЛІНГ» У ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОМУ АПАРАТІ ПЕДАГОГІЧНИХ, СОЦІОЛОГІЧНИХ ТА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Стариченко А.О., аспірант Одеського державного університету внутрішніх справ

Шильник І.І., вчитель, Дрогобичської загальноосвітньої школи №1

Перші публікації на тему шкільного приниження з'явилися ще в 1905 р. Дослідженням проблеми булінгу займалися переважно зарубіжні науковці, серед яких варто відмітити скандинавських вчених (Д. Ольвеуса, Е. Ролланда, П. Хайнеманна) та британських дослідників (Д. Лейна, В. Ортона, Д. Таттума).

Термін «булінг» походить від англійського дієслова «tobully». Кембриджський словник англійської мови пояснює це дієслово значенням «ображати або залякувати когось, хто є меншим або менш впливовим ніж ви, досить часто примушування такої особи до небажаних дій» [1]. Оксфордський словник тлумачить його як «прагнути завдати шкоду, залякати або примусити до небажаної дії уразливу особу або особу, яка сприймається як така» [2].

Хоча етимологічно, за поширеною в англomовних країнах думкою, слово «булінг» (англ. bullying) дослівно означає «бикування».

С. Куртова, досліджуючи явище булінгу у шкільному середовищі, вважає, що цей термін походить від англійського bully – хуліган, забіяка, задирака, грубіян, насильник, хоча не вказує джерел такого тлумачення [5].

Із наданням, у зв'язку із закріпленням поняття «булінг» у вітчизняному законодавстві, цьому терміну статусу правової категорії він став об'єктом частих досліджень у правовій науці, педагогіці та соціології, що спричинило різноманітне бачення цього явища з наукових площинах, а відтак, відмінні між собою трактування.

Уперше визначення булінгу в середовищі дітей і підлітків опублікував Норвезький психолог Дан Ольвеус у 1993 р., яке стало загальноприйнятим, – це навмисна, систематично повторювана агресивна поведінка, що ґрунтується на нерівності соціальної влади або фізичної сили [3]. При цьому, зустрічається визначення булінгу цього автора в іншому форматі: «Булінг – ситуація, в якій учень неодноразово піддається негативним діям з боку одного чи кількох інших учнів» [4].

С. Куртова, посилаючись на світову педагогічну практику, пояснює явище булінгу спрощеному неюридичним як прояв дискримінації дитини, що виражається у фізичних і психічних формах насильства [5].

Національна Асоціація шкільних працівників США дає визначення булінгу як динамічні і повторювані моделі вербальної або невербальної поведінки, що здійснюється одним учнем або групою учнів по відношенню до іншого учня, спрямовані на навмисне нанесення шкоди, при наявності реальної різниці в силі [6].

О. Морозов, Д. Булда та М. Бородаєва визначають булінг як агресивне переслідування одного з членів колективу іншими членами колективу або його частиною [7, с.262-263].

Т. Доукіна розуміє булінг як агресивну поведінку однієї людини щодо іншої з метою заподіяти останній моральну або фізичну шкоду, принизити і в такий спосіб утвердити свою владу [8].

В. Бесаг, обґрунтував, що головною ознакою саме булінгу, а не разового прояву агресії, є системність, тож таку поведінку дослідник визначає як неодноразовий напад (фізичний, психологічний, соціальний або вербальний) тими, чия влада формально або ситуативно вища за тих, хто не має можливості захиститися, з наміром заподіяти страждання для досягнення власного задоволення [9].

Британські соціологи Д. Лейн та Е. Міллер пояснюють булінг як довготривалий процес усвідомленого жорстокого поводження, фізичного або психічного, з боку індивіда або групи по відношенню до іншого індивіда, який не здатен себе захистити в даній ситуації [10].

При цьому Д. Лейн підходить до булінгу як до міждисциплінарної категорії, обґрунтовуючи її сукупністю соціальних, психологічних і педагогічних проблем, які охоплюють процес тривалого фізичного чи психологічного насилля з боку індивіда або групи стосовно індивіда, що не може захистити себе в певній ситуації [10].

Е. Роланд визначає булінг як соціальну систему, яка включає переслідувача, жертву, а також сторонніх спостерігачів [11, с.50].

На думку Н. Данкансона булінг є соціальною взаємодією, через яку одна людина (іноді декілька) зазнають нападів іншої людини (іноді декількох, але, зазвичай, не більше чотирьох) майже щодня впродовж тривалого періоду (декількох місяців), що викликає в жертви стан безпомічності й виключення з групи [12, с.168].

Російські соціологи В. Пономарьов та О. Ожйова, зазначають, що булінг як агресивна поведінка може проявлятися як у фізичному, так і у психологічному або комбінованому (фізичному і психологічному) насильстві. Крім того, О. Ожйова вказує, що такі дії вчиняються з певною особистою метою [13, с. 126; 14].

К.М. Плутницька, досліджуючи юридичні сторони шкільного насильства пропонує під шкільним булінгом розуміти форму навмисної, систематичної, агресивної поведінки одного чи декількох учнів стосовно іншого із використанням дисбалансу влади чи фізичної сили за підтримки чи мовчазної згоди частини або всього колективу [15, с.80].

Першим офіційним визначенням булінгу, що стали використовувати в судовій практиці у Великобританії, є визначення запропоноване у 1994 році Б. Хелдом: «Булінг – це тривале фізичне або психологічне насильство, яке чинить одна особа або група осіб по відношенню до особи, яка нездатна захистити себе в даній ситуації, з усвідомленим бажанням завдати болю, залякати або спричинити стрес іншій особі» [4].

Вітчизняне законодавство нормативно визначає булінг двома законами. Законом України «Про освіту»: булінг (цькування) - діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів

електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого [16]. Та Кодексом України про адміністративні правопорушення: булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого [17].

Як бачимо поняття «булінг», не дивлячись на різноманітні підходи до його тлумачення у педагогіці, соціології та правових науках, тісно пов'язане із такими поняттями як агресія (дії, спрямовані на порушення фізичної і психічної цілісності людини або групи людей) та насильство (застосування силових методів або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або тих, хто не може чинити опір); панування, влада людини над людиною, що відображає правові та соціальні аспекти його як явища.

Література

1. Meaning of “bully” in the English Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/bully?q=bullying#translations>.
2. Main definitions of bully in English. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/bully>
3. Olweus D. Bullying at school: what we know what we can do / Olweus D. – Malden, MA : Blackwell Publishing, 1993. URL: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/pits.10114/abstract>.
4. Явище булінгу: підходи до визначення поняття та різновиди // Портал превентивної освіти. <http://autta.org.ua/ua/materials/material/YAvishche-bul-ngu--p-dhodi-do-viznachennya-ponyattya-ta-r-znovidi/>.
5. Куртова, С. Булінг у школі. Освіта.UA. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/42788/
6. Галина Корнієнко.Що таке булінг і який він буває?URL: http://nobully.org.ua/що_таке_булінг_і_який_він_буває
7. Морозов, О.А. Особенности буллинга и моббинга в России / О.А. Морозов, Д.А. Булда, М.В. Бородаева // Актуальные проблемы авиации и космонавтики. - 2010. - №6. - С.262-263.
8. Докукина, Т.В. Буллинг – травля в школе / Т.В. Докукина // Офиц. сайт ОО «Беларусская организация врачей». URL: http://belasma.gippoNrat.by/bottom_news_blocN/children/bulling-v-shNolah/index.htm.
9. Besag V.E. Bullies and Victims in Schools / V. E. Besag. – Milton Keynes : Open University Press, 1989.
10. Лейн, Д.А. Школьная травля (буллинг). URL: http://psifeya.ru/wpcontent/uploads/2014/02/Лейн_Д._Школьная-травля-буллинг-статья.doc.

11. Погорелова Е.И., Арькова И.В., Голубовская А.С. Психологические особенности подростков, включенных в ситуацию кибербуллинга // Северо-Кавказский психологический вестник. - 2016. - № 14/2. - С.47-53.
12. Dancanson N. Sexual Bullying: Gender Conflict and Pupil Culture in Secondary Schools / N. Dancanson. - Routledge, 1999. - 177 p.
13. Пономарёв, В.И. Исследование акцентуаций характера участников буллинга в контингенте подростков регионального социального заведения для несовершеннолетних / В.И. Пономарёв // Світ медицини та біології. - 2013. - №3. - С.126-130.
14. Ожиёва, Е.Н. Буллинг как разновидность насилия. Школьный буллинг. Психология и социология. - 2008. URL: http://www.rusnauNa.com/33_NIEK_2008/Psihologia/37294.doc.htm.
15. Плутницька, К.М. Підходи до розуміння булінгу як форми шкільного насильства / К.М. Плутницька // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2017 №29 том 2.- С. 78-80.
16. Про освіту : Закон України.<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

БЮРО ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ: СТВОРЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Бабійчук О.О., курсант 304 навчального взводу, Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Сприятливі умови для розвитку економіки України зазвичай створюються низкою факторів, серед яких питання захисту бізнесу від самоправства органів державного контролю і правоохоронних органів відіграє не останню роль.

Державний фінансовий контроль призначений саме для реалізації фінансової політики держави (затвердження, розроблення, виконання бюджетів усіх рівнів, контроль за фінансовою діяльністю державних підприємств, установ й організацій, виконанням фінансових зобов'язань перед державою суб'єктів господарювання недержавної форми власності, організацією грошових розрахунків та веденням фінансового обліку і звітності тощо). Його проводять органи державної влади та управління.

В сучасному суспільстві вже давно постала потреба заміни моделі роботи правоохоронних органів України, які займаються боротьбою із економічними злочинами. На це наголошують не лише представники бізнесу, а й урядовці.

Але ми не можемо уявити цивілізовану державу без чітких правил ведення бізнесу, що полягають в необхідності виконання розумних, зрозумілих та справедливих законодавчих і нормативно-правових актів, а не у наближеності до певних кіл влади і можливості домовитися із конкретними чиновниками.

Як свідчить практика, ефективно загрозам фінансової безпеки держави протидіяти можливо лише за умови сталого функціонування системи своєчасного виявлення і усунення системних загроз у сфері публічних фінансів, запобігання їх виникненню в майбутньому[3].

Саме тому, для впровадження дієвої реформи в сфері протидії кримінальним загрозам у сфері фінансової безпеки в Україні повсталала необхідність створити єдиний правоохоронний орган, завданням якого буде виявлення і усунення системних загроз в сфері публічних фінансів, запобігання їх виникненню у майбутньому. Цей орган має стати єдиним аналітичним центром концентрації та аналізу інформації про стан фінансової системи держави, що збирається держаними органами та органами самоврядування, а головне – створити підґрунтя для переходу державних контролюючих органів від наглядово-каральної до профілактично-сервісної моделі роботи.

Цією моделлю є проект закону про створення та діяльність Бюро фінансових розслідувань.

На актуальність проблеми економічної безпеки як пріоритету державної політики вказують численні дослідження таких вітчизняних вчених, як В. Бойко, В. Геєць, Б. Губський, М. Корецький, О. Кириченко, Т. Ковальчук, Б. Пасхавер, З. Ю. Пахомов, П. Саблук, Т. Тищук. Проблеми створення Служби фінансових розслідувань в Україні досліджували такі сучасні науковці та законотворці, як О.Дрозд, Д. Сушко, А. Тітко, В. Черней, С. Шепетько та інші[2].

2 жовтня 2019 року Верховна Рада України схвалила в першому читанні законопроект про Бюро фінансових розслідувань.

За ухвалення даного рішення проголосували 270 народних депутатів.

Законопроект розроблено із метою розділення сервісної та правоохоронної функцій Податкової служби, ліквідації податкової міліції, оптимізації структури та чисельності органів, які ведуть боротьбу зі злочинами у сфері фінансів, усунення дублювання їх функцій.

Проект передбачає створення Бюро фінансових розслідувань як центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом міністрів через Міністра фінансів.

Бюро фінансових розслідувань – орган досудового розслідування, основним завданням якого буде запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності.

Бюро фінансових розслідувань буде складатися із центрального апарату та територіальних управлінь, зареєстрованих як юридичні особи.

Гранична чисельність працівників, а також умови та розміри оплати праці будуть встановлені Кабінетом міністрів.

Передбачається можливість переходу колишніх працівників податкової міліції на службу до Бюро фінансових розслідувань на загальних підставах за результатами проведення конкурсу.

Бюро фінансових розслідувань здійснюватиме самостійне проведення оперативно-розшукової діяльності, фізичний захист працівників буде надаватись органами Національної поліції[4].

Отже, результатом роботи нової служби має стати системна протидія усьому спектру економічних злочинів, зменшення тиску на бізнес та позбавлення інструменту системної корупції. Прийняття даного законопроекту сприятиме удосконаленню та покращенню ефективності дій правоохоронних органів у боротьбі зі злочинами в сфері фінансів та налагодженню партнерських відносин між бізнесом та контролюючими органами.

Література

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755 VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Ніпіаліді О.Ю. Перспективи створення Служби фінансових розслідувань: українські реалії та зарубіжний досвід./О.Ю. Ніпіаліді//Актуальні проблеми правознавства . – №3. – 2017.- С.165-171
3. Електронний ресурс [http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&Id=3586:problemi-ta-perspektivi-stvorenniya-natsionalnogo-byuro-finansovoji-bezpeki-v-ukr-ajini-2&catid= 71&Itemid=3 82]
4. Електронний ресурс [https://www.epravda.com.ua/news/2019/10/2/652212/]

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ

Безродна А.В., студентка 2 курсу, Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Євчук Т.В., старший викладач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Конституція України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. З цією метою держава створює відповідні правоохоронні органи, серед яких займає чільне місце поліція.

З метою реалізації заходів з реформування органів внутрішніх справ Міністерством внутрішніх справ прийнято Закон України «Про Національну поліцію» [1], який визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції.

Проте організаційне забезпечення діяльності Національної поліції не визначено тільки законом, а тим більше неможливо відобразити всі аспекти діяльності Національної поліції в одному законі.

Поліцейські у своїй діяльності використовують положення, які передбачені Кодексом поведінки посадових осіб у підтриманні правопорядку, який був прийнятий Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй від 17 грудня

1979 року № 34/169 [2] а також Основоположні принципи застосування сили та вогнепальної зброї службовцями органів правопорядку, які були прийняті восьмим Конгресом ООН з попередження злочинності та поведінки з порушниками, в місті Гавана, Куба, 27 серпня - 7 вересня 1990 року [3] .

Важливими для правових засад організації діяльності поліцейських у світі є Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію», в котрій визначено, що поліцейський повинен діяти чесно, неупереджено із почуттям власної гідності. Зокрема, він повинен утримуватися від всіх проявів корупції і рішуче протидіяти їм [4].

Аналізуючи основні джерела організації діяльності поліцейських зокрема в Україні, необхідно виокремити також і інші Закони України та нормативно-правові акти. Так як на службі в органах поліції співробітник керується вичерпним переліком законів, указів, постанов, розпоряджень. Прикладом може слугувати те, що поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

До інших законів, які певною мірою визначають напрями діяльності Національної поліції можна віднести такі як «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [5], «Про запобігання корупції» [6] та ряд інших.

Також невід'ємною складовою правових засад організації та діяльності поліцейських в Україні є Акти Президента України та Верховної Ради України. Для прикладу можна згадати Указ Президента України від 22 липня 2003 року «740/2003 «Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму» від 22 липня 2003 року N 740/2003 [7] .

Слід зазначити, що процес реформування системи Міністерства внутрішніх справ не завершений, а все ще триває, то відповідно змінюються й система нормативного забезпечення та критерії оцінки діяльності органів внутрішніх справ. Визначальною в сучасних умовах стає оцінка громадянами діяльності, тепер вже поліції, щодо забезпечення законності та правопорядку, конкретної допомоги населенню на територіях обслуговування, що сприяє встановленню тісних партнерських стосунків із громадськістю, забезпеченню більш надійного захисту конституційних прав і свобод всього українського народу.

Важливим є також те, що Україна активно вивчає зарубіжний досвід, налагоджує обмін оперативною та іншою інформацією, проводить спільні операції. Україна успішно інтегрується до системи Інтерполу, приєдналась до європейських конвенцій з питань кримінального судочинства. Працівники системи МВС України й надалі продовжують рекомендувати себе як високопрофесійні фахівці у боротьбі зі злочинністю.

Разом з тим, є певні аспекти які ще не вирішені. Наприклад, в системі МВС України та в Національній поліції діє ряд нормативних актів, які були прийняті ще в 90 роках минулого сторіччя. Вони мають бути замінені, адже ситуація змінилася і вони не враховують сучасних реалій.

Аналізуючи організаційно-правові основи діяльності поліцейських в Україні, можна зробити висновок, що правовою основою організації та діяльності поліцейських в Україні є Конституція та закони, а також правові акти, у яких визначаються статус, права та обов'язки, відповідальність працівників поліції. В процесі розвитку нормативного забезпечення враховується також міжнародний досвід та досвід країн Європейського союзу. Разом з тим питання про напрям подальших досліджень даної сфери є перспективним і може бути використаний у майбутньому.

Література

1. «Про Національну поліцію» Закон України від 2 липня 2014 Відомості Верховної Ради України 2015, № 40-41, ст.379.
2. Кодекс поведінки посадових осіб у підтриманні правопорядку. Прийнятий резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 17 грудня 1979 року № 34/169 / У зб. Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій // Упоряд. Т. Яблонської. – К.: Сфера, 1999. – 342 с.
3. Основоположні принципи застосування сили та вогнепальної зброї службовцями органів правопорядку (прийняті восьмим Конгресом ООН з попередження злочинності та поведіння з порушниками, Гавана, Куба, 27 серпня - 7 вересня 1990 року.
http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/FileName_001.pdf
4. Резолюція N 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи "Декларация о полиции" Страсбург, 8 мая 1979 года)
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803
5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30 червня 1993 року N 3341-ХІІ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 35, ст.358
6. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10 2014 р. № 1700 Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056
7. Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму: Указ Президента України від 22 липня 2003 року
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740/2003>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Брусенцев Р.С., студент 2 курсу, Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Євчук Т.В., старший викладач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Основним нормативним актом, який визначає діяльність Національної поліції є Закон України «Про Національну поліцію від 02.08.2015 (набрав чинності 07.11.2015) [1]

Закон Про Національну поліцію є основним у сфері забезпечення діяльності Національної поліції. Разом з тим існує велика кількість нормативних актів, які конкретизують ті чи інші напрями діяльності Національної поліції. Разом з тим цей закон необхідно розглядати у сукупності із іншими нормативно-правовими актами. Крім того даний закон має досить чіткі зв'язки з Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кримінальним кодексом України та іншими законами

Перш за все слід зазначити Положення про патрульну службу МВС, яке було затверджено наказом МВС України від 02.07.2015 № 796 [2]. У даному положенні конкретизуються питання проведення поліцейських заходів патрульними поліцейськими. В наказі також визначені основні напрями діяльності патрульної поліції, її права та обов'язки, а також форми і методи проведення патрулювання.

Разом з тим у положенні визначено, що працівники патрульної поліції мають право проводити затримання правопорушників та доставляння їх до підрозділів органів внутрішніх справ.

Після доставляння правопорушників до підрозділу органів внутрішніх справ вони повинні бути оглянуті, а в разі необхідності обшукані та всі дії поліцейських мають здійснюватися відповідно до законодавства. Конкретні дії працівників Національної поліції в даному випадку передбачені наказом МВС України №181 від 29.04.2009, яким затверджено «Інструкцію з організації діяльності чергових частин і підрозділів внутрішніх справ України, направленої на захист інтересів суспільства і держави від протиправних посягань» [3].

Зазначений наказ передбачає всі дії працівників Національної поліції з метою недопущення порушень прав громадян, які утримуються в ізоляторі тимчасового тримання.

У Положенні про патрульну службу передбачено, що в разі виявлення злочину вони повинні забезпечити охорону місця події, а також з метою забезпечення подальшого розслідування вживати заходи щодо охорони та збереження місця події в первинному, незміненому стані до прибуття уповноважених осіб, зокрема слідчих оперативних груп.

Слідчі Національної поліції діють на місці злочину відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України, проте є окремі аспекти, які конкретизовано відомчими наказами МВС України. Це стосується наприклад,

дактилоскопування. Наказ МВС України №785 від 11.09.2001, яким затверджено «Інструкцію про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України» [4] визначає основні етапи дії працівників Національної поліції у процесі дактилоскопування. Слід зазначити, що раніше дактилоскопіюванню (зняття відбитків папілярних візерунків пальців) піддавались лише затримані в порядку Кримінального процесуального кодексу України та адміністративно арештовані (покарання за рішенням суду), але тепер відбитки пальців знімаються і у осіб які затримані за вчинення адміністративного правопорушення передбаченими Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Особливо важливим в роботі Національної поліції є складання відповідних нормативних документів у разі фіксації адміністративного правопорушення. Дії працівників Національної поліції в даному випадку регулюються Наказом МВС України №1376 від 06.11.2015, яким затверджено «Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» [5] та Наказом МВС України №1395 від 07.11.2015, яким затверджено «Інструкцію з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі» [6] .

Таким чином можна констатувати, що більшість дій працівників Національної поліції у сфері охорони публічного порядку та публічної безпеки та запобігання і протидії злочинності регламентовані відповідними нормативними актами. Разом з тим слід зазначити, що окремі нормативні акти вже є застарілими і не відображають реалій сьогодення, тому їх потрібно вдосконалювати, або відміняти і розробляти нові.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2014 Відомості Верховної Ради України 2015, № 40-41, ст.379.
2. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС: наказ МВС України від 02.07.2015 № 796 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>
3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: наказ МВС України від 23.05.2017 № 440 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17>
4. Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України: наказ МВС України №785 від 11.09.2001 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01>
5. Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 №1376 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>
6. Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 №1395 <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>

СПІВПРАЦЯ ПОЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ СУЧАСНОСТІ

Бубнова І.І., курсант 113 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Коропатов О.М., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Від початку реформи Національна поліція України оголосила про свою прихильність підходу *community policing*, за яким працюють правоохоронці багатьох країн світу: Німеччини, Чехії, Румунії, Великої Британії, Італії, Іспанії, Бельгії тощо [1].

Сам термін «*community policing*» означає, що "діяльність поліції повинна бути орієнтована на громаду". Сутність цього підходу полягає в тому, що поліція орієнтується на проблеми та потреби конкретних громад, громадськості, представників громади, населення, спираючись на їхні очікування та запити щодо безпеки.

Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями. Рівень довіри громадськості до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

Кожного дня працівники поліції виконують складні професійні завдання, розв'язують непрості ситуації та конфлікти, тому Закон України «Про Національну поліцію» визначає поліцію як «орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [2].

Жити проблемою громади – це одне з завдань сучасної поліції. "Ми отримали неочікувані результати. Виявилось, що для людей безпека – це освітлення вулиць, пішохідні переходи, тротуари та камери фіксації", – розповідає Кіман [1].

Робота поліцейського – це постійне спілкування з усіма членами громади. Але бувають випадки, коли поліцейській під час виконання своїх обов'язків перетинається з нечуючини і нерозмовляючими мовою слів людьми. Допомогти правоохоронцям знайти спільну мову з нечуючими вирішили активісти громадської організації "Паросток" – та організували для них курси жестової мови [3].

Голова громадської організації «Паросток» Ірина Саранча влаштувала зустріч з усіма патрульними міста, та запросила на зустріч викладача жестової мови Ганну Кожухівську. Разом вони довели поліціантам інформацію, що знання жестової мови – це можливість виявити повагу до нечуючої людини [1].

«Контакт з поліцейським для нечуючої людини – це відповідний стрес. Якщо поліцейський втратив декілька секунд, він вже не зможе встановити контакт з нечуючою людиною», – пояснює Ганна Кожухівська [3].

На пропозицію вивчати жестову мову відгукнулися 20 поліцейських. У кожного зі слухачів було 10 занять, під час яких вони вивчали прості фрази

"Добрий день!", "Я – поліцейський", "Я хочу вам допомогти", а також вчилися розуміти психологію нечуючих.

"Коли правоохоронці зустрічають нечуючу людину, вони не знають, що з нею робити, вони її бояться. Ми, поліцейські, маємо підлаштовуватись під людей, а не люди під нас. Ми повинні впустити нечуючих людей у свої голови", – вважає Заріна Маєвська, старша інспекторка відділу особливих доручень омбудсмена у Національній поліції України [1].

Висновок: Оптимізація співпраці поліції України з населенням у контексті правоохоронної діяльності має основну мету – надати нового імпульсу вітчизняним формам взаємодії, що існували в минулому (сумісне патрулювання, проведення впільних правоохоронних заходів, навчання методам роботи правоохоронного органу та ін.), та запровадити перевірений часом зарубіжний досвід (міні пункти поліції, волонтери поліції, янголи охоронці та ін.) участі громадськості в правоохоронній та правозахисній діяльності. І найголовніше: своєчасне оперативне реагування правоохоронних органів на всі звернення громадян, безперечно, підвищить рівень довіри людей до поліції.

Література

1. Поліція з народом. 4 історії про ефективну співпрацю заради безпеки: URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/04/4/223510/>
2. Про Національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Громадська організація «Паросток» м.Вінниця. Офіційний сайт: URL: <https://www.prostir.ua/?organization=vmhosrsomkm-parostok>.

«ДЕОФШОРИЗАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ: СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАКОРДОННІЙ ПРАВОВІЙ НАУЦІ»

Бурбан В.М., курсант 307 навчального взводу, Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Насьогодні у всіх розвинених країнах світу гостро стоїть питання деофшоризацію економіки. Останнім часом це питання все частіше підлягає обговоренню світових експертів. Яскравим прикладом може послужити, вже наведена вище, одна з останніх подій, що відбулася в цій галузі, так званий «Панамський офшорний скандал» (Panama Papers). Розслідування, проведене журналістами всього світу, стосувалося офшорів, заснованих компанією Mossack Fonseca в Панамі, переросло в найбільший світовий скандал. Важливо відзначити, що фігурантами цього скандалу виявилися досить відомі фігури, серед яких були помічені Девід Кемерон - прем'єр-міністр Великобританії, Крістіна Кіршнер - колишній президент Аргентини, українські високопосадовці та інші, не менш відомі особистості в області політики, спорту і культури [1]. Даний факт свідчить

про глобальну, комплексну проблему, що поглинає у собі й легалізацію (відмивання) злочинних доходів на всіх рівнях діяльності осіб, при зверненні до офшорних центрів. У зв'язку з цим дане питання вимагає особливого обговорення не тільки на державному, а й на світовому рівні.

Не секрет, що найбільші світові компанії, такі як «Intel», «Coca-Cola», «General Motors», «Apple», «Google» і ін. активно користуються офшорами, не порушуючи правові норми [2]. Цікаво, що при утворенні офшорних територій, на них припадало лише 5% обороту світового капіталу. Зараз ця частка збільшилася більш ніж в десять разів і становить вже близько 60 -70%. Це означає, що більше половини величини світового капіталу, обходячи закон, осідає на рахунках власників офшорних компаній. Вкрай складно оцінити втрати капіталу від діяльності офшорних компаній. Так, національна економіка Франції щорічно недоотримує близько 20 мільярдів євро. Компанії США зосередили в офшорах приблизно 1,7 трлн. доларів [3].

Через поширення офшорних центрів і їх популярність серед підприємців в різних країнах, включаючи Україну, постало питання деофшоризації економіки. Деофшоризація - це зменшення ролі офшорного фактора в бізнесі. Що означає скорочення числа офшорних територій з одночасним зменшенням грошових і товарних потоків, що проходять через офшори. Поняття «деофшоризації» може бути застосовано тільки до національної економіки і являє собою політику, яка має зменшити залежність економіки конкретної країни від офшорів. Політика деофшоризації тримає курс на те, щоб гроші, отримані в країні, залишалися в ній або йшли тільки після сплати всіх передбачених податків. Отже, перед світовою спільнотою сьогодні стоїть велике завдання. Це завдання полягає в розробці єдиної концепції деофшоризації світової економіки. Для цього слід здійснити ряд заходів щодо посилення доступності інформації про офшори і виявленні їх бенефіціарів, налагодити співпрацю між офшорами та з владою офшорних юрисдикцій [4].

Антиофшорне регулювання здійснюється на трьох рівнях: глобальний (ОЕСР, МВФ, ООН, ФАТФ); регіональний (в рамках співдружності країн, наприклад ЄС); двосторонній (на основі підписання міждержавних угод). Усі заходи щодо деофшоризації, в кінцевому рахунку, спрямовані на:

- 1) запобігання використанню офшорів для несумлінного податкового планування і зниження рівня оподаткування окремих їх компаній і громадян;
- 2) зміцнення податкової бази держав за рахунок податкових платежів з доходів, одержуваних у офшорних зонах;
- 3) підвищення стабільності транскордонного руху коштів і зниження впливу офшорного спекулятивного капіталу на національні фінансові ринки;
- 4) зниження рівня анонімності бенефіціарів офшорних компаній і проведених ними операцій [5].

Значним кроком світової спільноти в частині обмеження діяльності офшорних зон було впровадження чорного списку «податкових притулків», який видано ОЕСР у 2000 році, у рамках боротьби зі «шкідливими податковими методами» на виконання рекомендацій ОЕСР. Рекомендації передбачають впровадження необмеженого обміну інформацією щодо адміністрування або

примусового виконання національного податкового законодавства. Якщо країна реагує на запити іноземної держави і надає конфіденційну інформацію про компанію та її власників, вона переміщується до білого списку «податкових гаваней» ОЕСР, відповідно, офшором вже не визнається. Означені стандарти поступово приймають всі країни, які мають пільгові режими оподаткування.

Найбільшого успіху в відношенні законодавства досягли в США, де в 2010 році був затверджений закон про закордонні рахунки - Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA). Відповідно до закону фінансовим організаціям з усього світу необхідно надавати інформацію про рахунки американських платників податків і компаній, контрольованих громадянами цієї країни мінімум на 10% [6].

У Швейцарії з 2013 року діє закон «Про міжнародну адміністративну допомогу в податкових справах». Завдяки цьому закону зарубіжні податкові представництва можуть запитувати у швейцарських банків інформацію по рахунках іноземців, які намагалися уникнути сплати податків у себе на батьківщині [6].

У Сінгапурі приховування доходів від сплати податків з 1 липня 2014 року вважається злочином [6].

В Україні, наразі ж, відсутні будь-які дієві механізми з деофшоризації економіки. На нашу думку, це, у першу чергу, є наслідком високої зацікавленості найвпливовіших державних осіб, зокрема тих, що отримали свій капітал внаслідок злочинної діяльності у відсутності даного механізму. Підтвердженням цього можуть слугувати зазначені вище «Панамські документи» [1].

Література

1. PANAMA PAPERS The secrets of dirty money // [Електронний ресурс]— Режим доступу: <http://panamapapers.sueddeutsche.de/en/>
2. Андрианов В. Д. Офшоры и деофшоризация экономики (в соавторстве) // Общество и экономика. - 2014. - № 5. - С. 53-91
3. Гвоздева М. Борьба с офшорами – 17 июня 2014// [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://gaap.ru/articles/Borba_s_ofshorami/
4. Панова Г.С., Туруев И.Б., Ярыгина И.З. Деофшоризация как фактор развития национальной экономики // Вестник МГИМО-Университета. 2014. № 2 (35). С. 102–112
5. Деофшоризация национальной экономики: международный опыт и инициативы // Проблемы национальной стратегии. – 2014. – № 3 (24). – С.184-219
6. Саркисов А.К. Новые международные подходы к оценке преимуществ и недостатков «феномена офшорных зон» в целях обеспечения финансовой безопасности государств // Международное сотрудничество Евразийских государств: политика, экономика, право. 2015. № 4. С. 82–91.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ

Газнюк Д.О., студент магістратури, Університету митної справи та фінансів

Історія децентралізованої держави є історією суперечностей, пов'язаних із пошуком найкращої форми організації державної влади. Традиційно усталений погляд на децентралізацію як на процес, за якого в рамках централізованої

держави утворюються самостійні одиниці, що є носіями місцевого самоврядування (громади), потребує вироблення нових підходів до аналізу його змісту.

Важливими актами у створенні правової основи для децентралізації влади стали Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації». Вагомим кроком на цьому шляху є прийняття Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні».

Схвалена Кабінетом Міністрів України 1 квітня 2014 року Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (далі Концепція) викликана політичними процесами, що відбуваються в державі й суспільстві на шляху євроінтеграції. Вона передбачає децентралізацію, створення належних матеріальних (майно, зокрема земля, що перебувають у власності територіальних громад), фінансових (податки та збори, що пов'язані з територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці) та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень [3, с. 22].

Крім того, територіальні громади отримають права розпоряджатися земельними ресурсами в межах своєї території, об'єднувати свої майно та ресурси в рамках співробітництва територіальних громад для виконання спільних програм та більш ефективного надання публічних послуг населенню суміжних територіальних громад [5]. Загалом, поняття децентралізації владних повноважень є, ймовірно, настільки давнє як і саме управління. Древні імперії, середньовікові королівства, а також сучасні держави причетні до вирішення таких питань, як: в якій мірі право збирати податки або приймати рішення на власний розсуд залишати на центральному рівні, а в якій передати місцевим чиновникам [4].

Кабінет міністрів України затвердив Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 року. Стратегія визначає цілі державної регіональної політики та основні завдання центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, спрямовані на досягнення зазначених цілей, а також передбачає узгодженість державної регіональної політики з іншими державними політиками, які спрямовані на територіальний розвиток [2].

До ключових проблем, які покликана вирішити реформа децентралізації в Україні відноситься: по-перше підвищення суб'єктності органів місцевого самоврядування та реалізація принципу субсидіарності [1, с. 17]:

- повноваження органів місцевого самоврядування залишаються обмеженими та нечітко розмежованими із функціями місцевих державних адміністрацій у тому числі йдеться про повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад, а також про повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом (делеговані повноваження).;

- в нашій країні має місце централізація бюджетно-фінансового управління. Місцеві бюджети залишаються слабкими та залежними від центру. Органи

місцевого самоврядування мають обмежені повноваження у частині формування місцевих бюджетів. Є постійний дефіцит фінансових ресурсів місцевих бюджетів на виконання делегованих державою місцевому самоврядуванню повноважень.;

– не вирішеними залишаються земельні питання, зокрема, питання прозорого регулювання землевідведення, реєстрації прав на землю тощо. Ключове невирішене питання: який суб'єкт має розпоряджатися земельними ресурсами за межами населених пунктів (органи центральної влади чи органи місцевого самоврядування).

Аналізуючи вищезгадане, можна дійти до висновку, що лише належний та ефективний розподіл функцій та повноважень між рівнями органів місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на засадах субсидіарності; ефективне та стабільне функціонування органів місцевого самоврядування, забезпечення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, мінімізація умов для корупції; безпосередня участь громад у вирішенні питань місцевого значення, ефективність громадського впливу на прийняття рішень органами місцевого самоврядування; організаційна та фінансова самостійність територіальних громад, представницьких органів місцевого самоврядування, наближення їх можливостей та якості діяльності до європейських стандартів може забезпечити та гарантувати успішність реформи децентралізації влади в Україні.

Література

1. Кругул Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2016. № 1. С. 17 – 27.

2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: постанова Кабінету міністрів України № 385 від 06.08.2014 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.

3. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА, 2016. 744 с.

4. Орзіх М. Самоврядні території в системі державного устрою України. Місцеве та регіональне самоврядування України. К., 1993. Вип. 1-2. –С. 64.

5. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

***Говорова Г.В.,** курсант 201 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ*

***Науковий керівник: Ізбаши К.С.,** старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції*

Успішна реалізація Україною завдань щодо приєднання до європейської співдружності залежить від цілої низки умов та факторів – як зовнішнього, так і

внутрішнього характеру. Зокрема дуже важливим є надійне та ефективне забезпечення належного рівня законності й правопорядку в державі як неодмінної умови її нормального, безпечного існування та розвитку. Досягти цього можна завдяки різним способам та засобам, однак, враховуючи те, що Україна, як сучасна цивілізована держава, іде шляхом демократизації та гуманізації законодавства і серед методів державного управління особливого значення набувають превентивні заходи реагування поліції на правопорушення.

Одне з ключових місць у системі органів і посадових осіб, що опікуються питаннями підвищення правової культури населення, забезпечення розвитку його правової свідомості, задоволення потреб громадян в інформації щодо стану правопорядку та громадської безпеки в суспільстві, одержанні знань про право, достатніх для побутового життя, посідає національна поліція [1].

На сьогодні Національна поліція становить універсальну систему структурних підрозділів, на які покладено важливі функції із забезпечення законності та правопорядку в державі, захисту населення. На території сучасної України діє нова, реформована система органів Національної поліції, яка активно запозичує кращі міжнародні практики з метою оптимізації власної діяльності. У роботі національної поліції важливим етапом є впровадження в їх діяльність європейських принципів та стандартів правоохоронної діяльності, одним із яких є пріоритет у застосуванні превентивних поліцейських заходів. При цьому особливий акцент зроблений на встановлення та розвиток тісних партнерських відносин між поліцією та громадськістю як однієї з основоположних умов забезпечення ефективного застосування превентивних заходів, адже очевидно, що громадяни з більшою відповідальністю виконуватимуть вказівки, настанови та рекомендації органів влади, в тому числі органів і посадових осіб поліції, яким вони довіряють та яких поважають.

Різні аспекти діяльності поліцейських щодо запобігання злочинності шляхом використання превентивних заходів були предметом дослідження таких учених, як С.М. Алфьорова, О.М. Бандурки, Є.Ю. Бараша, О.І. Безпалової, В.М. Бесчастного, І.П. Голосніченка, В.Л. Грохольського, С.М. Гусарова, В.О. Заросила, І.В. Зозулі, О.М. Ключова, В.В. Коваленка, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.М. Коропатова, О.М. Музичука, О.Ю. Салманової, І. М. Шопіної та інших.

У теорії адміністративного права під заходами адміністративного попередження або адміністративного запобігання розуміють дії повноважних органів або посадових осіб, спрямовані на примусове забезпечення виконання громадянами обов'язків перед суспільством, забезпечення суспільної безпеки і громадського порядку, недопущення і боротьбу зі стихійним лихом [3, с. 118].

Досить ґрунтовно зміст та особливості превентивних заходів визначаються у наукових працях О.М. Бандурки, О.І. Безпалової, які зазначають, що превентивні поліцейські заходи – це дія або комплекс дій, що обмежують певні права і свободи людини, використання яких не завжди пов'язане з протиправною поведінкою конкретних осіб, застосовуються відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень із дотриманням встановлених законом вимог. Автори підкреслюють, що застосування

превентивних заходів поліцією не є самоціллю, воно доповнює проведення виховних, інформаційних та роз'яснювальних заходів і здійснюється на засадах законності, необхідності, пропорційності, ефективності та дотримання прав і свобод людини. Превентивні поліцейські заходи передбачають у встановлених законом випадках застосування обмежень певних прав і свобод до людей та організацій, і в цьому виявляється їх примусовий характер, хоча правопорушення при цьому відсутні. Тобто ці заходи мають чітку профілактичну спрямованість, орієнтовані на захист інтересів публічної безпеки та порядку, на недопущення вчинення правопорушень [4, с.109; 112].

Сутність профілактичного впливу превентивних поліцейських заходів полягає, по-перше, в тому, щоб не допустити протиправної поведінки з боку конкретних осіб, які до такої поведінки схильні, а по-друге, в усуненні причин, які сприяють вчиненню правопорушень, і створенні умов, які виключають протиправну поведінку.

Стаття 29 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень [2].

Чіткий перелік превентивних поліцейських заходів визначено у ст.31 Закону України «Про Національну поліцію». До превентивних поліцейських заходів відноситься: перевірка документів особи (ст. 32); опитування особи (ст. 33); поверхнева перевірка (ст. 34); зупинення транспортного засобу (ст. 35); вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію (ст. 36); обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю (ст. 37); проникнення до житла чи іншого володіння особи (ст. 38); перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ (ст. 39); застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису (ст. 40); поліцейське піклування (ст. 41) [2]. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Превентивні поліцейські заходи мають наступні особливості: є профілактичними заходами; застосовуються з метою попередження, недопущення правопорушень та забезпечення громадського порядку і громадської безпеки.

Законодавством передбачено основні вимоги до превентивних заходів, які використовуються в діяльності поліції. Превентивні заходи мають бути: по-перше, законними – тобто визначені законом, адже застосування поліцейських заходів всупереч закону так чи інакше може порушити права та обов'язки інших осіб, що зумовить настання відповідних правових наслідків; по-друге, необхідними, якщо виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший поліцейський захід, або його застосування було неефективним, а також якщо такий захід заподіює найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим

особам; по-третє, пропорційними – якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди; по-четверте, ефективними – застосування відповідного заходу повинно забезпечувати виконання повноважень поліції [5, с. 134].

Таким чином, в своїй діяльності Національна поліція України використовує превентивні заходи неоднорідні за своєю суттю та механізмом застосування. Реальне нормативне закріплення такого широкого кола превентивних заходів, які в своїй діяльності має право використовувати поліція, говорить про розвиток та удосконалення діяльності поліції, зокрема, в аспекті превентивного напрямку роботи та відходу від застарілих каральних методів.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР> (дата звернення: 15.10.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення: 15.10.2019).
3. Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк, та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Харків : Право, 2013. 656 с.
4. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Бандурки ; О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, С. М. Князев та ін. ; передм. О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2017. 242 с.
5. Іванцов В.О., Чишко К.О. Характеристика поліцейських заходів крізь призму методів адміністративної діяльності поліції / В.О. Іванцов, К.О. Чишко // Процес модернізації системи державного управління: конституційний, адміністративний та фінансовий аспекти: колективна монографія / за заг. ред. А. С. Нестеренко. Одеса : Видавничий дім «Гельветика» , 2017. 528 с.

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

***Грабарчук А.Г.,** курсант 306 навчального взводу, Одеського державного університету внутрішніх справ*

***Науковий керівник: Денисова А.В.,** завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент*

В умовах реформування економіки України найбільш проблемною в криміногенному аспекті є ситуація, наявна у фіскальній сфері, де останніми роками збільшилася кількість протиправних діянь, які призводять до ненадходження до бюджету країни значних коштів і їх привласнення злочинними елементами.

Так, упродовж 2014 року слідчі органів фінансових розслідувань Державної фіскальної служби України здійснили 10,9 тис. кримінальних проваджень. Досудове розслідування закінчено більш ніж у кожному третьому провадженні (4,6 тис., або 42,1 %). До суду з обвинувальним актом направлено менше ніж шосту частину кримінальних проваджень (692 з 4,6 тис., або 15 %) [1, с. 28]. У

2015 році в Україні офіційно було зареєстровано 1748 ухилень від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) і лише у 154 випадках повідомлено про підозру (8,8 %); у 2016 році за 1203 зареєстрованими злочинами, передбаченими ст. 212 КК України, лише в 140 провадженнях повідомлено про підозру (11,6 %) [2].

Злочинність у фіскальній сфері – це не лише комплекс злочинів, а й відповідна система взаємопов'язаних і взаємообумовлених факторів та наслідків, які негативно позначаються на економіці, соціальній сфері конкретних громадян та суспільства загалом. Наявна в країні система заходів запобігання вказаним злочинам є недосконалою. Як показує досвід усіх років незалежності, фіскальна кримінально-правова політика призвела до поглиблення кризових явищ у сфері оподаткування та суттєво криміналізувала її. Цю проблему можна розв'язати шляхом перенесення центру ваги з кримінально-правових та інших фіскальних заходів на створення системи заходів із запобігання злочинам у фіскальній сфері.

Однією з найважливіших складових економічної безпеки є фінансова безпека, без якої практично неможливо виконати жодне із завдань, що стоять перед державою.

Фінансові відносини – це виокремлені за певними ознаками складові фінансів. Комплекс таких складових позначають терміном «фінансова система». Як і будь-яка інша подібна соціальна система, вона становить сукупність взаємозв'язаних елементів, що мають однорідні ознаки [3, с. 8].

Нині фінансову систему України можна уявити у вигляді трьох складових: державних фінансів, фінансів суб'єктів господарювання та фінансів населення. Державні фінанси – це ключова ланка перерозподілу валового внутрішнього продукту, а отже, усі суб'єкти розподільних відносин зацікавлені в її оптимізації. Бажана оптимальність системи означає, що рівень її централізації має не лише забезпечувати державу достатніми коштами, а й не підривати фінансової бази суб'єктів господарювання. Тобто сфера адміністрування державних фінансів є надзвичайно важливою і передбачає збалансованість інтересів усіх суб'єктів фінансових відносин. Ідеться про різноманітні фінансові органи й інституції, які умовно можна згрупувати в чотири блоки.

Перший блок становлять органи, які функціонують у сфері бюджету держави (Міністерство фінансів України, Державне казначейство), а також Державна фіскальна служба.

До другого блоку належать контрольно-регулюючі органи – Рахункова палата, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Аудиторська палата й аудиторські фірми.

Третій блок представлений фінансовими інституціями, які працюють на фінансовому ринку: Національний банк України і комерційні банки, міжбанківська валютна біржа, фондові біржі, інституційні інвестори, страхові компанії.

До четвертого блоку належать органи управління цільовими фондами: Пенсійний фонд України, фонди соціального страхування, Українська державна інноваційна компанія.

Фінансові відносини у сфері централізованих державних фінансів мають фондовий характер і поділяються на два напрями: мобілізація коштів державою та їх виділення. Мобілізація коштів здійснюється за допомогою податків, платежів, відрахувань, внесків і зборів, які надходять до бюджету, та фондів цільового призначення. Кошти виділяють у формі інвестицій, дотацій і субсидій, кредитів, кошторисного фінансування, державних пенсій та допомоги, відшкодування витрат. Зв'язок між бюджетом і фондами цільового призначення урегульовано на законодавчому рівні [4].

Запобігання злочинам у фіскальній сфері має важливе значення, адже воно передусім спрямоване на усунення можливості вчинення злочинів шляхом забезпечення нормальних умов існування та роботи суб'єктів злочинів. Основним завданням правоохоронної діяльності науковцікримінологи вважають досягнення успіхів у сфері запобігання злочинам. [5, с. 211].

Загалом для запобігання злочинам у фіскальній сфері передусім потрібно: удосконалити податкове законодавство, правову основу щодо запобігання кримінальним правопорушенням (прийняття державної програми профілактики правопорушень, ратифікація міжнародних угод та ін.); ужити заходів щодо стабілізації фінансової системи держави, розвитку підприємництва, проведення наукових досліджень фіскальної злочинності; забезпечити підвищення рівня освіти населення щодо особливостей механізму оподаткування в Україні. Під час реалізації юридичної відповідальності варто надавати перевагу застосуванню санкцій альтернативного (відновного) правосуддя в комплексі з відповідними заходами індивідуального запобігання до правопорушників.

Таким чином, проблема запобігання злочинам у фіскальній сфері, безперечно, є загальнодержавною та потребує нагального розв'язання. Важливо зберегти контроль над можливими негативними наслідками, передбачити їх і нейтралізувати ті, яких неможливо уникнути. Потрібно переорієнтуватись із переважно репресивних заходів на загальносоціальні, економічні, політичні, правові, організаційно-управлінські, які варто застосувати в комплексі.

Література

1. Хоменко В. П. Гуманізація кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів): вітчизняний та зарубіжний досвід [Електронний ресурс] / В. П. Хоменко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2015. – № 1 (94). – С. 28–36. – Режим доступу: http://scientbul.naiu.kiev.ua/images/documents/vupysk_1_2015/6.pdf.
2. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.
3. Івашко О. А. Теорія фінансів : навч. посіб. / О. А. Івашко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 402 с.
4. Яцкевич І. В. Фінанси : навч. посіб. / І. В. Яцкевич, О. В. Голинська. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. – 315 с.
5. Кримінологія : учебник / [С. Б. Алимов, Ю. М. Антонян, С. П. Бузынова и др.] ; под ред. В. Н. Кудрявцева, В. Е. Эминова. – М. : Юристь, 1995. – 511 с.

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Довгань А.С., курсант 307 навчального взводу, Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Фінансовий контроль є складовою державного управління, одним із напрямів управлінської діяльності держави, інструментом реалізації її політики. Його дієвість сьогодні характеризується виявленням масового порушення чинного законодавства. Тому в непростих сучасних умовах становлення ринкової економіки контрольна функція фінансів є особливо актуальною. Це зумовлено і певною специфікою цієї діяльності, що дозволяє активно впливати на економічні процеси. А особливість і значимість фінансового контролю найперше пов'язана з його об'єктивною роллю в реалізації державної фінансової політики, бо від ефективності фінансового контролю залежить економічне і значною мірою політичне благополуччя нації.

Важливу роль для з'ясування основних теоретичних питань фінансового контролю відіграли праці відомих вчених юристів-фінансистів: О.М. Горбунової [1], Л.К. Воронової [2; 3], М.В. Карасьової [4], М.П. Кучерявенка [2], Н.І. Хімічевої [5].

Фінанси є юридичною та економічною категорією, оскільки вони існують в межах юридичних та економічних відносин. Без наявності й використання фінансових ресурсів неможливе забезпечення реалізації внутрішніх і зовнішніх функцій держави. Формуючись у сфері матеріального виробництва, основна маса грошових доходів згодом трохи трансформується, перетворюється, рухається в межах різних правових режимів. Наявність фінансів об'єктивно пов'язана з потребою вилучення, формування та розподілу державою частини сукупного суспільного продукту. Цим визначено й призначення фінансів – розподіл та перерозподіл сукупного суспільного продукту в грошовій формі.

Наприклад, Б.М. Сабанті вважає, що фінанси – це система грошових відносин з приводу формування і використання фондів, необхідних державі для виконання своїх функцій [6, с. 9], М. В. Карасева визначає фінанси як економічні відносини, що пов'язані з формуванням, розподілом і використанням централізованих і децентралізованих фондів коштів з метою виконання функцій і завдань держави, забезпечення розширеного відтворення [4, с. 13].

У більшості випадків у науковій та навчальній літературі виділяють такі функції публічних фінансів, як: розподільча, контрольна, стабілізуюча і регулююча.

Більшість учених схилиються до виділення двох функцій фінансів – розподільчої і контрольної [4, с. 10; 5, с. 19]. Саме ці функції вони вважають основними. Фактично розподільча і контрольна функції є єдиним механізмом, бо, здійснюючи розподіл грошових фондів, держава одночасно контролює їх розміри, співвідношення, пропорції.

Одним з головних суб'єктів здійснення контрольної функції в суспільстві є держава, тому що вона наділена реальними повноваженнями для впливу на суспільство і, здійснюючи свій вплив, вона повинна знати, якими є його результати. Контроль як діяльність держави знаходить своє відображення в Основному Законі України. Як конкретна функція державних органів виконавчої влади, контроль отримує правове закріплення у відповідних законодавчих актах. Наприклад, Законом України «Про Рахункову палату» у ст. 6 визначені контрольні функції Рахункової палати [7].

Враховуючи, що існують державний, муніципальний, суспільний і аудиторський види фінансового контролю, суб'єктами фінансового контролю є:

- в системі державного фінансового контролю: Рахункова палата, Міністерство фінансів України, Державна митна служба України, Державна податкова служба України, Державне казначейство України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національний банк України, регіональні рахункові палати, органи внутрішнього відомчого фінансового контролю в системі виконавчої влади;

- в системі муніципального фінансового контролю – контрольні комісії, що створюються представницькими органами місцевого самоврядування;

- в системі аудиторського фінансового контролю – аудиторські фірми, незалежні аудитори, ревізійні комісії.

Отже, суб'єкти фінансового контролю – це державні органи, установи та організації, їх структурні підрозділи, органи місцевого самоврядування, а також окремі особи, які, відповідно до чинного законодавства, наділені контрольними функціями щодо: формування публічних фондів коштів, їх розподілу та використання; управління державним чи комунальним майном.

Сутність фінансового контролю знаходить своє відображення й у його завданнях, а саме:

- 1) перевірка своєчасності й повноти виконання контрольованими суб'єктами фінансових зобов'язань перед державою та органами місцевого самоврядування;

- 2) перевірка виконання органами державної влади й місцевого самоврядування покладених на них функцій з формування, розподілу й використання грошових фондів;

- 3) перевірка дотримання правильності здійснення фінансових операцій, схоронності коштів і матеріальних засобів;

- 4) виявлення й усунення порушень фінансової дисципліни;

- 5) попередження порушень законності у сфері фінансової діяльності, забезпечення відшкодування матеріальних збитків, виявлення винних осіб і залучення їх до відповідальності та інші. [6, с. 62].

Отже, фінансовий контроль має важливе значення для фінансової діяльності держави, бо його основним завданням є виявлення, усунення та попередження порушень у цій сфері. Проте питання щодо поняття і сутності фінансового контролю досить неоднозначно вирішене у науковій літературі і законодавчих актах. Тому законодавцям, науковцям та практичним працівникам

необхідно узгодити погляди щодо фінансового контролю й упорядкувати всі необхідні законодавчі та теоретичні питання в цій галузі.

Література

1. Финансовое право: учебник / под ред. проф. О.Н. Горбуновой. – М.: Юрист, 1996.
2. Воронова Л.К. Финансовое право: учеб. пособие для студентов юрид. вузов и ф-тов / Л.К. Воронова, М.П. Кучерявенко. – Харьков: Легас, 2003.
3. Карасева М.В. Финансовое право: Общая часть: учебник / М.В. Карасева. – М.: Юрист, 1999.
4. Финансовое право: учебник / отв. ред. Н.И. Химичева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрист, 2000.
5. Бех Г.В. Фінансове право України: підручник / Г.В. Бех, О.О. Дмитрик, І.Є. Криницький; за ред. М.П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер, 2006.
6. Сабанті Б.М. Теория финансов: учеб. пособие / Б.М. Сабанті. – 2-е изд. – М.: Менеджер, 2000.
7. Нечай А.А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків: монографія / А.А. Нечай. – Чернівці: Рута, 2004.
8. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.1996 р. № 315/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 43. – Ст. 212.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ АРЕШТ, ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ

Заволокіна В.А., курсант 203 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Щітинський Р.М., фахівець факультета підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності, Одеського державного університету внутрішніх справ старший лейтенант поліції

Одним із видів стягнень в адміністративній системі правових відносин є адміністративний арешт. Відповідно до правової теорії за правопорушення в сфері управління не передбачена відповідальність у вигляді обмеження та позбавлення волі.

Адміністративний арешт – це найсуворіший вплив органів державної влади на правопорушника у сфері публічного адміністрування, шляхом застосування на винного тимчасових обмежень деяких його прав, яке виражається в утриманні правопорушника в спеціально відведеному ізольованому місці з максимальним строком не більше 15 діб.

Відповідно до ст. 37 Кодекса України про адміністративні правопорушення (далі- КУпАП), строк адміністративного арешту обчислюється добами. До цього строку зараховується і час адміністративного затримання правопорушника. Це є суттєвим особливо тоді, коли особа за вчинення окремих правопорушень (за незаконне виробництво, придбання, зберігання наркотичних засобів ст. 44 КУпАП та ін.) затримувалася, згідно зі ст. 263 КУпАП, до розгляду справи суддею [1].

Існують такі особливості адміністративного арешту, які виділяють його з поміж арештів та подібних видів відповідальності інших галузей права:

- позбавлення волі правопорушників; здійснення їх особистого огляду; заборону побачень, листування, отримання передач і посилок; заборону куріння;
- правопорушників, до яких застосовано вид стягнення-адміністративний арешт, оплачують вартість свого харчування і утримання. Гаряча їжа їм видається через день.

Згідно з чинним законодавством, із заарештованих за злісну непокору законній вимозі працівника поліції, при ухиленні їх від фізичної роботи, стягується вартість харчування за час перебування під арештом. Рішення про застосування цього заходу приймається суддею за матеріалами, наданими органом Національної поліції України.

Відповідно до ст. 328 КУпАП, особи, піддані адміністративному арешту, використовуються на фізичних роботах.

Застосування адміністративного арешту не тягне за собою судимості, не є підставою для звільнення з роботи і не перериває трудового стажу. Проте час перебування під арештом не зараховується до стажу, який дає право на щорічну відпустку. Заробітна плата за цей період також не виплачується. Водночас, якщо постанова є незаконною і громадянину нанесена шкода, її відшкодування провадиться в порядку, встановленому законодавством (ст.296 КУпАП).

У разі закриття справи про адміністративне правопорушення орган (посадова особа), що прийняв про це рішення, зобов'язаний роз'яснити громадянину порядок відновлення його порушених прав і відшкодування іншої шкоди, а також, на його прохання, у місячний строк повідомити про своє рішення трудовий колектив або громадські організації за місцем проживання.

Організація трудового використання осіб, підданих адміністративному арешту, покладається на місцеві ради або місцеві державні адміністрації.

Кошти, що надходять від підприємств і організацій за роботу, виконану заарештованими, зараховуються до бюджету відповідних місцевих рад.

Заарештовані можуть використовуватись без оплати праці на роботах по прибиранню вулиць, подвір'їв, місць громадського користування та інших фізичних роботах.

Адміністрація ізоляторів тимчасового утримання може залучити заарештованих до робіт по благоустрою і покращенню побутових умов цих установ. Для заарештованих встановлюється 8-годинний робочий день.

Адміністративно заарештовані виводяться на роботи під конвоем, але без зброї. Адміністративно заарештовані утримуються в ізоляторах тимчасового утримання і харчуються за нормами тюрем загального режиму. Заарештовані утримуються окремо від затриманих за вчинення кримінальних злочинів.

Адміністративно заарештовані звільняються з ізолятора тимчасового утримання після відбуття строку адміністративного арешту. Звільненим повертаються під розписку всі вилучені у них при розташуванні у приміщення для затриманих осіб цінності, документи, речі і предмети, за винятком тих, які вони зберігали незаконно. Вилучення предметів, речей і документів, які незаконно зберігав порушник, оформляється актом за присутності понятих [1].

Отже, адміністративний арешт є своєрідним видом адміністративного стягнення, що включає в себе особливі процеси його застосування та проведення з метою виховання осіб правопорушників і подальшого попередження правопорушень в сфері адміністративних відносин.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року/ Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print1323720971645899>.
2. Електронний ресурс: URL: https://pidruchniki.com/1380020145264/pravo/provadzhennya_vikonannyu_postanovi_pro_zastosuvannya_administrativnogo_areshtu

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Зайченко А.О., курсант 3 курсу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Баранов С.О., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Одним з напрямів удосконалення існуючої системи публічного управління та адміністрування державою є залучення широких мас населення до участі в публічному управлінні. Найбільш ефективним інструментом реалізації такої ідеї є подальший розвиток та забезпечення місцевого самоврядування шляхом проведення заходів з децентралізації державного управління.

На наш погляд, децентралізація влади має виступати ключовою основою механізму реалізації принципу народного суверенітету і є однією з найбільш результативних форм розвитку демократії, що дає змогу забезпечити збереження єдності держави та її інститутів, розширити повноваження місцевого самоврядування, активізувати населення для забезпечення власних потреб та суспільних інтересів, звузити сферу впливу держави на суспільство, замінюючи цей вплив механізмами саморегуляції, виробленими самим суспільством, зменшити витрати держави й платників податків на утримання держапарату.

Законодавче підґрунтя для докорінної зміни системи влади та її територіальної основи на всіх рівнях почало формуватися в Україні ще у 2014 році. Тоді Урядом був розроблений та прийнятий основний концептуальний документ – «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади» [2], на підставі якої був підготовлений «План заходів щодо її реалізації». Ці два нормативних акти й дали старт реформі децентралізації влади в Україні. Наступним кроком стало прийняття на початку 2015 року Указу Президента України, який затвердив програмний документ «Стратегію сталого розвитку «Україна–2020», одним з пунктів якої було проведення децентралізації влади та реформа державного управління [3].

Верховною Радою протягом 2014-2015 років були прийняті закони про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України, що дозволило розпочати створення умов для фінансової децентралізації.

Прийняття та подальша реалізація норм Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [5] надало змогу почати формувати спроможний базовий рівень основи місцевого самоврядування - об'єднані територіальні громади (далі по тексту – ОТГ) та їх керівні органи. Станом на середину 2018 року в Україні було створено 831 об'єднану територіальну громаду. До складу цих ОТГ увійшли 3796 колишніх місцевих рад з чисельністю населення понад 7 млн. громадян. Законом також був запроваджений інститут старост ОТГ, які представляють інтереси сільських мешканців в раді громади. На зазначений період, всистемі ОТГ працюють вже 777 старост, ще майже 1,8 тисяч осіб виконують обов'язки старост [6].

Протягом останніх років в Україні був прийнятий пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг. Це дозволило делегувати органам місцевого самоврядування відповідного рівня повноваження з надання базових адміністративних послуг: реєстрацію місця проживання, видачу паспортних документів, державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб, підприємців, об'єднань громадян, реєстрацію актів цивільного стану, речових прав, вирішення земельних питань тощо.

Так наприклад, прийняття та реалізація Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [7] створило ефективний механізм вирішення спільних проблем громад. Зараз в системі ОТГ реалізується вже 223 договори про співробітництво, а взагалі цим механізмом скористалися 956 громад [6].

Прийняття іншого Закону «Про засади державної регіональної політики» дозволило ОТГ отримати державну підтримку розвитку інфраструктури громад, яка за час реформи зросла у 39 разів: а у грошовому вимірі з, 0,5 млрд в 2014 до 19,37 млрд грн у 2018 році. 21 область прийняла рішення про створення Агенції регіонального розвитку та Центрів розвитку місцевого самоврядування [6].

В той же час, проведене авторами дослідження процесу децентралізації влади свідчить про наявність доволі значного кола різнопланових проблем: правових, організаційних, кадрових, фінансових тощо.

Отож, до проблемних питань місцевого самоврядування, що потребують нагального вирішення на сьогоднішньому етапі розвитку процесу децентралізації в Україні варто віднести наступні:

- необхідність чіткого визначення територіальної основи для повноцінної діяльності органів місцевого самоврядування, які здатні забезпечити належну якість та доступність публічних послуг, що дозволить створити необхідну територіально-ресурсну базу для цього;

- відсутність належного організаційно-правового забезпечення по створенню гідних матеріальних, організаційних та фінансових умов для здійснення місцевим самоврядуванням власних та делегованих повноважень;

- відсутність чіткого розмежування повноважень органів місцевого самоврядування і органів виконавчої влади за принципом субсидіарності на різних рівнях існуючого адміністративно-територіального устрою;
- відсутність необхідної кількості сучасно підготовленого персоналу, який буде забезпечувати адміністрування в межах нових повноважень органів місцевого самоврядування та діяльності територіальних громад;
- необхідність запровадження ефективного механізму публічного контролю щодо дотримання у діяльності органів місцевого самоврядування засад Конституції та законів України[8].

На нашу думку, для подальшого успішного розвитку процесу децентралізації в Україні необхідно здійснити наступні кроки: по - перше, завершити формування необхідної законодавчої бази шляхом прийняття важливих законів: нової редакції «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про засади адміністративно-територіального устрою України», «Щодо управління земельними ресурсами в межах території об'єднаних територіальних громад», «Щодо розширення видів містобудівної документації на місцевому рівні», «Про міські агломерації», «Щодо державного нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування».

По - друге, провести необхідні організаційні заходи, які повинні передбачати: утворення нової структури адміністративно-територіального поділу України; формування відповідних органів місцевого самоврядування, шляхом проведення місцевих виборів та формування їх виконавчих структур; проведення конкурсу на заповнення посад службовців до цих виконавчих органів місцевого самоврядування; на базі Національної академії управління при Президентові України та її регіональних структурних підрозділів створити факультети та обласні центри з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій; реалізація інформаційно-освітніх та виховних заходів серед мешканців населених пунктів ОТГ з метою поглиблення соціально-політичної активності територіальних громад, підвищення рівня правової культури населення, роз'яснення конституційних прав і свобод людини та громадянина, а також засобів їх захисту, повноважень органів публічної влади, розширення мережі юридичних консультацій на громадських засадах для надання безоплатної правової допомоги громадянам тощо.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що сьогодні процес децентралізації влади в Україні знаходиться в активній стадії реалізації. Хочеться вірити, що українська суспільство врахує всі здобутки і прорахунки власного державотворення, а позитивні результати децентралізації влади сприятимуть подальшій гармонізації та вдосконаленню державного управління і місцевого самоврядування в Україні.

Література

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження КМ України від 01.04.2014 № 333-р. - URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення 09.10.2019).

2. Указ Президента України від 12.01.2015 №5/2015 «Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020». URL: <http://president.gov.ua>– (дата звернення 09.10.2019).
3. Моніторинг процесу децентралізації влади в Україні. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua> (дата звернення 09.10.2019).
4. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII// (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.91.
5. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.03.2015 р. №156 - VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>(дата звернення 09.10.2019).
6. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>(дата звернення 09.10.2019).
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства: Закон України від 09.04.2015 № 320-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення 09.10.2019).
8. Дмитрик В. Сучасний стан та проблеми місцевого самоврядування в Україні- URL: <https://naub.oa.edu.ua>– (дата звернення 09.10.2019).

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Клім В.В., курсант 201 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Ізбаи К.С., старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції

Конституція України гарантує кожному громадянину право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності [1]. Систему правової охорони інтелектуальної власності можна вважати ефективною, якщо держава забезпечує належний захист прав інтелектуальної власності. У наш час цей фактор набуває особливо великого значення, тому що у зв'язку із швидким розвитком інформаційних технологій, з'явилась можливість порушення прав інтелектуальної власності у значних обсягах. Без сучасного законодавства, дієвих механізмів реалізації правових норм та розбудови відповідної інфраструктури система правової охорони інтелектуальної власності в будь-якій країні не може бути ефективною.

В Україні створено цілісну систему захисту прав інтелектуальної власності, яка включає в себе правові норми, механізми їх застосування та відповідну інфраструктуру для їх практичної реалізації. Правовою основою, що регулює питання інтелектуальної власності є Конституція України, Господарський, Цивільний, Митний, Податковий, Кримінальний кодекси України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс законів про працю України, Цивільно-процесуальний, Господарсько-процесуальний, Кримінально-

процесуальний кодекси України, Кодекс адміністративного судочинства України, закони України: «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» та ін. Поряд із спеціальними законами у сфері інтелектуальної власності в Україні діє численна кількість підзаконних нормативно-правових актів, починаючи з Указів Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України та відомчих актів (розпорядження КМ України «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні»). Однак, після прийняття указаних законів перед суспільством постало питання подальшого розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Спеціальні закони України з питань інтелектуальної власності, за певним винятком, не визначають, які конкретно дії визнаються порушенням прав інтелектуальної власності щодо певного об'єкта цих прав. Правопорушенням вважається будь-яке вчинення без згоди правовласника дій, які визнаються використанням об'єкта права інтелектуальної власності. Найпоширенішими правопорушеннями у сфері авторського права та суміжних прав є: 1) виготовлення і розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм; 2) тиражування та розповсюдження неліцензійного комп'ютерного програмного забезпечення; 3) нелегальне виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування [2].

В законодавстві розрізняють дві основні форми захисту прав інтелектуальної власності - юрисдикційну і неюрисдикційну. Юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності полягає в тому, що особа, права якої порушено, звертається за захистом порушених прав до суду, інших компетентних державних органів, уповноважених вжити необхідні заходи для відновлення порушених прав і припинення правопорушення.

У рамках юрисдикційної форми захисту прав, в свою чергу, виокремлюють загальний (судовий) і спеціальний (адміністративний) порядки захисту порушених прав інтелектуальної власності. За загальним порядком захист прав інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється судом. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення, де об'єктом посягання виступають законні майнові чи немайнові права власника об'єкта права інтелектуальної власності та виникає питання відшкодування збитків, регулює ст. 221 КУпАП. Відповідно до вказаної норми, судді районних, районних у місті, міських чи міжрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 51-2, 164-3, 164-6, 164-7, 164-9, 164-13 КУпАП [3]. Суд стосовно захисту прав у сфері інтелектуальної власності, відповідно до закону, може постановити рішення про: 1) застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів; 2) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права

інтелектуальної власності; 3) вилучення з обігу товарів, виготовлених або уведених в обіг з порушенням права інтелектуальної власності; 4) вилучення з обігу матеріалів, знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності; 5) застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності; 6) опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та змісту судового рішення щодо такого порушення [4].

Однак, якщо обидва учасники спірних правовідносин є юридичними особами, то спір, що виник між ними, підвідомчий господарському суду.

Спеціальною формою захисту прав інтелектуальної власності є адміністративний порядок їх захисту. Він застосовується як виняток із загального правила, тобто тільки в прямо передбачених законодавством випадках. Згідно із законодавством потерпілий може звернутися за захистом своїх порушених прав до уповноваженого на це державного органу, зокрема, до Антимонопольного комітету України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної митної служби України.

Неюрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності передбачає дії юридичних і фізичних осіб щодо захисту прав інтелектуальної

власності, які здійснюються ними самостійно (самозахист), без звернення за допомогою до державних або інших компетентних органів. Це може бути відмова здійснити певні дії, що не передбачені укладеним ліцензійним договором, або відмова від виконання договору в цілому. Обрані засоби самозахисту прав не повинні суперечити закону та моральним засадам суспільства. При цьому, способи самозахисту прав мають відповідати змісту цих прав, що порушені, характеру дій, якими вони порушені, а також наслідкам, що спричинені цим порушенням. Способи самозахисту можуть обиратися особою чи встановлюватись договором або актами цивільного законодавства.

Юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності передбачає адміністративно-правовий захист порушених прав. Законодавство України передбачає вирішення в адміністративному порядку широкого кола питань щодо захисту прав інтелектуальної власності. Адміністративна відповідальність за правопорушення настає, якщо ці правопорушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності.

Таким чином, адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності - це система активних адміністративних заходів, які застосовують компетентні органи державної влади, діяльність яких спрямована на поновлення порушеного права та притягнення винних осіб до відповідальності.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP> (дата звернення: 27.10.2019).

2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 груд.1993р. №3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення 27.10.2019).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 груд. 1984 р. № № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10> (дата звернення 27.10.2019).

4. Ярошенко С.В. Адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної власності. *Адвокат.* – 2009. – № 6 (105). – С.36-38.

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Кобець Н.В., курсант 304 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Фінансовий контроль є діяльністю органів публічної влади і їх посадовців, установ, підприємств та громадських організацій із забезпечення законності, фінансової дисципліни й доцільності у процесі мобілізації, розподілу і використання централізованих та децентралізованих грошових фондів і пов'язаних з ними матеріальних коштів[4]

В Законі України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», закріплені статті які визначають Орган державного фінансового контролю в Україні, його основні функції, головні завдання, права та обов'язки органу, тощо.

Стаття 1 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», визначає Орган державного фінансового контролю в Україні. Здійснення державного фінансового контролю забезпечує центральний орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України на реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю. [2]

Верховна Рада України, відповідно до ст. 85 Конституції України, здійснює фінансовий контроль при затвердженні Державного бюджету і внесенні змін до нього. Дуже важливим є також парламентський контроль за використанням Україною кредитів, отриманих від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій і не передбачених Державним бюджетом України.[3]

В Статті 8 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», вказано основні функції органу державного фінансового контролю.

Орган державного фінансового контролю: здійснює державний фінансовий контроль та контроль за: цільовим та ефективним використанням коштів державного і місцевих бюджетів; достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників; інші повноваження, визначені законами України та покладені на нього Кабінетом Міністрів України.

Орган державного фінансового контролю розглядає листи, заяви і скарги громадян про факти порушення законодавства з фінансових питань. Звернення, в яких повідомляється про крадіжки, розтрата, недостачі, інші правопорушення, негайно пересилаються правоохоронним органам для прийняття рішення згідно з законодавством.[2]

Більш детально хочу розглянути Рахункову палату України. Вона є Парламентським органом, що здійснює контроль з позицій макроекономічного фінансового регулювання і дієвості фінансової політики. До повноважень цієї палати належить здійснення контролю за: використанням коштів державного бюджету відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України»; ефективністю використання та управління коштами державного бюджету; надання коштів загальнодержавним програмам економічного, науково-технічного, соціального й культурного розвитку, охорони довкілля; утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу; тощо.

Також Рахункова палата уповноважена контролювати весь цикл бюджетного процесу, проводити аналіз відхилень від показників державного бюджету, надавати пропозиції щодо вдосконалення бюджетного процесу, інформувати Верховну Раду України про виконання бюджету, здійснювати інші контрольні функції.

Новим напрямом діяльності Рахункової палати є аудит ефективності, основна мета якого є визначення соціально-економічного ефекту використання коштів держави, розробка рекомендацій з підвищення результативності, економності і продуктивності використання бюджетних коштів та управління державними фінансовими ресурсами. Рахункової палати виконує свої повноваження відповідно до нормативно-правової бази.[4; 64-69]

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.[1]

Основні нормативно-правові акти, якими керується Рахункова палата це: Конституція України і рішення Конституційного Суду України; Кодекси - Бюджетний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України; Закони України: «Про Рахункову палату», «Про Регламент Верховної Ради України», «Про запобігання корупції», «Про публічні закупівлі», «Про джерела фінансування органів державної влади», Акти Рахункової палати, тощо. [5]

Отже, можна зробити висновок, що існує багато органів державної влади, що здійснюють фінансовий контроль та всі вони базуються та виконують свої функціональні обов'язки відповідно до нормативно-правової бази. Парламентським орган здійснює контроль всім циклом бюджетного процесу, а особливо ефективністю використання та управління коштами державного бюджету.

Література

1. Конституція України: Основний закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.

2. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» - Редакція від 27.01.2018.
3. Фінансове право України - Воронова Л.К.
4. Фінансове право: Підручник. За загальною редакцією О. П. Гетманець.- Харків – 2017.- 392с;
5. Електронний ресурс: URL: rp.gov.ua/

СУЧАСНІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Лаврова А.М., курсант 308 навчального взводу, Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Останнім часом, у всіх країнах світу активно розвивається політика протидії корупції, в тому числі й Україна бере в цьому участь. Хоча й в українському законодавстві чимало нормативної бази, на території держави все ж існує корупція. І як би це прикро не було, корупція має систематизований характер в нашій країні, а також те, що значного прогресу протидії немає.

Корупція – це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [1, с.3].

Хоч в українському законодавстві існує чимало нормативно-правової бази, це не дає бажаного результату через те, що в ньому чимало прогалин й сильна заплутаність правових норм, а ще через велику кількість підзаконних актів ефективності майже немає. Також на це впливає й той факт, що державний контроль над корупцією є слабким.

Так в Україні проводяться реформи спрямовані на «протидію та запобігання корупції», але вони є не достатньо продуманими щоб це могло сформувати рішення для покращення рівня держави.

Звичайно, в Україні є й непогані розробки, щодо вирішення вище зазначеної проблеми, але якби керівні органи держави звернули увагу на правові рекомендації інших держав, які мають високий рівень життя – це б також посприяло покращенню.

У спеціальній літературі розрізняють корупцію політичну і економічну [2, с. 50]. Слідуючи цьому, якщо в країні присутня політична корупція це може призвести до неконтрольованої політичної ситуації країни, адже вона являє

собою загрозу демократичним інститутам країни. А економічна корупція значно знижує ефективність ринкових інститутів.

Для створення насправді дієвого механізму, який реалізує адміністративно-правові засоби протидії та припиненню корупції, нам потрібно: заглибитись в нашу історію і взяти методи які використовувались в минулому і безслівно скористатись міжнародним досвідом, ще Україні потрібно удосконалити наукові розробки, теж використовуючи міжнародний досвід, та скористатись рекомендаціями міжнародних експертів у нормотворчій діяльності, а також удосконалити правоохоронні органи.

Але найголовнішим є те, що основним для боротьби з корупцією має бути її запобігання, тобто сили мають бути спрямовані на її причини та умови. Відтак антикорупційна політика є частиною державної політики і повинна включати в себе заходи, спрямовані на вирішення таких завдань: організація боротьби з корупцією на всіх її рівнях; звуження поля умов і обставин, що сприяють корупції; збільшення ймовірності виявлення корупційних дій і покарання за них; вплив на мотиви поведінки посадової особи; створення атмосфери суспільного неприйняття корупції у всіх її проявах [3, с. 68]. Тобто йдеться про прояв державної волі в антикорупційних справах, а також має бути присутня співпраця між антикорупційними структурами і громадянами держави.

Беручи все це до уваги, в Україні необхідно удосконалити основні етапи державної політики в протидії з корупцією в державних органах влади, а саме: 1) залучити нових кадрів (краще якщо докорінно змінити їх); 2) впровадити міжнародний досвід; 3) застосовувати нові технології. Але найголовніше якщо чиновнику чи будь-якому керівнику висунуте обвинувачення в корупції і воно є не голослівним, він не лише несе відповідальність за це, а й відсторонювати його від діяльності в сфері управління з подальшою заборонаю обіймати управлінські посади. Це є обов'язковим пунктом. Також потрібно слідкувати за органами, які здійснюють антикорупційний контроль.

Отже, сучасні адміністративно-правові засоби протидії корупції на території України полягають в її докорінному змінненні, а також вона потребує допомоги і розуміння зі сторони населення, адже суспільство має в першу чергу змінюватись і змінювати ситуацію в країні.

Література

1. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року №1700-VII. – С. 3.
2. Ярошенко М. Боротьба з корупцією в Україні / М. Ярошенко // Юрид. журн. – 2011. – №10. – С. 50–51
3. Усаченко Л. М. Природа корупції в Україні: суперечності, ризики, проблеми : навч. посіб. / Л. М. Усаченко, В. М. Гурієвська ; Каб. Міністрів України ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; Навч.-наук. ін-т післядиплом. освіти. – Херсон : Грін Д. С., 2014. – С. 68.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Лисенко А.Е., курсант 402 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Баранов С.О., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Важливим елементом діяльності держави практично на всіх етапах свого розвитку є митна політика, її формування та реалізація. Активізація державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності взагалі та митного регулювання зокрема на сучасному етапі становлення торгівельних відносин набувають все більшого значення в умовах глобальної конкуренції та захисту національних економічних інтересів.

В сучасних умовах коли Україна знаходиться в процесі приведення митної системи до вимог, які передбачає статус асоційованого члена ЄС, важливим завданням є проведення наукових досліджень з проблем формування сучасної державної митної політики.

За цих умов надзвичайно зростає роль держави у регулюванні процесів у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Держава в особі уповноважених органів повинна здійснювати митне регулювання, ураховуючи питання, пов'язані зі стимулюванням розвитку і структурної перебудови національної економіки та її захисту. Одним з основних важелів, який використовується для регулювання зовнішньої торгівлі та захисту національних інтересів у цій сфері, є митна політика держави.

Дослідження проблем формування сучасної митної політики для України має особливу актуальність, адже трансформаційні процеси ускладнюються структурною незавершеністю економіки, руйнівним впливом суперечливих тенденцій формування глобальної системи та макрорегіональних інтеграційних об'єднань, санкційними та торгівельними війнами, нестабільністю національного законодавства і внутрішньої політики.

Питання державної митної політики України досліджувалося у працях О. П. Борисенка, О. П. Гребельника, Є.В. Додіна, Ю.М. Дьоміна, П.В. Дзюбенка, О.Б. Єгорова, С.В. Ківалова, Б.В. Кормича, П.В. Пашка та інших науковців, які, зокрема, з'ясовували поняття, мету, механізм формування митної політики. Однак, останнім часом, у зв'язку з політичними та економічними змінами, що відбуваються в Україні актуалізується значимість подальших досліджень з даного питання.

Відповідно до ст. 5 МК Державна політика у сфері державної митної справи - це система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, які реалізуються через:

- 1) механізми тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- 2) участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних договорах (конвенціях) з митних питань;
- 3) встановлення порядку переміщення товарів через митний кордон України та здійснення їх митного контролю;
- 4) законодавство України з питань державної митної справи [1].

Кінцева мета державної митної політики, як це впливає із її визначення, має дещо меркантильний характер й полягає у забезпеченні залучення додаткових коштів для формування бюджету. В той же час наявне і інше розуміння її сутності - це сприяння економічному обігу та обміну між державами, забезпечення свободи пересування особистості та міжнародних контактів. Тому обмежувати митну політику лише фіскальними інтересами держави було б непередбачливо [2, с.13].

Проблеми сучасної державної митної політики визначають стратегію розвитку митної діяльності як сьогодні, так і майбутнього. Це пов'язано з цілим комплексом факторів об'єктивного та суб'єктивного характеру. Так, формування й реалізація митної політики держави об'єктивно спричинені закономірностями і тенденціями розвитку міжнародних зв'язків та відносин, з одного боку, умовами, закономірностями і тенденціями соціально-економічного розвитку світової спільноти - з другого. Разом з тим, існування суб'єктивних факторів може суттєво вплинути на хід та результат цього процесу. До таких суб'єктивних факторів, перш за все, можемо зараховувати політику конкретної держави в конкретний історичний період її існування та фактори, пов'язані з діяльністю національних митних органів. Для України такі фактори, на думку науковців, спричиняються умовами переходу держави до ринкових відносин. [3, с.46]

На нашу думку, на сучасному етапі існує ряд потенційних загроз заподіяння шкоди національним інтересам України у сфері реалізації митної політики, а саме:

- значна частка у загальному обсязі товарообігу товарів переміщуються через контрабанду;
- здійснення правопорушень у сфері інтелектуальної власності;
- невідповідність митного контролю сучасним стандартам пропускну здатності;
- корупційні процеси в митних органах;
- великий обсяг «тінізації» зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств [4].

Враховуючи розглянуті тенденції та умови функціонування державної митної політики в Україні, науковцями визначені пріоритети у цій сфері. Ними мають стати:

- стабілізація ситуації в країні;
- визначення пріоритетних напрямів та відповідної державної підтримки розвитку галузей народного господарства й видів виробництва, що

забезпечуватимуть потреби внутрішнього ринку у високоякісних конкурентоспроможних товарах, аналогічних імпортованим в Україну;

- розвиток імпорту заміщуваних виробництв із подальшою їх орієнтацією на експорт за умови повного забезпечення потреби внутрішнього ринку в цих товарах;

- підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринку за рахунок впровадження новітніх технологій і використання сучасного устаткування;

- залучення іноземних інвестицій для створення потужного експортного сектору;

- забезпечення функціонування механізмів кредитування і страхування експорту за участю держави, а також надання державних гарантійних зобов'язань щодо експортних кредитів;

- орієнтація на розширення використання місцевих ресурсів та інших конкурентних переваг України;

- укладення ефективних договорів, врахування своєчасної практики ціноутворення;

- сприяння заходам щодо інтеграції економіки в європейські і світові господарські об'єднання та організації.

На нашу думку, щоб реалізувати ці пріоритети у найближчий час, необхідно здійснити ряд заходів, які посилять рівень захисту національних інтересів держави, утворять сприятливі умови для збільшення обсягів зовнішньої торгівлі та позитивно вплинуть на соціальний та економічний розвиток України. Зокрема, одним із важливих кроків до побудови ефективної митної політики нашої держави є здобуття нею авторитету цінного і надійного партнера в системі світового співробітництва. Однак, налагоджуючи відносини на міжнародному рівні, слід пам'ятати, що однією з основних функцій митної політики є захист національних інтересів, і будь-які дії митної політики повинні здійснюватись з акцентуванням уваги на цей чинник. У цьому напрямку доцільно використовувати протекціоністські заходи на основі гнучких і новітніх методів, які б не зашкодили розвитку міжнародних відносин України, враховуючи, що Україна сьогодні знаходиться в складному соціально-економічному становищі викликаного анексією Криму та бойовими діями на Донбасі.

Література

1. Митний кодекс України від 13.03 2012 № 4495-VI, URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (Звернення від 10.10.2019)

2. Пашко П. В. Умови та чинники забезпечення митної безпеки / П. В. Пашко // Митна справа. – 2010. – № 1 (67). – С. 5–16

3. Оліщук Г.О. Актуальні проблеми реалізації митної політики України та шляхи їх розв'язання / Г.О. Оліщук // Стратегічні пріоритети - 2007 р., №3(4).

4. Єдинак В. Ю., Плешкова Н. М. Вплив митної політики на зовнішньоекономічну діяльність підприємств / В. Ю. Єдинак, Н. М. Плешкова // Ефективна економіка № 11, 2014. URL: <http://http://www.economy.nauka.com.ua> (Звернення від 10.10.2019).

5. Сучасні тенденції реалізації митної політики України. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Juni/3.htm> (Звернення від 10.10.2019).

ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ

Лебідь О. А., курсант 619 гр. Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

Науковий керівник: Дручек О.В., доцент кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент

Одним із завдань сучасної правової науки є виявлення причин та умов, які формують девіантну поведінку молоді. Відповідна проблематика активно розробляється провідними теоретиками права і кримінологами. Зокрема, О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда зазначають, що фактори, які сприяють формуванню протиправної поведінки неповнолітнього, потрібно шукати у конкретному соціальному середовищі, яке його оточує, насамперед, у сім'ї [1]. Негативні процеси соціального й економічного характеру, які супроводжують трансформацію нашого суспільства, суттєво послабили сім'ю як соціальний інститут. Найбільш проблемними є криміногенні та протиправні сім'ї, які ціннісними орієнтаціями та установками можуть сприяти формуванню антисуспільних установок у молоді. Сучасні наукові дослідження визначають криміногенну сім'ю як таку, члени якої вчинюють злочини, а протиправною – сім'ю, члени якої допускають різні незлочинні правопорушення, що здатні перерости в злочини. Кримінологами доведено, що судимість будь-кого з членів сім'ї збільшує вірогідність скоєння дитиною із такої сім'ї злочинів та правопорушень. Антисуспільна протиправна поведінка батьків негативно впливає як на фізичний, так і на морально-психологічний розвиток дитини у сім'ї, породжує обстановку моральної безвідповідальності і стає основною причиною прояву девіантної поведінки. Неблагополучна родина є тим мікросередовищем, у якому здійснюється десоціалізація індивіда, оскільки вона виступає як: а) джерело виникнення важковиховуваності у дітей і підлітків; б) мала група, що безпосередньо формує особу злочинця; в) мікросередовище, яке криміногенно впливає на інших дітей і підлітків, які контактують з даною родиною. Що стосується обставин, які сприяють асоціальному формуванню особи в сім'ї, то найчастіше виділяють такі: а) неповна родина або інші обставини, які перешкоджають здійсненню повсякденного нагляду за дітьми; відсутність одного з батьків; хвороба батьків тощо); б) невиконання батьками своїх обов'язків щодо необхідного виховання дітей, неувага до їх інтересів, грубість, деспотизм батьків; в) наявність у сім'ї асоціальних поглядів; г) негативний приклад батьків або інших членів сім'ї: сварки, скандали, алкоголізм, наркоманія; г) втягнення дітей у жебрацтво, проституцію, крадіжки та інші форми злочинної діяльності.

Значну частину українського суспільства наразі складає студентська молодь. До особливостей студентського середовища слід віднести те, воно утворюється з молодих людей приблизно однакового віку (17- 23 роки), з певним рівнем освіти та суспільного розвитку, та є дуже динамічним. Таким чином,

студентство є специфічною соціальною групою, що характеризується особливими умовами життя, праці, побуту, соціальною поведінкою. Відповідно, справедливою є думка про те, що правопорушення, вчинені студентами вузів, мають свої особливості, показники і свій характер [25]. Вважаємо, що такими особливостями, зокрема, є:

1) у структурі правопорушень, які здійснюються студентами, основне місце займають адміністративно-правові (такі як: дрібне хуліганство, розпивання спиртних напоїв у громадському місці, поява в громадському місці в нетверезому стані тощо), поширеність же кримінальних правопорушень є відносно незначною. Водночас, через інноваційність поведінки студентської молоді та досить високий рівень освіченості та інтелектуального розвитку останнім часом отримала поширення так звана кіберзлочинність. Серед таких злочинів питому вагу мають злочини у сфері комп'ютерних та Інтернет технологій (29 %), у сфері телекомунікацій (24 %), у сфері функціонування електронних платежів та платіжних карток;

2) найчастіше в основі причин правопорушень, які здійснюються у студентському середовищі, лежать внутрішні і зовнішні причини, що мають об'єктивний і суб'єктивний характер. Тому прийнято виділяти правопорушення, пов'язані із загальною неорганізованістю способу життя студентів та правопорушення, в основі яких лежать конфлікти і суперечності, що виникають з якісної сторони способу життя;

3) аналіз відомостей щодо особи правопорушника свідчить, що 85% студентів, притягнутих до юридичної відповідальності, мали дисциплінарні стягнення у зв'язку з порушенням встановлених норм поведінки. Дослідження соціально – демографічних характеристик правопорушників - студентів показало, що в статевій структурі цього контингенту є стійке переважання частки чоловіків. Зокрема, із загальної кількості правопорушень на частку дівчат припадає 6%, і, як правило, вони вчиняються у співучасті з особами чоловічої статі. Порівняння порушень, скоєних студентами з числа місцевих жителів і приїжджих, показує, що приїжджі студенти здійснюють відхилення від суспільних норм набагато менше. Ймовірною причиною зазначеного є те, що студенти з числа приїжджих, як правило, живуть у гуртожитку, тобто, в умовах більш суворого контролю з боку адміністрації та громадськості.

Чинниками, які сприяють проявам правопорушень у середовищі студентської молоді, зокрема, є:

1. Поширення наркоманії та таксикоманії. За даними МВС України, у 2018 році на відповідному обліку перебувало понад 140 тисяч осіб з тенденцією збільшення цього числа на 10 % щорічно, з них переважну більшість складає молодь. Як зазначають спеціалісти, особливої уваги у цій категорії потребують молоді люди із матеріально забезпечених сімей. Негативним фактором є поширення наркотичних речовин у навчальних закладах різного типу, зокрема, у школах та коледжах.

2. Вживання молоддю алкогольних напоїв, виокремлення у зв'язку з цим т. зв. «пивного» алкоголізму. Оскільки алкоголізм як соціальне явище є однією з причин та умов вчинення правопорушень, то неприпустимо потурання йому в

будь-якій формі.

3. Агресивна поведінка як засіб задоволення потреби у спілкуванні, самовираження та самоствердження, досягнення значущої мети або як реакція на конфліктні ситуації притаманна саме молоді та є причиною хуліганських дій, насильницької, корисливо-насильницької злочинності у студентському середовищі.

4. Соціальна нерівність, малозабезпеченість багатьох родин, неможливість пристойного підробітку, брак морально-духовних засад призводять до посягань на чуже майно з відповідними наслідками.

5. Загальноприйнятою причиною для правопорушень серед студентів є недоліки в організації студентського дозвілля, особливо поза межами навчального закладу, що створює передумови до виникнення неформальних угруповань з асоціальними або ж кримінальними рисами.

Отже, основними соціальними причинами, що сприяють вчинення молоддю правопорушень і злочинів є: низький матеріальний і духовний рівень життя переважної частини населення України; труднощі в оволодінні професією та працевлаштуванням молоді; відсутність налагодженої системи культурного дозвілля; десоціалізація особи у процесі негативного сімейного виховання; криміногенний вплив на підлітків неформальних груп молоді; втягнення неповнолітніх у злочинні групи дорослими особами з кримінальним досвідом.

Додатковими чинниками, що сприяють проявам правопорушень у середовищі студентської молоді є: поширення наркоманії та алкоголізму; схильність до агресивної поведінки з метою самовираження та самоствердження; соціальна нерівність, неможливість пристойного підробітку; брак морально-духовних засад; недоліки в організації дозвілля.

Література

1. Профілактика злочинів: Підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін.; За заг.ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужи. К.: Атіка, 2011. 720 с.

2. Польовий, Назар. Особливості правопорушень у студентському середовищі. URL: <http://www.law.nau.edu.ua/uk/molod-i-zakon/190-polyoviy>. (Дата звернення: 10.11.2019).

ЗАХИСТ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ БОРЖНИКІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КОЛЕКТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Меженко Т.С., курсант 302 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Маковій В.П., завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Питома вага банківських послуг займає все вагомішу складову у національній економіці нашої країни. На сьогоднішній день згідно статистичних даних Національного банку України обсяг гривневих кредитів населення за рік виріс на 31,4% - до 135,4 мільярда гривень, у той час як поріг гривневих кредитів бізнесу за минулий рік збільшився на 2,7% - до 478,5 млрд. грн. [1].

Видача такої кількості кредитів створює передумови для формування відповідного механізму забезпечення їх повернення, в реалізації якого вагоме значення займає так звана колекторська діяльність.

В умовах сучасності постає проблема невизначеності правового регулювання колекторської діяльності в Україні. Разом з тим, є достатня кількість нормативної бази від якої відштовхуються правозахисники, створюючи правовий базис захисту інтересів боржників у таких стосунках, в числі такого масиву: Конституція України, Цивільний кодекс України, Закони України «Про банки і банківську діяльність», Податковий кодекс України, Закон України «Про інформацію» та Закон України «Про захист персональних даних».

Під колектором прийнято розуміти суб'єкта підприємницької діяльності, який від власного імені або від імені кредитора, здійснює діяльність із повернення заборгованості за грошовими зобов'язаннями споживача, а боржником є визначена виконавчим документом фізична або юридична особа або держава, на яких покладається обов'язок щодо виконання рішення [2].

Тож виходячи з цього, колекторська діяльність – діяльність із надання послуг щодо вчинення боржниками – фізичними особами добровільно дій з виконання зобов'язань, які ними прострочено, на користь кредитора або діяльність із повернення заборгованості за грошовими зобов'язаннями споживача у власному інтересі.

Колекторська діяльність в Україні здійснюється на принципах: добросовісності; законності; невтручання в особисте життя; нерозповсюдження інформації про особу споживача.

Характеризуючи зміст таких відносин необхідно звернути увагу на коло прав та обов'язків сторін. При здійсненні колекторської діяльності колектор має право проводити телефонні переговори з боржником, проводити зустрічі з боржником або його адвокатом або іншим представником, якщо інтереси боржника представляє представник. Також колектор має право направляти письмові повідомлення (претензії) боржнику за адресою його проживання.

При контактуванні із споживачем колектор зобов'язаний надати споживачу нотаріально засвідчену копію документа, що підтверджує наявність боргового зобов'язання споживача перед колектором або нотаріально засвідчену копію документа, що підтверджує повноваження колектора надані кредитором. Документи мають бути вручені споживачу під розпис або надіслані рекомендованим поштовим відправленням з описом вкладення.

При особистому контакті представника колектора із споживачем, окрім зазначених вище документів, представник колектора надає споживачу також засвідчені у встановленому законодавством порядку копії документів, що посвідчують його особу та повноваження у даній сфері діяльності. При цьому колектор і його працівники мають дотримуватися загальних правил етичної поведінки, повинні коректно й шанобливо ставитися до боржника і його представників.

Колектор має надавати боржникам інформацію про розмір і структуру заборгованості боржника, про найменування кредитора, про строки і порядок погашення заборгованості.

Щодо зобов'язань боржника, то він повинен утримуватися від вчинення дій, що унеможливають чи ускладнюють виконання рішення, допускати до житла виконавця або іншого володіння особи, що належить йому або ким він користується в установленому законом порядку, протягом п'яти робочих днів з дня відкриття виконавчого провадження подати декларацію про доходи та майно боржника, про рахунки у банках чи інших фінансових установах чи про кошти та майно, належні йому від інших осіб за формою, встановленою Міністерством юстиції України, своєчасно з'являтися на вимогу виконавця та надавати пояснення за фактами невиконання рішень або законних вимог виконавця чи іншого порушення вимог законодавства про виконавче провадження.[3]

Також законом передбачено, що особи, які беруть участь у виконавчому провадженні, зобов'язані сумлінно користуватися усіма наданими їм правами з метою забезпечення своєчасного та в повному обсязі вчинення виконавчих дій.[4]

Підводячи підсумки вивчення даного питання необхідно вказати, що на сьогоднішній день проблема нерегульованості законодавства функціонування колекторських компаній на фінансовому ринку залишається досі актуальною. Колектори діють шляхом психологічного впливу не тільки на боржника, але і на членів його сім'ї, що є суттєвим порушенням законодавства. Адже відповідно до Закону України «Про інформацію», інформація про особу охороняється законом, а також відповідно до Конституції України ніхто не має права втручання в особисте і сімейне життя особи. Чим зневажають колектори, ідентифікуючи адресу фактичного проживання особи, місце її навчання, особисту інформацію, а також інформацію стосовно родичів боржника, відсилаючи листи з погрозами та телефонуючи як вдень, так і вночі. Якщо дані способи не дали ніяких результатів, колектор особисто зустрічається з боржником або подає позов до суду та вчиняє інші дії. При цьому слушним буде деталізація правового статусу учасників таких взаємин з наданням переваги створенню гарантій захисту прав та інтересів боржника. У даному контексті заслуговує на увагу проект закону від 12.09.2019 року № 2133 «Про захист прав та законних інтересів боржників при здійсненні колекторської діяльності», який в певній мірі враховує викладені пропозиції [5].

Література

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=36807&catid=36798>(Дата звернення: 12.09.2019)
2. Жуковський О. Г. Закон України "Про виконавче провадження" : наук.-практ. комент. Харків: Одиссей, 2016. 280 с.
3. Виконавче провадження: законодавство, судова практика / Департамент держ. виконав. служби ; за заг. ред. Г. В. Стаднік ; упоряд. В. С. Ковальський. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 336 с.
4. Голотребчук Ю. А. Права та обов'язки сторін у виконавчому провадженні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2017. № 9. С. 145–147.
5. Проект закону «Про захист прав та законних інтересів боржників при здійсненні колекторської діяльності» від 12.09.2019 №2133. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66826(дата звернення: 12.09.2019).

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

Олянишина Н.П., курсант 408 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Андрієнко І.С., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Успішна інтеграція України в європейське співтовариство можлива лише за умови проведення розумної регіональної політики з урахуванням територіальної специфіки і геополітичних переваг кожного регіону. Рекреаційний потенціал Одеського регіону в поєднанні з вигідним географічним положенням, досить розвиненою транспортною мережею є важливою передумовою розвитку санаторно-курортного лікування, туризму і відпочинку.

Місто Одеса, як і в цілому, Одеський регіон має величезний природно-бальнеологічний і історико-культурний потенціал, які є найважливішими чинниками розвитку рекреаційної діяльності. Сьогодні у рекреаційному господарстві Одещини накопичилися багато проблем, які вимагають свого вирішення. Одним із проблемних є питання забезпечення правового режиму курортів і лікувально-оздоровчих місцевостей як природних об'єктів особливого значення. Важливо, що функціонування курортів та інших об'єктів курортно-лікувальної інфраструктури є можливими за наявності природних лікувальних ресурсів і природних лікувальних факторів. Адже існування або відсутність зазначених чинників безпосередньо впливає на правовий режим тих об'єктів і територій, використання яких здійснюється для забезпечення реалізації лікувально-оздоровчої функції.

Основними причинами неналежного використання великого потенціалу природних лікувальних ресурсів є насамперед недосконалість чинного законодавства, відсутність цілісної та дієвої системи органів управління в курортно-оздоровчій галузі, невідповідність переважної більшості курортно-оздоровчих закладів міжнародним стандартам тощо.

Рекреаційний комплекс Одеси – це складне взаємопов'язане поєднання видів рекреаційної діяльності, яке сформовано на основі природно-рекреаційного та історико-культурного потенціалу протягом майже двох століть у межах міської території, тому важливим є визначення правового режиму рекреаційного комплексу Одещини.

Під правовим режимом вбачається порядок регулювання, виражений комплексом правових засобів, які характеризують особливе поєднання дозволів, заборон, а також позитивних зобов'язань; особливий порядок правового регулювання, що виражається в певному поєднанні юридичних засобів та який створює бажаний соціальний стан і конкретний ступінь сприятливості або несприятливості для задоволення інтересів суб'єктів права; специфічний вид правового регулювання, виражений у своєрідному комплексі правових стимулів і правових обмежень; особливий порядок законодавчого врегулювання діяльності, дій чи поведінки фізичних і юридичних осіб у різних сферах суспільних відносин

або на визначених об'єктах, що охоплює встановлення механізму забезпечення фактичної реалізації системи стимулів, гарантій, заборон, позитивних приписів, обмежень [1, с. 110].

В Україні при визначенні статусу лікувальних та оздоровчих місцевостей спостерігається термінологічна суперечливість як на законодавчому рівні, так і в спеціальній літературі. При визначенні їх правового статусу за основу беруться не самі місцевості, а природні території, що одержали назву зон: курортних, лікувально-оздоровчих та рекреаційних.

Функціонування курортів здійснюється на основі прийнятого 5 жовтня 2000 р. Закону України «Про курорти», яким визначаються правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів в Україні та спрямований на забезпечення використання з метою лікування й оздоровлення людей природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів, які є надбанням народу України, та їх охорони. Курортом, відповідно до ст. 1 цього нормативно-правового акту, є освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні [2].

Десятиріччями система санаторно-курортних закладів розвивалась у межах державної системи охорони здоров'я, її послуги були соціально орієнтованими та достатньо дешевими для громадян (за рахунок фонду соціального страхування та інших джерел фінансування). Але недостатньо розвинена матеріально-технічна база галузі, її низька пропускна спроможність і застаріле обладнання, навіть при високій кваліфікації персоналу й досконалості методик профілактики та лікування, робить санаторно-курортні заклади важкодоступними для більшості населення.

Природно-заповідний фонд Одеської області, який включає 123 території та об'єкта, має природні комплекси з особливою природоохоронною, науковою, естетичною та рекреаційною цінністю. Значний рекреаційний потенціал мають природні комплекси, які охороняються в Дунайському біосферному заповіднику, Нижньодністровському національному природному парку, національному природному парку «Тузовські лимани», регіональних ландшафтних парках «Ізмайльські острови» і «Тилігульський», 39 заказниках, 24 парках-пам'ятках садово-паркового мистецтва, 4 заповідних урочищах [3].

Одеса має величезний природно-бальнеологічний та історико-культурний потенціал розвитку рекреаційного комплексу, який представлений майже всіма видами рекреаційної діяльності. Не зважаючи на скорочення кількості санаторних закладів, Одеса зберегла їх лікувально-реабілітаційну спеціалізацію з використанням пелоїдотерапії (грязелікування) та бальнео-водотерапії (водолікування) на базі власних бальнеологічних ресурсів (курорт "Куяльник"). У рекреаційному комплексу Одеси накопичилось багато проблем, які потребують вирішення. Необхідно узгодження організації та розвитку рекреаційної діяльності із сучасними принципами планування території для збереження різноманіття і

цілісності рекреаційних ресурсів, їх раціонального використання, охорони історико-культурної спадщини та довкілля [4].

Таким чином, правовий режим земель рекреаційного призначення пов'язаний із землями оздоровчого призначення. Різниця полягає у тому, що на землях рекреаційного призначення розташовано більш поширений різновид об'єктів, які використовуються для відпочинку населення, а землі оздоровчого призначення можуть використовуватися тільки для розміщення об'єктів, пов'язаних з використанням природних лікувальних властивостей цих земель.

Важливого значення в умовах визначення правового режиму земель рекреаційного призначення набуває роль державних органів в сфері охорони рекреаційних територій та їх відповідальність за неналежний контроль за використанням вказаних земель.

Література

1. Петлюк Ю. Правовий режим курортів і лікувально-оздоровчих місцевостей. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Право. 2016. Вип. 243. С. 109-116.
2. Про курорти : Закон України від 05.10.2000 року. Відомості Верховної Ради України. 2000. №50.Ст.435
3. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2018 році
4. Нефедова Н.Є. Територіальна організація санаторно-курортного господарства Одеси. Регіон-2013: стратегія оптимального розвитку: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. М. Харків, 7-8 листопада 2013 р. / Гол. ред. колегії В.С. Бакіров - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013.С. 317-319

ОСОБА З ДИПЛОМАТИЧНИМ ІМУНІТЕТОМ ЯК СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

***Олянишина Н.П.,** курсант 408 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ*

***Науковий керівник: Томіна В.Ю.,** доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент*

Сьогодні в умовах складної суспільно-політичної й соціально-економічної ситуації в Україні кожен її свідомий громадянин прагне якнайшвидшого настання загальнодержавного миру та спокою. Останні події на Сході країни довели, що саме дипломатичний шлях є одним із пріоритетних напрямів врегулювання конфлікту, який виник у країні. Керуючись ст. 4 Закону України «Про дипломатичну службу» [1], відмітимо, що забезпечення дипломатичними засобами й методами захисту суверенітету, безпеки, територіальної цілісності та непорушності кордонів України, її політичних, торгово-економічних та інших інтересів – це одне з основних завдань, що покладається на дипломатичну службу.

Дипломатичні привілеї та імунітети - це особливі права та переваги, які країна перебування надає дипломатичним представництвам, спеціальним місіям, представництвам держав при міжнародних міжурядових організаціях, делегаціям на міжнародних міжурядових конференціях, їхнім главам та співробітникам.

Дипломатичні привілеї та імунітети складають єдине поняття, однак між його основними складовими існують суттєві відмінності. Під імунітетом слід розуміти вилучення з-під юрисдикції держави перебування офіційних представництв іноземної держави, їхнього персоналу та інших осіб, які користуються міжнародним захистом, і дотримання стосовно них принципу недоторканності. Імунітет, таким чином, виступає як інструмент, потрібний для безперешкодного виконання органами зовнішніх зносин держави та їх співробітниками покладених на них функцій.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» іноземець – це особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав [2].

Коло осіб, що користуються привілеями та імунітетами, встановлюється Віденськими конвенціями «Про дипломатичні зносини» від 18.04.1961 [3] і «Про консульські зносини» від 24.04.1963, Конвенцією про привілеї та імунітети установ системи ООН [4].

Суб'єкти правовідносин – це учасники адміністративно-правових відносин, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки й наділені специфічними юридичними властивостями. Іншими словами, до суб'єктів адміністративно-правових відносин з погляду публічного управління належать як суб'єкти публічної адміністрації, так і об'єкти публічного управління, а з погляду адміністративного-правового регулювання усі суб'єкти адміністративного права [5].

Особи, що користуються особистими дипломатичними привілеями й імунітетами, зазначені у Віденській конвенції про дипломатичні зносини. До таких осіб відносяться дипломатичні агенти (Дипломатичний агент – згідно з Віденською конвенцією про дипломатичні зносини 1961 р. дипломат, тобто член дипломатичного персоналу дипломатичного представництва, особа, яка за посадою безпосередньо бере участь у здійсненні представницьких функцій).

В рамках досліджуваної теми важливого значення набуває адміністративно-правовий статус осіб із дипломатичним імунітетом та особливості притягнення їх до адміністративної відповідальності за скоєння правопорушень в сфері безпеки дорожнього руху.

Питання адміністративної деліктоздатності іноземців тією чи іншою мірою висвітлені в працях: В. Колпакова, О. Кузьменко, О. Малиновської, В. Новіка, В. Олефіра, Ю. Тодики, М. Хаворнюка, Б. Прощаєва, М. Марченко, С. Трофімова, а особливості відповідальності за порушення ПДР дипломатичними особами взагалі не розглядалися, або розглядалися в аспекті здебільшого міграційних процесів.

Особиста дипломатична недоторканність тісно пов'язана з юрисдикційними імунітетами, що містять у собі імунітет від адміністративної та цивільної юрисдикції. Це не слід розуміти як те, що дипломатичний агент перестає взагалі бути суб'єктом юридичної відповідальності. По-перше, «імунітет

дипломатичного агента від юрисдикції держави перебування не звільняє його від юрисдикції акредитуючої держави». Тому акредитуюча держава вправі притягувати своїх громадян до юридичної відповідальності, а приймаюча держава вправі вимагати цього. По-друге, за згодою акредитуючої держави особу може бути позбавлено юрисдикційного імунітету. Однак влада країни перебування не вправі самотійно позбавити її такого імунітету. Саме в цьому сенсі юрисдикційні імунітети є абсолютними [6].

Особи з дипломатичним імунітетом є суб'єктами адміністративно-правових відносин. Іноземці й особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах із громадянами України. Питання про відповідальність за адміністративні правопорушення, учинені на території України іноземцями, які згідно з чинними законами та міжнародними договорами України користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, вирішують дипломатичним шляхом.

У разі порушення правил дорожнього руху особою, яка має імунітет, після перевірки документів, що посвідчують її особу, та акредитаційної картки, що підтверджує статус (дипломатичний паспорт, дипломатична картка, консульська картка, службова картка), поліцейський складає рапорт, а документи повертають власникові. Заборонено здійснювати стосовно зазначеної особи будь-які заходи затримання або інші примусові дії, за винятком випадків, коли надання свободи сприятиме продовженню правопорушення.

Якщо особа, яка має дипломатичний імунітет, керує транспортним засобом у стані сп'яніння, їй пропонують припинити керування. Огляд на стан сп'яніння в закладах охорони здоров'я проводять за її згоди. У цьому випадку поліцейський інформує чергового відповідного підрозділу патрульної поліції. У таких випадках рекомендовано запрошувати на місце виявлення правопорушення представника дипломатичного представництва, при якому вказана особа акредитована.

У разі відмови від проходження медичного огляду і спробах продовжити керування транспортним засобом особою, яка має дипломатичний імунітет, подальший рух цього автомобіля не допускається, у зв'язку з чим у присутності двох свідків складається рапорт із зазначенням вичерпних відомостей про цю особу. У рапорті вказують, що зазначена особа керувала транспортним засобом у стані сп'яніння (фіксують ознаки сп'яніння), відмовилася на прохання поліцейських вийти з автомобіля, пояснити свою поведінку і пройти медичний огляд. Після складення рапорту забороняється вживати будь-яких заходів щодо затримання цієї особи або інші примусові дії. Цій особі пропонують скористатися послугами таксі або попутного транспорту, надається можливість викликати телефоном інший автомобіль або водія. Про факт затримання автомобіля під керуванням особи, яка має дипломатичний імунітет, негайно інформують чергового відповідного підрозділу патрульної поліції та Департамент патрульної поліції. До рапорту додають пояснення свідків.

Дипломатичний імунітет не позбавляє поліцейського права на самозахист від протиправних дій іноземця та застосування проти нього відповідних заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї для припинення вчинених ним злочинів або правопорушень. Вищезазначене регламентовано

Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі (наказ МВС України від 7 листопада 2015 р. № 1395) [7].

На наш погляд, необхідним є законодавче закріплення можливості застосування деяких заходів адміністративного примусу при виявленні правопорушень, скоєних особами, які володіють дипломатичним імунітетом, що змусить дипломатів більш уважно ставитися до національних законів, а наявність ускладненої процедури притягнення їх до адміністративної відповідальності, дозволить державі перебування не допустити безкарності дипломатичних агентів, в разі серйозного порушення ними національного законодавства.

Література

1. Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.20018 № 2449-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. - № 26. - Ст.219
2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України:від 22.09.2011 № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України.–2012.–№19–20.–Ст.179.
3. Віденська конвенція про дипломатичні зносини: Віденська Конвенція від 18.04.1961[Електронний ресурс] /ООН.–Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_048
4. Конвенція про привілеї та імунітети установ системи ООН : Конвенція від 21.11.1947[Електронний ресурс].–Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_170
5. Галуцько В.В., Курило В.І., Короєд С.О. та ін. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / [В.В. Галуцько, В.І. Курило, С.О. Короєд, О.Ю. Дрозд, І.В.Гиренко, О.М. Єшук, І.М. Риженко, А.А. Іванищук, Р.Д. Саунін, І.М. Ямкова]; за ред. проф. В.В. Галуцька. – Херсон: Гринь Д.С., 2015. – 272 с.
6. Єрьоміна К. С. Дипломатичний імунітет: привілей чи безкарність? / К. С. Єрьоміна // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2017. - № 18(2). - С. 92-94.
7. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС України № 1395 від 07.11.2015 року // Офіційний вісник. - 2015. - № 88. – Ст. 2964.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ

Пенкова Д.В., курсант 108 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Коропатов О.М., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

На сучасному етапі розвитку держави однією з проблем є протидія корупції. Прийняття 14.10.2014 року Законів України: «Про запобігання

корупції»[1], «Про прокуратуру» [2], «Про Національне антикорупційне бюро України» [3] стало черговим кроком органів державної влади нашої країни у напрямку розв'язання цієї проблеми.

Так Закон України «Про запобігання корупції» визначив статус Національного агентства з питань запобігання корупції. Крім того цей Закон передбачив обмеження, які стосуються використання службового становища; сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; одержання дарунків (пожертв); роботи близьких осіб; осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування; вимог урегулювання конфлікту інтересів,; заборони на одержання послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування та ін. Крім перерахованого, Законом передбачено віднесення до кола суб'єктів, які несуть відповідальність за корупційні правопорушення, юридичних осіб.

Законом України «Про прокуратуру» віднесено органи прокуратури до загальних суб'єктів протидії корупції. А Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» визначено правовий статус, чисельність та повноваження спеціального суб'єкта протидії корупції на який покладено завдання проведення провадження в справах щодо корупційних діянь.

Порушення встановлених законами обмежень та вимог в галузі запобігання корупції тягне настання відповідальності, зокрема адміністративної. Так, Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі- КУпАП) [4] було доповнено главою 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією», яка містить ряд статей, що передбачають накладення адміністративних стягнень за вчинення корупційних правопорушень.

Відповідно до КУпАП вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією може передбачати настання наступних видів стягнень: штрафу, а також конфіскацію отриманого доходу незаконним шляхом, позбавлення права обіймати певні посади, або займатися певною діяльністю. Адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення може бути накладено протягом трьох місяців з дня виявлення, але не пізніше одного року з дня його вчинення.

Слід зазначити, що при провадженні у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією участь прокурора у розгляді справи судом є обов'язковою. При розгляді даної категорії справ обов'язковою також є присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. У разі ухилення від явки на виклик органу Національного антикорупційного бюро України або судді районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути піддано приводу. У разі якщо особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо) строк розгляду адміністративних справ за правопорушення, пов'язані з корупцією (15 діб з дня одержання протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи) зупиняється судом.

Постанова суду про накладення стягнення за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією у триденний строк з дня набрання нею законної сили направляється відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, власнику юридичної особи або уповноваженому ним органу для вирішення питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, усунення її згідно із законодавством від виконання функцій держави, якщо інше не передбачено законом, а також усунення причин та умов, що сприяли вчиненню цього правопорушення.

Слід зазначити, що не дивлячись на те, що за останні роки в Україні у сфері протидії корупції зроблено досить багато – прийнято спеціальний антикорупційний закон та ряд інших законодавчих актів антикорупційного спрямування, схвалено Концепцію боротьби з корупцією та спеціальну антикорупційну програму, запроваджено систематичне проведення організаційних заходів з питань протидії корупції тощо – здійснювані заходи ще не привели до відчутних позитивних результатів у справі запобігання корупції. Крім адміністративної та дисциплінарної відповідальності за корупційні діяння відповідні особи можуть притягатися і до кримінальної або цивільно-правової відповідальності.

Література

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 року / Відомості Верховної Ради України, 2014, № 49, ст.2056 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року / Відомості Верховної Ради України, 2015, № 2-3, ст.12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
3. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 року / Відомості Верховної Ради України, 2014, № 47, ст.2051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року / Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print1323720971645899>.

ШТРАФНІ БАЛИ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

Пугачов І.Ю., курсант 203 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Коропатов О.М., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

На сучасному етапі, в сфері забезпечення державними органами, їх посадовими особами правопорядку в суспільстві та державі в цілому важливим засобом боротьби з протиправними проявами – адміністративними правопорушеннями, є адміністративні стягнення. Крім мети покарання правопорушника, ця категорія широко застосовується та є дієвою саме у

вихованні правопорушника та інших громадян, щодо дотримання нормативних актів, поваги до правил життя у соціумі, а також запобігання вчиненню нових правопорушень.

Адміністративні стягнення застосовуються в залежності від вчинюваного правопорушення, особи правопорушника і поділяються на такі види, що закріплені в КУпАП: попередження; штраф; штрафні бали, оплатне вилучення предмета, що став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація предмета, що став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних завдяки вчиненню адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого громадянину; громадські роботи; виправні роботи; суспільно-корисні роботи; адміністративний арешт; арешт з утриманням на гауптвахті; видворення за межі України.

Зосереджуючи увагу на такому адміністративному стягненні як штрафні бали, варто зазначити, що цей відносно новий вид стягнень породжує дискусії серед науковців, що пов'язані з визначенням його місця в системі адміністративної відповідальності, його порядку застосування та ін..

Штрафні бали як елемент адміністративно-деліктних засобів розпочали своє існування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху з появою Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху від 14 липня 2015 року [1], яким, в свою чергу, було запроваджено зміни до порядку та видів вже існуючих адміністративних стягнень. Таким чином, статтю 24 КУпАП було доповнено пунктом 2¹ – штрафні бали, а також порядок їх застосування (ст. 27¹ КУпАП України) [2].

У штрафні бали, як вид адміністративних стягнень, законодавцем закладено превентивний характер, що полягає у нарахуванні особам, що мають право на керування транспортним засобом, 150 балів на рік (або з дня отримання права на керування транспортним засобом і до завершення поточного року), в межах яких вираховується кількість штрафних балів за вчинення правопорушень, передбачених Особливою частиною КУпАП. У випадку перевищення обсягу залишку – на громадянина накладають штраф (тобто грошові стягнення) з урахуванням його наявного залишку.

З цього помітно, суб'єктом, до якого може застосовуватись даний вид стягнень, є лише особа, яка має спеціальне право на керування транспортним засобом, тобто водій. Як зазначає Р.В. Ярова, водій автотранспорту законодавчо визначається як спеціальний суб'єкт, в силу чого несе підвищену адміністративну відповідальність [3].

Доненко В.В., розглядаючи питання застосування адміністративних стягнень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, вбачає, що штрафні бали, фактично, перебрали на себе обсяг правопорушень, відповідальність за які повинно було слугувати лише попередження (через малозначність). Тому можна вважати, що відбулось певне посилення відповідальності у згадуваній сфері, що може тягти як позитивні, так і негативні наслідки для досягнення цілей адміністративного стягнення [4].

Шамрук Н.Б., аналізуючи зарубіжний досвід застосування штрафних балів, вважає одним із шляхів зменшення негативних тенденцій зростання дорожнього травматизму є посилення відповідальності водіїв і посадових осіб за порушення правил, норм і стандартів при забезпеченні безпеки дорожнього руху. Також науковець вбачає за необхідне створення загальнодержавної електронної системи реєстрації та обліку фактів адміністративних правопорушень [5].

З погляду на те, що штрафні бали, перш за все носять превентивну функцію, а не лише завдання покарати правопорушника, зважаючи на спеціальну сферу їх застосування (до водіїв транспортних засобів), не доцільно стверджувати, що їх поява стала посиленням відповідальності у сфері безпеки дорожнього руху. Це є логічним та прогресивним засобом адміністративного примусу, який потребує подальшого розвитку в Україні шляхом застосування позитивних аспектів зарубіжного досвіду.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху; Закон України від 14.07.2015 р. № 596-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 39. Ст. 372.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року/ Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print1323720971645899>.

3. Ярова Р.В. Поняття адміністративної відповідальності спеціальних суб'єктів – водіїв автотранспортних засобів. *Економіка та управління на транспорті*. 2016. №2. С. 262–269. [Режим доступу] http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2016_2_41

4. Доненко В.В. Актуальні проблеми застосування адміністративних стягнень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. *Управлінські аспекти охорони правопорядку й протидії злочинності та вдосконалення правового статусу працівників правоохоронних органів: матеріали науково-практичної конференції (ДДУВС)*. 2017. Ч. 1.

5. Шамрук Н. Б Зарубіжний досвід застосування штрафних балів як адміністративного засобу підвищення безпеки дорожнього руху. *Актуальні проблеми модернізації законодавства та освіти в умовах євро інтеграційного поступу України: матеріали міжн. наук.-практ. Конференції*. Чернігів: Академія Державної пенітенціарної служби. 2016. С.329-330.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Ребрик О.О., курсант 308 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Одним з найбільш проблемних питань фінансово-правового регулювання на сучасному етапі є відповідальність за порушення фінансового законодавства. Проблема фінансового законодавства викликає особливий інтерес через те, що на сучасному етапі фінансова система знаходиться в умовах інтенсивного розвитку. Адміністративну відповідальність виконує функцію гаранта дотримання приписів правових норм, реалізації суб'єктивних прав і виконання юридичних обов'язків учасниками правовідносин.

Розглядаючи проблему правової природи відповідальності за порушення фінансового законодавства, слід визначити її співвідношення з іншими видами юридичної відповідальності. Конституцією України (п. 22 ч. I ст. 92 Конституції) встановлено, що виключно законами України визначаються засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них. Крім того, негативним є те, що норми фінансового права не систематизовані.[1].

При цьому законодавець зазначає, що сплата такого штрафу не звільняє платника податків від адміністративної або кримінальної відповідальності або конфіскації таких товарів (продукції) або коштів відповідно до закону.

Останнє положення має особливе значення з урахуванням ч. 1 ст. 61 Конституції України: «ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення[2, с. 3]. Таким чином, у п. 17.1.9 ст. 17 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» законодавець безпосередньо відокремлює штрафні санкції (штраф) за порушення податкового законодавства від адміністративної відповідальності, а відповідальність за порушення податкового законодавства в такому випадку треба визнати елементом окремого виду юридичної відповідальності, а саме відповідальності за порушення фінансового законодавства.

Спільними для адміністративної та фінансово-правової відповідальності є такі ознаки, як спрощена процедура накладання стягнення, органи, що їх застосовують.

Норми адміністративного права можуть розглядатися як охоронні у фінансових відносинах, зокрема:

1.Порушення правил про валютні операції (незаконні скуповування, продаж, обмін, використання валютних цінностей як засобу платежу або як застави) (ст. 162 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП)). Згідно положень Декрету КМУ "Про систему валютного регулювання і валютного контролю", валютні цінності - це валюта України, іноземна валюта,

платіжні документи, що виражені в іноземній валюті. При цьому валюта України (гривня)- це грошові знаки у формі банкнот, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу; іноземна валюта - іноземні грошові знаки у формі банкнот, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу; операції, пов'язані з використанням валютних цінностей у міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності; операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей. Що ж до операцій обміну валютних цінностей, то згідно з Інструкцією про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затвердженою Постановою Правління Національного банку України від 12 грудня 2002 року №502, до валютно-обмінних операцій з іноземною валютою і дорожніми та іменними чеками віднесено:

1) купівлю у фізичних осіб- резидентів і нерезидентів готівкової іноземної валюти за готівкові гривні;

2) продаж фізичним особам - резидентам готівкової іноземної валюти за готівкову гривню; зворотний обмін фізичним особам-нерезидентам невикористаних готівкових гривень на готівкову іноземну валюту;

3) купівлю-продаж дорожніх чеків за готівкову іноземну валюту, а також купівлю-продаж дорожніх чеків за готівкові гривні;

4) конвертацію (обмін) готівкової іноземної валюти однієї іноземної держави на готівкову іноземну валюту іншої іноземної держави;

5) прийняття на інкасо банкнот іноземних держав та іменних чеків.

Валютно-обмінні операції для фізичних осіб (резидентів і нерезидентів) здійснюються касами банків (фінансових установ) і пунктами обміну валюти згідно з порядком, установленим зазначеною Інструкцією;

2. Ухилення від повернення виручки в іноземній валюті (ст. 162-1 КУпАП). Згідно статті 1 Декрету КМУ "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" під виручкою в іноземній валюті від реалізації на експорт товарів (робіт, послуг) слід розуміти: готівкові кошти в іноземних грошових знаках у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, які перебувають в обігу і є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу чи такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які введено в обіг; безготівкові кошти у грошових одиницях іноземних держав, що перебувають на рахунках або вносяться до банківських та інших кредитно-фінансових установ за межами України, банківські метали; платіжні документи та інші цінні папери, виражені в іноземній валюті або банківських металах;

3. Незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків (ст. 162-2 КУпАП) Положення про порядок надання індивідуальних ліцензій на відкриття юридичними особами - резидентами України рахунків в

іноземних банках, затверджене постановою Правління НБУ № 221 від 5 травня 1999 р.; Інструкція про переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів, інших банківських документів і платіжних карток через митний кордон України, затверджена постановою Правління НБ № 283 від 12 липня 2000 р.; Положення про порядок надання фізичним особам- резидентам Уккриши індивідуальних ліцензій на відкриття рахунків за межами України та розміщення на них валютних цінностей, затверджене постановою Правління НБ №431 від 2 листопада 2000 р.; Правила здійснення переказів іноземної валюти за межі України за дорученням фізичних осіб та одержання фізичними особами в Україні переказаної їм із-за кордону іноземної валюти, затверджені постановою Правління НБУ № 18 від 17 січня 2001 р.);

4. Розміщення цінних паперів без реєстрації їх випуску або порушення порядку здійснення емісії цінних паперів (ст. 163-1 КУпАП) Відповідно до статті 3 Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок" цінні папери - це документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що впливають із цих документів, іншим особам. Цінні папери за порядком їх розміщення (видачі) поділяються на емісійні та неемісійні. Емісійні цінні папери - цінні папери, що посвідчують однакові права їх власників у межах одного випуску стосовно особи, яка бере на себе відповідні зобов'язання (емітент). До емісійних цінних паперів належать: акції; облігації підприємств; облігації місцевих позик; державні облігації України; іпотечні сертифікати; іпотечні облігації; сертифікати фондів операцій з нерухомістю (сертифікати ФОН); інвестиційні сертифікати; казначейські зобов'язання України.

Цінні папери, що не належать згідно із цим Законом до емісійних цінних паперів, можуть бути визнані такими Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, якщо це не суперечить спеціальним законам про ці групи та/або види цінних паперів [3].

На мою думку, законодавцю потрібно систематизувати фінансові норми, так як під час кваліфікування зменшиться час пошуку тих чи ін. нормативно-правових актів та їх тлумачення.

Таким чином, на підставі викладеного слід зазначити, що відповідальність за порушення фінансового законодавства виступає як форма реалізації державно-владного примусу, що виникає у разі вчинення порушення приписів фінансово-правових норм і полягає у застосуванні спеціально уповноваженими державними органами до правопорушника передбачених законом санкцій.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. -Ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 р. // Там само. – 2001. – №37-38. -Ст. 189.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В СУЧАСНОМУ СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ

Суркова Т.М., студентка 3 курсу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: *Баранов С.О., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент*

Будь-яка діяльність реалізується на основі певних принципів, тобто основних, вихідних положень, додержання яких забезпечує узгодженість дій усіх її учасників, орієнтує їх на досягнення певного результату шляхом застосування найефективніших засобів і методів.

Недотримання визначених принципів призводить до непослідовності такої діяльності, неузгодженості в діях її учасників і, зрештою, не до тих результатів, досягнення яких було її основною метою. Зважаючи на це, принципи мають особливе значення у формуванні та функціонуванні системи адміністративних судів.

Принципи адміністративного судочинства (принципи здійснення правосуддя в адміністративних судах) – це керівні правила, вихідні ідеї, на яких ґрунтуються адміністративно-процесуальні норми та дотримання яких є обов'язковим при здійсненні адміністративного судочинства.

Питанням принципів адміністративного судочинства були присвячені публікації таких провідних науковців: В. Авер'янова, Н. Александрової, В. Базова, Н. Задираки, Р. Куйбіди, В. Матвійчука, О. Пасенюка, В. Перепелюк, В. Теліпка, І. Хар, В. Шишкіна та інших.

В адміністративному судочинстві, основним завданням якого є захист прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин, принципи посідають провідне місце. Вони є первинними нормами, що не ґрунтуються одна на одній, однак тісно та гармонійно взаємопов'язані.

Принципи виступають не лише як гарантії реалізації завдань адміністративного судочинства, але і як гарантії дотримання його процесуальної форми.

Як зазначають деякі науковці, основна функція таких принципів полягає в тому, щоб сприяти юридично правильному здійсненню прав і свобод громадян, а також виконанню обов'язків усіма учасниками процесу [1, с. 62].

З етимологічної точки зору, терміном «принцип» (від лат. *prīncipium* - основа, начало, засада) [2, с. 110] позначається керівна ідея; головне правило поведінки; вираз необхідності чи в певному аспекті закономірності окремих процесів об'єктивної дійсності.

Також «принципи» визначаються як особливості, покладені в основу створення чи здійснення чого-небудь, спосіб утворення чи здійснення чогось; переконання, норми, правила, якими керуються у житті, поведінці.

Щодо судового процесу, то принципи виступають найбільш загальними правилами поведінки визначеного характеру: вони прямо передбачені в законі; звернені до всіх учасників процесу; мають загальнообов'язковий характер; забезпечуються засобами державного примусу; мають правовий механізм реалізації.

Основне призначення принципів полягає в тому, що їх втілення в судочинство надає йому якості правосуддя, та, навпаки, їх ігнорування призводить до порушення права на судовий захист, а відтак - до неправосудності рішень суду. Відображаючись насамперед у нормах права, принципи адміністративного судочинства характеризують не тільки суть, а й зміст адміністративного судочинства, відображають не тільки його внутрішню побудову, статику, а і весь процес його та динаміку його застосування. Кожен принцип правосуддя виконує власну, чітко визначену роль в організації та діяльності адміністративних судів [3, с. 62].

Однак, з іншого боку, всі принципи судочинства взагалі та принципи адміністративного судочинства зокрема неможливо розглядати без урахування їхньої загальної єдності та взаємообумовленості. Вони діють не розрізнено, а в сукупності, тісно переплітаються та взаємодіють, переходять один в одного, впливають один з одного. Це обумовлено тим, що всі принципи об'єднані спільною метою - належна організація судових органів та їх діяльності, забезпечення захисту від будь-яких посягань на конституційний лад, політичну та економічну систему країни, права та свободи громадян й інші цінності.

У сукупності всі принципи утворюють чітку систему основних засад адміністративного судочинства, які не суперечать одна одній й після закріплення в чинному законодавстві оформлюються як явища правової реальності. Водночас у науковій літературі й досі відсутній єдиний підхід до системи принципів адміністративного судочинства.

Зокрема, більшість науковців намагається обґрунтувати застосування їх якомога більшої кількості. Дана точка зору була реалізована законодавцем під час оновлення у 2016 році змісту Кодексу адміністративного судочинства України(далі по тексту - КАСУ України) [4].

Розширення переліку принципів адміністративного судочинства дозволило підняти якість забезпечення процесуальних прав громадян та юридичних осіб привести їх у відповідність з вимогами норм Конституції та її принципів.

Перелік принципів, який раніше був закріплений в ст. 7 КАСУ України, наразі був виділений законодавцем в одній статті, а міститься у нормах окремих статей кодексу.

Законодавець розширив перелік спеціальних принципів адміністративного судочинства доповнивши їх такими принципами, як повне фіксування судового процесу технічними засобами, розумність строків розгляду справи у судах,

неприпустимість зловживання процесуальними правами, відшкодування судових витрат та інші [5].

Однак, окремі дослідники звертають увагу на наявність у КАС України принципів, що не були визначені законодавцем окремо, але які можна визначити в контексті інших його положень, а саме: ефективність судового захисту, всеохоплюючий судовий контроль, конституційний контроль, єдність правозастосування та ін[5].

Слід зазначити, що правозастосування у судовій практиці принципів викликає певні проблеми як організаційного, технічного так процесуального характеру.

Так наприклад, застосування в судовому процесі принципу гласності та відкритості, передбачає реалізацію можливості зйомки судового процесу на портативні технічні засоби особами, які є присутніми на судовому засіданні. Єдиною умовою її здійснення є отримання дозволу судді. Однак на практиці, судді доволі суб'єктивно трактують реалізацію цього принципу, займаючи у більшості випадків позицію заборони на проведення такої зйомки.

В той же час, на думку фахівців, єдиним винятком заборони можливості фіксації судового засідання учасниками процесу чи іншими присутніми у залі особами є факт ухвалення проведення закритого судового засідання. Тобто в усіх інших випадках дії таких осіб є правомірними.

Ще одним з принципів, реалізація якого має проблеми правозастосування – є принцип розумності строків розгляду справи.

КАС України у п. 11 ст. 4 під «розумним строком розуміє - найкоротший строк розгляду і вирішення адміністративної справи, достатній для надання своєчасного (без невинуватених зволікань) судового захисту порушених прав, свобод та інтересів у публічно-правових відносинах» [4].

Розумність строків як принцип здійснення судочинства останнім часом втрачає своє реальне застосування, зважаючи на об'єктивну завантаженість суддів та неможливість вчасно розглянути справи. Серед критеріїв оцінювання розумності строку розгляду справи, які визначені у рішеннях Європейського суду з прав людини, фахівці визначають наступні: складність справи, поведінка сторін та органів влади, їх представників, важливість для заявника предмета розгляду, затримки, пов'язані із необхідністю отримати експертні висновки, відсутність ключових свідків та ін.

На жаль, сьогодні у судовій практиці даний принцип інколи використовується для «затягування» процедури розгляду адміністративних справ. Судова адміністрація пояснює подібні негативні факти об'єктивними обставинами такими як: «перевантаженість» суддів справами, в наслідок некомплекту судівського корпусу у більшості судових органів країни. Однак, на нашу думку, порушення цього принципу, шляхом суб'єктивного затягування розгляду судової справи, повинно бути підставою для проведення негайних службових розслідувань судовими адміністраціями, а держава зобов'язана нести матеріальну відповідальність за неправомірні дії уповноважених осіб.

Слід відзначити, щов ст. 2 оновленого КАСУ України, була сформульована мета адміністративного судочинства – ефективний захист прав та

свобод приватних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень. Ця норма визначила зміст ще одного принципу адміністративного судочинства - ефективності судової системи та правосуддя, який включає в себе три основоположні елементи: реальний захист прав, мінімальні затрати часу та коштів. Саме за цими трьома критеріями на нашу думку, можна визначити, чи є судова система в Україні ефективною.

У підсумку, можна стверджувати, що належне правозастосування усього переліку принципів, які були викладені законодавцем у змісті окремих норм КАС України, дозволять більш якісно забезпечувати захист прав та законних інтересів суб'єктів адміністративного судового процесу та покращити загальний рівень судочинства.

Література

1. Ковалів М. В. Адміністративне судочинство: навч. посібник / М. В. Ковалів, М. Т. Гаврильців, І. Б. Стахура. - Львів: ЛьвДУВС, 2014. - 596 с.
2. Шемшученко Ю. С. Принцип / Ю. С. Шемшученко // Юридична енциклопедія: у 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін.; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - К.: Укр. енцикл., 2003. - Т. 5. - С. 110-111.
3. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів: монографія / О. В. Константий, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – К.: Істина, 2015. – 544 с.
4. Кодекс адміністративного судочинства від 06.07.2005 № 2747-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 03.10.2019).
5. Новий Кодекс адміністративного судочинства: позиція суддів Верховного Суду з проблемних питань. URL: <https://www.ukrainepravo.com/judicial> (дата звернення: 03.10.2019)]

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Топали Ю.В., курсант 203 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Коропатов О.М., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Важливість і масштабність завдань з охорони життя і здоров'я, прав та інтересів громадян, відповідно до ст. 3 Конституції України, реформування адміністративного законодавства, а також поширеність адміністративних проступків, їхня структура, причини й динаміка зумовлюють необхідність предметного дослідження інституту адміністративної відповідальності, зокрема специфіки відповідальності військовослужбовців [1].

Важливої уваги заслуговує статус військовослужбовців як суб'єктів адміністративної відповідальності. На військовослужбовців покладено важливе завдання оборони держави, тому і підвищенні вимоги ставлять до цієї категорії

службовців. Актуальною залишається проблема притягнення військовослужбовців за вчинення адміністративних правопорушень на території проведення Операції об'єднаних сил. Рівень суспільної небезпеки та шкідливих наслідків негативно впливає на стан військової дисципліни, що, своєю чергою, відображається на боєготовності та боєздатності військових підрозділів і частин Збройних Сил України та прирівняних до них військових формувань.

Серед примусових заходів, спрямованих на зміцнення законності і правопорядку у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях законодавством України передбачено адміністративну відповідальність за військові адміністративні правопорушення.

Адміністративна відповідальність військовослужбовців - це форма юридичної відповідальності за правопорушення, яке не пов'язане з виконанням службових обов'язків військовослужбовцями та не є кримінально караним. Вона розповсюджується також на військовозобов'язаних у період проходження ними військових зборів. Адміністративні стягнення накладаються органами Національної поліції України, державними інспекціями, виконавчими комітетами, адміністративними комісіями, судами [2].

У пункті 45 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України вказано: «За вчинення адміністративних правопорушень військовослужбовці несуть дисциплінарну відповідальність за цим Статутом, за винятком випадків, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення». Це не є доречним, оскільки статутом не передбачається перелік адміністративних правопорушень. Пункт 75 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України передбачає, що начальники гарнізонів, старші морські начальники та начальники органів управління Військової служби правопорядку Збройних Сил України в гарнізонах мають право накладати дисциплінарні стягнення на військовослужбовців у таких випадках [3]:

а) правопорушення пов'язане з порушенням правил гарнізонної або вартової служби;

б) порушення публічного порядку або військової дисципліни вчинене за межами розташування військової частини;

в) правопорушення вчинене під час перебування у відпустці, відрядженні, на лікуванні, на гауптвахті Служби правопорядку.

Отже, єдиною фактичною підставою притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності є вчинення ними адміністративного проступку.

На сьогодні масовий характер мають випадки грубого порушення військової дисципліни. Зокрема, набуло поширення вживання алкогольних напоїв у місцях розташування бойових підрозділів і районах проведення антитерористичної операції військовослужбовцями Збройних Сил України, які призвані під час часткової мобілізації. Така ситуація негативно впливає на обороноздатність держави й авторитет Збройних Сил України. Тому, з метою посилення відповідальності військовослужбовців за порушення військової дисципліни, для забезпечення правопорядку та військової дисципліни у Збройних Силах України, був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності

військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період» [4].

В 2015 році КУпАП уперше запроваджено адміністративну відповідальність за вчинення військових адміністративних правопорушень. Зокрема, запроваджено відповідальність за відмову від виконання наказу або інших законних вимог командира (начальника), самовільне залишення військової частини або місця служби, необережне знищення або пошкодження військового майна, зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем, перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень, недбале ставлення до військової служби, бездіяльність військової влади, порушення правил несення бойового чергування, порушення правил несення прикордонної служби, порушення правил поведження зі зброєю, а також речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення, розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв військовослужбовцями. Також унесеною зміни щодо процесуального оформлення вчинення військових адміністративних правопорушень: так, командирам (начальникам) військових частин надано право складати адміністративні протоколи. Військовослужбовці за вчинення військових адміністративних правопорушень несуть відповідальність, передбачену главою 13-Б КУпАП, за умови, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Стаття 24 КУпАП установлює систему стягнень за вчинення адміністративних правопорушень [5]. Однак не всі з передбачених цією статтею адміністративних стягнень можуть застосовуватися до військовослужбовців, а саме: громадські роботи, виправні роботи, суспільно-корисні роботи, штрафні бали, адміністративний арешт та видворення за межі України; а до військовослужбовців строкової служби - водіїв транспортних засобів Збройних Сил України або інших утворених відповідно до законів України військових формувань у разі порушення правил дорожнього руху, крім того, - штраф.

Поряд із цим, згідно зі змінами до чинного законодавства, до військовослужбовців за вчинення військових адміністративних правопорушень може бути застосовано такий вид стягнення, як арешт з утриманням на гауптвахті. Відповідно до ст. 32-1 КУпАП, «арешт з утриманням на гауптвахті встановлюється і застосовується лише у виключних випадках за окремі види військових адміністративних правопорушень на строк до десяти діб. Арешт з утриманням на гауптвахті призначається районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею). Арешт з утриманням на гауптвахті не може застосовуватися до військовослужбовців жінок».

Це покарання відбувається на гауптвахтах Служби правопорядку в спеціальних приміщеннях, які обладнано в органах управління Служби правопорядку з метою виконання покарання для військовослужбовців- чоловіків.

З наведеного насамперед вбачається, що адміністративна відповідальність настає за порушення, які не стосуються службової діяльності, а дисциплінарна відповідальність - за порушення, пов'язані з виконанням службових обов'язків.

Вирішення всіх проблем, пов'язаних із застосуванням відповідальності за адміністративне правопорушення, можливе лише у випадку прийняти нового Кодексу про адміністративні проступки, оскільки внесення змін до чинного Кодексу про адміністративні правопорушення не вважається за доцільне. Новий Кодекс про адміністративні проступки повинен закріпити нові концептуальні положення щодо адміністративної відповідальності.

Література

1. Конституція України . Сайт Верховної Ради України.
Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/%20254%D0%BA/96>
2. Военный энциклопедический словарь. 2007. - 1024 с.
3. Закон України «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України». [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14>.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-19>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Усата Г.О., курсант 308 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Денисова А.В., завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Сфера бюджетних правовідносин є найбільш значимою серед основних сфер економічної діяльності будь-якої правової демократичної держави. Чітко налагоджений механізм функціонування бюджетної системи дозволяє централізувати кошти й здійснювати єдину фінансову політику на території всієї країни з метою ефективного рішення найважливіших економічних і соціальних завдань[1].

Державний бюджет України є невід'ємним атрибутом, основним централізованим фондом її коштів, що забезпечує соціально-економічний розвиток суспільства і відіграє надзвичайну роль у матеріальному забезпеченні функціонування держави. Правопорушення, що вчиняються у бюджетній сфері, негативно впливають на все суспільство та інтереси кожної особи.

Нормативно-правове регулювання бюджетної сфери останнім часом відзначається динамічністю змін. Нестабільність законодавства впливає й на правозастосовні аспекти юридичної відповідальності за правопорушення у бюджетній сфері. Прийняття нового БК України закріпило новий підхід у питанні

визначення нормативних підстав адміністративної відповідальності за правопорушення у бюджетній сфері і обумовило внесення до КУпАП відповідних змін у частині відповідальності за порушення бюджетного законодавства[2].

Питання про порушення бюджетного законодавства та адміністративну відповідальність притягають увагу вчених-правників, оскільки вони вчиняються фактично на кожній стадії бюджетного процесу. Визначеній темі приділяли увагу такі дослідники, як Ю.А. Ровинський, Л.А. Савченко, В.М. Горшенева, О.Ю. Грачова, А.Е. Лунева, С.М. Малєїна, І.Б. Шахова, О.В. Шеховцева та інші. Їхні ідеї стали теоретичною базою у сучасній українській правничій науці, але деякі аспекти та положення досліджень є дискусійними і потребують додаткової уваги.

Порушенням бюджетного законодавства, за яке передбачена адміністративна відповідальність, визнається діяння лише при винній поведінці суб'єктів бюджетного процесу. Вина даних суб'єктів полягає в психічному відношенні суб'єкта адміністративного правопорушення у бюджетній сфері до своєї протиправної поведінки. Порушенням бюджетного законодавства є діяння, в якому воля суб'єктів не співпадає з волею держави, оскільки правопорушник нехтує інтересами суспільства та допускає заподіяння соціальної шкоди [3].

Підставами практичної реалізації адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства, є ті об'єктивні чинники, що розкривають умови і момент виникнення адміністративної відповідальності конкретної особи, які складаються з трьох складових: нормативної, фактичної та процесуальної, єдність яких забезпечує можливість застосовування до особи, яка вчинила правопорушення відповідних заходів впливу.

Ефективність правозастосовної діяльності щодо адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства визначається насамперед тим, наскільки грамотно сконструйовані з точки зору юридичної техніки правові норми, які підлягають застосуванню. Особливо це стосується охоронних норм, вони є опорою законності у суспільстві. Застосування зазначених норми повинні бути зрозуміло сформульовані ознаки правопорушення - чи не можуть вони трактуватись двозначно, - чи не створюють труднощів у юридичній кваліфікації діяння [4].

Фактичною підставою адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства є наявність всіх, передбачених законом ознак для її виникнення - протиправності, винності дій чи бездіяльності, які посягають зокрема на встановлений порядок управління у бюджетній сфері і за який законом передбачено адміністративну відповідальність.

Процесуальною підставою адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства є процедура накладення конкретного стягнення за конкретне адміністративне правопорушення за наявності правозастосовного акту, в якому міститься рішення компетентного органу про застосування заходів юридичної відповідальності. Особливістю процесуальної підстави у адміністративно-правовому провадженні за порушення бюджетного законодавства є обов'язковість складання протоколу про правопорушення у бюджетній сфері.

Особливістю відповідальності за бюджетні правопорушення в Німеччині є те, що Основний закон оперує досить короткими формулюваннями, а з питань процедури застосовується Конституційний Суд ФРН. Такий спосіб (тобто за допомогою тлумачення Конституційним Судом України або Вищим адміністративним судом України) доцільно застосовувати і в Україні, враховуючи, що перелік бюджетних правопорушень є відкритим [5].

«Адміністративна відповідальність за порушення бюджетного законодавства» - є об'єктивною правовою категорією, що полягає в застосуванні до порушників бюджетного законодавства заходів адміністративно-примусового характеру. Дана відповідальність відповідає ознакам, властивим юридичній відповідальності, а саме: - настає за порушення норм права; - в заходах відповідальності виражена правова оцінка діяння від імені держави; - регулюється нормами права; - тягне за собою застосування до порушника правопорядку заходів державного примусу; - є механізмом охорони правопорядку, а саме дотримання фінансової дисципліни; - притягнення до відповідальності здійснюється лише в разі доведеності факту вчинення правопорушення; - реалізується в процесуальних формах.

Узагальнюючи вищевикладене, можна дійти висновку про те, що бюджетну діяльність як об'єкт адміністративного правопорушення необхідно розглядати як діяльність суб'єктів бюджетного процесу на стадії виконання державного бюджету України. Необхідно в Главі 12 КУпАП виокремити підрозділ з назвою: «Порушення бюджетного законодавства на стадії виконання державного бюджету», що дасть змогу чітко виокремити родовий об'єкт адміністративного проступку, що посягає на бюджетну систему і відповідно дозволяє чітко розуміти безпосередній об'єкт конкретних складів правопорушень. Кожне з зазначених у БК України складів порушень викласти у нормах КУпАП окремо, оскільки суспільна небезпечність їх є різною. Прогалини законодавства породжують певні складності в правозастосовчій практиці й вимагають від законодавців термінового внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення інституту відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Тому вирішення завдань вдосконалення інституту адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства на законодавчому рівні не може бути ефективно здійснено без розробки його теоретичної концепції.

Література

1. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс : підруч. О. П. Орлюк . – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 808 с.
2. Воронова Л. К. Фінансове право України: підручник Л. К. Воронова. – К.: Прецедент; 2006. – 448 с.
3. Финансовое право: учебник / Отв. ред. и авт. предисл. проф. С. В. Запольский. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Юридическая фирма «Контракт»: Болтере Клувер, 2011. – 792 с.
4. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: Навч. посібник Ю.В. Пасічник. – К.: Знання, 2008. – 670 с.

5. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підруч. В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

КОРУПЦІЙНІ ДІЇ В УКРАЇНІ СТОСОВНО РОЗМІЩЕННЯ СТАВОК НА СПОРТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З МАНІПУЛЮВАННЯМ ОФІЦІЙНИМ СПОРТИВНИМ ЗМАГАННЯМ

Фархадов Р.В., курсант 203 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Коропатов О.М., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

На даний час Україна переживає важливий та складний етап у своєму розвитку. На цьому шляху до створення держави європейського рівня потрібно вирішити значну кількість проблем соціального, економічного та правового характеру. Однією із головних завад до формування України як європейської держави, насамперед, є корупція. Це негативне явище проникло майже в усі сфери суспільного життя.

Для більш ефективної протидії корупції було прийнято на законодавчому рівні низку законів: «Про запобігання корупції», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про засади державної антикорупційної політики України», «Про прокуратуру» тощо. На підставі цих нормативних актів було здійснено акцент на створення дієвого механізму протидії корупції та спеціальних органів, спектр завдань яких полягає у всебічному аналізі причин цього явища, здійсненню кримінального провадження та притягнення винних осіб до відповідальності. Нажаль, корупція торкнулася всіх сфер суспільного життя, і не минула культуру, мистецтво та спорт, в якому корупція знайшла відображення в ставках та маніпулюванням самою офіційною грою. Для питань протидії корупції в цьому напрямку був прийнятий закон України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань», а також у 2015 році було введено нову норму до Кодексу України про адміністративні правопорушення – стаття 172⁹⁻¹ «Порушення заборони розміщення ставок на спорт пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням».

Ця стаття передбачає відповідно тільки участь спеціальних суб'єктів правопорушення, які «зазначені в частині другій статті 17 Закону України "Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань"» [1]. Це «Спортсмени, особи допоміжного спортивного персоналу, які беруть участь у спортивному змаганні, посадові особи у сфері спорту» [2].

Відповідно до суб'єктивної сторони цього правопорушення саме умисний вплив цих суб'єктів на хід змагання шляхом зловживання своїми повноваженнями, відповідно до посади, може приносити їм неправомірну вигоду у формі грошових коштів.

Об'єктом даного правопорушення є- суспільні відносини у сфері заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням на які посягають конкретні дії спеціальних суб'єктів.

Об'єктивна сторона - виражається тільки у формі дії, так як ознаки бездіяльності в диспозиції цієї статті не проявляються та не мають навіть сенсу у самому змісті. Відповідно до статті активними діями особи, що призводять до правопорушення та за які настає санкція є:

1) порушення заборони розміщення ставок на спорт заінтересованими сторонами офіційного спортивного змагання, в якому вони беруть участь, з одержанням за це неправомірної вигоди в розмірі, що не перевищує двадцяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб;

2) аналогічна дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті» [1].

За вчинення дій передбачених частиною першою на особу накладають адміністративні стягнення у вигляді «штрафу від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією грошей, одержаних внаслідок адміністративного правопорушення» [1]; а частиною другою передбачена санкція у вигляді штрафу «від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією грошей, одержаних внаслідок адміністративного правопорушення, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік» [1]. Таким чином, на законодавчому рівні адміністративну відповідальність за корупцію в спорті.

До 2015 року засоби масової інформації сповіщали про факти вчинення правопорушень щодо маніпулювання ставками на спорт, але відповідальність за ці дії не була передбачена. Керівництво Федерації футболу України та громадські організації підняли цю тему на державний рівень, що призвело до прийняття нормативно-правових актів і внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо врегулювання спортивного життя в державі. Саме ці закони дають перші зародки нової антикорупційної системи України і в подальшому, якщо влада буде активно сприяти її розвитку шляхом створенням нормальних умов - вона зможе забезпечити її ефективну роботу в сфері запобігання та протидії корупції.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. С.:ТОВ«ВВП НОТІС», 2019. 312 с.
2. Закон України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» [Електронний ресурс]. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 51, ст.472. Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-19#n39>.

ПРАВА ГРОМАДЯН НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чорна Д.Р., курсант 201 навчального взводу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Ізбаши К.С., старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції

Кожна людина має право на вільне вираження свого погляду, і це право включає свободу пошуку, отримання і поширення будь-якої інформації незалежно від державних кордонів усно, письмово чи за допомогою друку або художніх форм вираження чи іншими способами на свій вибір. Вказані права передбачені у Загальній декларації прав людини та Міжнародному пакті про громадянські та політичні права [1, 3].

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод закріпила не лише право на свободу вираження поглядів, а й право одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів [2].

Конвенція Ради Європи гарантує як фізичним, так і юридичним особам право на доступ до офіційних документів, що є у володінні публічних органів. До переліку публічних органів включено центральний уряд та адміністрацію на національному, регіональному і місцевому рівнях, законодавчі органи та судову владу при здійсненні управлінських функцій, а також фізичних чи юридичних осіб, тобто суб'єктів приватного права, але виключно при здійсненні ними управлінських функцій у разі делегування таких повноважень з боку владних суб'єктів [2].

Необхідно наголосити, що згідно з Конвенцією Ради Європи під офіційними документами слід розуміти будь-яку інформацію, зафіксовану в будь-якій формі, сформовану, отриману чи таку, що знаходиться у розпорядженні органів державної влади.

Основою правового регулювання права на інформацію в Україні є Конституція України, конституційні гарантії таких прав закріплено у ст. ст. 32, 34, 40 та 50. У зв'язку з прийняттям Основного Закону стало важливим кроком впровадження кращих міжнародних демократичних стандартів у розвиток інформаційної сфери. Так, у ст. 34 Конституції закріплено право кожного вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір [4]. Ця норма повною мірою відповідає положенням Загальної декларації прав людини, Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права і багатьом іншим міжнародним документам.

Одним із важливих елементів реалізації права громадянина на інформацію є право доступу до публічної інформації. Це право виступає елементом права на інформацію, тому їх не можна ототожнювати. Право на інформацію є більш широким, складається з цілого ряду прав і полягає в свободі слова та праві

збирати, зберігати та поширювати інформацію, в той час як право на доступ до публічної інформації — можливість отримання інформації. Сьогодні правове забезпечення права людини та громадянина на доступ до публічної інформації виступає важливою гарантією побудови демократичного суспільства.

Забезпечення права на доступ до публічної інформації передбачає наявність системи нормативно-правових актів міжнародного та національного значення [6, с. 82].

Основним правом громадянина України в інформаційній сфері є право на інформацію, що регламентується сукупністю положень певних нормативно-правових актів, серед яких Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Цивільний кодекс України, Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення», «Про державну таємницю», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» тощо.

На сьогодні правове регулювання запиту на інформацію здійснюється відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» [5]. Відповідно до нього, запитом на інформацію є прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні. При цьому, публічна інформація — це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації [5].

Закон «Про доступ до публічної інформації» передбачає, що запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту. Запит на інформацію може бути або індивідуальним, або ж колективним і подається в різних формах: усній, письмовій чи іншій (наприклад, поштою, факсом, телефоном, електронною поштою), на вибір запитувача.

На рівні законодавчого регулювання закріплено, що інформаційний запит має містити певні реквізити, до яких віднесені наступні: 1) ім'я (найменування) запитувача, поштова адреса або адреса електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є; 2) загальний опис інформації або вид, назва, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо; 3) підпис і дата за умови подання запиту в письмовій формі.

Аналіз правових положень, що регламентують питання щодо інформаційного запиту, дає можливість виділити характерні ознаки, притаманні запиту на інформацію, а саме: має містити певні реквізити, визначені нормами законодавства про доступ до публічної інформації; має відповідного адресата — розпорядника інформації, яка знаходиться у його володінні; форма викладення може бути усною чи письмовою; може бути поданий від імені однієї особи

(індивідуальний інформаційний запит) або декількома особами (колективний інформаційний запит); має визначені законом строки розгляду.

Крім того, законодавством встановлені строки надання відповіді на запити. Так, розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту. Якщо ж запит стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту, але клопотання про термінове опрацювання запиту має бути обґрунтованим. Строк надання інформації на запит може бути продовжений розпорядником до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження, якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних. Про продовження строку розпорядник інформації повідомляє запитувача в письмовій формі не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту.

Важливою гарантією реалізації права на доступ до публічної інформації за інформаційним запитом є безоплатний характер її надання. Якщо ж задоволення запиту на інформацію передбачає виготовлення копій документів обсягом більш як 10 сторінок, запитувач повинен відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк. При наданні особі інформації про себе та інформації, що становить суспільний інтерес, плата за копіювання та друк не стягується.

Відповідно до Роз'яснення Міністерства юстиції України «Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи», розпорядник інформації в певних випадках має право відмовити в задоволенні запиту. Такими випадками можуть бути наступні: 1) коли розпорядник інформації не володіє запитуваною інформацією і не зобов'язаний відповідно до його компетенції, передбаченої законодавством, володіти такою інформацією; 2) коли запитувана інформація належить до категорії інформації з обмеженим доступом; 3) коли особа, яка подала запит на інформацію, не оплатила фактичні витрати, пов'язані з копіюванням або друком; 4) коли запитувачем не дотримуються вимоги до запиту на інформацію.

У відмові в задоволенні запиту на інформацію має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові та посаду особи, відповідальної за розгляд інформаційного запиту, дату відмови, мотивовану підставу відмови, порядок оскарження відмови та підпис. Відмова в задоволенні запиту на інформацію надається в письмовий форми.

Однак, якщо розпорядник інформації не володіє запитуваною інформацією, але йому за статусом або характером діяльності відомо або має бути відомо, хто нею володіє, він зобов'язаний направити цей запит належному розпоряднику з одночасним повідомленням про це запитувача. У такому випадку відлік строку розгляду запиту на інформацію починається з дня отримання запиту належним розпорядником.

Таким чином, проведений аналіз положень чинного законодавства свідчить про те, що реалізація права громадянина на доступ до публічної інформації є

одним із способів одержання інформації від органів державної влади та місцевого самоврядування. При цьому, зміст права громадян на одержання інформації складається з цілого ряду прав, серед яких право на: доступ до офіційних документів, інформаційних ресурсів та систем (передбачає можливість отримання інформацію через засоби масової інформації, з інформаційних стендів, через глобальну мережу Інтернет, яка розміщена на офіційних веб-сайтах та на єдиному державному веб-порталі відкритих даних), право здійснювати запити, адресовані органам влади, а також знайомитися і отримувати від органів державної влади та органів місцевого самоврядування інформацію про їх діяльність.

Література

1. Загальна декларація прав людини: прийн. і прогол. резолюцією Генеральної Асамблеї від 10.12.1948 р. № 995_015. URL http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 15.10.2019).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : ратифіковано Законом України від 17 липн. 1997 р. № 475/97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 15.10.2019).
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права : ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19 жовт. 1973 р. № 2148-08. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 15.10.2019).
4. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР> (дата звернення: 15.10.2019).
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січн. 2011 р. № 2939–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення: 15.10.2019).
6. Маштак К. Нормативно-правове регулювання забезпечення права на доступ до публічної інформації: проблеми та шляхи вдосконалення. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 4. С. 81–84.

ІНВАЗІЙНІ ВИДИ РОСЛИН ЯК ПОТЕНЦІЙНА ЗАГРОЗА ЕКОЛОГІЧНИЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ (ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Шпак М.О., курсант 4 курсу Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Андрієнко І.С., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» одним з основних завдань законодавства про охорону навколишнього природного середовища є збереження природних ресурсів, а також забезпечення екологічної безпеки [1]. Як вид біологічного забруднення розглядають розповсюдження інвазійних видів рослин, що можуть загрожувати екобезпеці країни. Інвазійні види, витісняючи природні види, трансформують цілі екосистеми та роблять їх бідними на біорізноманіття. Значна частина є видами-

трансформерами, вони своєю життєдіяльністю змінюють умови довкілля, а також витісняють один чи два природні конкуренти, деякі з них мають здатність змінювати хімічний склад ґрунту.

Дана проблематика є досить значущою, оскільки має руйнівні наслідки для цілої екосистеми. Оскільки ця тема стала досить актуальною та поширеною, про неї вже неодноразово вели мову фахівці інших наукових сфер, зокрема, вчені у галузях біології, екології, медицини та сільського господарства [2]. Незважаючи на це, національне законодавство досі ще не містить такого терміну, як «інвазійні рослини». Тому й відповідно правове забезпечення у цій сфері поки ще повністю відсутнє.

Для початку потрібно розібратися, що таке інвазійні види і що до них належить. З огляду на історичний аспект, у певні часи територію нашої країни цілоспрямовано чи випадково було завезені інші види рослин і тварин. Тут вони пристосовувалися до нових умов. Такі види називаються чужорідними (аллохтонними, інтродукованими). Деякі з них на стільки добре почувають себе, що активно розмножуються, захоплюють нові території та витісняють аборигенні види (види, що виникли або з давніх часів живуть на даній території, часто реліктові). Їх і називають інвазійними. На територіях, де панують інтродуценти, спостерігається значно менше видове різноманіття, ніж у природних екосистемах. Існує дуже багато гіпотез того, чому види проявляють свій інвазійний потенціал в тих чи інших умовах [3, с. 85].

В Україні найрозповсюдженішими прикладами інвазійних рослин є: амброзія, маслинка вузьколиста, клен американський, золотарник канадський, борщівник, дуб червоний, ваточник сирійський.

У Законі України «Про карантин рослин» існує лише поняття «шкідливий організм», який визначається як будь-який вид, штам або біотип рослин, тварин, патогенний агент, шкідливий для рослин чи продуктів рослинного походження, у тому числі комахи, кліщі, грибки, бактерії, віруси, нематоди та бур'яни. Крім того, даний Закон передбачає визначення поняття «карантин рослин» - це система заходів, спрямованих на запобігання занесенню та/або поширенню регульованих шкідливих організмів або забезпечення контролю за ними (локалізації) [4].

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин, готує перелік регульованих шкідливих організмів, який включає: карантинні організми, відсутні в Україні; карантинні організми, обмежено поширені в Україні; регульовані некарантинні шкідливі організми (ст. 25 Закону України «Про карантин рослин») [4]. Наказом Міністерства аграрної політики України № 716 від 29.11.2006 р. затверджено Перелік регульованих шкідливих організмів [5].

Аналізуючи Регіональну доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2017 році для даної території проблема збереження біорізноманіття вкрай складна та актуальна. Це обумовлено низкою особливостей місцевості, насамперед таких, як незначна площа природних біотопів, швидкі темпи їх трансформації та деградації, зростаючий рівень рекреаційного навантаження, недостатня забезпеченість охороною природних

територій, недосконала законодавча база, яка не враховує специфіку місцевих екологічних умов.

Основними причинами збіднення біорізноманіття в Одеській області є антропогенні чинники: забруднення природного середовища; денатуралізація природних ландшафтів; деастрованість природних і створення техногенних ландшафтів; монокультурні способи ведення лісового та сільського господарства [6].

Охорона і збереження біологічного та ландшафтного різноманіття є одним з основних пріоритетів природоохоронної політики області. Для підтримання загального екологічного балансу, збереження найбільш цінних природних комплексів, різноманітності ландшафтів і генофонду рослинного й тваринного світу Одеської області протягом 2017 року проведено комплекс природоохоронних заходів.

На основі вище зазначено, можна вести мову про неналежне правове забезпечення поводження не лише з інвазійними видами рослин з Переліку, а й з тими, які не занесені до нього, серед яких, наприклад, варто назвати різні види пістії тілорізовидної (*Pistia stratiotes*) та інші види фітопланктонів. В результаті чого у нас на сьогодні постає необхідність розробки нових, більш ефективних заходів боротьби з цими «рослинними агресорами».

У Національній доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році передбачено наступні заходи, спрямовані на забезпечення контролю та зменшення загроз з боку інвазійних рослин: 1) створити певну Національну стратегію контролю неаборигенних організмів; 2) започаткування спеціального інформаційного центру при центральному органі виконавчої влади, що відповідає б на питання екологічної політики; 3) розробка державних програм із моніторингу неаборигенних видів та виконання державних замовлень на наукові дослідження адвентивних рослин, у першу чергу інвазійних, для забезпечення їх інвентаризації, вивчення стану та динаміки популяцій в конкретних екосистемах залежно від дії окремих факторів тощо; 4) проведення економічної оцінки шкідливості адвентивних, у т. ч. інвазійних видів рослин; 5) оцінка природних територій на предмет засміченості видами з високою інвазійною спроможністю [3, с. 112].

Досить цікавим і корисним було б врахування досвіду інших зарубіжних країн. Так, наприклад, у Республіці Білорусь діє Постанова Міністерства природних ресурсів і охорони навколишнього середовища Республіки Білорусь від 10.01.2009 року № 2 «О некоторых вопросах регулирования распространения и численности видов дикорастущих растений». Ця Постанова передбачає наступні заходи: 1) проведення Національною академією наук польових досліджень об'єктів рослинного світу в межах земельної ділянки чи водного об'єкта, що має на меті виявлення місць зростання, установлення розміру площі і рівня загрози рослин, які належать до шкідливих; 2) регулярне знищення цих видів дикорослих рослин методами значеними районним планом; 3) проведення через засоби масової інформації роз'яснювальної роботи з населенням про необхідність своєчасного знищення таких дикорослих рослин; вжиття інших

заходів, які допомагають контролювати поширення й чисельності видів дикорослих рослин [7, с. 82].

Отже, на нашу думку, серед невідкладних заходів, до яких необхідно якнайшвидше вдатися, врегулювавши на законодавчому рівні, належать: 1) щорічне оновлення Переліку регульованих шкідливих організмів; 2) проведення через засоби масової інформації роз'яснювальної (просвітницької) роботи з населенням про доцільність і нагальність своєчасного знищення таких дикорослих рослин; 3) законодавче закріплення поняття «інвазійні рослини», чіткий перелік різновидів даних рослин та відповідно розроблення загальнодержавної комплексної програми щодо боротьби зі шкідливими видами рослин; 4) встановлення можливих видів відповідальності користувачів земельних ділянок або водних об'єктів, які не запобігають поширенню шкідливих організмів.

Література

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 08.10.1991 р. № 1264-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991 р., № 41, стаття 546.

2. Курзова В. В. Еколого-правове регулювання карантину рослин : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук.: 12.00.06 . Київ, 2009.20 с.

3. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році. *М-во екології та природних ресурсів України*. Київ. 2017. С -350 с.

4. Про карантин рослин: Закон України № 3348-XII від 30.06.1993. *Відомості Верховної Ради України*. 1993, № 34, ст.352.

5. Про затвердження Переліку регульованих шкідливих організмів: Наказ Міністерство аграрної політики України від 25.12.2006 р. №716. *Офіційний вісник України офіційне видання*. 2006 р., № 50, стор. 209, стаття 3350, код акта 38149/2006.

6. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2017 році. Одеса. 2018. URL: <https://menr.gov.ua/files/docs/Reg.report/2017/%D0%D0%BF.pdf>

7. Іващенко О. О. Європейська політика щодо інвазійних чужорідних видів рослин та перспективи її запровадження в Україні. *Наукові праці Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків*. 2014. Вин. 20. С. 46-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpicb_2014_2010 .

8. О некоторых вопросах регулирования распространения численности видов дикорастущих растений : постановление М-ва природ, ресурсов и охраны окруж. среды Республики Беларусь от 10.01.2009 г., № 2. *Нац. реестр прав, актов Респ.* Беларусь. 2009. № 69. С. 94-98.

ЗМІСТ	
Аброськін В.В. ВСТУПНЕ СЛОВО	3
Денисова А.В. ЗАПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДОГОВОРІВ ЯК ПРАВОВУ ФОРМУ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	4
Ярмакі Х.П. ЕВОЛЮЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	6
Гаращук В.М. ІНФОРМОВАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ — ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	9
Ковалів М.В. ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	11
Легеза Є.О. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛУЖБОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ	13
Медведев С.В. ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ЩОДО ЗАЛУЧАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	15
Яцковина В.В. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ	18
Баранов С.О. ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПРОФІЛАКТИКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДЕЛІКТІВ	20
Берендєєва А.І. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦІЄЮ ПРАВА ГРОМАДЯН НА МИРНІ ЗБОРИ	24

Висоцький В. М. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ	28
Веселова Л.Ю. ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРНЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ	30
Волокітенко О.М. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	32
Ганьба О.Б. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ У СФЕРІ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	36
Гомон Д.О. АКРЕДИТАЦІЯ ЯК ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	38
Доценко О.С. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ	40
Дручек О.В. ДО ПИТАННЯ ПРО ДЕТЕРМІНАНТИ ДЕЛІКТНОЇ ПОВЕДІНКИ	44
Єсімов С. С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У КОНТЕКСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	47
Жогов В.С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ВИРАЖЕНИХ У ЦИФРОВІЙ ФОРМІ	49
Ігнатченко І.Г. МОНІТОРИНГ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	51
Ковальова О.В. РОЛЬ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ В ГРОМАДІ В ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ	53

Коропатов О.М. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ В УКРАЇНІ	57
Косаревська О.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ	59
Кузніченко О.В., Пелюх Р.Р. ЩОДО РОЛІ ПРОФСПЛОК В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	61
Кушнір І.П. ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ У ФУНКЦІЯХ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ	64
Маковій В.П. РОЗУМНІСТЬ, ДОБРОСОВІСНІСТЬ ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК МІЖГАЛУЗЕВИЙ ПРИНЦИП ПРАВА	65
Мукоїда Р.В. РЕФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ, ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ	69
Плужнік О.І., Устинов С.С. СУДОВА ПРАКТИКА ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО КАРАНОГО ХУЛІГАНСТВА ВІД ДРІБНОГО ХУЛІГАНСТВА	72
Середницька І.А. АНАЛІЗ ЗАХОДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ВПЛИВУ: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПУБЛІЧНО АБО В ІНШІЙ ФОРМІ ПОПРОСИТИ ВИБАЧЕННЯ У ПОТЕРПІЛОГО	76
Сірко В.С., Поліщук Д.Г. РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МВС	77
Томіна В.Ю. АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ПІД ЧАС ВЗАЄМОДІЇ З ПОЛІЦІЄЮ.	80
Царенко С.І., Царенко О.М. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»	83

Буличов Є.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЩОДО ПРОЦЕДУРИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ	84
Ішханян А.Р. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	86
Каракой Н.М. ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ	88
Коліуш О.Л. ПРИНЦИП ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПІД ЧАС НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ	90
Моїсеєнко О.Г. ПРОБЛЕМИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	91
Тимошенко Л.В. ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	94
Горносталь А.В. ГРОМАДСЬКИЙ МОНІТОРИНГ, ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ	96
Левицька С.І., Ліпинський В. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ СУБ'ЄКТОМ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	99
Перевезнюк В.О. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРЕДСТАВНИКА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ	101
Слаблюк Н.С. ПЕРЕХІД ВІД ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ДО ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	102

Самонова В.В., ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	105
Стариченко А.О., Шильник І.І. «БУЛІНГ» У ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОМУ АПАРАТІ ПЕДАГОГІЧНИХ, СОЦІОЛОГІЧНИХ ТА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	107
Бабійчук О.О., Денисова А.В., БЮРО ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ: СТВОРЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	110
Безродна А.В., Євчук Т.В., ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ	112
Брусенцев Р.С., Євчук Т.В., ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	115
Бубнова І.І., Коропатов О.М., СПІВПРАЦЯ ПОЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ СУЧАСНОСТІ	117
Бурбан В.М., Денисова А.В., «ДЕОФШОРИЗАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ: СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАКОРДОННІЙ ПРАВОВІЙ НАУЦІ»	118
Газнюк Д.О., МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ	120
Говорова Г.В., Ізбаш К.С., ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ	122
Грабарчук А.Г., Денисова А.В., ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ	125
Довгань А.С., Денисова А.В., СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	128

Заволокіна В.А., Щітинський Р.М., АДМІНІСТРАТИВНИЙ АРЕШТ, ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ	130
Зайченко А.О., Баранов С.О., ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	132
Клім В.В., Ізбаш К.С., ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ	135
Кобець Н.В., Денисова А.В., ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	138
Лаврова А.М., Денисова А.В., СУЧАСНІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	140
Лисенко А.Е., Баранов С.О., АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	142
Лебідь О.А., Дручек О.В. ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ	145
Меженко Т.С., Маковій В.П., ЗАХИСТ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ БОРЖНИКІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КОЛЕКТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	147
Олянишина Н.П., Андрієнко І.С., ПРАВОВИЙ РЕЖИМ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ	150
Олянишина Н.П., Томіна В.Ю., ОСОБА З ДИПЛОМАТИЧНИМ ІМУНІТЕТОМ ЯК СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН	152
Пенкова Д.В., Коропатов О.М., ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ	155
Пугачов І.Ю., Коропатов О.М., ШТРАФНІ БАЛИ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ	157

Ребрик О.О., Денисова А.В., АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ ФІНАНСОВОГО ПРАВА	160
Суркова Т.М., Баранов С.О., ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В СУЧАСНОМУ СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ	163
Топали Ю.В., Коропатов О.М., ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ	166
Усата Г.О., Денисова А.В., АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	169
Фархадов Р.В., Коропатов О.М., КОРУПЦІЙНІ ДІЇ В УКРАЇНІ СТОСОВНО РОЗМІЩЕННЯ СТАВОК НА СПОРТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З МАНІПУЛЮВАННЯМ ОФІЦІЙНИМ СПОРТИВНИМ ЗМАГАННЯМ	172
Чорна Д.Р., Ізбаш К.С. ПРАВА ГРОМАДЯН НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ	174
Шпак М.О., Андрієнко І.С. ІНВАЗІЙНІ ВИДИ РОСЛИН ЯК ПОТЕНЦІЙНА ЗАГРОЗА ЕКОЛОГІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ (ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)	177

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Матеріали

VI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

23 жовтня 2019 року

Підписано до друку 28.10.2019. Формат 60х90/8. Папір офсетний.

Гарн. «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк .арк. 4.

Наклад 30 прим.

Видавництво ОДУВС

м. Одеса, вул. Успенська, 1

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.

тел. 0487024884; 0949547884 email – ndrvt1@gmail.com